

155 ๑๔

ก ๘๕๖๐

๙.๓

ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต

ปริกษานินนธ์

ของ

สุรพงษ์ ชูเดช

18 พ.ย. 2534

๙๓๗๘๙๑

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

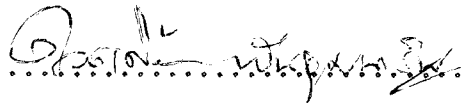
มีนาคม 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

174289

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ประยุกต์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

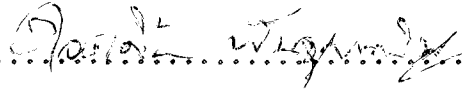
.... ประธาน

(ศ.ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน)

.... กรรมการ

(อ.ดร.ดุษฎี โยเหลา)

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน

(ศ.ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน)

.... กรรมการ

(อ.ดร.ดุษฎี โยเหลา)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิรุทธวิ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร.สมพร ปิ้วทอง)

วันที่...๕...เดือน...พฤษภาคม.....พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ดร. คุชฎี โยเหลา กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ คำแนะนำและตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัยอย่างใกล้ชิด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี กรรมการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยนี้ และอาจารย์ณกเล็ก สุทธิณไทยที่กรุณาให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ และความช่วยเหลือในการทำวิจัยในช่วงต้นของการทำปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยนฤติกรรมศาสตร์ และคณาจารย์สถาบันทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณนิสิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และนิสิตจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสำโรธ บัณฑิต สนับสนุนการวิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาทุนมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายที่สุดขอโน้มระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ และเพื่อน ๆ ทุกคน ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

สุนพงษ์ ฐ์เดช

มีนาคม 2534

1	บทนำ	1
	จิตลักษณะที่ควรพัฒนาในเยาวชนตอนปลาย	2
	ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์	4
	ทฤษฎีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก	7
	ทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์-สังคมของอีริคสัน	11
	ประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางจิต	16
	ประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	20
	ประสบการณ์ทางสังคมกับลักษณะมุ่งอนาคต	25
	ประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางเอกลักษณ์แห่งอีโก้	27
	ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย	30
	ประสบการณ์ด้านวิชาการ	30
	ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม	36
	ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน	41
	จุดมุ่งหมายของการวิจัย	44
	ประโยชน์ของการวิจัย	45
	นิยามปฏิบัติการของตัวแปร	45
	สมมติฐานของการวิจัย	53
2	วิธีดำเนินการวิจัย	53
	ประชากร	53
	กลุ่มตัวอย่าง	53

วิธีเลือกตัวอย่าง	53
เครื่องมือวัดตัวแปร	54
แบบวัดประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย	54
แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต	59
แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม	60
แบบวัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้	61
การหาคุณภาพเครื่องมือ	63
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
3 การวิเคราะห์ผลข้อมูล.....	65
ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีประสิทธิภาพด้านวิชาการ ประสิทธิภาพด้าน-	
การทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนต่างกัน.....	70
การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้าน-	
การทำกิจกรรมและการรับรู้สังคมจากวิชาการต่างกัน.....	82
การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่ม-	
เพื่อนและประสิทธิภาพด้านวิชาการต่างกัน.....	93
การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการ-	
ทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านวิชาการต่างกัน.....	97
การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคม-	
จากวิชาการและประสิทธิภาพด้านวิชาการต่างกัน.....	102

การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคม- จากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน.....	105
การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มี เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา- ของบิดาต่างกัน.....	107
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิตกับ จิตลักษณะที่สำคัญ.....	112
ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะของนิสิต.....	112
ภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน.....	117
ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะ 3 ด้าน.....	120
ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยร่วมกับภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะ 3 ด้าน....	126
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสำคัญที่ศึกษา.....	130
4 สรุปและอภิปรายผล.....	135
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน.....	135
การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานที่ 1.....	136
การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานที่ 2.....	140
การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานที่ 3.....	143
การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานที่ 4.....	144
ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต.....	145
ลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย.....	158
ลักษณะของนิสิตที่ไม่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย.....	159
ข้อดีและข้อจำกัดในการทำวิจัย.....	160
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป.....	162
ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติ.....	166

บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก.....	173
ภาคผนวก ก.....	174
ภาคผนวก ข.....	205
ประวัติย่อของผู้วิจัย	242

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงขั้นตอนพัฒนาการทางการรู้คิดของเน็สเจท์	5
2	เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับของโคลเบอร์ก	8
3	แสดงขั้นตอนพัฒนาการทางอารมณ์-สังคม	13
4	แสดงระดับเศรษฐกิจของครอบครัว	50
5	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรม โดยพิจารณาตามประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำ กิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	71
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามประสบ การณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ในกลุ่มรวมจำนวน 262 คน.....	74
7	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	75
8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ โดยพิจารณาตาม ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้าน กลุ่มเพื่อนในกลุ่มรวมจำนวน 262 คน.....	78
9	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ โดยพิจารณาตามประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	80
10	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำ กิจกรรม การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย....	84

- 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจาก
วิชาการในกลุ่มรวมจำนวน 270 คน..... 87
- 12 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต
โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม การ
รับรู้ทางสังคมจากวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย..... 88
- 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ โดยพิจารณาตามผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม และการรับรู้ทางสังคม
จากวิชาการในกลุ่มรวมจำนวน 271 คน..... 90
- 14 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้
โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม การ
รับรู้ทางสังคมจากวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย..... 91
- 15 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรม โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน
ประสิทธิภาพด้านวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย..... 94
- 16 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต
โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน ประสิทธิภาพ
ด้านวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย..... 96
- 17 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้
โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน ประสิทธิภาพ
ด้านวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย..... 98

18	ค่าเอนในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต เอกลักษณะแห่งอีโก้ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้าน วิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาตาม เนศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาและตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวม.....	109
19	ปริมาณการทํานายและลำดับความสำคัญของตัวทำนายจิตลักษณะสามด้านของนิสิต โดยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 13 กลุ่ม.....	113
20	ปริมาณการทํานายและลำดับความสำคัญของตัวทำนายจิตลักษณะสามด้าน โดยมี ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	119
21	ปริมาณการทํานายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต โดยมีประสบการณ์ใน มหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิต 10 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและ กลุ่มย่อย.....	121
22	ปริมาณการทํานายลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต โดยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย และภูมิหลังของนิสิต 10 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	123
23	ปริมาณการทํานายเอกลักษณะแห่งอีโก้ของนิสิต โดยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย และภูมิหลังของนิสิต 10 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	125
24	ปริมาณการทํานายรวมและลำดับความสำคัญของตัวทำนายจิตลักษณะสามด้านของ นิสิต โดยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิต 10 ตัวเป็นตัว ทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	128
25	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม.....	131
26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะ 3 ด้าน ของนิสิตในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย.....	133

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ต้นไม้จิวยธรรมแสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจที่จะ
นำไปสู่พฤติกรรมทางจิวยธรรม 18
- 2 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยนี้ 51
- 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย..... 157

บทที่ 1

บทนำ

การอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ซึ่งสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้วให้ได้รับการศึกษาค้นคว้าวิชาการขั้นสูงหรือวิชาชีพขั้นสูงโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเมื่อเรียนสำเร็จการศึกษากลายเป็นผู้มีศิลปวิทยาการสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมและเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยกิจวิสามานยน กิจธรรมจรรยา สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยความสุข (วัลลภา ทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530:1) ในส่วนของการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่องานอาชีพนั้น สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่สามารถขยายปริมาณผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่ตลาดแรงงานต้องการได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนด แต่ในส่วนของภาคนโยบายที่เห็นผลเมืองคี่ของประเทศนั้นยังจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาในส่วนนี้ให้มากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษานำผลิตภัณที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์สามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. 2529:55)

จากการศึกษาของ ปาสคาเรลลา เอ็ทกิงตัน และสแมร์ท (Pascarella, Ethington and Smart. 1988) ซึ่งทำการศึกษาเพื่อค้นหาของประสพการณ์ที่นิสิตได้รับในขณะที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่ติดตัวมาแต่เดิมของนิสิตที่มีต่อลักษณะมนุษยนิยม (Humanitarian) และค่านิยมการทำงานเพื่อสังคม จากผลการวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พบว่าประสพการณ์ที่นิสิตได้รับในขณะที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลโดยตรงต่อลักษณะมนุษยนิยมและค่านิยมการทำงานเพื่อสังคม ส่วนจิตลักษณะที่ติดตัวมาแต่เดิมมีอิทธิพลโดยอ้อม นอกจากนี้ยังพบว่าประสพการณ์ในวิทยาลัยด้านผลการเรียน การเป็นผู้นำทางสังคมและความสนิทสนมคุ้นเคยกับเพื่อน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อลักษณะมนุษยนิยมและค่านิยมการทำงานเพื่อสังคม จากงานวิจัยนี้จะเห็นว่าประสพการณ์ในวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับลักษณะมนุษยนิยมและค่านิยมการทำงานเพื่อสังคม ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะที่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติมีนโยบาย

ให้สถาบันอุดมศึกษาเน้นให้เกิดกับบัณฑิต ดังนั้นการศึกษาถึงความสำคัญของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับลักษณะทางจิตที่สำคัญของนิสิตจึงสมควรมีการศึกษาอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติในส่วนของการพัฒนาจิตใจนิสิต

ฉะนั้นในการวิจัยนี้ จึงต้องการศึกษาว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตที่สำคัญต่อความเป็นพลเมืองดีของนิสิต นิสิตที่ได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยในปริมาณต่างกันจะมีลักษณะทางจิตที่สำคัญแตกต่างกันหรือไม่ และผลที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกันไปตามลักษณะดั้งเดิมของนิสิตเหล่านั้นหรือไม่ โดยที่การวิจัยในลักษณะนี้ยังไม่เคยกระทำมาก่อนในประเทศไทย ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีประโยชน์ต่อแนวทางการศึกษาวิจัยถึงความสำคัญของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่มีต่อจิตลักษณะสำคัญของนิสิตไทย และจะมีประโยชน์ต่อการคัดเลือกนิสิตที่มีจิตลักษณะสำคัญค่าเพื่อนิพัฒนานิสิตเหล่านั้นให้มีจิตลักษณะที่สำคัญต่อความเป็นพลเมืองดีต่อไป

* จิตลักษณะที่ควรพัฒนาในเยาวชนตอนปลาย

เยาวชนตอนปลาย คือ บุคคลที่มีอายุอยู่ระหว่างช่วงวัยรุ่นตอนปลายกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ ระหว่าง 18 - 25 ปี นักวิชาการบางท่านเรียกบุคคลในช่วงนี้ว่า "วัยรุ่นศึกษา" (ไพฑูริย์สินลาวัณย์, 2519:33) เนื่องจากโดยทั่วไปบุคคลที่อยู่ในช่วงดังกล่าวเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ดังนั้นเมื่อพูดถึงนิสิต นักศึกษาขอให้เข้าใจว่าเป็นสมาชิกกลุ่มหนึ่งของเยาวชนตอนปลาย

เยาวชนตอนปลายเป็นช่วงที่มีพัฒนาการต่อเนื่อง จากช่วงวัยรุ่นไปสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เนื่องจากระยะวัยรุ่นเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของการสลัดทิ้งลักษณะนิสัยความรู้สึกนึกคิดจากแบบเด็กไปสู่แบบผู้ใหญ่ความนสาขามเป็นผู้ใหญ่ทำให้เด็กมีอารมณ์สับสน ดังเลใจ วุ่นวายใจ ไม่แน่ใจตนเองหรือกลับกันอาจแน่ใจตนเองอย่างมากเกินไปลักษณะอารมณ์และสภาวะของวัยทำให้เกิดจิตใจผิวนาดได้ง่าย อารมณ์ไม่ค่อยจะคงเส้นคงวา ในระยะนี้วัยรุ่นจะนสาขามเสาะแสวงหาแนวทางประพฤติดปฏิบัติที่เหมาะสมกับตัวเองในแง่ของวิถีการดำรงชีวิต ความใฝ่ฝันปรารถนา การรู้จักตนเอง การแสวงหาอาชีพ การตั้งจุดหมาย หรือเป้าหมายของชีวิต และการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

การปรับตัวดังกล่าวเป็นเรื่องค่อนข้างยากสำหรับวัยรุ่นที่ขาดปัจจัยทางจิตสังคมที่เหมาะสม เช่นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมขาดประสบการณ์ทางสังคมที่กว้างขวาง หรือมีพัฒนาการทางจิตใจในช่วงก่อนหน้านี้บกพร่อง ดังนั้นในช่วงเยาวชนตอนปลาย จึงเป็นช่วงสำคัญที่จะต้องแก้ไขและเสริมสร้างพัฒนาการต่าง ๆ ที่บุคคลมีพัฒนาการบกพร่องในช่วงวัยรุ่นให้เหมาะสม เพื่อให้เยาวชนมีความพร้อมสำหรับพัฒนาการที่จะเกิดในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นอันได้แก่การประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครอง การปรับตัวในชีวิตสมรส การปรับตัวเป็นบิดามารดาหรือบางคนอาจจะต้องปรับตัวในชีวิตโสด

แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขและเสริมสร้างพัฒนาการในช่วงเยาวชนตอนปลาย เพื่อแก้ไขและเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่บกพร่องในช่วงวัยรุ่นคือการส่งเสริมให้เยาวชนตอนปลายมีประสบการณ์ทางสังคมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น การส่งเสริมให้เยาวชนตอนปลายมีประสบการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการที่จะพัฒนาไปสู่ผู้ใหญ่ตอนต้น เนื่องจากประสบการณ์ทางสังคมช่วยให้เยาวชนตอนปลายมีความสามารถในการเข้าใจตนเอง สังคมและสภาพแวดล้อมของตนอย่างถูกต้องถึถ้วน ความเข้าใจดังกล่าวจะช่วยทำให้เยาวชนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนค้นพบวิถีชีวิต หรือเป้าหมายในการดำเนินชีวิตรู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้เยาวชนตอนปลายเห็นความสำคัญของอนาคตทั้งของตนเองและประเทศชาติ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเหนือส่วนตน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือจะต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีหลักการของตนเองทางด้านจริยธรรม การที่จะส่งเสริมให้เยาวชนตอนปลายเห็นความสำคัญของอนาคต มีความเข้าใจตนเองสังคมและสภาพแวดล้อม ตลอดจนมีจริยธรรมสูงดังกล่าวมาจึงควรยึดทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ 3 ทฤษฎี คือทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคเบอร์ก และทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์-สังคมของอีริกสัน เนื่องจากทฤษฎีจิตวิทยาเหล่านี้ จะกำหนดคุณลักษณะของบุคคลตามช่วงอายุ ซึ่งทำให้ทราบว่าในช่วงเยาวชนตอนปลายนี้ บุคคลมีลักษณะทางจิตแต่ละด้านทั้งสามด้านอย่างไรและอาจจะพัฒนาสูงขึ้นไปในทิศทางใด ทำให้ทราบเป้าหมายลักษณะของผู้ที่เป็บุคคลที่บรรลุภาวะอย่างสมบูรณ์ในด้านเหล่านี้ ในตอนต่อไปนี้จะได้นำมาพิจารณาทฤษฎีพัฒนาการของจิตลักษณะแต่ละด้านดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์ การทำให้เขวี่ยนเห็นความสำคัญของอนาคต ทั้งของตนเองและประเทศชาตินั้น เป็นเรื่องสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ เขวี่ยนที่จะเห็น ความสำคัญของอนาคตดังกล่าวจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นเห็นผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดใน อนาคตและจะต้องมีความสามารถที่จะจัดสภาพแวดล้อมให้ตนเองสามารถจะทำนุญกรรมตามที่ตนตั้งใจ ไว้แต่เดิม บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัยพื้นฐานด้านการรู้คิดและสติปัญญาเนื่องจากบุคคลที่มุ่ง อนาคตจะต้องเป็นผู้ที่คาดได้ว่าอะไรจะเกิดในอนาคต เห็นคุณค่าของสิ่งที่สำคัญมากที่จะเกิดใน อนาคตมากกว่าสิ่งเล็กน้อยที่จะเกิดในปัจจุบัน และจะต้องเป็นผู้ที่เชื่อว่าสิ่งที่คาดว่าจะเกิดใน อนาคตจะเกิดกับตนได้จริง ซึ่งลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าลักษณะมุ่งอนาคตเกี่ยวข้องกับพัฒนา การทางการรู้คิดในแง่ที่ลักษณะมุ่งอนาคตต้องอาศัยความสามารถทางการรู้คิดขั้นนามธรรม ทั้งนี้ เพราะสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นย่อมไม่มีตัวตนต้องอาศัยการอ้างถึงและสัญลักษณ์แทน ดังนั้นจึงบุคคลมี ความสามารถด้านการรู้คิดสูงย่อมจะง่ายต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้สูงขึ้นด้วย

เพียเจต์ (Piaget. 1962) นักจิตวิทยาพัฒนาการเป็นผู้สนใจศึกษาพัฒนาการทางการ คิดของเด็กในเรื่องการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกวิทยา เพียเจต์พบว่าพัฒนาการทางการรู้คิดจะพัฒนา อย่างเป็นลำดับจากการคิดขั้นต่ำไปสู่การคิดขั้นสูง เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางการรู้คิดออกเป็น 4 ขั้น ดังตาราง 1 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์ พัฒนาการทางการคิดในขั้นที่ 4 คือ ขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ เป็นระยะที่โครงสร้างทางการคิดของเด็กพัฒนาเต็มที่แล้ว เด็ก สามารถเข้าใจปัญหาทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สามารถนำเหตุผลในระดับสูงมาใช้ ในการแก้ปัญหาทั้งที่เป็นปัญหาเฉพาะและปัญหาทั่วไป ลักษณะพัฒนาการในขั้นดังกล่าว ทำให้เด็กมี ความคิดกว้างขวางและลึกซึ้งสามารถมองเห็นผลดีผลเสียจากการกระทำต่าง ๆ ทั้งผลที่จะเกิดใน ปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้นพัฒนาการทางการรู้คิดในขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ จึงมีความสำคัญมาก ต่อลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคล

ตาราง 1 แสดงขั้นพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์

ขั้นพัฒนาการ	ช่วงอายุ
ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (The Period of Sensory motor Intelligence)	0-2 ปี
ขั้นที่ 2 ขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ (The Period of Preoperational thought)	2-7 ปี
ขั้นที่ 3 ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (The Period of Concrete operation)	7-12 ปี
ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ (นามธรรม) (The Formal operation)	12 ปีขึ้นไป

นิสิตที่มีพัฒนาการในระดับปกติตามทฤษฎีของเพียเจต์ถือว่าเป็นผู้มีพัฒนาการทางการรู้คิดในขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ สามารถนำเหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาได้ทุกกรณีไม่ว่าเป็นปัญหาทางรูปธรรมหรือนามธรรม เป็นผู้มีควมคล่องในการใช้เหตุผลและมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสภาพแวดล้อมรอบตัว ฉะนั้นจึงเหมาะสมอย่างยิ่งในการให้นิพนธ์ที่มีความพร้อมทางด้านการคิดให้เป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำให้ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัยนี้

สำหรับการวัดลักษณะมุ่งอนาคตทำได้หลายวิธี มีทั้งที่ใช้แบบสอบถามและวิธีการวัดการกระทำ มีสเชล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. 2520:37; อ้างอิงมาจาก Meschel.1974:255) นิยมวัดลักษณะมุ่งอนาคตโดยวิธีการวัดพฤติกรรมโดยตรง ส่วนในเมืองไทยนั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2520) วัดลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโดยใช้แบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 20 ข้อแต่ละข้อมีประโยคและมาตร 11 หน่วย

ประกอบ วิเชียร รักการ (2522) รัตนา ประเสริฐสม (2526) ใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตแบบเดียวกับดวงเดือน นันทมนาวิน และเน็ทแซ ประจณปัจจนิก (2520) อีกหลายปีต่อมา ดวงเดือน นันทมนาวินและคณะ (2529) ได้ปรับปรุงแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตจากเดิม 20 ข้อเหลือ 10 ข้อ ประกอบด้วยมาตรประเมิน 6 หน่วยส่วนจินตนา บิลมาศ (2529) วัดลักษณะมุ่งอนาคตของข้าราชการโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีประโยคและมาตรประเมิน 6 หน่วย

จากการวัดลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวมาจะเห็นว่า ส่วนมากแล้วนิชมใช้แบบสอบถามในการวัดลักษณะมุ่งอนาคต เนื่องจากมีความสะดวกในการใช้ดังนั้นการวิจัยนี้จึงใช้วิธีวัดลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยประโยคคำถามและมาตรประเมิน 6 หน่วย ลักษณะของประโยคคำถามส่วนหนึ่งใช้ประโยคคำถามของดวงเดือน นันทมนาวิน (2529) และอีกส่วนหนึ่งใช้ประโยคคำถามของ จินตนา บิลมาศ (2529) เหตุผลที่ใช้ประโยคคำถามของทั้ง 2 ท่าน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างวัยรุ่นตอนปลายกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จึงต้องใช้แบบวัดของ ดวงเดือน นันทมนาวิน (2529) ซึ่งใช้กับกลุ่มตัวอย่างวัยเด็กถึงช่วงวัยรุ่นร่วมกับแบบวัดของจินตนา บิลมาศ (2529) ซึ่งใช้กับผู้ใหญ่ มาใช้ร่วมกันในการวิจัยนี้

* งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตได้แก่ งานวิจัยของ ดวงเดือน นันทมนาวินและเน็ทแซ ประจณปัจจนิก (2520) วัดลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ชั้น ป.6 , ม.ศ.1, ม.ศ.3 และ ม.ศ.5 พบว่าผู้ที่อายุน้อยมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก ผู้ที่เรียนอยู่ในชั้น ป.6 และ ม.ศ.1 มีคะแนนเฉลี่ยมุ่งอนาคตสูงที่สุด ส่วนผู้ที่เรียนอยู่ในชั้น ม.ศ.5 มีคะแนนมุ่งอนาคตต่ำสุด จินตนา บิลมาศ (2529) ศึกษาคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นข้าราชการบรรจุใหม่กับข้าราชการระดับกลาง พบว่าข้าราชการระดับกลาง ซึ่งหมายถึงข้าราชการพลเรือนที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่า มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าข้าราชการบรรจุใหม่ (อายุโดยเฉลี่ย 23 ปี) อย่างมีนัยสำคัญจากผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่อง ดังกล่าวมาจะเห็นว่า ในช่วงวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นช่วงที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าช่วงอื่น นิสัยการทางจิตเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ดังนั้นนิสัยการที่บกพร่องในช่วงดังกล่าวจะเป็นสาเหตุให้นิสัยการในช่วงต่อ ๆ ไปบกพร่องด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตในช่วงเยาวชนตอนปลาย เพื่อให้เยาวชนตอนปลายมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม

นอกจากในช่วงเยาวชนตอนปลายควรจะพัฒนาให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศแล้ว จากการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย (2520) ได้ชี้ให้เห็นถึงจิตลักษณะสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดกับเยาวชนไทยเพื่อให้เยาวชนไทยมีลักษณะของความเป็นพลเมืองดี เช่น มีจริยธรรมสูง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมจิตลักษณะดังกล่าวคือ เหตุผลเชิงจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล โดยที่บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน มีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำที่แตกต่างกันได้นาน (ดวงเดือน นันทมนาวิน และเนิ่นนุช ประจันปัจจนิก. 2520:5-6)

ทฤษฎีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กมีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเนียเจ้ ผู้มีความคิดว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้นพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลจะบรรลุขั้นสูงสุดได้เมื่ออายุประมาณ 8 ถึง 10 ปี ต่อมาโคลเบอร์กได้ศึกษาและพบความจริงว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้นมิได้บรรลุจุดสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปี ดังที่เนียเจ้กล่าวไว้ แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนและเชื่อว่าการบรรลุภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด

โคลเบอร์ก (1969) ได้แบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น โดยได้มาจากการวิเคราะห์ลักษณะคำตอบของเยาวชนอเมริกันอายุ 10 ถึง 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมแล้วเรียงเหตุผลเหล่านั้นตามอายุของผู้ใช้เหตุผลนั้น ๆ โดยเรียงเหตุผลประเภทที่ผู้ตอบอายุ 10 ปี ใช้ตอบมากที่สุดไปจนถึงประเภทที่ 6 ซึ่งผู้ตอบอายุ 16 ปี ใช้ตอบมากกว่าผู้ตอบอายุต่ำกว่าทั้งหมด ขั้นการพัฒนาจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นของ โคลเบอร์กนี้แสดงให้เห็นการพัฒนาการตามอายุและเขายังได้แบ่งจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นออกเป็น 3 ระดับใหญ่ ๆ ดังได้แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้นซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับของโคลเบอร์ก

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
1. หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7 ปี) 2. หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
3. หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) 4. หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16)
5. หลักการทำตามค่านิยมสัญญา (16 ปีขึ้นไป) 6. หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

ระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกคือมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกายเพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่สองคือการเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมา ฉันต้องทำไป เขาให้ฉัน ฉันก็ต้องให้เขาเป็นต้น

ระดับที่ 2 คือ ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการการควบคุมจากภายนอกแต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาเพื่อน ส่วนในขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตนจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 คือระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึงการตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรองซึ่งใจโดยตนเองแล้วตัดสินใจตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งของใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 5 คือ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่นสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ ส่วนขั้นที่ 6 เป็นขั้นสูงสุดแสดงถึงการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในเปลี่ยนแปลงอันเป็นอุดมคติอันยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพุทธศาสนาที่เรียกว่าหิริโอตตัปปะด้วย

สำหรับการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น เครื่องมือที่ใช้วัดโดยทั่วไปมีด้วยกัน 3 แบบ คือ

(1) แบบอัตนัย (Open-ended Questions) มีลักษณะเป็นข้อความประมาณ 5, 7 หรือ 9 ข้อ ให้เขียนบรรยาย การพิจารณาไม่เน้นที่คำตอบแต่สนใจถึงเหตุผลในการที่จะกำหนดพฤติกรรมนั้น ๆ การตรวจจำเป็นต้องใช้ผู้ตรวจอย่างน้อย 2 คน เพื่อความแปรปรวนต่างกันเท่าไร มีความสัมพันธ์กันเพียงใด

(2) แบบปรนัย (Multiple choice Questions) เป็นแบบวัดที่ประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหารัดแย้งทางจริยธรรม 10-15 เรื่อง ในแต่ละเรื่องมีคำตอบให้เลือก 6 ตัวเลือก คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกนี้จะแสดงถึงจริยธรรมขั้นที่ 1 ถึง 6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการตอบผู้ถูกทดสอบเลือกตอบได้เพียงเรื่องละ 1 คำตอบ ตัวอย่างการวิจัยที่ใช้แบบวัดดังกล่าวได้แก่การวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวินและเนื้ญแข ประจณปัจจนิก(2520) โกศล มีคุณ (2524) วิเชียร รักการ(2522)

(3) แบบเรียงลำดับความสำคัญของประเด็น(Defining Issues Test) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยปัญหาทางจริยธรรมในแต่ละเรื่องจะกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง 12 ข้อ ให้ผู้ตอบแบบทดสอบประเมินค่าความสำคัญของประเด็นเหล่านี้ 5 อันดับ โดยให้ประเมินจากการตัดสินใจตอนแรกว่าสาเหตุที่ตัวเองของเรื่องเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะเหตุใดในแต่ละสถานการณ์ โดยให้ประเมินจากสำคัญที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และไม่สำคัญเลย ข้อความแต่ละข้อจะเป็นตัวแทนของขั้นพัฒนาการของการตัดสินใจจริยธรรม ตัวอย่างการวิจัยที่ใช้แบบวัดนี้ เช่น งานวิจัยของ ศิวิพร แฉ่มนิล(2530) สำหรับการวิจัยนี้จะใช้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบปรนัย (Multiple choices) ซึ่งเป็นแบบวัดที่นิยมใช้กันมากเนื่องจากเป็นแบบวัดที่ให้ความสะดวกในการตรวจให้คะแนน สามารถตรวจให้คะแนน

เพียงคนเดียวได้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบวัดแบบปรนัย

พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นดังกล่าวมา โคลเบอร์ก เชื่อว่าเป็นไปตามขั้น จากขั้นที่ 1 ผ่านแต่ละขั้นจนถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์สิ่งใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นสูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำๆ กวาก็จะใช้น้อยลงและถูกละทิ้งไปในที่สุด นอกจากนี้ทุกคนไม่จำเป็นต้องมีพัฒนาการทางจริยธรรมไปถึงขั้นสูงสุด แต่อาจหยุดชะงักในขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าก็ได้ ซึ่งในการวิจัยของ โคลเบอร์ก ก็พบว่าบุคคลมีพัฒนาการทางจริยธรรมตามลำดับขั้นตามที่โคลเบอร์กกล่าวไว้และมีคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่สามารถพัฒนาไปถึงขั้นสูงสุดได้ ส่วนใหญ่แล้วจะชะงักอยู่ในขั้นที่ 3 หรือ ขั้นที่ 4 เท่านั้น สแนเรย์ (Snarey. 1985: 202 - 232) ได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีโคลเบอร์ก 45 เรื่องจาก 27 ประเทศ พบผลเป็นเครื่องยืนยันว่าบุคคลมีพัฒนาการไปตามลำดับขั้นโดยพบว่าผู้มีอายุ 10-12 ปี มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 1 ถึง 3 ผู้มีอายุ 13-17 ปี มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 1 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 2 ถึง 3 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 4 ส่วนผู้มีอายุ 18-22 ปี มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 2 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 3 ถึง 4 กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 5 ส่วนผู้มีอายุ 28 ปีขึ้นไป พบว่ามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึง 6 โดยมีผู้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 5 น้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วจะกระจายอยู่ตั้งแต่ขั้นที่ 2 ถึงขั้นที่ 4 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 5 ส่วนการศึกษานักพัฒนาการทางจริยธรรมของคนไทย แบบท (Snarey. 1985:212 ; citing Batt.1974, 1975) ศึกษาผู้ใหญ่ไทยอายุ 26-65 ปี ที่มีระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ ผลการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 ผู้มีระดับเศรษฐกิจสังคมปานกลาง ซึ่งส่วนมากเป็นผู้มีฐานะค่อนข้างดีมีการศึกษาค่อนข้างสูงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงถึงขั้นที่ 5 แต่มีจำนวนน้อย แสดงว่าระดับเศรษฐกิจสังคมมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของคนไทย นอกจากนี้การวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย (2520) ยังพบว่าเยาวชนไทยส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่ 3

และชั้น 4

จากการวิจัยดังกล่าวมาจะเห็นว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นไม่ได้เท่ากันและ ไม่จำเป็นว่าจะต้องพัฒนาถึงขั้นสูงสุดเสมอไป อาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้ การศึกษา เห็นความสำคัญของเยาวชนตอนปลายโดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ยังมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นค่อนข้างต่ำ จึงน่าจะมีการศึกษาองค์ประกอบที่เอื้อต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์-สังคมของอีริกสัน การที่จะพัฒนาให้เยาวชนมีความเป็นพลเมืองดีและมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศนั้น เยาวชนจะต้องมีพื้นฐานทางด้านสุขภาพจิตที่ดีนั้นคือสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในช่วงพัฒนาการนั้นต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะในช่วงเยาวชนตอนปลายซึ่งเป็นช่วงเชื่อมต่อระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ในช่วงเยาวชนตอนปลายบุคคลต้องปรับตัวหลายด้านเพื่อเตรียมตัวสำหรับการเริ่มงานอาชีพ การเป็นหนึ่งของตนเองและผู้อื่น การเริ่มสร้างครอบครัว ฉะนั้นถ้าบุคคลสามารถปรับตัวในช่วงเยาวชนตอนปลายได้แล้ว พัฒนาการในขั้นต่อไปย่อมจะเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์-สังคมของอีริกสัน (Erikson, 1959) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงลักษณะการปรับตัวในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคลอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระไปตามวัย การเปลี่ยนแปลงความอยาก ความต้องการ ความสามารถเพิ่มขึ้นและการเปลี่ยนแปลงข้อเรียกร้องจากตัวแทนทางสังคม สาเหตุดังกล่าวทำให้บุคคลต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทำให้เกิดพัฒนาการของอีโก้ อีริกสันเชื่อว่าทุกคนจะต้องพบอุปสรรคในแต่ละช่วงของชีวิต ซึ่งบุคคลจะต้องปรับตัวแก้ไขปัญหาก็ได้การที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีขึ้นอยู่กับจิตใจในแต่ละขั้น อีริกสันให้ความสำคัญมากกับสาเหตุทางสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดู เด็กที่แก้ปัญหาในช่วงต้น ๆ ของชีวิตไม่ได้ก็จะมีปัญหาในขั้นต่อไปด้วย ฉะนั้นการปรับตัวในช่วงเยาวชนตอนปลายย่อมขึ้นอยู่กับปรับตัวที่มีมาก่อนในขั้นแรก ๆ และการปรับตัวได้ดีขึ้นอยู่กับจิตใจในช่วงเยาวชนตอนปลายย่อมเป็นสาเหตุสำคัญของการที่บุคคลจะปรับตัวได้ใน

อนาคตจึงควรพิจารณาขึ้นทั้ง 8 ในชีวิตของบุคคลตามทฤษฎีของอีริคสัน ดังตาราง 3 กล่าวคือ พัฒนาการทางอารมณ์ขั้นที่ 1 ขึ้นไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ อายุ 0-2 ปี เป็นขั้นที่เด็กต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ต้องการความรักความอบอุ่น เพื่อนำมาสร้างความมั่นคงทางจิตใจ ในการที่จะเรียนรู้สภาพแวดล้อมต่อไป เด็กจะมีกิจกรรมเพียง 4 อย่างเท่านั้น คือ 1) การกินอาหาร 2) การย่อยอาหารและการขับถ่าย 3) การหาเสียง 4) การเคลื่อนไหวบางส่วนจากร่างกาย ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการและความต้องการของเด็ก อารมณ์ของแม่จะผ่านสู่เด็ก โดยการสัมผัสเด็กจะรับรู้ว่ามีอารมณ์อย่างไร สาเหตุที่เราต้องสร้างความไว้วางใจให้แก่เด็กเพราะเด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเร็วและมากที่สุด การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นปัญหามากสำหรับตัวเด็กถ้าเด็กไว้วางใจผู้เลี้ยงดูก็จะมีควมมั่นคงในจิตใจมากขึ้น ก็จะไว้วางใจในตนเองและสิ่งอื่น ๆ ในโลก เป็นการช่วยให้เด็กยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะผ่านเข้ามาในชีวิต เด็กที่มีปัญหามักจะเกิดขึ้นเพราะความไม่ปกติของระบบทั้ง 4 ดังกล่าวมา เด็กจะกลายเป็นคนหวาดระแวง จู้จี้ กลัวในสิ่งที่ตนไม่รู้ และไม่มีการเตรียมตัวรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความเชื่อถือของแม่ หลักทางศาสนาและอาชีพของแม่

ขั้นที่ 2 ขั้นของความเป็นตัวของตัวเองและความสงสัยอับอาย อายุ 2 - 3 ปี มีความสามารถที่จะเคลื่อนที่ได้ด้วยตนเองคล่องแคล่วขึ้น เด็กเริ่มเห็นว่าตนเองมีความสามารถใหม่ ๆ ก็อาจจะออกไปสำรวจสภาพแวดล้อมพ่อแม่จะต้องคอยติดตามพัฒนาการของเด็กว่ามีความแข็งแรงในส่วนใดบ้างแล้วและควรให้เด็กได้ไปติดต่อกับบุคคลอื่น หรือไปสถานอื่น ๆ โดยมอบความไว้วางใจให้กับเด็กมากขึ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมบางอย่างด้วยตัวเอง เด็กที่ปรับตัวได้จะเป็นตัวของตัวเองไม่ติดพ่อแม่และเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองว่าสามารถทำอะไรได้บ้าง มีขอบเขตความสามารถเพียงใด เป็นการฝึกการควบคุมตนเองด้วย เด็กที่ปรับตัวไม่ได้จะไปศึกษาสภาพแวดล้อมก็ไม่กล้าจะทำอะไรก็ไม่รู้ว่าตนเองสามารถทำได้หรือไม่ การถูกดูจากผู้ใหญ่จะทำให้เด็กคิดว่าตนเองเป็นคนไม่ดี จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ดินอั้นจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ไว้วางใจต่อองค์กรทางสังคม

ตาราง 3 แสดงขั้นพัฒนาการทางอารมณ์ - สังคม

ขั้นที่	อายุ (ปี)	พัฒนาการที่ดี	พัฒนาการที่ไม่ดี
1	0-2	ความไว้วางใจ Trust	ความไม่ไว้วางใจ Distrust
2	2-3	ความเป็นตัวของตัวเอง Autonomy	อับอายและสงสัย Doubt and Shame
3	4-6	ความคิดริเริ่ม Initiative	ความรู้สึกผิด Guilt
4	7-12	ความขยันขันแข็ง Industriousness	ความมีปมด้อย Inferiority
5	13-25	การมีเอกลักษณ์ Identity	ความสับสนในบทบาท Identity diffusion
6	26-35	ความใกล้ชิด Intimacy	ความโดดเดี่ยว Isolation
7	36-59	การสร้างขยาย Generativity	ความล่าถอย Absorbtion
8	60-80	ความภาคภูมิใจในเกียรติยศ Integrity	ความสิ้นหวัง Despair

ขั้นที่ 3 ความคิดริเริ่มและความรู้สึกนึก อายุ 4-6 ปี เด็กมีการรับรู้และการเคลื่อนไหว คืบคลานขึ้น ชอบที่จะทดสอบความสามารถของตนเองด้วยการทำสิ่งใหม่ๆ แปลก ๆ มีความต้องการเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นในขณะเดียวกันบางทีก็ต้องการพึ่งพาผู้ใหญ่ พ่อแม่ควรให้เด็กได้ทำงานร่วมกับคนพร้อม ๆ กับแนะนำหรือถ่ายทอดทักษะต่าง ๆ ไปสู่เด็ก บิดามารดาต้องเป็นแบบอย่างกับเด็กให้เด็กได้พัฒนาอีโก้มากที่สุด ในขั้นนี้ถ้าเด็กปรับตัวไม่ได้ เด็กจะละอาสใจและปฏิเสธที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 ความขยันขันแข็งและความมีปมด้อย อายุ 7 - 12 ปี การที่เด็กรู้ว่าตนเองสามารถทำอะไรได้ก็จะพัฒนาตนเองในด้านนั้นๆ ดีเพิ่มมากขึ้น พยายามทำในสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งจะช่วยให้มีทัศนคติที่ดีต่องานและพัฒนาการทำงานในอนาคต การทำงานเป็นการเตรียมพร้อมทางสมองที่จะเรียนวิชาการในด้านต่าง ๆ ต่อไป พ่อแม่จะถ่ายทอดความหวังใจความหวังดีให้กับเด็ก ทำให้เด็กรู้จักการให้และทำงานเพื่อสังคมมากขึ้น ถ้าพ่อแม่ปกครองเด็กจะไปแสวงหาผู้อื่น เช่น ครูหรือบุคคลที่เขาชื่นชอบ ถ้าปรับตัวไม่ได้เด็กจะอ่อนแอไม่มีความสามารถในการทำกิจกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นจะเกิดปมด้อยขึ้น

ขั้นที่ 5 ความมีเอกลักษณ์และความสับสนในบทบาท อายุ 13-25 ปี เด็กจะรู้ว่าตนเองมีลักษณะอย่างใดที่เด่น รู้ว่าตนควรศึกษาอะไร มีความต้องการทางเพศ ชอบทดลองของใหม่จึงมักจะเกิดความขัดแย้งเมื่อพบกับสิ่งใหม่ ๆ การปรับตัวได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสมดุลของความต้องการภายในกับความต้องการภายนอก ถ้าความต้องการภายในขณะเด็กจะก้าวร้าวและทำตามใจตนเองเป็นอันขาด ส่วนพ่อแม่ควรให้คำปรึกษาและอยู่ห่างๆ ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกับคอสซัสหรือเพื่อนกับปัญหา เพื่อให้เด็กได้รู้บทบาทของตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ทำให้เด็กต้องปรับตัวในหลาย ๆ ด้านมากขึ้น พ่อแม่จะต้องพร้อมที่จะให้คำปรึกษากับเด็กทุกโอกาส ในช่วงนี้ อิด(Id)มีแรงผลักดันมากทำให้วัยรุ่นร้อนรนว้าวุ่น ความอดได้รอได้มีน้อยลง ชอบทดลองในเรื่องต่าง ๆ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ถ้าวัยรุ่นยังไม่สามารถสร้างเอกลักษณ์ของตนให้ชัดเจนได้จะทำให้กลายเป็นอันธพาลระยะนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลมาก และพ่อแม่ควรเปลี่ยนจากผู้ออกคำสั่งมาเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษากับเด็ก

ขั้นที่ 6 ความใกล้ชิดและความโดดเดี่ยว อายุ 26-35 ปี บุคคลในช่วงนี้จะอยู่ในฐานะเป็นพ่อแม่ที่จะถ่ายทอดสิ่งใหม่ต่าง ๆ ให้กับลูก ซึ่งอยู่ในขั้นที่ 1 ให้เกิดความไว้วางใจ ดังนั้นจึงเป็นวัยที่จะต้องรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัวรวมทั้งสังคมมีอิสระในสังคมมากที่สุด ถ้าปรับตัวได้ก็จะรู้จักการแบ่งปัน มีความเชื่อถือ รู้จักแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความรับผิดชอบ และสามารถเลี้ยงดูลูกได้ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสันทัดของพ่อแม่ถ้าปรับตัวไม่ได้จะขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความไว้วางใจในการเลี้ยงดูลูกและสภาพแวดล้อม ไม่มีความสุขในงานอาชีพ ขาดความสัมพันธ์อันดีกับคู่สมรส เกิดโรคจิต โรคประสาท

ขั้นที่ 7 การสร้างชยาและความล่าถอย อายุ 36 - 59 ปี เป็นช่วงที่เกิดการขาดเอกลักษณ์ได้อีก (Identity deficit) คนที่ปรับตัวได้จะเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำสิ่งต่างๆ ให้กับสังคม รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น พร้อมทั้งจะสนับสนุนคนรุ่นหลัง รู้จักที่จะให้มากกว่ารับเลี้ยงดูลูกด้วยความเอาใจใส่ ถ้าปรับตัวไม่ได้จะเกิดความล่าถอยกลายเป็นผู้สนใจแต่ตัวเองมีโรคเรื้อรัง ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ยอมรับสภาพตนเอง สุขภาพจิตเสื่อม

ขั้นที่ 8 ความภาคภูมิใจในเกียรติยศของคนและความสิ้นหวัง อายุ 60-80 ปีเป็นช่วงที่จะมองคุณค่าของลูกหลานว่ามีสภาพชีวิตอย่างไร รู้สึกในความต่อเนื่องของชีวิตเมื่อคิดถึงความสำเร็จก็จะย้อนกลับไปขั้นที่ 1 ใหม่ คือ ขันไว้วางใจในโลกและเพื่อนมนุษย์ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นไม่กลัวตายถ้าปรับตัวไม่ได้จะเอาเปรียบสังคมมาก ไม่มีความภาคภูมิใจ ติดขัดกับอำนาจโชควาสนา กลัวความตาย หมกมุ่นอยู่กับปัญหาของตัวเอง คิดแต่เรื่องการเจ็บและตายทำให้มีแต่ทุกข์

นิตนาการทางอารมณ์ทั้ง 8 ขั้นของอีริคสันดังกล่าวมาจะเห็นว่าวัยนักศึกษา ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นวัยที่นิตนาการทางอารมณ์อยู่ในขั้นที่ 5 ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้นิสิตบรรลุเอกลักษณ์แห่งอีโก้ เนื่องจากในวัยนักศึกษาเป็นวัยต่อเนื่องจากช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่นิสิตมีปัญหาในด้านการปรับตัว เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว วัยนักศึกษควรเป็นวัยที่นิสิตค้นพบเอกลักษณ์แห่งอีโก้ เป็นผู้มีคามพร้อมทางอารมณ์ มีอุดมการณ์ และแนวทางในการดำเนินชีวิต ในการเรียนและการประกอบอาชีพ ดังนั้นในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทางมหาวิทยาลัยควรตระหนักถึงความสำคัญของนิตนาการทางอารมณ์ของนิสิตในขั้นดังกล่าว โดยการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยให้เอื้ออำนวย

การดังกล่าวเพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะมีพัฒนาการในขั้นสูงต่อไป

เอกลักษณ์แห่งอีโก้(Ego-Identity) หมายถึงพัฒนาการของบุคลิก 2 ประการคือ ประการแรกเป็นลักษณะภายใน ซึ่งหมายถึงการรู้จักและรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองของบุคคล ประการที่สองเป็นลักษณะภายนอก ซึ่งหมายถึงการยอมรับและการผูกพันกับอุดมคติของสังคม และวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในบุคลิกที่สำคัญร่วมกับผู้อื่น (Erikson, 1968:104) สำหรับการวัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือวัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ของโอส และพลัก(Ochse and Plug, 1986:1251) แบบวัดมีลักษณะเป็นประโยค บอกเล่าจำนวน 19 ข้อ คำถามบางข้ออาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย แต่ยังคงเนื้อหาและโครงสร้างตามรูปแบบเดิมไว้

จากทฤษฎีทั้งหมด ดังกล่าวมาจะเห็นว่าทฤษฎีของเพียเจต์และโคลเบอร์เกอร์ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของสติปัญญาการคิดกับประสบการณ์ทางสังคม ทฤษฎีของอีริคสัน เน้นความสำคัญของประสบการณ์ทางสังคมกับการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้นจะเห็นว่าองค์ประกอบสำคัญที่ทฤษฎีทั้งสาม เน้นเด่นชัดก็คือประสบการณ์ทางสังคม ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาจิตลักษณะ 3 ประการ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ของบุคคล ดังนั้นในหัวข้อต่อไปนี้ จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางจิต และประเภทของประสบการณ์ทางสังคมด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางจิต

ประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางจิต

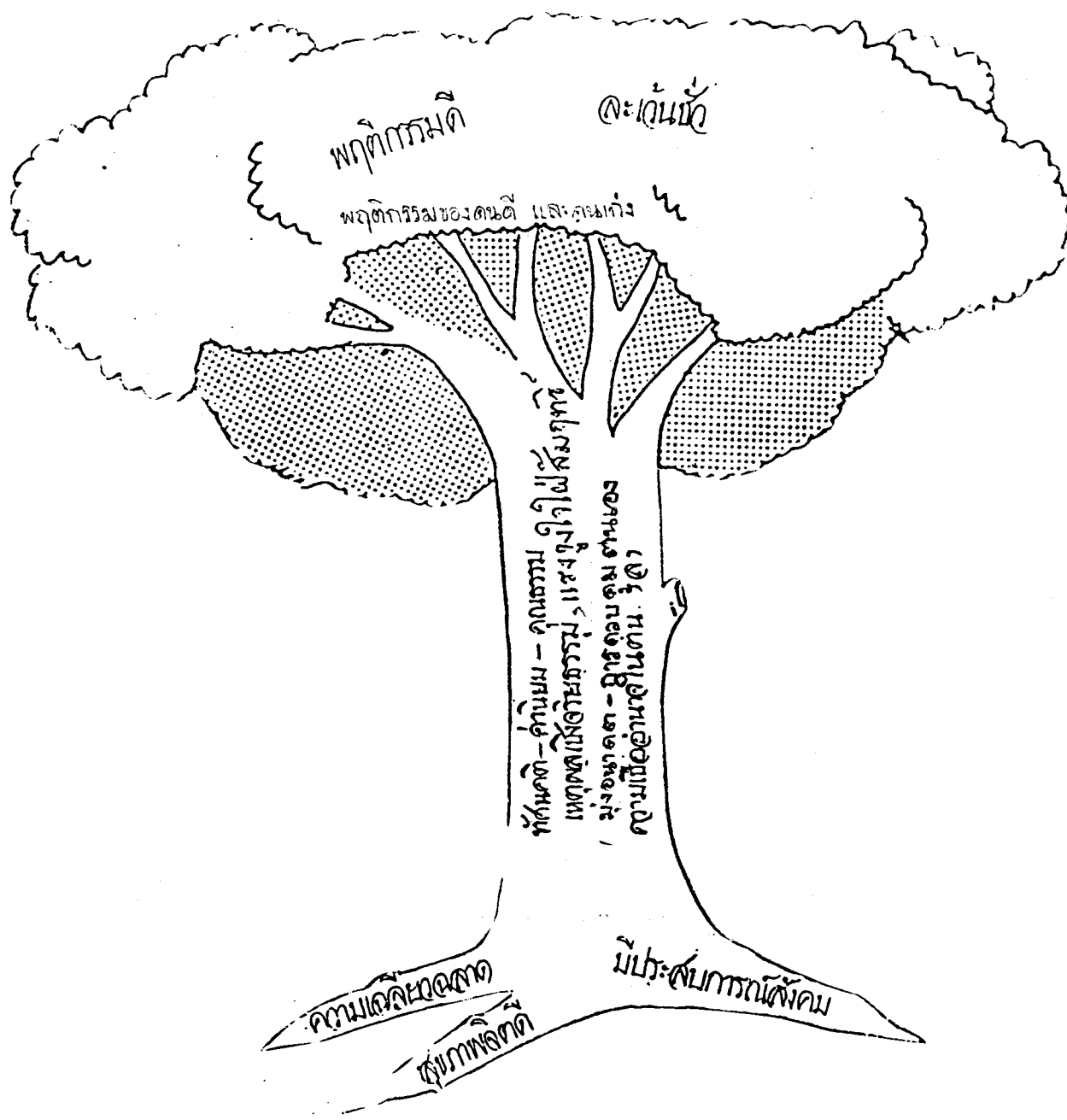
ประสบการณ์ทางสังคมหมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นและกลุ่มที่เกิดกับบุคคลในชีวิตประจำวันและจากการฝึกอบรม ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้จากชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน เช่น การถูกอบรมเลี้ยงดู การได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เช่น เพื่อน การรับสื่อมวลชน ต่างๆ การได้รับการศึกษา การมีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เช่น กีฬา การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬา เป็นต้น

จากทฤษฎีทั้งสามดังกล่าวมาล้วนเห็นความสำคัญของประสบการณ์ทางสังคมว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของการพัฒนาจิตลักษณะที่สำคัญของบุคคล นอกจากนี้ทฤษฎีดั้งเดิมยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์ทางสังคมว่าเป็นสาเหตุสำคัญของจิตลักษณะและพฤติกรรมจิตลักษณะเหล่านี้คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและเหตุผลเชิงจริยธรรม เนื่องจากทฤษฎีดั้งเดิมเป็นทฤษฎีสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสาเหตุ และผลของการพัฒนาทางจิตและสาเหตุและผลดังกล่าวครอบคลุมตัวแปรของการวิจัยหลายตัว จึงสมควรกล่าวถึงทฤษฎีดั้งเดิม

ดวงเดือน นันทมนานิน กล่าวว่ ทฤษฎีดั้งเดิมแสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างจากการสรุปผลการวิจัยในเรื่องดังกล่าวของเขาวชนและประชาชนไทยอายุ 6-60 ปี จำนวนรวมหลายพันคน ซึ่งเป็นผลการวิจัยในประเทศไทยในช่วง 25 ปีนี้

ทฤษฎีดั้งเดิมมีส่วน 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ม ส่วนลำต้น และส่วนที่เป็นรากแก้ว คูภาพประกอบ 1

ในส่วนแรกคือดอกและผลบนต้น แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ผลออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนา มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ม อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง (3) ความเชื่ออำนาจในตน (4) แรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ และ (5) ทศณคติ คุณธรรม และค่านิยม(ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือสถานการณ์นั้น ๆ) ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใดจะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกัน จึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้ม จริยธรรมคือรากแก้ว ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้านคือ (1) สติปัญญา (2) ประสบการณ์ทางสังคม (3) สุขภาพจิต (คูภาพประกอบ 1) จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้มก็ได้ กล่าวคือบุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ

ภาพประกอบ 1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
ที่นำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม

ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่บ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการนิเทศาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากแก้วนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบาย ทำนาย และนิเทศา พฤติกรรมของคนดีและคนเก่งด้วย ดังกล่าวมาแล้ว

แต่เดิมนั้นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมได้แสดงถึงสาเหตุทางจิตใจที่ลำต้นเพียง 4 ประการที่เกี่ยวกับการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่วหรือที่เรียกว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แต่ต่อมาได้นำผลวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมทางด้านการงานอาชีพ และพฤติกรรมการรักษาสุขภาพอนามัยมาประกอบด้วย จึงได้เพิ่มพฤติกรรมของคนเก่งเข้าเป็นดอกผลรวมกับพฤติกรรมของคนดีและได้เพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นจิตลักษณะที่สำคัญของคนที่มีพฤติกรรมชนิดดังกล่าวข้างบนนี้เข้าที่ลำต้นของต้นไม้จริยธรรม รวมเป็น 5 ด้าน จึงทำให้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของคนไทยนี้มีลักษณะที่กว้างขวางครอบคลุมพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของคนไทยทางด้านที่สำคัญได้ครบถ้วน (ดวงเดือน นันทมนาวิน. 2531:12-14)

โดยสรุป ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยนี้ แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะ 8 ด้าน กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ทฤษฎีนี้จึงมีสังกัด(หรือโมโนทัศน์) 9 ด้านด้วยกัน

ประสบการณ์ทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อนิสัยการทางจิตของบุคคล การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้มีความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้ เรียกว่าความสามารถในการสวมบทบาท (Role Taking) ซึ่งความสามารถในการสวมบทบาทมีความสำคัญต่อการนิเทศาจริยธรรมมาก ประสบการณ์จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวางลึกซึ้งมองเห็นและเข้าใจบทบาทของตนเองและของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับตนในสังคมและความเข้าใจนี้เองจะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีนิเทศาการทางจิตในระดับสูงได้ การที่บุคคลขาดประสบการณ์ทางสังคมและขาดโอกาสที่จะได้

เรียนรู้หรือสวมนบทบาทอื่น ๆ นี้อาจนำไปสู่การปฏิเสธทางจิตต่อบทบาทที่ไม่คุ้นเคย คือการไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจ ไม่ไว้วางใจ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเท่ากับเป็นการปิดกั้นข่าวสาร และข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางจิตวิทยาและด้านสังคม ซึ่งย่อมรวมเอาพัฒนาการทางจริยธรรมทางการมุ่งอนาคต และทางการบรรลุเอกลักษณ์แห่งอัตถิภาณุของบุคคลเข้าไว้ด้วย ดังนั้นถ้าต้องการที่จะให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตจะต้องส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวาง และเหมาะสมกับอายุของบุคคลจึงจะทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตในระดับสูงได้

ประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning)

พัฒนาการทางจริยธรรมพัฒนามาจากพัฒนาการทางการรู้ในขณะที่ยังเด็กได้มีโอกาสติดต่อกับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่างๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและผู้อื่นจะช่วยให้เขาได้พัฒนาจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว พัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นรวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลนั้นไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พัฒนาไปตามขั้นจากขั้นที่หนึ่งผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาเมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ ได้รู้ได้เห็นมากขึ้นว่าใคร ทำอะไร เกิดผลดีต่อใคร เกิดผลเสียต่อใคร ผลที่ดีที่สุดคือต่อส่วนรวม ต่อมนุษยชาติ การได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นมาก ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นการฝึกการสวมนบทบาทต่าง ๆ จะทำให้บุคคลได้เรียนรู้ว่าประโยชน์ที่เกิดกับตนเองและกลุ่มเล็กสำคัญน้อยกว่าประโยชน์ต่อส่วนรวมและต่อมนุษยชาติ ประสบการณ์ทางสังคมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงขึ้น

ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้จากในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนมีหลายด้าน เช่น ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์สังคมที่ได้รับจากสื่อมวลชน

ประสบการณ์สังคมที่ได้รับจากการศึกษา ประสบการณ์สังคมที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมพิเศษและ ประสบการณ์สังคมที่ได้รับจากการฝึกอบรมต่าง ๆ

ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูนั้น จากการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก (2520) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการฝึกอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนไทยในสถานศึกษา ผู้มีอายุระหว่าง 11-25 ปี โดยเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายหรือจิต พบว่าการฝึกอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก และอิทธิพลของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความคงทนไปถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วยการฝึกอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากและใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ โดยเฉพาะในเยาวชนชายจากครอบครัวฐานะต่ำ

ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากสื่อมวลชนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชนนั้น ต้องเป็นสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาประเภทที่นักวิชาการจัดว่ามีประโยชน์ จึงจะมีคุณค่าต่อการพัฒนาทางจิตของเยาวชน ดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่น ๆ (2529) ศึกษาบทบาทร่วมระหว่างสื่อมวลชนกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตลักษณะบางประการที่แตกต่างกันของเยาวชนไทยอายุระหว่าง 10 - 15 ปี พบว่าปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์และปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ตัวแปรทั้งสามนี้ร่วมกันสามารถทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 11 % ในนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาที่ (นักวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากเท่าใดก็เป็นผู้ที่มีความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงด้วย

ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมพิเศษ การร่วมกิจกรรมพิเศษเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้พบปะกับบุคคลต่างๆ ในสังคมมากขึ้น ทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจบทบาทของคนและของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับคนในสังคม ความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวางขึ้นจะทำให้เยาวชนมีความสามารถในการสวมบทบาทดีขึ้น ซึ่งอาจทำให้เยาวชนมีพัฒนาการทางจิตสูง

ขึ้นได้ วิเชียร รักการ (2522) ศึกษาเปรียบเทียบจิตลักษณะบางประการของนิสิตที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัครกับนิสิตทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตอาสาสมัคร 120 คน และนิสิตไม่อาสาสมัคร 120 คน ทั้งนี้โดยใช้วิธีการคัดเลือกลักษณะที่คล้ายคลึงกันระหว่างนิสิตทั้งสองกลุ่ม คือ เนส ปีที่เรียน และคณะวิชาที่ศึกษา ผลการศึกษานบว่านิสิตอาสาสมัครมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตไม่อาสาสมัครอย่างเชื่อมั่นได้ ผลที่พบนี้อาจจะเกิดจากนิสิตอาสาสมัครมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางกว่านิสิตไม่อาสาสมัครเพราะวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังจากไปอาสาสมัครแล้ว

ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการศึกษา ปัจจุบันการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคม ยิ่งสังคมพัฒนามากขึ้นเท่าใดการได้รับการศึกษายิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การศึกษาในปัจจุบันจึงบรรจุวิชาการต่าง ๆ มากมายไว้ในหลักสูตร เน้นเน้นคุณความรู้และประสบการณ์สังคมให้กับผู้เรียน จากการศึกษาของ สิริพร แฉ่มนิล (2530) ศึกษาความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลที่มีอายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่จบการศึกษาแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่กำลังศึกษาและผู้ที่จบการศึกษาแล้ว ที่มีอายุระหว่าง 10-50 ปี ในกรุงเทพมหานครที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาในระบบ (หลักสูตรปกติ) และการศึกษานอกระบบ (การศึกษาผู้ใหญ่) โดยจบมาแล้วเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือกำลังจะจบ และจบมาแล้วเป็นเวลากว่า 4 ปี รวมทั้งสิ้น 437 คน ผลการวิจัยพบว่าในกลุ่มผู้มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ผู้มีการศึกษาสูงให้ความสำคัญแก่เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นสูง (ชั้น 5,6) มากกว่าผู้มีการศึกษาค่ำ และผู้มีการศึกษาค่ำให้ความสำคัญแก่เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นต่ำ (ชั้น 2,3) มากกว่าผู้มีการศึกษาสูง และพบผลเช่นเดียวกันนี้อีกในกลุ่มรวม กลุ่มฐานะสูงและกลุ่มผู้กำลังศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มผู้มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ผู้มีการศึกษาค่ำจะบอานานให้ความสำคัญแก่เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้น 4 มากกว่าผู้มีการศึกษาค่ำเร่งจบ ส่วนในกลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป พบว่าผู้มีการศึกษาค่ำจะบอานานและผู้มีการศึกษาสูงเร่งจบให้ความสำคัญแก่เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้น 5,6 มากกว่าผู้มีการศึกษาค่ำเร่งจบ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่บุคคลในช่วงวิกฤต (Critical Period) คือ ช่วงที่กำหนดไว้ในทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งจะเป็พื้นฐานให้บุคคลสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมไปในชั้นสูงขึ้นได้เองเมื่อเขามีอายุมากขึ้น

ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการฝึกอบรมต้องเป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจเช่น การวิจัยของ สกล เทียงแท้ (2525) ซึ่งศึกษาผลของการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กไทยระดับประถมศึกษาตามทฤษฎีโคลเบอร์กผู้ถูกศึกษาถูกจัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยวิธีการสุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีอภิปรายกลุ่มจากผู้วิจัยและครูจริยศึกษาของโรงเรียน ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นได้รับการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรปกติ ในการฝึกทุกกลุ่มนั้นจะฝึก 12 ครั้ง ๆ ละประมาณ 100 นาที โดยทำการฝึกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ผลการทดลองพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีจิตลักษณะที่ฝึกนี้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นกลุ่มทั้งสองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน โกศล มีคุณ (2524) ทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา วิธีการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยให้นักเรียนโดยตนเองประกอบกับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมที่ฝึกโดยวิธีร่วมกิจกรรมกลุ่มอภิปรายในห้องเรียน ผลการทดลองพบว่าวิธีการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ทดลองนี้ สามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากชั้น 2 ไปสู่ชั้น 3 นอกจากนี้ยังพบหลักฐานที่แสดงว่า เมื่อเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีความสามารถในการคิดแบบเอกลัทธิสูง และมีความสามารถในการสวมบทบาทสูงแล้ว องค์ประกอบดังกล่าวนี้จะช่วยให้การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ผลดีขึ้น ดังนั้นจะเห็นว่าการฝึกอบรมที่มีประโยชน์ช่วยเพิ่มประสบการณ์ทางสังคมให้กว้างขวางขึ้นอันจะทำให้ผู้ได้รับการฝึกมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้ด้วย

✓ สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับจริยธรรมของบุคคล ได้มีผู้ศึกษาไว้อย่างสมควร เช่น ทราวิสส์และปีเตอร์ (Traviss and Peter. 1974) ทำการทดลองกับเด็กเกรด 5 ชายหญิง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกการสวมบทบาทอาทิตย์ละ 2 ครั้งเป็นเวลา 12 อาทิตย์ กลุ่มควบคุมเน้นการจำและการค้นหาคำตอบปัญหาขัดแย้งทางศีลธรรมซึ่งผลการทดลองพบว่า การฝึกกระบวนการสวมบทบาทช่วยส่งเสริมพัฒนาการในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ คือกลุ่มทดลองจะมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยประมาณ 1.5 ขึ้น สำหรับช่วงเวลา 3 เดือน การฝึกสวมบทบาทของทราวิสส์ และปีเตอร์นี้ทำโดยครูเป็นผู้เสนอสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรมให้เด็ก ๆ หา

คำตอบและแสดงบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น โดยมีผู้สังเกตซึ่งร่วมอยู่ด้วยเป็นผู้ช่วยเหลือเด็ก ๆ จะควบคุมและเสนอแนะตนเองในการหาคำตอบและแสดงบทบาทโดยครูจะรับข้อเสนอและการแสดงบทบาทของเด็กทุกคน ครูจะต้องพยายามทำให้เกิดสถานการณ์ที่อิสระในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในช่วงของการแสดงบทบาท ซึ่งด้วยวิธีการนี้จะทำให้เด็กได้พบกับวิธีที่ใช้ได้ผลในการแก้ปัญหา จะมีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์แก้ปัญหาและบทบาทที่เลือกมีการอภิปรายถึงบทบาทความสัมพันธ์และค่านิยมกันในเรื่องของเด็ก ๆ ซึ่งมีขึ้นของนิทานการทางจริยธรรมที่ต่างกัน อาบูทนอก (Arbutnot. 1974: 319-324) ทำการวิจัยกับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยชาย 42 คน หญิง 54 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มเท่า ๆ กัน คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ในกลุ่มทดลองผู้รับการฝึกจะได้พบกันเป็นคู่ ๆ และฝึกสวมบทบาทตามเรื่องที่กำหนดให้โดยมีข้อเสนอแนะ สำหรับการแสดงบทบาทผู้รับการฝึกแต่ละคน (ในแต่ละคู่) จะสลับให้แสดงบทบาทโดยบทบาทหนึ่ง ในสองบทบาทที่มีอยู่ในเรื่องจากนั้นจะให้ผู้รับการฝึกทั้งสองได้มีโอกาสสนทนากันการใช้เหตุผลต่อหน้าผู้อื่นว่าเหตุผลของตนถูกต้องและเหมาะสมในกลุ่มควบคุมที่หนึ่งนั้น ผู้เข้ารับการฝึกจะได้ทำงานอื่น ๆ แทนการฝึกสวมบทบาท และกลุ่มควบคุมที่สองจะได้ดูรายละเอียดข้อโต้ตอบของการแสดงบทบาท (เป็น Transcript) การฝึกแต่ละคู่ใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที ซึ่งผลของการวิจัยนี้พบว่าผู้รับการฝึกในกลุ่มทดลองมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่ม และการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นในผู้ถูกทดลองที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในระดับต่ำ (ระดับ 2,3) มากกว่าผู้มีเหตุผลเดิมอยู่ในระดับสูง (ระดับ 5,6) การที่ผู้ถูกทดลองเกิดการเปลี่ยนแปลงระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการวิจัยดังกล่าวเป็นเพราะเขาได้เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้พบกับปัญหาได้แก้ปัญหาและพบกับคำตอบโดยตัวเอง ซึ่งอาจทำให้เขามีทัศนคติ หรือพฤติกรรมทางจริยธรรมในขั้นสูงกว่าเดิมได้

จากการวิจัยทั้งหมดดังกล่าวมาจะเห็นว่า ประสิทธิภาพที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดู จากการรับสื่อมวลชน จากการศึกษา จากการร่วมกิจกรรมพิเศษ และจากการได้รับการฝึกอบรมต่าง ๆ ช่วยให้ผู้คนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น บุคคลที่มีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางจะมีความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่น ทำให้บุคคลมีความคิดเห็นกว้างขวางลึกซึ้งมองเห็นและเข้าใจบทบาทของตนเองและของผู้อื่นที่อยู่

ร่วมกับคนในสังคม ซึ่งความเข้าใจนี้เองจะช่วยทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงได้ ดังนั้นจึงคาดได้ว่าในการวิจัยนี้ผลิตผู้ที่มีประสิทธิภาพทางสังคมมากโดยเข้าร่วมกิจกรรมหลายชนิด และใช้เวลานานในมหาวิทยาลัย มีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพทางสังคมน้อย

ประสิทธิภาพทางสังคมกับลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) นักจิตวิทยามีความเห็นว่าคุณลักษณะมุ่งอนาคตเกิดจากการสะสมผลของการเรียนรู้ประสบการณ์ตั้งแต่ในอดีตของบุคคลเกี่ยวกับความมั่นคงของสภาพแวดล้อมนอกจากนี้การเคยประสบกับความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เชื่อว่าจะช่วยให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายามในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำได้สำเร็จดังที่เคยประสบมา การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพัฒนาการลักษณะมุ่งอนาคต ดวงเดือน นันทมนาวิน และเนห์ญช ประจณปัจจนิก (2520:7) ทำการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากใช้เหตุผลมาก และลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายนั้น สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงของเด็กอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้การรับรู้แบบอย่างอื่นมีค่าจากสื่อมวลชน ได้แก่ การชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ การนั่งรายการวิทยุที่มีประโยชน์และการอ่านเรื่องที่ที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ตัวแปรทั้งสามนี้รวมกันสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่ถูกศึกษาได้ 24 % ในนักเรียนจากครอบครัวฐานะต่ำ โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากเท่าใดก็เป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตมากเท่านั้น (ดวงเดือน นันทมนาวิน และคนอื่น ๆ. 2529) นอกจากนี้ยังมีรายงานการวิจัยอีกหลายเรื่องที่พบว่า สื่อมวลชนที่เหมาะสมจะสามารถเสริมสร้างลักษณะมุ่งอนาคตได้ เช่น มีผู้รายงานว่าสื่อมวลชนช่วยให้เยาวชนไทยและสวีเดนคิดเกี่ยวกับอาชีพที่ตนต้องการจะทำเมื่อโตขึ้น (ดวงเดือน นันทมนาวิน และคนอื่น ๆ. 2529:95; อ้างอิงมาจาก Hedinsson. 1981) การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการควบคุมตน เช่น ไม่โกงในการเล่นเกม ไม่แตะต้องของที่ห้ามหรือลดการบำบัดความต้องการ ทำให้เด็กสามารถควบคุมตนเองได้หลังจากที่ชมรายการแล้วและผลนี้มีอายุคงทนต่อไปอีกนานด้วย (ดวงเดือน นันทมนาวิน และคนอื่น ๆ. 2529:95; อ้างอิงมาจาก Rushton. 1979) ดังนั้นจะเห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนอกจากจะเกิด

จากการสะสมผลของการเรียนรู้ประสบการณ์ตั้งแต่อดีตของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะความมั่นคงของสภาพแวดล้อมทางสังคมแล้ว ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูโดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก และประสบการณ์ทางสังคมที่ได้จากการรับสื่อมวลชนที่มีคุณค่าอาจจะช่วยให้เกิดการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตด้วย

จากการศึกษาเอกสารสรุปได้ว่าผู้มุ่งอนาคตมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ 1) สามารถคาดว่อะไรจะเกิดในอนาคต 2) เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตมากกว่าที่จะเกิดในปัจจุบันและ 3) เชื่อว่าสิ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตจะเกิดกับตนได้จริง จากลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตดังกล่าวมาจะเห็นว่าบุคคลที่จะมีลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางการคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจท์ พัฒนาการขั้นดังกล่าวคือ ขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ (Formal Operation) ทั้งนี้เพราะการคาดได้ว่าอะไรจะเกิดในอนาคต สิ่งนั้นยังไม่มีตัวตนจริง จึงยังอยู่ในรูปของนามธรรมหรือสัญลักษณ์และการเห็นความสำคัญของสิ่งที่ยังเป็นนามธรรมหรือสัญลักษณ์นี้ ต้องใช้ความสามารถทางการคิดเชื่อมโยงกับหน่วยการคิดอื่น ๆ มากในลักษณะของการจัดประเภทของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ฉะนั้นผู้ที่มุ่งอนาคตจึงควรจะต้องมีพื้นฐานมาจากความสามารถทางการรู้คิดขั้นสูง

✕ โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่มีพัฒนาการตามปกติสามารถมีพัฒนาการทางจิตในระดับที่ดีได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมต่ออย่างใด แต่ในกรณีที่บุคคลมีพัฒนาการทางจิตล่าช้าก็สามารถพัฒนาให้มีพัฒนาการตามปกติได้ ลักษณะมุ่งอนาคตก็สามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้เช่นกัน บุญรบ สักคัมณี (2532) ทดลองเสริมสร้างลักษณะมุ่งอนาคตแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของข้าราชการของข้าราชการบรรจุใหม่ ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรพื้นฐานการปฏิบัติราชการที่สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนจำนวน 120 คน เป็นชาย 51 คน หญิง 69 คน โดยสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อให้วิธีการฝึก ซึ่งมีเนื้อหาและวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นกลุ่มที่หนึ่งได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตร่วมกับการฝึกการควบคุมตนเองกลุ่มที่สอง ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่สาม ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองอย่างเดียว ส่วนกลุ่มที่สี่ ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกแต่ได้ทำกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตและการฝึกการควบคุมตนเอง มีลักษณะที่ฝึกสูงกว่าและเมื่อกลับไปทำราชการก็มีพฤติกรรมการทำงานแบบมุ่งอนาคตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด ดังนั้นจะ

เห็นว่าประสบการณ์ทางสังคมที่บุคคลได้รับทั้งจากสถานแวดล้อมทางสังคม จากการอบรมเลี้ยงดู จากการรับรู้แบบอย่างที่มีคุณค่าจากสื่อมวลชน และจากโครงการฝึกอบรมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างลักษณะมุ่งอนาคต ดังนั้นผู้มีประสบการณ์ทางสังคมมากควรเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้มีประสบการณ์ทางสังคมน้อย

ประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego-Identity) นิตนา การทางเอกลักษณ์แห่งอีโก้เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของบุคคลลักษณะ 2 ประการ คือประการแรกเป็นลักษณะภายในซึ่งหมายถึง การรู้จักและรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองของบุคคล ประการที่สองเป็นลักษณะภายนอกซึ่งหมายถึง การยอมรับและการผูกพันกับอุดมคติของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในคุณลักษณะที่สำคัญร่วมกับผู้อื่น (Erikson. 1968 : 104) ดังนั้นบุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้จึงมีภาพพจน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับตนเองและมีการยอมรับทั้งสาระภายในของบุคคลและวัฒนธรรมของสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่และเห็นว่าตนเองมีลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นิตนาการทางเอกลักษณ์แห่งอีโก้เป็นการพัฒนาจากการไม่มีเอกลักษณ์ไปสู่การมีเอกลักษณ์โดยการแสวงหาของตนเอง กระบวนการพัฒนานี้จะมีลักษณะที่เป็นความขัดแย้งระหว่างคุณลักษณะภายในและคุณลักษณะภายนอก ด้วยเหตุนี้เด็กที่เกิดใหม่จึงยังไม่มีเอกลักษณ์ของตนเอง แต่เขาจะค่อยๆ พัฒนามานั่นเองคนต่างๆ ขึ้นมาด้วยการเรียนรู้สภาพแวดล้อมและการเก็บเคียงผู้ที่ให้การอบรมทางสังคม ซึ่งเมื่อบุคคลผ่านขั้นวิกฤติการณ์แต่ละขั้นแล้วก็จะช่วยให้เขาเสริมสร้างคุณลักษณะภายในเพิ่มขึ้นมีการตัดสินใจที่ถูกต้องมากขึ้น และมีความสามารถที่จะทำตามมาตรฐานของตนเองและของบุคคลอื่นที่สำคัญต่อเขา (Erikson. 1968 : 92) ซึ่งอาจถือได้ว่าเอกลักษณ์แห่งอีโก้เป็นกระบวนการสร้างภาพพจน์ที่ซับซ้อนเกี่ยวกับตนเองโดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและการแยกแยะภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง

โดยธรรมชาติแล้ว เอกลักษณ์แห่งอีโก้มีพัฒนาการไปตามวัยและขึ้นพัฒนาการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของอีริคสันบุคคลจะเข้าสู่ขั้นการมีเอกลักษณ์เมื่ออยู่ในระยะวัยรุ่น และบุคคลจะบรรลุการมีเอกลักษณ์ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับของการประสบความสำเร็จในการปรับตัวในขั้นต้น ๆ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเวลาที่บุคคลได้เรียนรู้สภาพการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเขา ด้วยการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล

และสถาบันทางสังคมในวัฒนธรรมของบุคคลนั้น การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสถาบันทางสังคมทำให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางอันส่งผลให้เรียนรู้สภาพแวดล้อมได้ลึกซึ้ง ซึ่งจะช่วยให้เขาเสริมสร้างคุณลักษณะภายในเพิ่มขึ้นจนมีภาพพจน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง และมีการยอมรับทั้งสภาวะภายในของบุคคลและวัฒนธรรมของสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ บุคคลที่มีพัฒนาการในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ดังนั้นถ้าบุคคลขาดประสบการณ์ทางสังคมที่กว้างขวาง ซึ่งจะเกิดได้ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสถาบันทางสังคมแล้ว พัฒนาการทางเอกลักษณ์ย่อมจะไม่สามารถที่จะพัฒนาไปถึงขั้นที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้ นอกจากการมีเอกลักษณ์แบบปิดซึ่งหมายถึงการรับเอกลักษณ์จากผู้อื่น เช่น บิดามารดาเป็นของคนซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการขัดแย้งของเอกลักษณ์ในภายหลังได้ง่าย จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางบุคคลจึงจะสามารถพัฒนาไปสู่การมีเอกลักษณ์ได้อย่างสมบูรณ์

การวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้แก่การวิจัยของโดโนแวน (Donovan. 1975) ที่พบว่ากลุ่มผู้สืบสนในเอกลักษณ์มีลักษณะเป็นพวกถดถอย ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมตามสภาพความเป็นจริง ระมัดระวังตัวในการสมาคมกับครูหรือเพื่อนและบางครั้งก็มีอาการคับข้องและโกรธง่าย ส่วนกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ตามบิดามารดามีความรับผิดชอบสูง มีความเมตตากรุณา และชอบทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน กลุ่มนี้จะวางตัวได้ดีที่สุดเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่สูงกว่าและจะวิตกกังวลมากเมื่อวิชีการและเป้าหมายที่วางไว้มีสภาพคลุมเครือ ทั้งนี้เพราะพวกเขาขาดประสบการณ์ในการแสดงออกทางอารมณ์ไม่ว่าจะในทางดีหรือไม่ดีต่อกลุ่มเพื่อนและครู สำหรับกลุ่มแสวงหาเอกลักษณ์เป็นบุคคลที่ขี้ขลาด ชอบแสดงความรู้สึกออกมาทันทีอย่างชัดเจน ชอบการแข่งขันและการเป็นผู้นำ กลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้เป็นกลุ่มที่ไม่ค่อยชอบการแข่งขัน ชอบเป็นผู้ร่วมกลุ่มและไม่ค่อยแสดงความรู้สึกต่อต้าน หรือไม่เป็นมิตรอย่างเด่นชัด ลักษณะเด่นของบุคคลในกลุ่มนี้คือ พวกเขาจะไม่ใช้กลไกในการป้องกันตนเองมาก และมีเหตุมีผลในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จากผลการวิจัยของ โดโนแวน แสดงว่าการเข้ากลุ่มทางสังคมอาจช่วยให้บุคคลมีเอกลักษณ์ได้ พวกไม่เข้ากลุ่มก็อาจเป็นพวกที่ยังสืบสนในบทบาทเพราะขาดประสบการณ์ทางสังคม โอชและพลัก (Ochse and Plug.1986) ศึกษาพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามทฤษฎีอีริกสัน โดยศึกษากับผู้ใหญ่ชาวแอฟริกันที่... ชาวและผิวดำจำนวน 1,859

คน ผลการศึกษาพบว่า ชาวผิวขาวแก้วิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ (Identity Crisis) ได้เมื่ออายุน้อยก่อนชาวผิวดำโดยเจเพาะอย่างถึง หญิงผิวขาวแก้วิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ได้เร็วที่สุด ส่วนชายผิวดำแก้วิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ได้หลังจาก อายุ 40 ปีไปแล้ว ส่วนหญิงผิวดำนั้นผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มักจะล้มเหลวในการแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์จากการวิจัยของโอสและนลิก ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของประสบการณ์ทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการทางเอกลักษณ์แห่งอีโก้ จะเห็นว่าชาวผิวขาวในทวีปแอฟริกาซึ่งถือว่าเป็นชนชั้นสูง เป็นผู้นำทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ฉะนั้นจึงเป็นพวกที่มีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางต่างจากชาวผิวดำซึ่งมีฐานะยากจน คือการศึกษา และเป็นผู้ที่มีบทบาททางสังคมน้อย จึงเป็นพวกที่มีประสบการณ์ทางสังคมแคบ การที่ชาวผิวขาวและชาวผิวดำในแอฟริกามีประสบการณ์ทางสังคมต่างกันดังกล่าวมาจึงทำให้มีพัฒนาการทางเอกลักษณ์ต่างกันดังนั้นการวิจัยนี้ จึงคาดว่านิสิตที่มีประสบการณ์ทางสังคมต่างกันมีพัฒนาการทางเอกลักษณ์ต่างกัน โดยนิสิตที่มีประสบการณ์ทางสังคมสูงจะบรรลุเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ทางสังคมต่ำ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ดังกล่าวมาจะเห็นว่า ประสบการณ์ทางสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับพัฒนาการทางจิต ประสบการณ์ทางสังคมแต่ละด้านจะมีความสำคัญต่อบุคคลต่างกันในแต่ละวัย เช่นในวัยเด็กประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูเป็นประสบการณ์ทางสังคมที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กมากที่สุด ส่วนในวัยนิสิตนักศึกษานั้นส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัย ดังนั้นในช่วงวัยนี้จึงได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมากที่สุด และประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการทางจิตของนิสิตมากกว่าจิตลักษณะที่ติดตัวมาแต่เดิม (Pascarella, Ethington and Smart.1988) ส่วนประสบการณ์ทางสังคมด้านอื่นๆ ไม่พบงานวิจัยสนับสนุนว่ามีความสำคัญต่อพัฒนาการทางจิตของนิสิต ดังนั้นในหัวข้อต่อไปจะกล่าวถึงประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านต่าง ๆ และผลกระทบจากประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อพัฒนาการทางจิตของนิสิต

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่างๆหรือการได้ร่วมกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย การที่นิสิตได้เรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้พบเพื่อนใหม่ ทั้งเพื่อนคณะเดียวกันและต่างคณะ การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยหรือกิจกรรมที่นิสิตจัดทำขึ้นเอง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านบันเทิง กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดประสบการณ์แก่นิสิตทั้งสิ้น ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับนิสิตโดยตรงได้แก่ 1) ประสบการณ์ด้านวิชาการ 2) ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และ 3) ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านวิชาการ หมายถึง ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาวิชาตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร วิชาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษามีมากมายหลายวิชาในแต่ละวิชาจะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนแตกต่างกันออกไป เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับพัฒนาการทางจิตของนิสิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งความสนใจไปยังประสบการณ์ทางสังคม โดยแบ่งวิชาออกเป็น 2 ประเภทตามประสบการณ์ทางสังคมที่ผู้เรียนจะได้รับ คือ 1) วิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก และ 2) วิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย

วิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก เป็นวิชาที่จะช่วยเสริมประสบการณ์ทางสังคมให้กับผู้เรียนมากกว่าวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย ทั้งนี้เนื่องจากวิชาดังกล่าวประกอบด้วยวิชาที่ส่งเสริมความตระหนักเชิงสังคม โดยธรรมชาติการรับรู้ของผู้เรียนให้ออกนอกตนเองมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ รับทราบและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน สามารถพิจารณาและเข้าใจความรู้สึกความอหังการ ความจำเป็นและความต้องการของผู้อื่น มีการสังเกตและได้ประสบการณ์ทางด้านการขัดแย้งของประโยชน์หลายฝ่ายและการแก้ปัญหาได้เข้าร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและศีลธรรมต่าง ๆ ทั้งของตนเองของกลุ่มและของสังคม ดังนั้นผู้เรียนในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมากจึงมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางกว่าผู้เรียนในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย อัดัมและนิช (Adam and

Fitch, 1983) วิจัยนิสิตเกือบ 300 คน ในรัฐยูทาห์จำแนกภาควิชาเรียน 8 สาขา วิชาใน 2 มิติคือ มิติแรกสาขานั้น ๆ เน้นวิชาการและความรู้มากน้อยเพียงใดและอีกมิติหนึ่งคือ เน้นการสร้างควมตระหนักทางสังคมและการแก้ปัญหาสังคมมากน้อยเพียงใดวิชาที่เน้นแตกต่างกันจะมีผู้มาเรียนที่มีบุคลิกภาพบางประการต่างกันด้วย สาขาที่เน้นวิชาการมากและประสูกความสำเร็จไปแก้ปัญหาชุมชนน้อย จะดึงดูดนิสิตที่มีสถานภาพของเอกลักษณ์สูง (กลุ่มแบบปิดทางเอกลักษณ์) ซึ่งหมายถึงการมีความเชื่อถือในสิ่งที่ตนศึกษาโดยตรงมาดีแล้วส่วนสาขาที่เน้นการแก้ปัญหาชุมชนและสังคมดึงดูดนิสิตที่มีพัฒนาการของอีโก้สูง (กลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางเอกลักษณ์) ซึ่งหมายถึงมีความเป็นตัวของตัวเองมีการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเองมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ในสาขาวิชาที่นิสิตได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากอาจารย์ และเพื่อนด้วยตนเองให้มีความตระหนักต่อสังคมจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในช่วงอายุนี้นี้ให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีการปรับตัวได้ดี สอดรับบทบาททางบวกในสังคมและเป็นผู้ที่จะทำประโยชน์มากให้แก่สังคมได้ต่อไป ส่วนในสาขาที่ไม่เน้นความตระหนักต่อสังคมนั้นจะทำให้เกิดบุคลิกภาพด้อยอยู่ใต้อาณัติที่ปรับตัวได้น้อยลงเมื่ออยู่ปีสุดท้ายของการเรียนจากผลวิจัยที่พบแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เรียนในสาขาวิชาที่เน้นการแก้ปัญหาชุมชนและสังคมมาก และได้รับการส่งเสริมให้มีความตระหนักต่อสังคมสูง เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ตนเองมาก มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีการปรับตัวได้ดีสอดรับบทบาททางบวกในสังคม และเป็นผู้ที่จะทำประโยชน์มากให้แก่สังคม ดังนั้นผู้เรียนในวิชาประเภทที่เน้นการแก้ปัญหาบุคคลและสังคมมาก (ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก) และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนในวิชาการเกิดความตระหนักต่อสังคมสูง น่าจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางจิตดีกว่าผู้ที่เรียนในสาขาวิชาที่ไม่เน้นความตระหนักทางสังคม (ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย)

เนื่องจากวิชาในมหาวิทยาลัยมีมากมายหลายวิชา ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการพิจารณาวิชาว่า วิชาไหนเป็นวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก วิชาไหนเป็นวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย เกณฑ์การพิจารณาวิชาที่เอื้อต่อการเสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคมของนิสิตพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ประการที่กำหนดคือ 1) วิชานี้มีมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกศึกษา 2) วิชานี้ศึกษาบุคคลโดยรวมทั้งตัวทั้งทางร่างกายและจิตใจ 3) วิชานี้เห็นความสำคัญของการสำรวจศึกษาปัญหาพฤติกรรมจิตใจและพัฒนาการของมนุษย์ 4) วิชานี้เน้นการช่วยเหลือมนุษย์และ

สังคมโดยตรงให้ผู้อื่นได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 5) วิชานี้มองประเด็นกว้างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม หลังจากกำหนดเกณฑ์ในการนิยามวิชาต่าง ๆ แล้วจึงตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งประมาณ 3 ท่านให้ใช้เกณฑ์ทั้ง 5 ข้อในการนิยามวิชาในมหาวิทยาลัยว่าวิชาไหนเป็นวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก วิชาไหนเป็นวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย รายละเอียดในการนิยามนั้น จะกล่าวถึงในบทต่อไป

ในระดับอุดมศึกษาหลักสูตรการสอนเป็นตัวกำหนดประสบการณ์ทางวิชาการของนิสิตซึ่งต่างจากในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาซึ่งถือว่าหลักสูตรการสอน คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ทางโรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ดังนั้นความแตกต่างหรือความคล้ายกันของประสบการณ์ทางวิชาการในระดับอุดมศึกษาจึงสามารถกำหนดได้จากหลักสูตรการสอน

หลักสูตรการสอนเป็นคัมภีร์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานิสิตตัวแปรหนึ่ง (พรสุลี อาษาอำรุง. 2525:249) หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 หลักสูตรใหญ่ ๆ (ไพฑูรย์ สินลาวัณ. 2524) คือ 1) หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป หรือที่บางคนเรียกว่าหลักสูตรวิชานี้ฐานทั่วไป 2) หลักสูตรวิชาชีพ

หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปหรือที่บางคนเรียกว่า หลักสูตรวิชานี้ฐานทั่วไปนั้นเป็นหลักสูตรที่มีจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรกใช้วิชานี้ฐานทั่วไปเพื่อประโยชน์สำหรับการวางพื้นฐานในวิชาการหลัก ๆ โดยเฉพาะทางด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ แม้ทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็มีอยู่บ้างที่ให้นิสิตเรียนวิชาในกลุ่มนี้เพื่อประโยชน์สำหรับการเรียนต่อในสาขาวิชานั้น ๆ ให้ลึกซึ้งขึ้นต่อไป ประการที่สองใช้วิชานี้ฐานทั่วไปเพื่อประโยชน์ของวิชานี้ฐานโดยตรง คือมีจุดมุ่งหมายที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่สมบูรณ์ซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะเด่น 5 ประการคือ วิชานี้ฐานทั่วไปมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน 1) มีความรู้กว้างในวิชาการสาขาต่าง ๆ มองเห็นความสำคัญและมองเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องประสานกันของสาขาวิชาต่าง ๆ 2) ให้ผู้เรียนมีปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์เริ่มก้าวหน้านำมองเห็นการเปลี่ยนแปลงและเป็นตัวของตัวเอง 3) ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองเข้าใจสังคม มองเห็นปัญหาในสังคม พร้อมทั้งจะรับผิดชอบ และแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม 4) เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประเพณีและความสวยงามทางสุนทรีย 5) มีคุณธรรมจริยธรรมสูง

จากความสำเร็จของวิชานี้ฐานทั่วไปดังกล่าวมา จะเห็นว่าวิชานี้ฐานทั่วไปน่าจะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นิสิตมีพัฒนาการทางจิต ทางบุคลิกภาพและทางค่านิยม ซึ่งก็มีการวิจัยพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นปีที่ส่วนมากแล้วจะเรียนวิชานี้ฐานทั่วไปในปริมาณมากในเทอมปลายของการศึกษาในชั้นปีที่ 1 นั้นนิสิตมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (Brower, 1985) ผลการศึกษาที่พบนี้จะน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นถ้ามีกลุ่มนิสิตปีที่ 1 นอกหลักสูตรมาเปรียบเทียบกับและพบว่าพัฒนาการหลังเรียนต่ำกว่านิสิตปกติในหลักสูตร

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งกำหนดให้หลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกหลักสูตร จะต้องมียุชานี้ฐานทั่วไปอย่างน้อย 30 หน่วยกิต (ในทูลย์ สันลารัตน์ และทองอิน วงศ์โสธร. 2526:1) ดังนั้นนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาทุกคนจึงต้องเรียนวิชานี้ฐานทั่วไปอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ซึ่งผลจากการเรียนวิชานี้ฐานทั่วไปน่าจะทำให้นิสิตมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ถึงแม้งานวิจัยที่กล่าวมาจะไม่ได้อธิบายอิทธิพลโดยตรงของวิชานี้ฐานทั่วไปต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนิสิตก็ตามแต่จากจุดมุ่งหมายของวิชานี้ฐานทั่วไปดังกล่าวมาทำให้คิดว่าพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่พบจากงานวิจัยส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลจากอิทธิพลของวิชานี้ฐานทั่วไป

หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาอีกหลักสูตรคือหลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรวิชาชีพหมายถึง วิชาขึ้นชั้นสูงเป็นวิชาที่ต้องเรียนและต้องทำการศึกษอย่างมีระบบระเบียบในระยะเวลาที่เหมาะสมจึงประกอบอาชีพนั้นได้เช่น วิชาชีพแพทย์ สถาปนิก ครู นักกฎหมาย นักบัญชี เนื่องจากหลักสูตรวิชาชีพนี้ฐานทั่วไปเป็นหลักสูตรที่ทางทบวงมหาวิทยาลัยบังคับให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจัดให้แก่ผู้เรียนต้องเรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ดังนั้นประสบการณ์ด้านวิชาชีพนี้ฐานทั่วไปที่นิสิตได้รับจึงคล้ายคลึงกัน การที่นิสิตได้รับอิทธิพลของประสบการณ์ทางวิชาการด้านวิชาชีพนี้ฐานทั่วไปคล้ายคลึงกันดังกล่าว น่าจะกระตุ้นให้นิสิตแต่ละคนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ดังนั้นหลักสูตรวิชาชีพซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะที่จัดขึ้นตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม จึงถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงความแตกต่างด้านประสบการณ์ทางวิชาการของนิสิตในมหาวิทยาลัยเนื่องจากจัดขึ้นมา โดยเน้นความรู้เฉพาะด้าน นิสิตที่เรียนวิชาตามหลักสูตรวิชาชีพของคณะสาขาจะได้รับประสบการณ์ทางวิชาการเฉพาะด้านแตกต่างจากนิสิตที่เรียนวิชาชีพอื่น ความแตกต่างของประสบการณ์ทางวิชาการ

ด้านวิชาชั้นของแต่ละสาขา จะทำให้นิสิตต่างสาขาวิชากันมีบุคลิกภาพและความสนใจต่างกัน ความแตกต่างนี้จะยิ่งมากขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น ตรงข้ามกับนิสิตที่เรียนในสาขาเดียวกันจะมีความเหมือนกันมากขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น (นรุลี อาชีวอำรุง. 2525: 249)

การวิจัยที่พบว่านิสิตต่างสาขาวิชากันมีจิตลักษณะและค่านิยมต่างกัน ได้แก่ การวิจัยของ คาซานัสและมอร์ริสัน (Kazanas and Morrison. 1977) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบจิตลักษณะและค่านิยมด้านการทำงานของนิสิตที่เรียนด้านวิทยาศาสตร์และด้านศิลปศาสตร์ ผลการศึกษานพบว่านิสิตทั้งสองสาขาวิชามีจิตลักษณะหลายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยที่นิสิตด้านศิลปศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยในด้านความคิดเกี่ยวกับตน ด้านความงามสูงกว่านิสิตด้านวิทยาศาสตร์ส่วนนิสิตด้านวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นชายและหญิงสูงกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบด้านความหมายและคุณค่าของงานระหว่างนิสิตที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์กับด้านศิลปศาสตร์ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 ด้านจากทั้งหมด 14 ด้าน สมิคค์ (Schmidt. 1985) วัดระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาของนิสิตจากวิทยาลัยทางด้านศิลปศาสตร์และนิสิตจากวิทยาลัยทางด้านเทคโนโลยี ผลการศึกษานพบว่านิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้นของทั้ง 2 มหาวิทยาลัยมีระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาของนิสิตทั้งสองกลุ่มพบว่า นิสิตด้านศิลปศาสตร์มีระดับเหตุผลเชิงสติปัญญาสูงกว่านิสิตด้านเทคโนโลยี นอกจากนั้นยังมีผู้ศึกษานพบว่านิสิตด้านวิศวกรรมศาสตร์มีลักษณะเผด็จการมากกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ แต่มีลักษณะเสรีนิยมน้อยกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ (Loevinger and others. 1985: 948; citing Feldman and Newcomb. 1969 b) โลวีนเจอร์และคณะ (Loevinger and others. 1985) ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของอีโก้ (Ego development) ของนิสิตด้านเทคโนโลยีและนิสิตด้านศิลปศาสตร์ พบว่านิสิตด้านเทคโนโลยีมีพัฒนาการของอีโก้สูงกว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์ ซึ่งผลที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่านิสิตด้านศิลปศาสตร์มีพัฒนาการของอีโก้สูงกว่านิสิตด้านเทคโนโลยี โลวีนเจอร์อธิบายผลที่เกิดขึ้นว่าอาจเป็นเพราะวิทยาลัยด้านศิลปศาสตร์ส่งเสริมกิจกรรมนิสิตน้อยกว่าวิทยาลัยด้านเทคโนโลยี ส่วนในประเทศไทยนั้น วันทนี วิชัยคำ (2515) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออนุศาสนาของนิสิต 3 คณะวิชาคือคณะการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์) คณะรัฐศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์พบว่า นิสิตทั้งสามคณะวิชามีทัศนคติต่ออนุศาสนาต่าง

กัน โดยนิสิตคณะการศึกษามีทัศนคติต่อพุทธศาสนาดีกว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ ทัศนคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 ของคณะการศึกษาแตกต่างกัน โดยนิสิตปีที่ 4 มีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนามากกว่านิสิตปีที่ 1 ส่วนทัศนคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนิสิตคณะรัฐศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ปีที่ 1 และปีที่ 4 ไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติที่มีต่อพุทธศาสนาของนิสิตที่มีระดับอายุต่างกันพบว่านิสิตที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยที่พบแสดงให้เห็นว่านิสิตคณะการศึกษาเมื่อเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นจะได้รับการปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดีต่อศาสนาสูงกว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้วอลละฮอ เจียมสุวรรณ (2516) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนิสิตวิศวกรรมศาสตร์ พบว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีบุคลิกภาพแสดงตัวคล้อยตามผู้อื่น ส่วนนิสิตวิศวกรรมศาสตร์มีบุคลิกภาพเก็บตัวและเป็นอิสระจากผู้อื่น และยังมีผู้วิจัยพบว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ในคณะวิชาต่างกัน แต่หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายคล้ายกันจะมีลักษณะบางอย่างคล้ายกันเช่น สุจิน เนื้ชรักษ์ (2518) พบว่านิสิตด้านศึกษาศาสตร์มีลักษณะความสันโดษไม่แตกต่างจากนิสิตด้านแพทยศาสตร์ นิชินี ศรีทองนาก (2518) พบว่านิสิตด้านศึกษาศาสตร์มีลักษณะอภิทิบาท 4 ไม่แตกต่างจากนิสิตด้านแพทยศาสตร์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2518) พบว่านิสิตด้านศึกษาศาสตร์มีลักษณะขี้นคิ-โสรีจะ ไม่แตกต่างจากนิสิตด้านแพทยศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการวิจัยพบว่าการศึกษาวิชาสัมมนาซึ่งมุ่งเน้นส่งเสริมลักษณะเสรีนิยม (ให้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้โดยเสรีในเรื่องราวเกี่ยวกับนิสิต) และให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวินาทีวิจารณ์เรื่องราวเกี่ยวกับนิสิตในแง่มุมต่าง ๆ ได้โดยเสรี ผลการศึกษานพบว่านิสิตที่เรียนวิชาดังกล่าวมีคะแนนจากแบบวัดประเด็นสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม (Defining issues test) สูงกว่านิสิตที่ไม่ได้เรียนวิชาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ (Loevinger and others. 1985: 948; citing Whiteley. 1982) และจากการศึกษาของ ลอส ไบเล่ย์ และแม็คมิลแลน (Rholes, Bailey and Mcmillan.1982) ศึกษา นิสิตชายหญิง จำนวน 52 คน โดยให้ได้รับข่าวสารข้อมูลที่เป็นเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรม (เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของมนุษย์) ที่สูงกว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของเดิมที่ตนเองมีอยู่ 1 ขึ้น ผลการศึกษานพบว่านิสิตดังกล่าวมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญ

จากงานวิจัยทั้งหมดดังกล่าวมาจะเห็นว่า การเรียนในคณะวิชาต่างกัน ทำให้บัณฑิตมีพัฒนาการทางจิตและบุคลิกภาพแตกต่างกัน ยกเว้นเฉพาะคณะวิชาที่หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายคล้ายกัน เช่น คณะศึกษาศาสตร์กับคณะแพทยศาสตร์ จึงทำให้บัณฑิตทั้งสองคณะวิชามีลักษณะหลายด้านคล้ายกัน นอกจากนี้จะเห็นว่าการเรียนในด้านที่ทำให้บัณฑิตได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์ช่วยให้บัณฑิตมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นส่วนสำคัญต่อพัฒนาการทางจิตนิสิตที่เรียนในหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายคล้ายกันจะมีพัฒนาการทางจิตไม่ต่างกัน ส่วนนิสิตที่เรียนในหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายต่างกันจะมีพัฒนาการทางจิตต่างกัน และนิสิตที่เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์มากจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่เรียนในวิชาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์น้อย

ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมหมายถึงความเจือจางที่เกิดจากการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ประสบการณ์ด้านการร่วมกิจกรรมของนิสิตเกิดจากการร่วมกระทำกิจกรรมของนิสิต ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจของนิสิตแต่ละคน ดังนั้นนิสิตที่เรียนในคณะวิชาต่างกันอาจมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมประเภทเดียวกันได้

กิจกรรมในมหาวิทยาลัยมีอยู่หลายประเภทด้วยกัน (นาถี ปรีชาชนันท์และคณะอื่น ๆ. 2527: 9-10) คือ 1) กิจกรรมด้านวิชาการเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้แก่บัณฑิต เช่นนิสิตที่เรียนวิชาเอกทางด้านนิเทศศาสตร์ก็เป็นสมาชิกสโมสรนิเทศศาสตร์ เพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกและการจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับและผลไม้ นิสิตที่เรียนวิชาเอกด้านวารสารศาสตร์ และสื่อมวลชนก็ร่วมกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์ 2) กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่บัณฑิตทางด้านศิลปและวัฒนธรรมเช่นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศิลปการแสดง ศิลปการพูดและดนตรี การไหว้ครู และงานลอยกระทง 3) กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่นิสิตกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณสมบัติ โดยทั่วไปแล้วนิสิตจะใช้เวลาภาคฤดูร้อนออกไปพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารหากไร้ ส่วนการช่วยเหลือประชาชนในเมืองก็จะเป็นประชาชนที่อยู่ในแหล่งสลัม กิจกรรมนิสิตด้านบำเพ็ญประโยชน์มีหลายอย่างด้วยกันทั้งในด้านการสร้างถาวรวัตถุ และการให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านอาชีพด้านสาธารณสุข เพื่อช่วยให้ประชาชนในชนบทมีชีวิตความ

เป็นอยู่ที่ดีขึ้น 4) กิจกรรมทางด้านกีฬาเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานิสิตในด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนทักษะในการกีฬา การฝึกซ้อมกีฬานอกจากจะทำให้เกิดทักษะในการกีฬาและให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้นิสิตมีร่างกายแข็งแรงด้วยกิจกรรมด้านกีฬา เช่น กีฬาประเภทฟุตบอล เทนนิส กรีฑา กีฬาทางน้ำ เป็นต้น 5) กิจกรรมทางด้านนันทนาการเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่นิสิต กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดสังสรรค์ การจัดงานเต้นรำ เป็นต้น 6) กิจกรรมส่วนกลางเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของนิสิต และยังเป็นฝ่ายควบคุม และให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่นๆ อีกด้วย โดยทั่ว ๆ ไปกิจกรรมประเภทนี้จะแบ่งออกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารซึ่งทำหน้าที่บริหาร และฝ่ายสภานิสิตซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ องค์การกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ องค์การนิสิตนักศึกษา ศูนย์นิสิตนักศึกษา หรือสโมสรนิสิตนักศึกษา เป็นต้น 7) กิจกรรมด้านการเมือง เป็นกิจกรรมที่นิสิตได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออก ซึ่งอาจเป็นการคัดค้านหรือการสนับสนุนต่อเหตุการณ์ต่างๆ ของสังคมเช่น การคัดค้านการขึ้นค่าโดยสารรถประจำทาง การสนับสนุนการลดจำนวนเที่ยวของการข่งม้าหรือการเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2500 ซึ่งนิสิตนักศึกษาเห็นว่าเป็นการเลือกตั้งทุจริตและสกปรก

กิจกรรมนิสิตเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนิสิตเพื่อให้นิสิตได้รับประสบการณ์ เพื่อพัฒนาตนเองในด้านส่วนตัว อารมณ์ สังคม และด้านวิชาการเป็นกิจกรรมที่นิสิตเข้าร่วมด้วยความสนใจไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนหรือหน่วยกิตใด ๆ หรือผลประโยชน์ในการจัดอย่างอื่นการดำเนินกิจกรรมต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ และได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษา (จินตนา สุรินทร์. 2525:121) งานกิจกรรมนิสิตเป็นจุดศูนย์กลางในกระบวนการอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ (พาณี ปรีชานนท์และคนอื่น ๆ. 2527:8; อ้างอิงมาจาก Williamson. 1961) นั่นคือนอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนตามหลักสูตรแล้วยังต้องอาศัยกิจกรรมนิสิตช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีพัฒนาการทางจิต ทางอารมณ์สังคมและทางบุคลิกภาพด้วย จึงจะพัฒนานิสิตแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ได้

การที่นิสิตร่วมกิจกรรมช่วยให้นิสิตมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ หลายด้านเพิ่มขึ้น เช่น มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงขึ้น (Gustitus, Golden and Hazler. 1986) มีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงขึ้น (สุริรักษ์ แสงละเอียด. 2527) มีมโนภาพเกี่ยวกับตน (Self- concept) สูงขึ้น (นรินทร์

แจ่มจำรัส. 2527) นอกจากนั้นยังพบความสัมพันธ์ของปริมาณการร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับพัฒนาการของนิสิต 6 ด้านคือ 1) ด้านทักษะกระบวนการกลุ่ม 2) ด้านทักษะในการตัดสินใจ 3) ด้านทักษะในการทำงานและการบริหารงานในองค์การ 4) ด้านการทำงานประมาณและบัญชี 5) ด้านระบบราชการ 6) ด้านทักษะการจัดทำโครงการ (Bloland. 1987:292; citing Berman. 1978) ชาเวอร์ (Shaver. 1987) ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของนิสิตในวิทยาลัยที่ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคมกับนิสิตในวิทยาลัยที่ไม่ส่งเสริมให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคม พบว่านิสิตในวิทยาลัยที่เน้นให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตในวิทยาลัยที่ไม่เน้นบทบาทดังกล่าว การเพิ่มขึ้นของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมนิสิตที่มีต่อพัฒนาการของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาว่า นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้วการร่วมกิจกรรมนิสิตยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนานิสิตด้วย

สำหรับการร่วมกิจกรรมของนิสิตมีผู้ศึกษานพว่านิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมมีลักษณะหลายอย่างแตกต่างจากนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม วิเชียร รักการ (2522) ศึกษาเปรียบเทียบจิตลักษณะของนิสิตและนิสิตอาสาสมัคร ซึ่งเป็นนิสิตกลุ่มหนึ่งที่ทำกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ผลการศึกษานพว่า นิสิตอาสาสมัคร มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า มีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่า และมีลักษณะแสดงตนสูงกว่าตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการอาสาพัฒนามากกว่าผู้ไม่เป็นผู้สมัครอย่างเชื่อนั่นได้ เมย์ (May. 1986) ศึกษาเปรียบเทียบนิสิตอาสาสมัครกับนิสิตไม่อาสาสมัคร พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความเชื่อใญ่อกากกว่านิสิตไม่อาสาสมัคร ซึ่งผลที่พบนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของวิเชียร รักการ (2522:15-16) ว่า "งานอาสาพัฒนานั้นเป็นงานด้านสังคมสงเคราะห์ที่มีลักษณะงานที่เป็นการให้แก่สังคม มิใช่รับจากสังคม มีอุดมการณ์ และวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาสังคมโดยการกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเข้าใจ และมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนตามนโยบายของรัฐ ผู้ที่ทำงานนี้จะต้องเป็นผู้ที่เสียสละเป็นอย่างมาก ฉะนั้นกลุ่มนิสิตอาสาสมัครจึงได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ และสมาชิกในกลุ่มจะมีพฤติกรรมที่เรียกว่าพฤติกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ แอคเซล (Akyel.1986) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ เหตุผลเชิงจริยธรรมและความรับผิดชอบต่องสังคมของนักเรียนมัธยมปลาย พบว่าพฤติ

กรรมเอื้อเฟื้อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเมื่อวิเคราะห์โดยละเอียดพบว่า พฤติกรรมเอื้อเฟื้อค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับปริมาณการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำๆ และจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นและยังพบว่า พฤติกรรมเอื้อเฟื้อกับความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างมากมีนัยสำคัญ เฉพาะในผู้ตอบเพศหญิง นัฟเฟอร์ (Puffer, 1985) ศึกษาพฤติกรรมของนิสิต 3 กลุ่ม คือ นิสิตที่มีพฤติกรรมแห่งพลเมืองดี (Prosocial Behavior) นิสิตปกติและนิสิตที่มีพฤติกรรมเห็นแก่ตัว ผลการศึกษพบว่า นิสิตที่มีพฤติกรรมแห่งพลเมืองดีมีความต้องการความสำเร็จ (Need of Achievement) ความพึงพอใจในการทำงานและความเชื่อมั่นในการจัดการมากกว่านิสิตอีก 2 กลุ่ม

จากงานวิจัยดังกล่าวมาจะเห็นว่านิสิตที่ทำกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งเป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นผู้ที่มีความเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่าความเชื่ออำนาจนอกตน มีลักษณะแสดงตัวสูง เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นผู้มีแรงจูงใจไม่ล้มเหลวสูง เมื่อเทียบกับนิสิตที่ไม่ได้ทำกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์

นอกจากการร่วมกิจกรรม จะส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตด้านต่าง ๆ แล้วตำแหน่งหน้าที่และความดีในการร่วมกิจกรรมก็มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของนิสิตด้วย ตำแหน่งหน้าที่หมายถึงบทบาทที่บุคคลต้องปฏิบัติในขณะที่อยู่ในกลุ่มทางสังคมวัดได้จากแบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบระบุตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมของตนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ส่วนความดีในการร่วมกิจกรรมหมายถึงจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางชมรมหรือกลุ่มกิจกรรมที่ตนเข้าร่วมอยู่จัดขึ้น ความดีในการร่วมกิจกรรมวัดได้จากแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบประเมินความดีในการร่วมกิจกรรมจากบ่อยมากถึงนาน ๆ ครั้ง รวม 4 หนว้ งานวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งหน้าที่กับจิตลักษณะที่สำคัญได้แก่ งานวิจัยของฮาคเนส เอ็ดวาร์ดส์ และซูเปอร์ (Harkness, Edwards and Super, 1981) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับบทบาททางสังคมของชนเผ่าคิปีซี (Kipsigis) ในเคนยาโดยเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของชายที่เป็นผู้นำ และไม่ได้เป็นผู้นำทางด้านประเพณีพบว่าชายที่เป็นผู้นำทางด้านประเพณีมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าชายที่ไม่ได้เป็นผู้นำทางด้านประเพณีอย่างมีนัยสำคัญ สกอตต์ (Scott, 1975) ได้ใช้แบบวัด POI (Personal Orientation Inventory) วัดพัฒนาการของนิสิตที่อาศัยอยู่ในหอพักของ

มหาวิทยาลัย 3 กลุ่มคือกลุ่มผู้นำนิสิต กลุ่มผู้ที่เป็นคณะกรรมการบริหารกิจกรรมนิสิตและนิสิตธรรมดา ผลการศึกษาพบว่าผู้นำนิสิตและกลุ่มผู้ที่เป็นคณะกรรมการบริหารกิจกรรมนิสิตเป็นผู้ที่มีลักษณะแห่งการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self-actualization) สูงกว่านิสิตธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือนิสิตที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมมีพัฒนาการทางอีโก้ (Ego) ขึ้นสูงกว่านิสิตที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรม ส่วนปาสกาลล่า อีทิงตัน และสเมาร์ท (Pascasella, Ethington and Smart. 1988) ได้ศึกษาอิทธิพลของวิทยาลัยที่มีต่อลักษณะมนุษย์นิยมและค่านิยมซึ่งผลเบื้องต้นปฏิบัติของนิสิต ผลการศึกษาพบว่าประสบการณ์ในวิทยาลัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อลักษณะมนุษย์นิยมและค่านิยมที่ผลเบื้องต้นปฏิบัติ โดยเฉพาะประสบการณ์ด้านการเป็นผู้นำทางสังคมของนิสิต ส่วนการวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการร่วมกิจกรรมกับพัฒนาการทางจิตได้แก่ งานวิจัยของ สไตน์ ซึ่งศึกษาการทำกิจกรรมของนิสิตพบว่าความถี่ในการทำกิจกรรมในองค์กรของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการบรรลุเอกลักษณ์ (Achievement of Identity) นั่นคือนิสิตที่มีความถี่ในการร่วมกิจกรรมสูง (ผู้ที่เข้าร่วมบ่อย ๆ) จะบรรลุเอกลักษณ์มากกว่านิสิตที่มีความถี่ในการร่วมกิจกรรมน้อย (พวกที่เข้าร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง) (Bloland. 1987:291; citing Stein. 1977) ส่วน บัทเลอร์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่นิสิตใหม่ทำกับพัฒนาการของนิสิตโดยวัดความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ผลการศึกษาพบว่านิสิตที่มีความถี่ในการร่วมกิจกรรมมาก แสดงให้เห็นถึงการมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ สูงกว่านิสิตที่มีความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย (Bloland. 1987:291; citing Butler. 1985) ถึงแม้งานวิจัยที่กล่าวมาจะไม่สามารถสรุปได้ว่าความถี่ในการร่วมกิจกรรมเป็นสาเหตุของพัฒนาการทางจิต เนื่องจากวัดความถี่ในการร่วมกิจกรรมและวัดจิตลักษณะพร้อมกันแต่ก็สามารถยืนยันได้ว่าความถี่ในการร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับจิตลักษณะ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงเลือกใช้ความถี่ในการร่วมกิจกรรมและตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมเป็นตัวแปรช่วยอธิบายให้ผลการวิจัยละเอียดชัดเจนขึ้น

จากผลการวิจัยทั้งหมดดังกล่าวมา จะเห็นว่าประเภทของกิจกรรมที่ร่วมตำแหน่งหน้าที่ในการร่วมกิจกรรมและความถี่ในการร่วมกิจกรรม มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจิตของนิสิต โดยที่นิสิตที่ทำกิจกรรมประเภทบำเพ็ญประโยชน์ นิสิตที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการร่วมกิจกรรม และนิสิตที่มีความถี่ในการร่วมกิจกรรมสูงมีจิตลักษณะที่สำคัญสูงกว่านิสิตประเภทอื่น ๆ ดังนั้นการวิจัย

นี้จึงคาดว่านิสิตที่ร่วมกิจกรรมประเภทบำเพ็ญประโยชน์นิสิตที่มีความถนัดในการร่วมกิจกรรมสูง และนิสิตที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการร่วมกิจกรรมมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และเอกลักษณ์แห่งอิโก้สูงกว่านิสิตประเภทอื่น ๆ

สำหรับการวัดประสิทธิผลการด้านการทำกิจกรรมวัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามให้ผู้ตอบระบุชนิดหรือประเภทของกิจกรรมที่ทำตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึงปัจจุบันรวมทั้งระบุตำแหน่งที่รับผิดชอบในกิจกรรมและปริมาณความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรม ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึงปัจจุบันรายละเอียดในการวัดจะกล่าวถึงในบทต่อไป

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ในระหว่างศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยนอกจากนิสิตจะได้รับประสบการณ์ด้านวิชาการจากการเรียนในวิชาต่าง ๆ ได้รับประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมจากการร่วมกิจกรรมที่นิสิตจัดทำขึ้นหรือจากที่ทางมหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นแล้ว ประสบการณ์ที่สำคัญที่นิสิตจะได้รับอีกอย่างหนึ่งก็คือประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนหมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มหรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน โดยปกติแล้วสมาชิกในกลุ่มเพื่อนจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับประสบการณ์ซึ่งกันและกันจากการพบปะพูดคุย อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกแต่ละคน ได้พบเห็นมาหรือได้ร่วมกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วยกันมาในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนนับเป็นประสบการณ์อีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของนิสิต เนื่องจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียน การดำเนินชีวิตและอื่น ๆ เป็นอย่างมาก นิวแมนและนิวคอมบ์(ประกอบ คุปรัตน์. 2525:179; อ้างอิงมาจาก Feldman and Newcomb. 1973) กล่าวถึงความสำคัญของเพื่อนที่มีต่อนิสิต คือ 1) เป็นการเชื่อมโยงระยะการอยู่ภายในครอบครัวกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง กับระยะการทำงานในโลกกว้าง เพื่อนช่วยทำหน้าที่ให้นิสิตผ่านสุวิฤตต่าง ๆ และทำให้มีความเป็นอิสระจากบ้านและครอบครัวได้ 2) ในบางสถานการณ์เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ 3) เพื่อนสามารถช่วยเหลือให้กำลังใจในเรื่องโดยทั่วไป ไปซึ่งไม่สามารถจะหาได้จากคณาจารย์

ขึ้นเรือนหรือหลักสูตรที่กำหนดเอาไว้ได้ 4) เพื่อนสามารถให้โอกาสนิสิตในการฝึกการอยู่ร่วมกัน โดยเจนาอย่างซึ่งกับบุคคลที่มีภูมิหลังความสนใจและการฝึกอบรมมาแตกต่างกันไปจากตน 5) เพื่อนช่วยเสริมคุณค่าภาษาในกลุ่มให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และทำให้เป็นการยากที่จะเปลี่ยนแปลงคุณค่าต่าง ๆ เหล่านั้น นอกจากนี้แรงผลักดันจากกลุ่มยังอาจออกไปในรูปทำทาสและต่อต้านคุณค่า และความคิดเก่า ๆ กระตุ้นความสำนึกทางวิชาการและเป็นเครื่องทดสอบแนวความคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ แนะนำอาชีพและช่วยกระตุ้นและให้กำลังใจคนที่กำลังเปลี่ยนแนวความคิด 6) กลุ่มสามารถช่วยให้นิสิตมีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น 7) เพื่อนช่วยทำหน้าที่ในการฝึกเข้าสังคมแก่นิสิตและช่วยสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะมีผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานในภายหลัง

จากความสำเร็จของกลุ่มเพื่อนดังกล่าวมาจะเห็นว่าการมีกลุ่มเพื่อนที่ดีที่มีคุณค่านี้ช่วยให้นิสิตมีการปรับตัวที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ช่วยฝึกทักษะทางสังคม ช่วยในการเสริมสร้างจิตใจ และบุคลิกภาพทั้งในลักษณะที่ทำให้มั่นคงยิ่งขึ้น และในลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เกิดลักษณะใหม่ ๆ และช่วยให้นิสิตพบแนวทางในการประกอบอาชีพมีความมั่นใจในการทำงานหลังจากจบการศึกษาแล้ว

นอกจากกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนิสิตแล้ว กลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของนิสิต จากการศึกษาของเลอเฟอจีและวัลโลชิน (ดวงเดือน นันธมนาวัน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. 2520:53; อ้างอิงมาจาก Lefurgy and Waloshin. 1969) ให้วัยรุ่นชายและหญิงได้รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ ผู้แสดงเหตุผลสูงหรือต่ำกว่าระดับจริยธรรมของวัยรุ่นผู้นั้นหนึ่งขึ้น ผลปรากฏว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลสามารถทำให้เกิดการเพิ่มหรือลดขึ้นการตัดสินใจทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนซึ่งยังวัดพบได้หลังจากการฝึกแล้ว 100 วัน แต่การเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขึ้นที่สูงขึ้นกว่าเดิมนั้นมีผลคงทนมากกว่าการเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขึ้นที่ต่ำกว่าเดิม ไบอันและเบอร์แมน (Brien and Biermen. 1988) ศึกษาพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงการรับรู้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และผลกระทบของการยอมรับ และปฏิเสธของกลุ่มที่มีต่อความรู้สึกของผู้เป็นสมาชิก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นเกรด 5 เกรด 8 และเกรด 11 ผลการศึกษานพบว่า เด็กก่อนวัยรุ่น (เกรด 5) รับรู้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนว่ามีต่อกิจกรรมและพฤติกรรมทางสังคมมากที่สุด ส่วนเด็กวัยรุ่น (เกรด 8) และเด็กวัยรุ่นตอนปลาย

(เกรด 11) รับรู้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติและเรื่องทั่ว ๆ ไปมากที่สุด ส่วนผลกระทบต่อการยอมรับของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่นทั้ง 3 กลุ่มนั้นแตกต่างกันกล่าวคือ เด็กวัยรุ่นตอนต้น (เกรด 5) ส่วนมากเห็นว่า การยอมรับของกลุ่มเพื่อนมีผลกระทบต่องานร่ำเรียน (Social Support) ส่วนวัยรุ่นเกรด 8 และวัยรุ่นตอนปลาย (เกรด 11) เห็นว่าการยอมรับของกลุ่มเพื่อนมีผลกระทบต่องานร่ำเรียนถึงคุณค่าส่วนบุคคลและสังคมของตนหรือมีผลกระทบต่องานร่ำเรียนมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นตอนต้น (เกรด 5)

ส่วนอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมของนิสิตนั้น อัดัม และคนอื่น ๆ (Adam and others.1985) ศึกษาสถานภาพทางเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego-Identity status) กับพฤติกรรมคล้อยตามในเยาวชนตอนปลายซึ่งเป็นนิสิต 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสัมฤทธิ์ผลทางเอกลักษณ์ (Identity Achievement Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลได้ผ่านวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ผ่านช่วงของการสำรวจแสวงหาข้อมูลและได้ตกลงใจเลือกแนวทางชีวิตด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล 2) กลุ่มแสวงหาเอกลักษณ์ (Moratorium Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลกำลังประสบกับวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ ทำให้บุคคลต้องแสวงหาข้อมูลที่จะนำมาใช้ตัดสินใจอย่างจริงจัง บุคคลทุกคนจะต้องผ่านขั้นนี้ก่อนที่จะบรรลุการมีเอกลักษณ์ด้วยตนเอง 3) กลุ่มแบบปิดทางเอกลักษณ์ (Forcelosure Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลได้ตกลงใจเลือกแนวทางดำเนินชีวิตแล้ว โดยไม่ได้ผ่านการได้รับวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ แต่เป็นการยอมรับโดยการเลียนแบบจากบิดามารดาหรือบุคคลอื่น ๆ 4) กลุ่มสับสนในเอกลักษณ์ (Identity Diffusion Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลยังไม่ได้รับวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ที่ทำให้ต้องแก้ปัญหา บุคคลจึงยังไม่มี การแสวงหาข้อมูลอย่างจริงจังและยังไม่ได้ตกลงใจเลือกแนวทางชีวิตของตน ผลการศึกษานี้พบว่า นิสิตกลุ่มสับสนในเอกลักษณ์ (Diffusion) ความกดดันจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างสูงต่อพฤติกรรมคล้อยตาม ส่วนนิสิตกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางเอกลักษณ์ (Identity Achievement) มีพฤติกรรมคล้อยตามผู้อื่นน้อย จะมีพฤติกรรมคล้อยตาม ก็ต่อเมื่อต้องการให้ตนเองได้รับความสำเร็จ

จากงานวิจัยดังกล่าวมาจะเห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการปรับตัว จิตลักษณะ และพฤติกรรมของนิสิต ดังนั้นการได้รับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในด้านที่ดีย่อมจะมีประโยชน์ต่อนิสิตของนิสิตและยังช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ทางสังคมให้แก่ นิสิตด้วย ประสบการณ์ที่มีคุณค่าด้านกลุ่ม

เพื่อนจะต้องเป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์ต่อการปรับตัว การพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมตลอดจน การตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิต ประสบการณ์ดังกล่าวจะเกิดได้จากเหตุ 2 ประการ คือ 1) จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ 2) จากการทำงานร่วมกันการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์ทางสังคมที่มีคุณค่าต้องเป็นไปในเรื่องที่ดีที่มี ประโยชน์เช่น เรื่องวิชาการ เรื่องความรู้รอบตัว เรื่องการแก้ปัญหา(ในกลุ่มในมหาวิทยาลัยหรือ ในสังคม) เรื่องการประกอบอาชีพ เป็นต้น ส่วนการร่วมงานกับเพื่อนนั้นต้องเป็นการทำงาน ในเรื่องที่ดีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือส่วนรวมเช่น การช่วยเหลือเพื่อนที่ประสบปัญหา การช่วย ครอบครัวยุติเพื่อน การช่วยชาวบ้าน การช่วยชุมชน การช่วยสังคม การไปร่วมงานประเพณี ร่วม งานทางศาสนาและร่วมงานสาธารณประโยชน์ นิสิตที่มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือ ร่วมทำงานกับเพื่อนในเรื่องที่ดีมีคุณค่ามีประโยชน์จะเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางจิตมากกว่านิสิตที่มี การอภิปรายหรือร่วมทำงานกับเพื่อนในเรื่องดังกล่าวนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่านิสิตที่ได้รับคะแนน จากแบบวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง(ซึ่งหมายถึงผู้ที่ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากเพื่อนมาก) จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้และมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านิสิตที่ได้รับคะแนนจาก แบบวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ (ซึ่งหมายถึงผู้ที่ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากเพื่อนน้อย)

สำหรับการวัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าด้านกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดที่มีลักษณะเป็น มาตรฐานประเมินค่า 6 หน่วย จำนวน 24 ข้อ เป็นการถามประสบการณ์ที่มีคุณค่า 14 ข้อ (ทาง บวก) และถามประสบการณ์ที่ไม่มีคุณค่า 10 ข้อ (ทางลบ) ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ จะได้กล่าว ถึงในบทต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อต้องการทราบว่านิสิตที่ได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่างกันจะการใช้มีเหตุ ผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ต่างกันหรือไม่
2. เพื่อต้องการทราบความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับการใช้เหตุ ผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ว่าจะแตกต่างกันในนิสิตที่มีลักษณะทางชีว สังคมและภูมิหลังต่างกันหรือไม่

3. เพื่อต้องการทราบว่าลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและภูมิหลังของนิสิตร่วมกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยจะเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของนิสิตมากกว่าลักษณะด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว จะเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะเหล่านั้นหรือไม่

ประโยชน์ของการวิจัย

เมื่อมีการวิจัยตามจุดมุ่งหมายข้างบนนี้แล้วก็คาดว่าจะได้ข้อความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนานิสิตคือ

1. ทำให้ทราบว่ามีการประสบการณ์อะไรบ้างในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะของนิสิต
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไปทางด้านการทดลองจัดหาประสบการณ์ทางการเรียนการสอนและทางด้านกิจกรรมพิเศษให้นิสิตบางกลุ่มที่มีจิตลักษณะที่ศึกษาคำ เพื่อศึกษาในเชิงสาเหตุและผลที่มีต่อจิตใจและพฤติกรรมของนิสิตเหล่านั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นเครื่องชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับนิสิตที่มีภูมิหลังต่างกัน

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเป็นทั้งตัวแปรประเภท จิตวิทยา การศึกษาและสังคมวิทยาโดยแบ่งเป็นตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ตัวแปรด้านจิตวิทยาได้แก่ลักษณะทางจิต 3 ประการคือ 1) ลักษณะมุ่งอนาคต 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 3) เอกลักษณะแห่งอีโก้

ตัวแปรด้านการศึกษาหรือตัวแปรด้านประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมี 5 ตัวแปรแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ 1) ประเภทประสบการณ์ด้านการเรียนมี 3 ตัวแปร คือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชา

การ 2) ประเภทประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมมี 1 ตัวแปรตัวคือ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมของนิสิต 3) ประเภทประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนมี 1 ตัวแปรคือประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ตัวแปรด้านสังคมได้แก่ เพศ อายุ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดามารดา การทำงานหารายได้พิเศษ ประเภทของการนิกาย ศาสนา การทำกิจกรรม ประเภทของกิจกรรมที่ทำ ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือน ดังมีความหมายและวิธีวัดดังนี้

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตและการบังคับตนเองให้ลดได้หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าที่จะตามมาในภายหลัง ลักษณะนี้วัดได้โดยให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่น ๆ (2529) และของจินตนา บิลมาศ(2529) โดยเลือกให้เฉพาะข้อที่มีเนื้อหาเหมาะกับวัยของนิสิตจำนวน 18 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตรประเมิน 6 หน่วย จากจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ดังนั้นนิสิตของคะแนนแบบสอบถามนี้จึงอยู่ระหว่าง 18 ถึง 108 คะแนนนิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจัดว่ามีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ นิสิตที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจัดว่ามีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถในการใช้เหตุผลที่แสดงถึงเจตนาของผู้กระทำก่อนที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ของหลายฝ่ายขัดแย้งกันเหตุผลเหล่านี้ อาจจัดได้เป็น 6 ประเภท ตามทฤษฎีของโคลเบอร์กตั้งแต่เห็นแก่ตัวกลัวเจ็บไปจนถึงการยึดหลักอุดมคติสากล เหตุผลเชิงจริยธรรมวัดได้โดยให้แบบวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่น ๆ (2524) ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ จำนวน 15 เรื่อง มีคำตอบให้เลือกเรื่องละ 6 ตัวเลือกซึ่งแสดงจริยธรรมขั้นที่ 1 ถึง 6 ให้ผู้ตอบเลือกเรื่องละ 1 คำตอบ ดังนั้นนิสิตของคะแนนแบบวัดนี้จึงอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน นิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจัดว่าเป็นผู้มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ นิสิตที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจัดว่าเป็นผู้มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง

เอกลักษณ์แห่งอีโก้ หมายถึง การมีพัฒนาการของคุณลักษณะ 2 ประการ คือประการแรก เป็นลักษณะภายในซึ่งหมายถึงการรู้จักและรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองของบุคคล ประการที่สอง เป็นลักษณะภายนอกซึ่งหมายถึงการยอมรับและการผูกพันกับอุดมคติของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในคุณลักษณะที่สำคัญร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นบุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้จึงมีภาพพจน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง และมีการยอมรับทั้งสภาวะภายในของบุคคลและวัฒนธรรมของสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ เอกลักษณ์แห่งอีโก้วัดโดยแบบวัดนี้ผู้วิจัยแปลมาจากแบบวัดของ โอช และพลัก (Ochse and Plug, 1980) ในส่วนที่วัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้จำนวน 19 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตราประเมิน 4 หน่วย จาก "ไม่เคยเลย" ถึง "บ่อยมาก" ดังนั้นนิสสัยของคะแนนในแบบสอบถามนี้จึงอยู่ระหว่าง 19-76 คะแนน นิสสัยที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจัดว่าเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้ต่ำ นิสสัยที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจัดว่าเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้สูง

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ หรือการได้ร่วมกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย การที่นิสิตได้เรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้พบเพื่อนใหม่ทั้งเพื่อนคณะเดียวกันและต่างคณะ การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยหรือกิจกรรมที่นิสิตจัดทำขึ้นเองไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านกีฬา ด้านบันเทิง ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดประสบการณ์แก่นิสิตทั้งสิ้น ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวคือ

1. ประสบการณ์ด้านวิชาการ หมายถึง ประเภทของวิชาที่คณะกรรมการนิจารณาวิชาต่าง ๆ จำนวน 3 ท่านซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโทสาขาวิชานิติกรรมศาสตร์ประยุกต์ที่เรียนรายวิชาตามหลักสูตรครบแล้วและนิสิตเหล่านี้ต้องได้รับการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ ของแต่ละสาขาวิชาที่จะทำการประเมินและจะหา interrater reliability ด้วยนิจารณาให้คะแนนวิชาบังคับของหลักสูตรและวิชาเลือกในเอกของนิสิตแต่ละคน โดยประเมินเนื้อหาวิชาว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ 5 ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญทางนิติกรรมศาสตร์กำหนดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในเนื้อหาวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมแก่ผู้เรียน นิสสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 150-450 คะแนน นิสสัยที่ได้

คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม หมายถึง นิสิตที่คณะกรรมการจัดว่าเป็นนิสิตที่เรียนวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมสูงส่วนนิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม หมายถึง นิสิตที่เรียนวิชาประเภทที่คณะกรรมการจัดว่าเป็นวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมต่ำ

2. ประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมที่นิสิตแต่ละคนได้รับตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนถึงภาคเรียนที่ 1 ชั้นปีที่ 4 นิสิตของคะแนนอยู่ระหว่าง 2.00-4.00 นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผู้ตอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผู้ตอบที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวม

3. ประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ หมายถึง ปริมาณการรับรู้ของนิสิตว่า วิชาความรู้ที่ศึกษาช่วยให้ตนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถแก้ปัญหาของตนเองและผู้อื่นได้มากน้อยเพียงใด การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการวัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถาม 22 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย จาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" เป็นประโยคเชิงบวก 12 ข้อ เชิงลบ 10 ข้อ นิสิตของคะแนนอยู่ระหว่าง 22-132 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูง แสดงว่าผู้ตอบรับรู้ว่าการศึกษช่วยให้ตนเองเข้าใจมนุษย์และสังคม สามารถใช้ชีวิตรับรู้ตนเองและผู้อื่นได้มาก ผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่าผู้ตอบรับรู้ว่าการศึกษช่วยให้ตนเองเข้าใจมนุษย์และสังคมน้อย และสามารถใช้ชีวิตรับรู้ตนเองและผู้อื่นได้น้อย

4. ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม หมายถึง การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมของนิสิตในมหาวิทยาลัย การคิดคะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมคิดดังนี้ คะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมได้จาก คะแนนประเภทของกิจกรรม $\times$ คะแนนตำแหน่งหน้าที่ $\times$ คะแนนความถี่ในการร่วมกิจกรรม

4.1 ประเภทของกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่คณะกรรมการพิจารณาประเภทของกิจกรรมจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจกิจกรรมในมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี พิจารณาให้คะแนนไว้ วิธีคำนวณการให้คะแนนทำแบบเดียวกับ การให้คะแนนวิชาการ นิสิตของคะแนนอยู่ระหว่าง 6.5-16.5 นิสิตที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม หมายถึง นิสิตที่ทำ

กิจกรรมประเภทที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมมาก นิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหมาย ถึงนิสิตที่ทำกิจกรรมประเภทที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมน้อย

4.2 ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึงตำแหน่งที่นิสิตเคยทำหรือกำลังทำในช่วงที่ร่วมทำงานกับกลุ่มกิจกรรมตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรม วัดโดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยให้นิสิตระบุตำแหน่งหน้าที่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน พร้อมทั้งระบุระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง นิสิตที่ได้คะแนนสูง หมายถึง นิสิตที่เคยมีบทบาทที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำมาก นิสิตที่ได้คะแนนต่ำ หมายถึง นิสิตที่มีบทบาทที่ต้องรับผิดชอบน้อย มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำน้อย

4.3 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึงจำนวนความถี่ที่นิสิตแต่ละคนเข้าร่วมกิจกรรมโดยให้นิสิตประเมินความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมจาก"บ่อยมาก" ถึง"นาน ๆ ครั้ง" รวม 4 หน่วย นิสิตที่ประเมินว่า "บ่อยมาก" จะได้ 4 คะแนน และลดลงตามลำดับจนกระทั่งถ้าประเมินว่า "นาน ๆ ครั้ง" จะได้ 1 คะแนนผู้ที่ตอบที่ได้คะแนนสูงหมายถึงผู้ที่เข้าร่วมทำกิจกรรมบ่อย ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำหมายถึงผู้ที่ไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรม

5. ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึงการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มหรือจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนวัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ชี้ตอบแต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยคและมาตรประเมินค่าจาก "น้อยที่สุด" ถึง "ไม่เคยเลย" รวม 6 หน่วย เนื้อหาของคำถามกล่าวถึงประสบการณ์ที่มีคุณค่า 14 ข้อ และประสบการณ์ที่ไม่มีคุณค่า 10 ข้อ นิสิตของคะแนนอยู่ระหว่าง 24-144 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ที่มีคุณค่าด้านกลุ่มเพื่อนมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ที่มีคุณค่าด้านกลุ่มเพื่อนน้อย

ระดับเศรษฐกิจ หมายถึง ปริมาณการมีกินมีใช้ของสมาชิกในครอบครัวของผู้ตอบโดยพิจารณาจากค่าครองชีพด้านประกอบกัน ด้านแรกคือ ปริมาณรายได้รวมทั้งหมดที่ครอบครัวได้รับในหนึ่งเดือน ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวซึ่งใช้จ่ายจากรายได้ดังกล่าวแต่ละด้านแบ่งออกเป็น 3 ระดับ เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกันจึงกลายเป็น 9 ระดับ ครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจสูงคือ ครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไปและครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่

5,001 บาทถึง 10,000 บาท แต่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 4 คน (ระดับ 6 ถึง 9) ครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจปานกลางคือ ครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 บาท ถึง 10,000 บาท และมีสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป (ระดับ 4, 5) ครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำคือ ครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ไม่ว่าจะมีส่วนใดก็ตาม (ระดับ 1 ถึง 3) ดังแสดงในตาราง 4

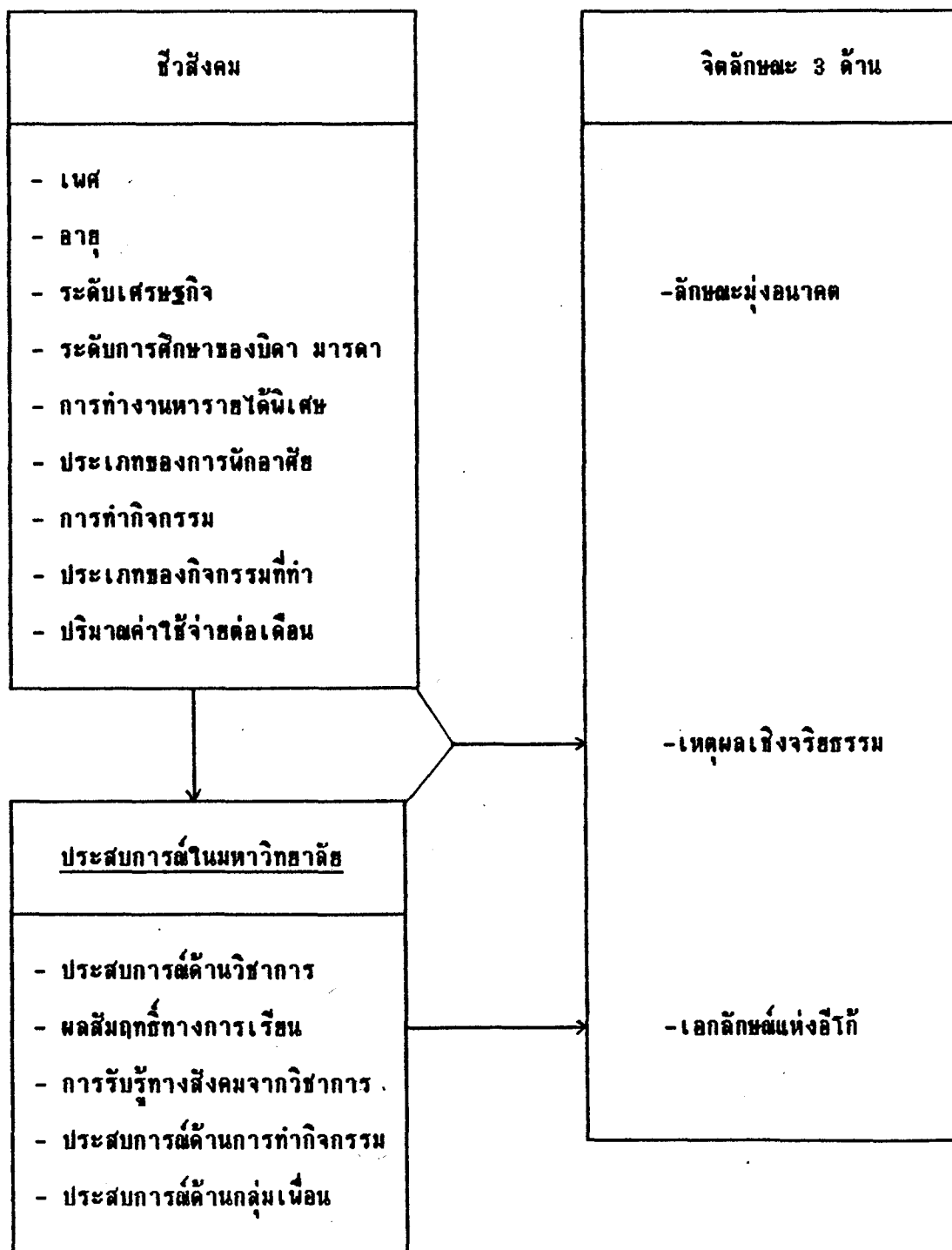
ตาราง 4 แสดงระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

จำนวนสมาชิก รายได้/เดือน	มากกว่า 8 คน	4 ถึง 8 คน	น้อยกว่า 4 คน
น้อยกว่า 5,000 บาท	1	2	3
5,000-10,000 บาท	4	5	6
10,001 บาทขึ้นไป	7	8	9

ระดับการศึกษาของบิดา หมายถึงปริมาณการศึกษาที่บิดาของผู้ตอบได้รับ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ หมายถึงผู้ที่จบการศึกษาระดับประถม (ป.1 -ป.7) ระดับกลางหมายถึงผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ระดับสูงหมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ระดับการศึกษาของมารดา ใช้นิยามเดียวกับระดับการศึกษาของบิดา

จากตัวแปรทั้งหมดดังกล่าวมานำมาสรุปให้เห็นถึงกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
ตลอดจนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยนี้

สมมติฐานการวิจัย

จากการรวบรวมเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะตั้งเป็นสมมติฐานได้ดังนี้คือ

1. นิสิตที่เรียนในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง เป็นผู้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้สูงกว่านิสิตกลุ่มอื่น ๆ
2. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง เป็นผู้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้สูงกว่านิสิตกลุ่มอื่น ๆ
3. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันทำนายจิตลักษณะแต่ละด้าน (ทั้ง 3 ด้าน) ของนิสิตสายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำได้มากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบ
4. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ด้านกับภูมิหลังร่วมกันทำนายจิตลักษณะแต่ละด้าน ทั้ง 3 ด้านของนิสิตได้มากกว่าการใช้ประสบการณ์ 5 ด้านทำนายเพียงฝ่ายเดียว

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิตนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม (Field Study) ได้มีการสร้างและปรับปรุงแบบวัดต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เก็บข้อมูล โดยให้นิสิตตอบแบบวัดเหล่านี้แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและแบบวัดต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 และ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนิสิตชายหญิงที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 190 คน และจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 83 คน รวมทั้งสิ้น 273 คน

วิธีเลือกตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกนิสิตที่เรียนในหลักสูตรที่หลากหลายทางด้านการเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม นอกจากนี้ยังต้องการศึกษานิสิตที่ทำกิจกรรมพิเศษ จึงเริ่มโดยขอให้นิสิตในชมรมต่าง ๆ และนิสิตที่

นักอยู่หอพัก ซึ่งนิสิตทั้งหมดดังกล่าวมาต้องกำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ของทั้ง 2 มหาวิทยาลัย

เครื่องมือวัดตัวแปร

ในการวิจัยนี้มีการวัดตัวแปร 3 ประเภทคือ

1. ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยมี 5 ตัวแปรคือ

1.1 ประสิทธิภาพด้านวิชาการ ประสิทธิภาพด้านวิชาการวัดจากแบบสอบถาม โดยให้นิสิตระบุรายละเอียดที่นิสิตเรียนได้แก่ สาขาหรือวิชาเอกที่เรียน วิชาบังคับของหลักสูตร วิชาเลือกในเอก แล้วจึงให้คะแนนตามที่คณะกรรมการที่ผู้วิจัยแต่งตั้งขึ้นพิจารณาไว้ ซึ่งการพิจารณาให้คะแนนว่าวิชาที่นิสิตเรียนเป็นวิชาที่เน้นการแก้ปัญหาบุคคลและสังคมมากน้อยเพียงใด นิยามโดยใช้เกณฑ์ 5 ข้อ ที่ผู้เชี่ยวชาญทางพฤติกรรมศาสตร์กำหนดให้คือ 1) วิชาที่เรียนมีมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกศึกษาเป็นหลัก 2) วิชาที่เรียนศึกษาบุคคลโดยรวมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ 3) วิชาที่เรียนเป็นวิชาที่เห็นความสำคัญของการสำรวจศึกษาปัญหาพฤติกรรม จิตใจและนัยของการของมนุษย์ 4) วิชาที่เรียนเน้นการช่วยเหลือมนุษย์และสังคมโดยตรงให้อยู่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 5) วิชาที่เรียนมองประเด็นกว้างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม

ในการวิเคราะห์ให้คะแนนวิชาบังคับของหลักสูตร และวิชาเลือกในเอกของคณะกรรมการทำโดยประเมินตามเกณฑ์ที่ละข้อจาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" รวม 6 หน่วยดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง เกณฑ์การพิจารณาวิชาที่ให้ประสิทธิภาพทางสังคม

วิชาบังคับของหลักสูตร (และวิชาเลือกในเอก)

1. เป็นวิชาที่มีมนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกศึกษาเป็นหลัก

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

2. เป็นวิชาที่ศึกษาบุคคลโดยรวมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

3. เป็นวิชาที่เห็นความสำคัญของการสำรวจศึกษาปัญหาพฤติกรรม จิตใจ และพัฒนาการของมนุษย์

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

4. วิชาที่เน้นการช่วยเหลือมนุษย์และสังคมโดยตรง ให้อยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

5. วิชาที่มองประเด็นกว้างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

หลังจากคณะกรรมการได้ประเมินให้คะแนนวิชาบังคับของหลักสูตรและวิชาเลือกในเอกทุกวิชาแล้วจึงนำคะแนนประจำวิชาแต่ละวิชาที่คณะกรรมการประเมินไว้มาเป็นหลักในการให้คะแนนวิชาต่าง ๆ ที่นิสิตตอบ เมื่อรวมคะแนนจากวิชาบังคับของหลักสูตรและวิชาเลือกในเอกทุกวิชาที่นิสิตเรียนแล้วจึงนำคะแนนของนิสิตแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม นิสิตที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มถือว่าเป็นผู้ที่เรียนในวิชาที่เน้นการแก้ปัญหาบุคคลและสังคมซึ่งวิชาดังกล่าวจะให้ประสบการณ์ทางสังคมมากแก่ผู้เรียนส่วนนิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มถือว่าเป็นผู้ที่เรียนในวิชาที่เน้นวิชาการมากประยุกต์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาบุคคลและสังคมน้อย

น้อย ซึ่งวิชาดังกล่าวถือว่าเป็นวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมแก่ผู้เรียนน้อย ดังนั้นเมื่อนิสิตรอบราช
จะเลือกในแบบสอบถามผู้วิจัยจึงสามารถให้คะแนนประสบการณ์ด้านวิชาการแก่นิสิตได้ตามเกณฑ์ที่
ได้จากคณะกรรมการ ส่วนการหาความสอดคล้องของผู้ประเมิน (interrater reliability)
พบว่ามีความสอดคล้อง .95

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดจากแบบสอบถามโดยให้นิสิตระบุคะแนนเฉลี่ย
สะสมตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีที่ 4 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของ
กลุ่มถือว่าเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
ถือว่าเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.3 การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ วัดจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะ
เป็นแบบสอบถามให้หาคำตอบ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่าและมาตราประเมินค่าจาก "เห็น
ด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" 6 หน่วยงานด้วยกันไป เนื้อหาของแบบวัดนี้กล่าวถึงวิชาที่
นิสิตเรียนว่า ช่วยให้นิสิตมีการรับรู้ที่กว้างขวางขึ้น สามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับ
ตัวเข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี อีกส่วนหนึ่งเป็นการถามถึงลักษณะการสอนของผู้สอนว่ามี
การผสมผสานวิชาการเข้ากับสภาพความเป็นจริงทางสังคม มีการนำเหตุการณ์จริงในสังคมมา
ประกอบการอธิบายมากน้อยเพียงใด นำเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวในการสร้างประโยคที่แสดง
ถึงการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมประสบการณ์ทางสังคม และประโยคในลักษณะตรงกันข้ามรวมทั้ง
สิ้น 22 ข้อ

ตัวอย่าง แบบวัดการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

(0) เนื้อหาวิชาที่ฉันเรียนอยู่ช่วยให้ฉันเข้าใจบุคคลอื่นได้มากขึ้น

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-----------------	--------------------------

ข้อความในแบบสอบถามนี้จะมีทั้งลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนช่วยให้มี
ประสบการณ์ทางสังคมสูงและต่ำในจำนวนใกล้เคียงกัน

เกณฑ์ในการให้คะแนน ถ้าผู้ตอบเลือกตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ในข้อความที่เป็นประโยคที่มีข้อความตรงกับลักษณะส่งเสริมประสิทธิภาพทางสังคมจะได้ 6 คะแนน และได้คะแนนลดลงเป็นลำดับจนกระทั่งถ้าตอบว่า “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จะได้ 1 คะแนน ส่วนข้อความที่เป็นประโยคที่มีข้อความตรงข้ามกับลักษณะส่งเสริมประสิทธิภาพทางสังคม จะให้คะแนนในลักษณะตรงกันข้าม เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = .93$)

1.4 ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม วัดโดยแบบสอบถามโดยให้ทัศนคติระบุประเภทของกิจกรรมที่ทำ ตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรม ความถี่ในการทำกิจกรรม คะแนนประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม ได้จากคะแนนประเภทของกิจกรรมคูณคะแนนตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมคูณคะแนนความถี่ในการทำกิจกรรม

1.4.1 ประเภทของกิจกรรมที่ทำ วิธีดำเนินการทำแบบเดียวกับการให้คะแนนประสิทธิภาพด้านวิชาการคือ ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งประมาณ 3 คน ให้นิยามกิจกรรมแต่ละอย่างที่นิยามแต่ละคนทำในมหาวิทยาลัยว่า มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดคือ 1) เป็นกิจกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้แก่สังคมโดยตรง 2) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บัณฑิตได้มีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลประเภทต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งได้มีโอกาสพบเห็นสถานการณ์ดำเนินชีวิตของบุคคลประเภทต่าง ๆ ในสังคม 3) เป็นกิจกรรมที่นิสิตต้องระดมพลังความคิดและกำลังกายในการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยกันปัญหา โดยมีมาตรฐานประเมินค่า 6 หน่วย ประกอบ นิยามเช่นทุกกิจกรรมที่นิสิตทำแล้วรวมคะแนน ส่วนการหาความสอดคล้องของผู้ประเมิน (interrater reliability) มีค่าความสอดคล้อง .86

ตัวอย่าง การนิยามประเภทของกิจกรรมที่นิสิตทำ

ขณะเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยนายเกษมได้เคยทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

ทำกิจกรรม A คณะกรรมการนิยามแล้วให้ 15 คะแนน

ทำกิจกรรม B คณะกรรมการนิยามแล้วให้ 12 คะแนน

ทำกิจกรรม C คณะกรรมการนิยามแล้วให้ 18 คะแนน

เพราะฉะนั้นนายเกษมมีคะแนนประเภทของกิจกรรมรวม = 45 คะแนน สำหรับนิสิตคนอื่น ๆ ก็ใช้วิธีดำเนินการให้คะแนนแบบเดียวกับตัวอย่างดังกล่าว

1.4.2 ตำแหน่งในการทำกิจกรรม ให้นิสิตระบุตำแหน่งที่ตนเองมีหรือเคยมีในการทำกิจกรรมในแบบสอบถาม ถ้าระบุว่าเคยเป็นประธานให้ 3 คะแนน เป็นกรรมการให้ 2 คะแนน เป็นสมาชิกให้ 1 คะแนน

ขณะเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยนายเกษมเคยมีตำแหน่งต่อไปนี้

ทำกิจกรรม A (เป็นสมาชิก) = 1 คะแนน

ทำกิจกรรม B (เป็นกรรมการ) = 2 คะแนน

ทำกิจกรรม C (เป็นประธาน) = 3 คะแนน

เพราะฉะนั้นนายเกษมมีคะแนนตำแหน่งในการทำกิจกรรม = 6 คะแนน

1.4.3 ความถี่ในการทำกิจกรรม ให้นิสิตประเมินความถี่ในการทำกิจกรรมของนิสิต ถ้าประเมินว่าร่วมกิจกรรมบ่อยมากให้ 4 คะแนน บ่อยให้ 3 คะแนน ค่อนข้างบ่อยให้ 2 คะแนน นานๆ ครั้งให้ 1 คะแนน วิธีคิดคะแนนพิจารณาดังตัวอย่างต่อไปนี้

ขณะเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยนายเกษมเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้

ทำกิจกรรม A (บ่อยมาก) = 4 คะแนน

ทำกิจกรรม B (บ่อย) = 3 คะแนน

ทำกิจกรรม C (ค่อนข้างบ่อย) = 2 คะแนน

เพราะฉะนั้นนายเกษมมีคะแนนความถี่ในการทำกิจกรรม 9 คะแนน สำหรับนิสิตคนอื่น ๆ ก็ใช้วิธีดำเนินการให้คะแนนแบบเดียวกับตัวอย่างดังกล่าว

คะแนนการทำกิจกรรมของนิสิตได้จากการรวมคะแนนจากประเภทของกิจกรรมที่ทำ ตำแหน่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมและความถี่ในการทำกิจกรรมดังกล่าวมา นิสิตที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มถือว่าเป็นผู้ที่มีการพัฒนาด้านการทำกิจกรรมสูง ส่วนนิสิตที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มถือว่าเป็นผู้ที่มีการพัฒนาด้านการทำกิจกรรมต่ำ

✓ 1.5 ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ขีดตอบ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยคและมาตราประเมินค่าจาก "บ่อยที่สุด" ถึง "ไม่เคยเลย" รวม 6 หนว่สควบคู่กันไป เนื้อหาของแบบสอบถามกล่าวถึงประสิทธิภาพที่มีคุณค่าที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อนจำนวน 15 ข้อ และประสิทธิภาพที่ไม่มีคุณค่าที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อนจำนวน 9 ข้อ รวมเป็น 24 ข้อ

ตัวอย่าง แบบวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

(0) ข้าพเจ้าและเพื่อนมักจะร่วมกันทบทวนวิชาต่าง ๆ ที่เรียนผ่านมาแล้ว

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะบ่อย	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย
		บ่อย	น้อยครั้ง	มาก	

(00) ข้าพเจ้าและเพื่อนมักชอบไปเดินเล่นตามศูนย์การค้า

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะบ่อย	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย
		บ่อย	น้อยครั้ง	มาก	

ข้อความในแบบสอบถามนี้จะมีทั้งลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าและได้รับประสบการณ์ที่ไม่มีคุณค่าในจำนวนใกล้เคียงกัน

เกณฑ์ในการให้คะแนน ถ้าผู้ตอบเลือกตอบ "บ่อยที่สุด" ในข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจะได้ 6 คะแนน และได้คะแนนลดลงเป็นลำดับจนกระทั่งถ้าตอบว่า "ไม่เคยเลย" จะได้ 1 คะแนน ส่วนข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการได้รับประสบการณ์ที่ไม่มีคุณค่า ถ้าผู้ตอบตอบว่า "ไม่เคยเลย" จะได้ 6 คะแนน และได้คะแนนลดลงเป็นลำดับจนกระทั่งถ้าตอบว่า "บ่อยที่สุด" จะได้ 1 คะแนน นิเสธของคะแนนอยู่ระหว่าง 24-144 คะแนนนิเสธที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากกลุ่มเพื่อน ส่วนนิเสธที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับประสบการณ์ที่ไม่มีคุณค่าจากกลุ่มเพื่อน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = .82$)

2. จิตลักษณะที่สำคัญ มี 3 ตัวแปร คือ

2.1 ลักษณะมุ่งอนาคต ผู้วิจัยวัดโดยใช้แบบวัดของดวงเดือน นันทมนานิน และคนอื่น ๆ (2529) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.65 แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตรฐานประเมินค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" มีจำนวน 9 ข้อ และใช้แบบวัดของ จินตนา

บิลมาศ (2529) ซึ่งมีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราประเินค่า 6 หน่วย จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยจะเลือกมาเฉพาะข้อที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับการวิจัยนี้ จำนวน 9 ข้อ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตจำนวนทั้งสิ้น 18 ข้อ

ตัวอย่าง แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต

(0) ข้าพเจ้าชอบห่มปกหนังสือทุกเล่มเพื่อให้หนังสือไม่เก่าง่าย

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
		จริง	ไม่จริง		เลข

(00) เมื่อข้าพเจ้าได้รับเงินเพื่อที่จะใช้ตลอดอาทิตย์ หรือตลอดเดือน แต่ถ้าข้าพเจ้าเห็นของที่ชอบได้มากและราคาแพง ข้าพเจ้าจะซื้อและขอมอดหลังจากนั้น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
		จริง	ไม่จริง		เลข

เกณฑ์ในการให้คะแนน คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงข้อละ 1 คำตอบ ด้วยการขีดเครื่องหมาย x ที่คำตอบที่ต้องการ ถ้าตอบ "จริงที่สุด" ในคำถามเชิงบวกจะได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง "ไม่จริงเลย" ได้ 1 คะแนน ถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนตรงกันข้าม คือถ้าตอบว่า "จริงที่สุด" ได้ 1 คะแนน และเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึง "ไม่จริงเลย" ได้ 6 คะแนน ดังนั้นคำถามแต่ละข้อผู้ตอบจะได้คะแนนในช่วง 1-6 คะแนน นิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 18-108 คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นปานกลาง ($\alpha = .54$)

2.2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยวัดโดยใช้แบบวัดของ ดวงเดือน นันธมุนาวิน และ เนติบุณ ประจันปัจจนิก (2524) ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ภายใน

ครอบคลุมกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจำนวน 15 ชื่อ แต่ละชื่อมีเรื่องราวและ เหตุผลที่เกี่ยวข้อง 6 ตัวเลือก ผู้ตอบจะเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละชื่อ สำหรับความเชื่อ มั่นของแบบวัด ควงเคื่อน นันทมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2524) พบว่ามีความเชื่อมั่น ในระดับปานกลาง ($r_{tt} = .50$)

ตัวอย่าง แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

- (0) ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูงเพื่อรีบนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาลแต่ บังเอิญรถติดไฟแดง ถ้าเขาเป็นเจ้าของชายคนนั้น เขาจะหยุดรถตามกฎหมายเพราะ
- _____ เป็นหน้าที่ของเจ้าของรถที่ต้องช่วยรักษากฎหมาย
- _____ เขาจะกลัวถูกจับไปลงโทษตามกฎหมาย
- _____ การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลาเบาปัญญา
- _____ เขาต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าเขาเป็นนักขับรถที่ดี
- _____ ชีวิตคน ๆ เดียวมีค่ามากกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน
- _____ เป็นการป้องกันมิให้เขาได้รับบาดเจ็บอันเนื่องมาจากชนกับรถคนอื่น

เกณฑ์ในการให้คะแนน คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกนี้ จะแสดงถึงจริยธรรมขั้นที่ 1 ถึง 6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการตอบผู้ถูกทดสอบเลือกตอบได้เพียงเรื่องละ 1 คำตอบด้วยการขีด เครื่องหมาย x หน้าข้อความนั้น ถ้าตรงกับขั้นที่ 6 ได้ 6 คะแนน ขั้นที่ 5 ได้ 5 คะแนน และ ลดลงตามลำดับจนถึงขั้นที่ 1 ได้ 1 คะแนน ดังนั้นคำตอบแต่ละข้อผู้ตอบจะได้คะแนนในช่วง 1-6 คะแนน นิสัยของคะแนนของการวัดตัวแปรนี้จึงอยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่า ผู้ตอบมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง คะแนนต่ำแสดงว่าผู้ตอบมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างต่ำ ($\alpha = .38$)

2.3 เอกลักษณ์แห่งอีโก้ ผู้วิจัยวัดโดยใช้แบบวัดของ โอช และพลัก (Ochse and Plug. 1986) ในส่วนที่วัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้จำนวน 19 ชื่อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.81 และ

อีก 6 ข้อ เลือกมาจากแบบวัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้ของ อูซา ศรีจินคาร์คณ์ (2532) มีความเชื่อมั่น 0.80 รวมเป็น 25 ข้อ ในคำถามแต่ละข้อให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกของตนเองว่าเคยรู้สึกเช่นเดียวกับประโยคดังกล่าวหรือไม่ โดยให้มาตรประเมินค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" เนื้อหาในประโยคคำถามจะถามถึงความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและสภาพแวดล้อมรอบตัวดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบวัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้

(0) ฉันสงสัยมากกว่าฉันเป็นคนชนิดไหนกันแน่

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

(00) คนส่วนมากมักจะรู้ว่าฉันเป็นคนชนิดไหน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์ในการให้คะแนน ในประโยคที่แสดงว่ามีเอกลักษณ์ ถ้าผู้ตอบตอบว่า "ไม่จริงเลย" ได้ 1 คะแนน และเพิ่มขึ้นตามลำดับจนกระทั่งถ้าตอบว่า "จริงที่สุด" ได้ 6 คะแนน ส่วนในประโยคที่แสดงถึงความสับสนในเอกลักษณ์ถ้าผู้ตอบตอบว่า "ไม่จริงเลย" ได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนกระทั่งถ้าตอบว่า "จริงที่สุด" ได้ 1 คะแนน นิสิทธิ์ของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 25-150 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้ คะแนนต่ำแสดงว่าผู้ตอบยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งอีโก้ เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = .86$)

3. ตัวแปรทางด้านชีวสังคม วัดโดยแบบสอบถามภูมิหลัง เป็นแบบสอบถามรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับผู้ตอบได้แก่ อายุ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว จำนวน

สมาชิกในครอบครัวระดับการศึกษาของบิดามารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเคยทำงานหารายได้พิเศษประเภทของการพักอาศัย ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือน แบบสอบถามนี้มีลักษณะให้ตอบในช่องว่างหรือเลือกคำตอบที่มีอยู่

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดขึ้น 2 ชุด คือ ชุดแรก เป็นแบบวัดการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและชุดที่สองเป็นแบบวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน แบบวัดทั้ง 2 ชุด ที่สร้างขึ้นมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงชนิดที่เรียกว่า ความเที่ยงตรงเชิงนิรนัย (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจอย่างคืบในเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการวัดและผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวัด แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ตอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยคำนวณค่าที่ (t) ของแต่ละข้อความ เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุดเรีอสงมา โดยข้อความที่เลือกมานั้นจะต้องมีค่าที่ (t) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.75 ส่วนการหาความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้ง 2 ชุดที่สร้างขึ้นเองและแบบวัดที่ผู้วิจัยนำมาใช้ซึ่งได้แก่ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมและแบบวัดเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) (Cronbach, 1970) และหาค่าอำนาจจำแนกเช่นเดียวกับแบบวัดที่สร้างขึ้น

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เรียนในหลักสูตรที่หลากหลายหลายทางด้านการเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม นิสิตที่ทำกิจกรรม และนิสิตที่มีประเภทการพักอาศัยต่างกัน ผู้วิจัยจึงดำเนินการขอความร่วมมือไปยังสโมสรนิสิตทุกคณะ ชมรมกิจกรรมต่าง ๆ และหอพักนิสิตโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลรวมทั้งชี้แจงรายละเอียดของตัวอย่างนิสิตที่ผู้วิจัยต้องการไปยังประธานสโมสรนิสิต ประธานชมรม และประธานหอพักให้ช่วยในการดำเนินการเก็บข้อมูลให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์นี้ทำโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS[®] ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three - way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2 และถ้าพบผลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะนำคะแนนเฉลี่ยไปเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Pairwise Comparison) ด้วยวิธีบนเฟอโรนีย์ (Bonferroni) หรือเชฟเฟ (Schffe')

2. การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นชั้น (Multiple Regression Analysis,) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3 และข้อ 4 โดยใช้เกณฑ์แตกต่างของเปอร์เซ็นต์ทำนายที่ 10 % (Cohen.1977 : 413 - 414)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต" นี้มีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ ต้องการศึกษว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของนิสิต นอกจากนี้ยังได้ศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจจะมีความสำคัญในการร่วมทำนาจิตลักษณะที่ศึกษานี้ด้วย โดยแยกเป็นตัวแปรอิสระ 2 ประเภท คือ 1) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ด้าน ได้แก่ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว สถานที่พักอาศัย การทำงานหารายได้พิเศษ ส่วนตัวแปรตามมี 3 ตัวแปร คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคต และ 3) เอกลักษณะแห่งอีโก้

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจะมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มแยกย่อย และในส่วนสองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาซึ่งอาจมีประโยชน์ในการนำมาใช้อธิบายผลของสมมติฐานที่ตั้งไว้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ผลการวิจัยสมบูรณ์และสามารถตอบปัญหาได้ชัดเจนขึ้นและอาจเป็นข้อมูลในการนำไปตั้งสมมติฐานในงานวิจัยอื่นๆ ต่อไปแต่ก่อนจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้เสนอข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างนี้ก่อน เพื่อช่วยให้เข้าใจการแบ่งประเภทของผู้ตอบออกเป็นกลุ่มย่อยในการวิเคราะห์ข้อมูลและยังเป็นประโยชน์ในการตีความผลการวิจัยและกำหนดขอบเขตการนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไปด้วย

ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิตในการวิจัยนี้ ได้ศึกษานิสิตในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 80 คน และจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน จำนวน 193 คน รวมเป็น 273 คน เป็นชาย 132 คน (48.4%) หญิง 141 คน (51.6%) ในส่วนนี้จะนิจารณาการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ในนิสิตที่แยกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของบิดาเพื่อจะศึกษานิสิตเพศต่างกัน ระดับเศรษฐกิจต่างกัน และระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน มีลักษณะอื่นดังกล่าวในระดับที่แตกต่างกันหรือไม่ โดยจะใช้ปริมาณความแตกต่างตั้งแต่ 10 % ขึ้นไปเป็นเกณฑ์เพื่อรายงาน ผลปรากฏว่านิสิตชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับค่อนข้างต่ำมากกว่านิสิตหญิง (ช่วง 2.00-2.49 ชายมี 37.8 % หญิงมี 27.2 %) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นิสิตหญิงมีเป็นสัดส่วนมากกว่านิสิตชาย (ช่วง 2.50-2.99 หญิงมี 56.0% ชายมี 42.5% ตาราง 1 ในภาคผนวก ข) เมื่อนิจารณาตามระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ปรากฏว่านิสิตที่ศึกษาส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่การศึกษาต่ำ (คือจบการศึกษาระดับประถมศึกษา) เป็นส่วนใหญ่ ฝ่ายนิสิตชายมีบิดาที่มีการศึกษาในระดับต่ำมากกว่าในกลุ่มนิสิตหญิง (55.0% และ 43.2% ตามลำดับ) ฝ่ายนิสิตหญิงจะมีมารดาที่มีการศึกษาระดับสูง (คือจบระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ) เป็นจำนวนมากกว่านิสิตชาย (21.6% และ 11.5% ตามลำดับ) เมื่อนิจารณาตามระดับเศรษฐกิจ ปรากฏว่านิสิตชายมีระดับเศรษฐกิจต่ำเป็นจำนวนมากกว่านิสิตหญิง (30.5% และ 14.9% ตามลำดับ) ส่วนนิสิตหญิงมีระดับเศรษฐกิจสูงเป็นจำนวนมากกว่านิสิตชาย (47.0 % และ 35.9 % ตามลำดับ) เมื่อนิจารณาการพักอาศัย ของนิสิตเป็นที่น่าสังเกตว่านิสิตที่ศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะนิสิตหญิงพบว่ามีเป็นจำนวนมากกว่านิสิตชาย (65.5% และ 55.3% ตามลำดับ) ซึ่งในส่วนของการจำแนกลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนิสิตตามเพศที่กล่าวมาแล้วนั้นพอจะสรุปได้ว่านิสิตชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำมากกว่านิสิตหญิง มีบิดาระดับการศึกษาต่ำมากกว่านิสิตหญิง มีระดับเศรษฐกิจต่ำมากกว่านิสิตหญิง ส่วนนิสิตหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมากกว่านิสิตชาย มีมารดาการศึกษาสูงมาก

กว่านิสิตชาย มีระดับเศรษฐกิจสูงมากกว่่านิสิตชายและอยู่หอพักมากกว่านิสิตชาย ส่วนการทำงานหารายได้พิเศษ(ชาย 47.8% หญิง 48.2%) การร่วมกิจกรรมพิเศษ(ชาย 70.5% หญิง 64.5%) ของนิสิตชายและนิสิตหญิงพบว่ไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกนิสิตตามระดับเศรษฐกิจซึ่งมีนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ 59 คน (22.5%) ระดับเศรษฐกิจปานกลาง 94 คน(35.9%) ระดับเศรษฐกิจสูง 109 คน(41.6%) ปรากฏว่กลุ่มระดับเศรษฐกิจสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลางมากกว่ากลุ่มระดับเศรษฐกิจต่ำ (ช่วง 2.50-2.99 54.1% และ 41.1% ตามลำดับคุดตาราง 2 ในภาคผนวก ข)เมื่อนิจารย์ตามระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ปรากฏว่กลุ่มระดับเศรษฐกิจต่ำมีบิดามารดาระดับการศึกษาต่ำมากกว่ากลุ่มระดับเศรษฐกิจปานกลางและสูง (ระดับการศึกษาของมารดาต่ำ 91.4 % 62.8% และ 35.8 % ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มระดับเศรษฐกิจสูงมีมารดาระดับการศึกษาปานกลางมากกว่ากลุ่มระดับเศรษฐกิจต่ำ(31.2% และ 8.6% ตามลำดับ) และกลุ่มระดับเศรษฐกิจสูงมีบิดามารดาระดับการศึกษาสูงมากกว่ากลุ่มระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ (ระดับการศึกษาของบิดาสูง 29.6% 10.6% และ1.7% ตามลำดับ ระดับการศึกษาของมารดาสูง 33% 7.4% และ 0.0% ตามลำดับ) ส่วนการนักร้องของนิสิตระดับเศรษฐกิจต่างกันพบว่กลุ่มระดับเศรษฐกิจสูงนักร้องกับครอบครัวมากกว่ากลุ่มระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ (40.4% 24.5% และ 25.4% ตามลำดับ) จากการจำแนกลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนิสิตตามระดับเศรษฐกิจดังกล่าวมา นอสรุได้ว่านิสิตระดับเศรษฐกิจสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางกว่านิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ มีระดับการศึกษาของบิดาสูงและมารดาสูงกว่านิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ และนักร้องกับครอบครัวกว่านิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ ส่วนนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ มีระดับการศึกษาของบิดาต่ำและมารดาต่ำกว่านิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลางและสูง ส่วนการทำงานหารายได้พิเศษ(ระดับเศรษฐกิจต่ำ 52.5% ปานกลาง 51.1% สูง 45.9 % ตามลำดับ) การร่วมกิจกรรมพิเศษ(ระดับเศรษฐกิจต่ำ 67.8 % ปานกลาง 67.0 % สูง 68.8 % ตามลำดับ) ของนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงปานกลาง และต่ำพบว่ไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกนิสิตตามระดับการศึกษาของบิดา ซึ่งมีบิดาระดับการศึกษาต่ำ (ป.1-ป.7) 131 คน (48.8%) บิดาระดับการศึกษาปานกลาง(ม.ศ.1 - ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี) 93 คน

(34.7%) บัณฑิตระดับการศึกษาสูง(ปริญญาตรีหรือสูงกว่า) 44 คน(16.5%)ปรากฏว่ากลุ่มบัณฑิตการศึกษาต่ำและปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำมากกว่ากลุ่มบัณฑิตการศึกษาสูง (2.00 -2.49 33.6% 38.6% และ 17.5 % ตามลำดับ ดูตาราง 3 ในภาคผนวก ข) กลุ่มบัณฑิตการศึกษาสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมากกว่ากลุ่มบัณฑิตศึกษาปานกลางและต่ำ (ช่วง 2.50 -2.99 60.0% 45.8% และ 48.0% ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มบัณฑิตการศึกษาต่ำพบว่าเป็นผู้มีมารดาการศึกษาต่ำมากกว่ากลุ่มบัณฑิตศึกษาปานกลางและสูง (91.5 % 34.4 % และ 0.8% ตามลำดับ) และกลุ่มบัณฑิตการศึกษาสูงพบว่าเป็นผู้มีมารดาการศึกษาสูงมากกว่ากลุ่มบัณฑิตศึกษาปานกลางและต่ำ (72.7% 11.8% และ 0.8% ตามลำดับ) ส่วนทางด้านค่านักอาศัยกลุ่มบัณฑิตการศึกษาสูงพักอยู่กับครอบครัวมากกว่ากลุ่มบัณฑิตศึกษาต่ำ (43.2 % และ 27.5 % ตามลำดับ) และกลุ่มบัณฑิตศึกษาต่ำพักอยู่นักมากกว่ากลุ่มบัณฑิตการศึกษาสูง(65.6%และ47.7% ตามลำดับ) กลุ่มนิสิตบัณฑิตการศึกษาสูงไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษมากกว่ากลุ่มนิสิตบัณฑิตศึกษาต่ำ(59.1% และ 46.6% ตามลำดับ) ส่วนการร่วมกิจกรรมพิเศษกลุ่มบัณฑิตการศึกษาต่ำร่วมกิจกรรมพิเศษมากกว่ากลุ่มบัณฑิตการศึกษาสูง(74.0% และ 63.6% ตามลำดับ) จากการจำแนกลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนิสิตตามระดับการศึกษาของบิดา ดังกล่าวมา พอสรุปได้ว่านิสิตบัณฑิตการศึกษาสูงไม่เคยทำกิจกรรมมากกว่านิสิตบัณฑิตศึกษาต่ำ พักอยู่กับครอบครัวมากกว่านิสิตบัณฑิตศึกษาต่ำ มีมารดาการศึกษาสูงกว่านิสิตบัณฑิตศึกษาต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมากกว่านิสิตบัณฑิตการศึกษาต่ำ ส่วนนิสิตบัณฑิตศึกษาต่ำร่วมกิจกรรมมากกว่านิสิตบัณฑิตการศึกษาสูง พักอยู่นักมากกว่านิสิตบัณฑิตการศึกษาสูง มีมารดาการศึกษาต่ำมากกว่านิสิตบัณฑิตการศึกษาสูง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำมากกว่านิสิตบัณฑิตการศึกษาสูง

จากการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบตามลักษณะวีวสังคมและภูมิหลังของผู้ตอบในนิสิตที่แยกตามเพศ ระดับเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของบิดา ดังกล่าวมานอนจะสรุปได้คือ 1) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำคือนิสิตชาย นิสิตที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลางและต่ำ และมีบิดาที่มีระดับการศึกษาปานกลางและต่ำ 2) นิสิตที่อยู่นักมากคือ นิสิตหญิง และเป็นนิสิตที่มาจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ 3) นิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำทำงานหารายได้เป็นจำนวนมากและเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจปานกลางและสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้แบ่งตามวิธีการวิเคราะห์ซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three-way analysis of variance) ซึ่งต้องการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่ละสามตัว ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ซึ่งคือการรวมตัวแปรอิสระหลายตัวไว้ในโมเดลการถดถอย เพื่อทำนายตัวแปรตามตัวเดียวซึ่งทำให้ทราบ ถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม และส่วนที่สามเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสำคัญที่ศึกษาดังนั้นการรายงานผลการวิเคราะห์ที่จะเสนอต่อไปนี้จะเสนอตามลำดับโดยเสนอในส่วนของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางก่อน ตามด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณและการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางสำหรับการวิจัยนี้ มีการวิเคราะห์ทั้งหมด 7 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง ใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละสามตัว คือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน รูปแบบที่สองใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันทีละสามตัวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม รูปแบบที่สามใช้ตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน รูปแบบที่สี่ใช้ตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม รูปแบบที่ห้าใช้ตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน รูปแบบที่หกใช้ตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ รูปแบบที่เจ็ดใช้ตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกัน คือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดา ทั้ง 7 รูปแบบดังกล่าวใช้ตัวแปรตามสามตัวทีละตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต เกล็ดลักษณะแห่งอีโก้ ซึ่งการวิเคราะห์ทั้ง 7 รูปแบบนี้จะทำในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 12 กลุ่ม ยกเว้นรูปแบบที่เจ็ด จะวิเคราะห์เฉพาะในกลุ่มรวมและมีตัวแปรตามเพิ่มอีก 5 ตัว คือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ การเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอเรียงตามลำดับรูปแบบการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน โดยมีตัวแปรตามสามตัวคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ซึ่งการวิเคราะห์ผลจะเสนอผลตามตัวแปรตามแต่ละตัวดังต่อไปนี้

1.1 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ ด้านการทำกิจกรรม และด้านกลุ่มเพื่อนกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึงความสามารถในการใช้เหตุผลที่แสดงถึงเจตนาของผู้กระทำก่อนที่จะกระทำสิ่งอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ของหลายฝ่ายขัดแย้งกัน ผู้ตอบแต่ละคนอาจมีคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ตั้งแต่ 15 - 90 คะแนน นิสิตที่พบในกลุ่มตัวอย่างคือ 44-85 คะแนน พบคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่างคือ 65.27 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 7.50 คะแนน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางเพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน โดยแบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตาม คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวที่ละสองตัว หรือที่ละสามตัวแต่ประการใด (ดูตาราง 5)

เพื่อที่จะได้นำพิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะบางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามตัวแปรอิสระคือประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้งสามตัวดังกล่าวไปแล้วในกลุ่มนิสิต 18 ประเภทที่

ตาราง 5 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เทคโนโลยีจิตรกรรม โดยพิจารณาตามประสพ
การศึกษานักวิชาการ ประสพการศึกษานักการศึกษากิจกรรม ประสพการศึกษานักกลุ่มเพื่อนและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	262	<1	<1	2.72	<1	<1	<1	<1
นิสิตชาย	127	<1	<1	5.06*	<1	<1	<1	1.25
นิสิตหญิง	135	<1	3.02	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	129	1.79	<1	5.27*	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	42	<1	<1	<1	<1	<1	<1	-
นิสิตการศึกษาต่ำ	151	<1	<1	3.69	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	43	<1	1.91	1.23	-	-	-	-
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	1.20	<1	<1	<1	4.49*	2.65	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	<1	2.88	<1	<1	1.18	2.33	1.80
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	<1	7.07**	2.70	<1	<1	<1	<1
อยู่กับครอบครัว	79	<1	<1	2.16	<1	<1	<1	<1
อยู่หอพัก	159	<1	<1	2.52	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	134	1.89	<1	<1	<1	<1	<1	-
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	<1	<1	2.51	<1	1.12	<1	<1
ไม่เคยร่วมกิจกรรม	82	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	180	1.02	<1	2.02	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	<1	<1	<1	2.78	<1	<1	-
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	<1	<1	2.02	<1	<1	<1	1.99
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	1.03	2.21	<1	-	-	-	-

**p<.01, *p<.05 ตามลำดับ ก=ประสพการศึกษานักวิชาการ ข=ประสพการศึกษานักการศึกษากิจกรรม

ค=ประสพการศึกษานักกลุ่มเพื่อน

แบ่งลักษณะหัวสังคมและภูมิหลัง 8 ตัวแปรโดยมีตัวแปรละ 2-3 ระดับ พบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการ และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจต่ำ เมื่อพิจารณาตามระดับตัวแปรอิสระทั้งสองโดยทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในกลุ่มผู้ตอบ 4 ประเภท ด้วยวิธีการของเชเฟ (ผจงจิต อินทรสุวรรณ อ้างอิงมาจาก; Scheffe' 2529:162) พบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วย เป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่าอย่างเด่นชัดจากนิสิตอีก 3 กลุ่มที่มีประสบการณ์ด้านหนึ่งด้านใดต่ำหรือมีประสบการณ์ทั้งสองด้านต่ำร่วมกัน (ดูตาราง 4 ในภาคผนวก ข)

ต่อมายังพบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจสูงเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในปริมาณต่างกัน พบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมคือ 66.98 และ 62.62 ตามลำดับ)

นอกจากนี้คะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังแปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่างกันพบว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ 66.79 และ 63.94 ตามลำดับในกลุ่มนิสิตชาย 66.79 และ 64.00 ตามลำดับในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ)

จากการวิเคราะห์ในส่วนนี้ทั้งหมดสรุปได้ว่า ในกลุ่มรวมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว สองตัว หรือสามตัวแต่อย่างใด ส่วนการวิเคราะห์ผลในกลุ่มย่อยนั้นพบว่า นิสิตที่มาจากครอบครัวยุติธรรมระดับเศรษฐิกิจต่ำนั้น ถ้าคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก และเรียนวิชาการที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก จะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนนิสิตที่มาจากครอบครัวยุติธรรมระดับเศรษฐิกิจสูงนั้นถ้าได้ร่วมทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมากจะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย ส่วนนิสิตชายและนิสิตที่บิดามี

การศึกษาค้านั้นถ้าคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากจะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย

1.2 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ ด้านการทำกิจกรรมและด้านกลุ่มเพื่อนกับลักษณะมุงอนาคต

ลักษณะมุงอนาคต หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคต และการบังคับตนเองให้อดได้หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในที่นี้ แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าที่ตามมาในภายหลัง ผู้ตอบแต่ละคนอาจมีคะแนนลักษณะมุงอนาคตได้ตั้งแต่ 18 - 108 คะแนน นิพจน์ที่พบในกลุ่มตัวอย่างคือ 54-98 คะแนน พบคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่าง คือ 74.73 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 8.02 คะแนน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางเพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวคือประสิทธิภาพด้านวิชาการ ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน โดยมีตัวแปรตามคือลักษณะมุงอนาคต ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมลักษณะมุงอนาคตแปรปรวนไปตามประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนอย่างเชื่อกันได้ (ดูตาราง 6) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุงอนาคตในกลุ่มนิสิตที่มีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนต่างกันพบว่านิสิตที่มีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีคะแนนลักษณะมุงอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุงอนาคตคือ 76.15 และ 73.48 ตามลำดับ)

เพื่อที่จะได้พิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะบางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุงอนาคตตามตัวแปรอิสระคือประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยสามตัวดังกล่าวไปแล้วในกลุ่มนิสิต 18 ประเภท ตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง (ดูตาราง 7) พบว่ากลุ่มที่ให้ผลเหมือนกับกลุ่มรวมที่ได้รายงานไปแล้วทุกประการมีอีก 5 กลุ่ม คือกลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง และกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์

ส่วนคะแนนลักษณะมุงอนาคตแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสามตัวร่วมกันคือ ประสิทธิภาพด้านวิชาการ ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม และประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตชาย เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุงอนาคตในกลุ่มนิสิตชาย ซึ่งจำแนก

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตโดยพิจารณาตามประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มรวม
จำนวน 262 คน

แหล่งความแปรปรวน	ค่าดีเอฟ	ค่าเอ็มเอส	ค่าเอฟ
ประสบการณ์ด้านวิชาการ (ก)	1	32.505	<1
ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม (ข)	1	87.249	1.40
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน (ค)	1	502.006	8.08**
กxข	1	131.64	2.12
กxค	1	51.22	<1
ขxค	1	37.57	<1
กxขxค	1	35.99	<1
ส่วนที่เหลือ	254	62.06	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

รวมทำนายได้ 3.6%

เป็น 8 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสามตัวร่วมกันด้วยวิธีการของเซเฟ ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 5 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มนิสิตชายที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่า อย่างเด่นชัด จากกลุ่มนิสิตชายในกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 7 กลุ่ม โดยเฉพาะแตกต่างจากนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง

ส่วนคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกัน คือประสบการณ์ด้านวิชาการ และประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วม

ตาราง 7 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการลักษณะมุ่งอนาคตโดยพิจารณาตามประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	262	<1	1.40	8.08**	2.12	<1	<1	<1
นิสิตชาย	127	<1	4.00*	2.62	1.89	<1	<1	4.92*
นิสิตหญิง	135	1.00	<1	5.79*	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	129	1.23	<1	5.42*	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	42	<1	<1	<1	<1	<1	2.58	-
มารดาการศึกษาต่ำ	152	1.73	4.43*	3.37	<1	1.22	1.05	<1
มารดาการศึกษาสูง	43	<1	<1	<1	-	-	-	-
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	1.40	<1	<1	<1	1.42	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	91	3.52	2.25	<1	1.02	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	103	<1	<1	8.42*	3.83	1.65	<1	<1
อยู่กับครอบครัว	78	1.11	<1	1.15	<1	<1	<1	1.13
อยู่หอพัก	160	4.86*	<1	3.61	1.71	<1	2.31	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	134	<1	<1	2.52	<1	<1	<1	-
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	<1	<1	3.14	<1	<1	<1	1.12
ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	82	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบกับกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	180	<1	<1	5.06*	4.06*	2.74	1.71	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	<1	<1	3.49	<1	<1	<1	-
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	1.17	<1	4.72*	6.12*	2.33	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	<1	<1	-	-	-	-

* $p < .01$, * $p < .05$ ตามลำดับ ก=ประสบการณ์ด้านวิชาการ ข=ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

ค=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

กิจกรรม และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองตัวพร้อมกันผลปรากฏว่า (ดูตาราง 6 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าอย่างเด่นชัด จากกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง และมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงไปพร้อมกันและเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ เมื่อจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวพร้อมกันผลปรากฏว่า (ดูตาราง 7 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการและด้านกิจกรรมด้านหนึ่งสูง อีกด้านหนึ่งต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าอย่างเด่นชัดจากนิสิตที่มีประสบการณ์ทั้งสองด้านสูงพร้อมกัน

ต่อมาพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่อยู่หอพักเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่างกัน พบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง (ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต คือ 75.47 และ 71.52 ตามลำดับ)

นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในนิสิต 2 กลุ่มคือกลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่างกันพบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง (ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตคือ 76.64 และ 74.11 ในกลุ่มนิสิตชาย 77.73 และ 75.07 ในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำตามลำดับ)

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ทั้งหมด นอสรุปได้ว่านิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมน้อย ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตหญิง นิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการหรือด้านกิจกรรมด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ทั้งสองด้านสูง

พร้อมกันในนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ และพบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงในกลุ่มนิสิตที่อยู่หอพัก นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง ใน 2 กลุ่ม คือนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาต่ำ

1.3 ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้

เอกลักษณ์แห่งอีโก้ หมายถึง การรู้จักและการรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง ของบุคคล รวมถึงการยอมรับและผูกพันกับอุดมคติของสังคมและวัฒนธรรม ผู้ตอบแต่ละคนอาจมีคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้ตั้งแต่ 25-150 คะแนน นิสิตที่พบในกลุ่มตัวอย่างคือ 61-144 คะแนน พบคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่างคือ 99.36 คะแนนและมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 12.91 คะแนน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางเพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนโดยมีตัวแปรตามคือเอกลักษณ์แห่งอีโก้ซึ่งการวิเคราะห์ผลในกลุ่มรวมพบว่า (ดูตาราง 8) คะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระสองตัวพร้อมกันคือประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งอีโก้ โดยจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองตัวพร้อมกันพบว่า (ดูตาราง 8 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงเป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่าอย่างเด่นชัดจากนิสิตอีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ทั้งสองด้านต่ำและนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านหนึ่งด้านใดต่ำ

ในกลุ่มรวมนี้ยังปรากฏว่า คะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่างกัน ปรากฏว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้สูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้คือ 102.77 และ 98.68 ตามลำดับ)

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ โดยพิจารณาตาม
ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน
ในกลุ่มรวม จำนวน 262 คน

แหล่งความแปรปรวน	ค่าดีเอฟ	ค่าเอมเอส	ค่าเอฟ
ประสบการณ์ด้านวิชาการ (ก)	1	707.55	4.44 [*]
ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม (ข)	1	0.14	<1
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน (ค)	1	1071.76	6.739 ^{**}
กxข	1	113.88	<1
กxค	1	757.24	4.76 [*]
ขxค	1	3.91	<1
กxขxค	1	13.23	<1
ส่วนที่เหลือ	256	159.04	

*,** มีนัยสำคัญระดับ .50 , .01

รวมทำนาได้ 4.2%

นอกจากนี้ในกลุ่มรวมยังพบว่าคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้แปรปรวนไปตาม
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน เมื่อพิจารณาคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์
ด้านกลุ่มเพื่อนต่างกันพบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่า นิสิต
ที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้คือ 101.56 และ 97.48
ตามลำดับ)

เพื่อที่จะได้พิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะ
บางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ตามตัวแปรอิสระ

คือประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้งสามตัวดังกล่าวไปแล้วในกลุ่มนิสิต 18 ประเภท ตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 8 ตัวแปร โดยมีตัวแปรละ 2 - 3 ระดับ (ดูตาราง 9) ปรากฏว่าคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวในกลุ่มนิสิตชาย เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ในกลุ่ม นิสิตชายเมื่อจำแนกเป็น 8 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันด้วยวิธีการของเซเฟ (ดูตาราง 9 ภาคผนวก ข) พบว่า นิสิตชายที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง เป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่าอย่างเด่นชัดจากกลุ่มนิสิตชายอีก 7 กลุ่มที่เปรียบเทียบ

นอกจากนั้นเอกลักษณ์แห่งอิโก้ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวในกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัวเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ในกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว เมื่อจำแนกเป็น 8 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันด้วยวิธีการของเซเฟ (ดูตาราง 10 ภาคผนวก ข) พบว่า นิสิต 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ เป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่าอย่างเด่นชัดจากกลุ่มนิสิตที่นำมาเปรียบเทียบอีก 4 กลุ่ม ซึ่งมีประสบการณ์ทั้ง 3 ด้านต่ำหรือต่ำ 2 ด้านจาก 3 ด้าน กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้ต่ำกว่ากลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง แต่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่ากลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำอย่างเด่นชัด

เอกลักษณ์แห่งอิโก้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวคือประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตหญิง นิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ นิสิตที่มารดาที่มีการศึกษาค่ำ นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ เมื่อจำแนกนิสิตเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสอง

ตาราง 9 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเอกลักษณ์แห่งใจโดยพิจารณาตามประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและความปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	262	4.44 [*]	<1	6.73 ^{**}	<1	4.76 [*]	<1	<1
นิสิตชาย	127	2.77	<1	2.04	<1	<1	<1	4.47 [*]
นิสิตหญิง	135	3.14	<1	6.31 [*]	<1	4.07 [*]	<1	1.05
นิสิตการศึกษาต่ำ	129	3.74	<1	1.20	1.37	4.79 [*]	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	42	<1	<1	3.50	<1	1.79	<1	-
นิสิตการศึกษาต่ำ	152	5.36 [*]	<1	1.09	<1	4.07 [*]	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	43	<1	<1	2.59	-	-	-	-
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	8.03 ^{**}	1.34	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	91	<1	<1	3.95 [*]	<1	1.06	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	<1	<1	5.51 [*]	<1	3.80	<1	<1
อยู่กับครอบครัว	79	8.70 ^{**}	<1	2.97	<1	<1	<1	4.44 [*]
อยู่หอพัก	161	<1	<1	1.50	2.10	2.22	<1	1.64
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	136	3.90 [*]	<1	4.25 [*]	<1	<1	<1	-
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	1.84	<1	1.37	<1	3.78	<1	<1
ไม่เคยร่วมกิจกรรม	82	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	180	2.17	<1	3.11	2.66	6.17 [*]	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	2.43	2.91	<1	<1	<1	<1	-
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	<1	<1	4.92 [*]	3.77	15.46 ^{***}	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	1.09	<1	<1	-	-	-	-

**p<.01, *p<.05 ค่าลำดับ ก=ประสบการณ์ด้านวิชาการ ข=ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

ค=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ตัวร่วมกันพบว่า 4 กลุ่มแรกมีผลเหมือนในกลุ่มรวมที่รายงานไปแล้ว ส่วนในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรม ทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์นั้น (ดูตาราง 11 ภาคผนวก ข) พบผลเช่นเดียวกับ 4 กลุ่มข้างบนนี้ และยังพบอีกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงแต่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้ต่ำที่สุด (ต่ำกว่าอีก 3 กลุ่มที่เปรียบเทียบกับ)

ต่อมาพบว่าเอกลักษณ์แห่งอิโก้แปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ นิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว นิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่างกันพบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ คือ 104.95 และ 99.55 ในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ 107.00 และ 95.16 ในกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ 107.00 และ 96.56 ในกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว 100.44 และ 96.16 ในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษตามลำดับ)

นอกจากนี้ยังพบว่า เอกลักษณ์แห่งอิโก้แปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนิสิตหญิง นิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลาง นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง นิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่างกัน พบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ คือ 100.71 และ 95.38 ในกลุ่มนิสิตหญิง 101.67 และ 97.27 ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ 104.04 และ 97.63 ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง 99.21 และ 95.46 ในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ 104.66 และ 94.47 ในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ตามลำดับ)

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ทั้งหมด สรุปได้ว่า นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมน้อย ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย คือ กลุ่มนิสิตหญิง นิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลางและสูง นิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษและ นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ นิสิตที่เรียนวิชาการเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม

มาก หรือนิสิตที่เรียนวิชาดังกล่าว และยังคงเพื่อนอย่างเหมาะสมมากด้วย เป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่ง
 อีโก้มากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอื่น ๆ ผลดังกล่าวพบทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยคือ กลุ่มนิสิตชาย
 นิสิตหญิง นิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ นิสิตที่มารดาที่มีการศึกษาค่ำ นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ นิสิตอยู่
 กับครอบครัว นิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และนิสิตที่ทำกิจ
 กรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ ส่วนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมไม่เกี่ยวข้องกับเอก
 ลักษณ์แห่งอีโก้เลย

ในหัวข้อที่หนึ่งที่ได้เสนอนั้นเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์
 ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการ ด้านการทำกิจกรรมและด้านกลุ่มเพื่อนกับจิตลักษณะสามด้านคือ การใช้
 เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ซึ่งพบผลสำคัญที่จะกล่าวได้ คือ
 ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนของนิสิตเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ 3 ด้านอย่างชัดเจนมากกว่าประสบการณ์
 ด้านวิชาการ และประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ 3 ด้านน้อยที่สุด ส่วนทาง
 ด้านจิตลักษณะนั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 ด้าน
 อย่างชัดเจน รองลงมาคือ เอกลักษณ์แห่งอีโก้และลักษณะมุ่งอนาคตเกี่ยวข้องกับน้อยที่สุด

2. การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำ
 กิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่างกันโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง
 เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์
 ด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการโดยมีตัวแปรตามสามตัวคือ การใช้เหตุผล
 เชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ส่วนนี้เป็นการใช้ตัวแปรอิสระใหม่ 2 ตัว
 เก่า 1 ตัว จึงจะพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ซ้ำกับที่พบแต่เดิม คือจะพิจารณาผลที่เกี่ยว
 ข้องกับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเท่านั้น การเสนอผล
 จะเสนอผลตามตัวแปรตามดังต่อไปนี้

2.1 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการทำกิจกรรม
 และด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวร่วมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการโดยแบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวม คะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว สองตัวหรือสามตัวแต่ประการใด (ดูตาราง 10)

เพื่อที่จะได้พิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะบางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามตัวแปรอิสระคือ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยสามตัวดังกล่าวดำเนินไปแล้วในกลุ่มนิสิต 18 ประเภทที่แบ่งลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง 8 ตัวแปร โดยมีตัวแปรละ 2-3 ระดับ พบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสามตัวร่วมกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการปรากฏในกลุ่มนิสิตหญิงเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนิสิตหญิงซึ่งจำแนกเป็น 8 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสามตัวด้วยวิธีการของ เชเฟเฟ พบว่า (ดูตาราง 12 ภาคผนวก ข) กลุ่มนิสิตหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอีก 7 กลุ่ม ส่วนกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง ถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วยจะสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงถ้ามีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ จะสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง

นอกจากนั้นในกลุ่มนิสิตหญิง ยังพบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระสองตัวร่วมกัน คือ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนิสิต

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	270	1.87	<1	<1	<1	<1	1.56	1.80
นิสิตชาย	131	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตหญิง	139	2.48	3.39	1.39	<1	<1	4.68*	3.90*
นิสิตการศึกษาต่ำ	130	1.80	<1	<1	2.89	<1	1.28	<1
นิสิตการศึกษาสูง	44	<1	<1	<1	1.31	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	153	4.06*	<1	<1	1.28	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	45	<1	1.98	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	1.45	<1	<1	<1	1.92	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	92	<1	2.83	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	<1	7.13**	1.92	3.12	<1	<1	2.22
อยู่กับครอบครัว	84	4.45*	<1	1.82	3.76	1.08	<1	2.45
อยู่หอพัก	162	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	139	<1	<1	2.57	3.65	1.00	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	130	4.06*	<1	<1	1.38	<1	1.14	2.40
ไม่เคยร่วมกิจกรรม	88	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	182	5.79*	1.86	<1	1.08	<1	2.66	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	2.01	<1	<1	1.11	<1	1.07	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	3.60	<1	<1	<1	<1	1.53	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	<1	1.16	<1	<1	1.64	<1	<1

* $p < .01$, * $p < .05$ ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม ค=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

หญิงซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วยวิธีการของเซเฟนบวา (ดูตาราง 13 ภาคผนวก ข) กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม

ต่อมาพบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงผลธรรมแปรปรวนไปตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในนิสิต 4 กลุ่มคือ นิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ นิสิตที่นักอยู่กับครอบครัว นิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษและนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อนิจารย์ค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ 66.88 และ 64.45 ในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ 65.71 และ 62.36 ในกลุ่มนิสิตที่นักอยู่กับครอบครัว 67.19 และ 64.66 ในกลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ 66.65 และ 63.95 ในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม) ส่วนคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง เมื่อนิจารย์ค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่างกันพบว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมคือ 66.89 และ 62.83 ตามลำดับ)

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่าในกลุ่มรวมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวสองตัวหรือสามตัวแต่อย่างใด แต่ในการวิเคราะห์ผลในกลุ่มย่อยนั้น ปรากฏว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลดังกล่าวพบในนิสิตที่มารดาที่การศึกษาค่ำ นิสิตที่นักอยู่กับครอบครัว นิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม นิสิตหญิงที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง ส่วนนิสิตที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มามากจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ นาน้อย ผลดังกล่าวพบในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งต่ำและสูง และมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการทั้งต่ำและสูง ส่วนนิสิตที่รับรู้วิชาต่าง ๆ ที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อยจะมีความสามารถในการใช้เหตุผล

ผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่รับรู้ว่ามีวิชาต่าง ๆ ที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากผลดังกล่าวพบในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง

2.2 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการทำกิจกรรม และด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการโดยแบ่งตัวแปรเป็น 2 ระดับ ด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นสูงและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ (ดูตาราง 11) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่างกัน พบว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงมีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตคือ 76.92 และ 72.58 ตามลำดับ)

เพื่อที่จะได้นำพิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะบางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตตามตัวแปรอิสระคือ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยสามตัวดังกล่าวไปแล้ว ในกลุ่มนิสิต 18 ประเภทที่แบ่งลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง 8 ตัวแปรโดยมีตัวแปรละ 2-3 ระดับ พบว่า (ดูตาราง 12) กลุ่มที่ให้ผลเหมือนกับผลในกลุ่มรวมที่ได้รายงานไปแล้วทุกประการมีอีก 12 กลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มนิสิตที่บิดามารดาการศึกษาต่ำ นิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจสูง นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่สม่ำเสมอเป็นประจำ

ต่อมาพบว่า คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาต่ำ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตคือ 77.44 และ 75.00 ตามลำดับ) ส่วนคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ในกลุ่มนิสิตชายนั้น พบผลเช่นเดียวกับผลที่เคยรายงานมาแล้ว

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตโดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการใน กลุ่มรวมจำนวน 270 คน

แหล่งความแปรปรวน	ค่าดีเอฟ	ค่าเอมเอส	ค่าเอฟ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก)	1	35.31	<1
ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม (ข)	1	112.55	1.87
การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ (ค)	1	1309.68	21.83***
ก x ข	1	54.8	<1
ก x ค	1	16.61	<1
ข x ค	1	8.26	<1
ก x ข x ค	1	5.41	<1
ส่วนที่เหลือ	262	59.98	

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001 รวมทำนาศได้ 8.3%

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่านิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อย ผลดังกล่าวพบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแทบทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำผลดังกล่าวพบในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ

2.3 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการทำกิจกรรมและด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้

ตาราง 12 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	270	<1	1.87	21.83***	<1	<1	<1	<1
นิสิตชาย	131	<1	5.78*	14.55***	1.67	<1	2.45	<1
นิสิตหญิง	139	<1	<1	9.84**	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	130	<1	<1	9.84**	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	44	<1	<1	1.47	1.15	1.71	<1	1.11
มารดาการศึกษาต่ำ	153	3.93*	3.74	10.92***	<1	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	45	<1	<1	5.80*	1.31	<1	<1	1.03
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	<1	<1	1.31	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	92	<1	2.20	3.68	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	<1	<1	14.75***	3.66	2.23	<1	<1
อยู่กับครอบครัว	84	<1	<1	10.13**	1.30	<1	<1	<1
อยู่หอพัก	162	<1	<1	13.94***	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	139	<1	2.46	8.34**	<1	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	131	3.58	<1	14.01***	<1	1.33	<1	<1
ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	88	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบกับกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	182	1.99	<1	12.72***	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	2.72	<1	3.66	<1	2.82	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	<1	<1	1.68	2.80	2.25	2.12	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	<1	<1	10.04**	<1	<1	<1	<1

***p<.001, **p<.01, *p<.05 ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

ค=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการโดยแบ่งตัวแปรเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ เอกลักษณะแห่งอีโก้ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้แปรปรวนไปตามการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ (ดูตาราง 13) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่างกันพบว่า นิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงมีเอกลักษณะแห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้ คือ 102.36 และ 96.10 ตามลำดับ)

เพื่อที่จะได้พิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะบางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้ตามตัวแปรอิสระคือ ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยสามตัวดังกล่าวไปแล้วในกลุ่มนิสิต 18 ประเภทที่แบ่งลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 8 ตัวแปรโดยมีตัวแปรละ 2-3 ระดับพบว่ากลุ่มที่ให้ผลเหมือนกับผลในกลุ่มรวมที่ได้รายงานไปแล้วทุกประการมีอีก 12 กลุ่ม (ดูตาราง 14) ที่สำคัญคือกลุ่มนิสิตบุคลากรศึกษาสูง นิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลางและสูง นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์

ต่อมาพบว่า คะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม ในนิสิต 3 กลุ่มคือ กลุ่มบุคลากรศึกษาค่ำ บัณฑิตการศึกษาระดับสูงและกลุ่มบุคลากรการศึกษาระดับสูง เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิตที่บัณฑิตมีการศึกษาค่ำ ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วยวิธีการของเชเฟเนพบว่า (ดูตาราง 14 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมสูง มีเอกลักษณะแห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีเอกลักษณะแห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมสูง ส่วนเพื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาสูงพบว่า (ดู

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ในกลุ่มรวมจำนวน 271 คน

แหล่งความแปรปรวน	ค่าดีเอฟ	ค่าเอมเอส	ค่าเอฟ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก)	1	123.56	<1
ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม (ข)	1	6.87	<1
การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ (ค)	1	2630.37	16.49***
ก x ข	1	57.44	<1
ก x ค	1	342.40	2.14
ข x ค	1	20.93	<1
ก x ข x ค	1	25.28	<1
ส่วนที่เหลือ	263	159.52	

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

รวมทำนายได้ 6.2%

ตาราง 15 ภาคผนวก ข) นิสิตสองกลุ่มคือ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมต่ำส่วนกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาสูงนั้นเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ด้วยวิธีการของเซเฟไม่พบว่านิสิตกลุ่มใดแตกต่างกันอย่างเด่นชัด

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวร่วมกันคือประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม และการรับรู้ทาง

ตาราง 14 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเอกลักษณ์แห่งโอเก้ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	270	<1	<1	16.49 ^{***}	<1	2.14	<1	<1
นิสิตชาย	131	1.85	1.37	10.41 ^{**}	<1	2.35	2.45	<1
นิสิตหญิง	139	<1	<1	8.51 ^{**}	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	130	1.08	<1	3.64	5.44 ^{**}	<1	<1	1.21
นิสิตการศึกษาสูง	44	<1	<1	11.01 ^{**}	6.50 ^{**}	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	153	1.53	<1	7.55 ^{**}	<1	<1	<1	2.54
มารดาการศึกษาสูง	45	<1	<1	7.20 [*]	10.91 ^{**}	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	<1	1.96	<1	1.42	<1	<1	1.14
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	92	<1	<1	9.40 ^{**}	2.89	3.66	<1	3.09
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	<1	<1	9.81 ^{**}	<1	<1	<1	<1
อยู่กับครอบครัว	84	4.45 [*]	<1	18.56 ^{***}	1.30	<1	<1	3.71
อยู่พ่อก	162	<1	<1	3.63	1.61	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	139	<1	<1	8.37 ^{**}	<1	2.37	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	131	1.18	<1	8.20 ^{**}	<1	<1	<1	1.35
ไม่เคยร่วมกิจกรรม	88	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	182	<1	1.02	7.21 ^{**}	1.00	3.44	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	<1	2.43	<1	2.09	<1	<1	1.12
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	<1	<1	2.79	<1	1.37	2.12	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	<1	<1	13.03 ^{***}	<1	2.94	<1	1.57

***p<.001, **p<.01, *p<.05 ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม

ค=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

สังคมจากวิชาการ ในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับสูง เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับสูงซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วยวิธีการของเชเพนบว (คูตาราง 16 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 กลุ่ม และยังพบอีกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ และมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำด้วย

คะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มนิสิตที่หนีอยู่กับครอบครัว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้คือ 101.93 และ 95.41 ตามลำดับ)

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่านิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อย ผลดังกล่าวพบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตบิดาการศึกษาระดับสูง นิสิตระดับเศรษฐิกปานกลางและสูง นิสิตที่หนีอยู่กับครอบครัว นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเหน็จประโยชน์ส่วนนิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับสูง และมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง ถ้ารับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่าผู้ที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อยส่วนนิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับต่ำ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ถ้าเป็นผู้ที่เคยทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มามากมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่าผู้ที่เคยทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ นาน้อย

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อที่ 2 พบผลที่สำคัญเด่นชัดคือ 1) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 2) นิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อย 3) นิสิตมารดาการศึกษาระดับต่ำที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน และประสิทธิภาพด้านวิชาการต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน และประสิทธิภาพด้านวิชาการ โดยมีตัวแปรตามสามตัว คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรอิสระจากการวิเคราะห์ที่ 1 สองตัว และจากการวิเคราะห์ที่ 2 หนึ่งตัว จึงมุ่งดูผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวและตัวแปรอิสระสองตัว ยกเว้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลด้านกลุ่มเพื่อนกับประสิทธิภาพด้านวิชาการ เนื่องจากซ้ำกับผลที่เคยรายงานไปแล้ว การเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านกลุ่มเพื่อนและด้านวิชาการกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนและประสิทธิภาพด้านวิชาการ โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นสูงและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวสองตัว หรือสามตัวแต่ประการใด (ดูตาราง 15)

เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยส่วนนี้ ในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยตามลักษณะเฉพาะบางประการจึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามตัวแปรอิสระคือประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยสามตัวดังกล่าวไปแล้วในกลุ่มนิสิต 18 ประเภทที่แบ่งลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง 8 ตัวแปร โดยมีตัวแปรละ 2-3 ระดับ พบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพด้านวิชาการในนิสิต 2 กลุ่มคือนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ (ดูตาราง 17 ภาคผนวก ข) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วย

ตาราง 15 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยพิจารณาตาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ด้านวิชาการ และปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	262	1.02	2.59	<1	1.47	1.34	<1	<1
นิสิตชาย	127	<1	4.90*	<1	1.29	1.73	1.77	2.65
นิสิตหญิง	135	2.11	<1	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	129	1.05	5.31*	1.65	<1	2.84	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	42	<1	<1	1.35	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	151	3.33	3.54	<1	<1	1.80	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	43	<1	1.93	1.12	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	2.10	<1	1.84	<1	4.50*	3.03	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	<1	<1	<1	<1	1.48	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	<1	3.62	<1	<1	5.74*	1.15	<1
อยู่กับครอบครัว	79	3.49	1.42	<1	<1	<1	<1	<1
อยู่หอพัก	159	<1	2.75	<1	1.12	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	134	<1	<1	2.72	<1	<1	1.09	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	2.64	1.44	<1	<1	1.88	<1	1.00
ไม่เคยร่วมกิจกรรม	82	1.74	<1	<1	2.07	1.39	<1	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	180	3.93*	2.34	<1	<1	1.75	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	1.06	1.00	<1	<1	1.80	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	2.62	1.79	<1	<1	2.80	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	1.02	<1	<1	<1	<1	<1	1.46

*p<.05 ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

วิธีการของเซเฟนพบว่า กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีกสามกลุ่ม ส่วนในกลุ่ม นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง (คูตาราง 18 ภาคผนวก ข) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วยวิธีการของ เซเฟ พบว่ากลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีความสามารถ ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุด และกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีประสบการณ์ ด้านวิชาการสูง มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำสุด

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง สุดผลดังกล่าวพบในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำและระดับเศรษฐกิจสูง แต่ไม่พบในกลุ่มนิสิต เศรษฐกิจปานกลาง

3.2 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกลุ่มเพื่อนและ ด้านวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและ ประสบการณ์ด้านวิชาการ โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับ ด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือลักษณะมุ่งอนาคต (คูตาราง 18) ซึ่งการวิเคราะห์ผลพบว่าคะแนนลักษณะ มุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทีละสองตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตที่ขึ้นอยู่กับครอบครัว เมื่อทำการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต ในกลุ่มนิสิตที่ขึ้นอยู่กับครอบครัว ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตาม ระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วยวิธีการของเซเฟนพบว่า (คูตาราง 19 ภาคผนวก ข) กลุ่มนิสิตที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่ากลุ่มนิสิตที่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่า คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามประสบการณ์ ด้านวิชาการ ในกลุ่มนิสิตที่ขึ้นอยู่กับครอบครัวนั้นพบในลักษณะเดียวกับการวิเคราะห์ผลที่เคสราช งานไปแล้ว

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตโดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ด้านวิชาการ และปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	262	<1	7.09**	<1	1.04	<1	<1	1.07
นิสิตชาย	127	<1	1.62	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตหญิง	135	<1	5.95*	<1	2.94	1.28	1.67	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	129	<1	4.95*	1.38	1.44	<1	<1	1.25
นิสิตการศึกษาสูง	42	<1	<1	<1	2.22	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	151	2.46	3.20	1.96	3.51	1.16	1.56	1.18
มารดาการศึกษาสูง	43	<1	<1	<1	<1	1.20	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	<1	<1	1.81	1.81	<1	1.74	1.44
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	<1	<1	3.72	<1	1.28	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	<1	6.00*	<1	1.91	<1	<1	<1
อยู่กับครอบครัว	79	<1	1.00	1.19	4.57*	<1	<1	1.10
อยู่หอพัก	159	<1	3.04	5.36*	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	134	<1	2.51	1.29	<1	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	3.21	1.81	<1	<1	<1	<1	1.08
ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	82	<1	1.78	<1	<1	<1	<1	1.25
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	180	1.44	4.72*	<1	<1	<1	1.36	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	1.37	2.61	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	<1	4.32*	1.02	1.58	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1

**p<.01, *p<.05 ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

3.3 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกลุ่มเพื่อนและด้านวิชาการกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางเพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและประสบการณ์ด้านวิชาการ โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ เอกลักษณ์แห่งอีโก้ (ดูตาราง 17) ซึ่งการวิเคราะห์ผลพบว่าในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง คะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งสองตัวพร้อมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสองตัวด้วยวิธีการของเซเฟ พบว่า (ดูตาราง 20 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อที่ 3 พบผลที่สำคัญเด่นชัดพอจะกล่าวได้คือ 1) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และคบเพื่อนอย่างเหมาะสม มีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแต่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมและนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแต่คบเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม ผลดังกล่าวพบในกลุ่มนิสิตที่ขึ้นอยู่กับครอบครัว และกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง 2) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยและสังคมมาก มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุด เมื่อเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม ผลดังกล่าวพบในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงและกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ

4. การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และประสบการณ์ด้านวิชาการต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางเพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านวิชาการโดยมีตัวแปรตามสามตัว คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรอิสระเดิมจาก

ตาราง 17 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอัตถิ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ด้านวิชาการและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
กลุ่มรวม	162	<1	6.41*	4.32*	<1	<1	4.37*	<1
นิสิตชาย	127	<1	1.56	2.02	<1	<1	<1	<1
นิสิตหญิง	135	<1	6.46*	3.77	3.22	<1	4.50*	<1
นิคการศึกษาต่ำ	129	<1	1.12	3.46	<1	<1	4.21*	<1
นิคการศึกษาสูง	42	<1	3.58	<1	<1	<1	2.36	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	151	<1	1.05	5.27*	<1	<1	4.18*	<1
มารดาการศึกษาสูง	43	<1	2.45	<1	<1	<1	4.04	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	<1	<1	9.05**	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	<1	4.10*	<1	<1	<1	1.46	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	1.90	5.50*	<1	4.03*	1.25	2.35	<1
อยู่กับครอบครัว	79	3.50	2.00	8.82**	1.27	1.20	<1	<1
อยู่หอพัก	159	1.04	1.94	<1	<1	<1	1.29	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	134	<1	4.21*	4.00	<1	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	1.15	1.04	1.84	2.03	<1	3.78	<1
ไม่เคยร่วมกิจกรรม	82	<1	1.72	3.54	<1	<1	1.27	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	180	<1	3.84	1.85	<1	<1	4.37*	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	<1	<1	2.35	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ								
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	<1	4.38*	<1	<1	<1	11.46**	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	<1	<1	<1	1.09	<1	<1

* $p < .01$, * $p < .05$ ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

การวิเคราะห์ที่ 1 สองตัวและการวิเคราะห์ที่ 2 หนึ่งตัว จึงมุ่งดูผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวเป็นสำคัญ การเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการทำกิจกรรม และด้านวิชาการกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวร่วมกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านวิชาการโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ดูตาราง 21 ภาคผนวก ข) พบว่าทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 ประเภท คะแนนการใช้เหตุผลเชิงผลจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสามตัวร่วมกันแต่ประการใด

4.2 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการทำกิจกรรม และด้านวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวร่วมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านวิชาการโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ ลักษณะมุ่งอนาคต (ดูตาราง 22 ภาคผนวก ข) พบว่าทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 ประเภท คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสามตัวร่วมกันแต่ประการใด

4.3 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการทำกิจกรรม และด้านวิชาการกับเอกลักษณ์แห่งโอโก้

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวร่วมกันคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านวิชาการโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ เอกลักษณ์แห่งโอโก้ (ดูตาราง 23 ภาคผนวก ข) พบว่าคะแนนเอกลักษณ์แห่งโอโก้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรือน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านวิชาการในนิสิต 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่
 เคยทำงานหารายได้พิเศษ กลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ
 ไม่บำเพ็ญประโยชน์ ในกลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน
 เอกลักษณะแห่งอิโก้ในกลุ่มนิสิตซึ่งจำแนกเป็น 8 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสามตัวด้วยวิธีการ
 ของเชเฟนพบว่า (ดูตาราง 24 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์
 ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิต 6 กลุ่มที่
 สำคัญ คือ กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบ
 การณ์ด้านวิชาการต่ำ กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ
 มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำ
 กิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีประสบการณ์ด้าน
 การทำกิจกรรมสูงมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิต 3 กลุ่มที่สำคัญคือ
 กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้าน
 วิชาการต่ำและกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มี
 ประสบการณ์ด้านวิชาการสูง กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจ
 กรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิต 2 กลุ่มคือกลุ่มนิสิตที่มีผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ และ
 กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้าน
 วิชาการต่ำ

ส่วนในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า (ดูตาราง 25 ภาคผนวก ข)
 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชา
 การสูงมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิต 5 กลุ่มที่สำคัญคือกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมี
 ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง นิสิตที่มีผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอก
 ลักษณะแห่งอิโก้มากกว่านิสิต 4 กลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบ

การดำเนินการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำและกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำมีเอกลักษณ์แห่งไอ้โก้มากกว่านิสิต 3 กลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ และกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ

ส่วนในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ พบว่า (ดูตาราง 26 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีเอกลักษณ์แห่งไอ้โก้มากกว่านิสิต 4 กลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งไอ้โก้มากกว่านิสิต 4 กลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง และกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อที่ 4 พบผลที่สำคัญเด่นชัดน่าจะกล่าวได้ คือ

- 1) นิสิตที่เคยทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มาน้อยแต่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก ถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีเอกลักษณ์แห่งไอ้โก้มากกว่านิสิตที่มีลักษณะดังกล่าวมา แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- 2) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เคยทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มาน้อยถ้าเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก จะมีเอกลักษณ์แห่งไอ้โก้กว่านิสิตที่มีลักษณะดังกล่าวมาแต่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมน้อย
- 3) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เคยทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มาก ถ้าเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก จะมีเอกลักษณ์แห่งไอ้โก้กว่านิสิตที่มีลักษณะดังกล่าวมา แต่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมน้อย

4) นิคิดที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากถ้าเคยทำกิจกรรมประเภทต่างๆ มากจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิคิดที่มีลักษณะดังกล่าวมา แต่เคยทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ นาน้อย ผลดังกล่าวมาพบเหมือนกันในนิคิด 3 กลุ่มคือ นิคิดที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ นิคิดที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ และนิคิดที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์

5. การศึกษาจิตลักษณะของนิคิดที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางเพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการโดยมีตัวแปรตามสามตัวคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรอิสระเดิมจากการวิเคราะห์ที่ 1 สองตัวและการวิเคราะห์ที่ 2 หนึ่งตัวจึงมุ่งดูผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวเป็นสำคัญ ถ้าไม่พบผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัว จึงจะดูผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสองตัวเป็นสำคัญต่อมาดังต่อไปนี้

5.1 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการ โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 27 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสามตัวแต่ประการใดพบว่าคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัว คือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิคิด 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิคิดชายและกลุ่มนิคิดที่หนีอยู่หอพัก ในกลุ่มนิคิดชายเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับของตัวแปรอิสระ 2 ตัว

ด้วยวิธีการของเซเฟ พบว่า (ดูตาราง 28 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำแต่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม ส่วนในกลุ่มนิสิตที่นักอยู่หอพัก พบว่า (ดูตาราง 29 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำแต่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่มเช่นเดียวกับผลที่พบในกลุ่มนิสิตชายที่กล่าวมา

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ทั้งหมดสรุปได้ว่า นิสิตที่รับรู้ว่ามีวิชาที่ตนเองเรียนช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคมน้อย สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้น้อย แต่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม ผลดังกล่าวมานี้พบในกลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่นักอยู่หอพัก

5.2 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการรับรู้ทางสังคม จากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำ โดยมีตัวแปรตาม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 30 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสามตัวแต่ประการใด

คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัว คือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระ 2 ตัว ด้วยวิธีการของเซเฟพบว่า (ดูตาราง 31 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง และมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ทั้งหมดสรุปได้ว่า ในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนี้นั้นนิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมและมีการรับรู้วิชาที่เรียนช่วยให้เกิดความเข้าใจตนเองบุคคลอื่นและสังคมมากขึ้นจะเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม

5.3 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและด้านวิชาการกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวร่วมกันคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการ โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ เอกลักษณ์แห่งอีโก้ ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 32 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสามตัวร่วมกันแต่ประการใด

คะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัวร่วมกันคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระ 2 ตัวด้วยวิธีการของเซเฟนพบว่า (ดูตาราง 33 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงและมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม

ต่อมาพบว่าคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระสองตัวร่วมกันคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระ 2 ตัวด้วยวิธีการของเซเฟนพบว่า (ดูตาราง 34 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงและมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่เปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ทั้งหมดสรุปได้ว่า ในกลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมและเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก ส่วนในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นิตินิสิตที่รับรู้วิชาที่เรียนช่วยให้มีความเข้าใจตนเอง บุคคลอื่นและสังคมมากขึ้นตลอดจนถึงการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น และเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อที่ 5 พบผลที่สำคัญเด่นชัดพอจะกล่าวได้คือ

- 1) กลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มักอยู่หอพัก ถ้ารับรู้วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อยแต่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่า นิสิตกลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม
- 2) นิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ถ้ารับรู้วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากและคบเพื่อนอย่างเหมาะสมจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสุด
- 3) นิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ถ้ารับรู้วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากและเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้สูงสุด

6. การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัว คือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีตัวแปรตามสามตัวคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรอิสระเดิมจากการวิเคราะห์ที่ 1 หนึ่งตัวและการวิเคราะห์ที่ 2 สองตัวจึงมุ่งดูผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวเป็นสำคัญดังการเสนอผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

6.1 ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำ

โดยมีตัวแปรตามคือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 35 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่จะสามตัวพร้อมกันแต่ประการใด

6.2 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ ลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 36 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่จะสามตัวพร้อมกันแต่ประการใด

6.3 ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเอกลักษณ์แห่งอัสกั

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือ ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูงและต่ำโดยมีตัวแปรตามคือเอกลักษณ์แห่งอัสกั ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 37 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มรวมคะแนนเอกลักษณ์แห่งอัสกัไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่จะสามตัวพร้อมกัน แต่ในกลุ่มย่อยพบว่าคะแนนเอกลักษณ์แห่งอัสกัแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่จะสามตัวพร้อมกันคือ ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหาราชได้พิเศษ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเอกลักษณ์แห่งอัสกัในกลุ่มนิสิตซึ่งจำแนกเป็น 8 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระสามตัวด้วยวิธีการของเชเฟเนพบว่า (ดูตาราง 38 ภาคผนวก ข) กลุ่มนิสิตที่มีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีเอกลักษณ์แห่งอัสกัมากกว่าอย่างเด่นชัดจากนิสิต 6 กลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มที่มีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนต่ำโดยเฉพาะ 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ แต่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงแต่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงแต่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่าอย่างเด่นชัดจากนิสิต 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อที่ 6 พบผลสำคัญเด่นชัดคนจะกล่าวได้ คือ

- 1) นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมและรับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีลักษณะดังกล่าวมาแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- 2) นิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงถ้าคบเพื่อนอย่างเหมาะสมจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีลักษณะดังกล่าวมาแต่คบเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม
- 3) นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงถ้ารับรู้่วิชาที่ตนเองเรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีลักษณะดังกล่าวมาแต่มีการรับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อย
- 4) นิสิตที่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อยและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำถ้าคบเพื่อนอย่างเหมาะสมจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีลักษณะเดียวกันแต่คบเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม
- 5) นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมแต่รับรู้่วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อยถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

7. การศึกษาจิตลักษณะของนิสิตที่มี เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวคือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดา โดยมีตัวแปรตาม 8 ตัวคือ การใช้

เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต เอกลักษณะแห่งอีโก้ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งการวิเคราะห์ผลจะเสนอผลตามตัวแปรตามแต่ละตัวดังต่อไปนี้

7.1 นิสิตที่มีเพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวรวมกันคือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2-3 ระดับ ด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูง ปานกลางและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัว หรือสามตัวแต่ประการใด

7.2 นิสิตที่มีเพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวรวมกันคือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2-3 ระดับ ด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูง ปานกลางและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวที่ละสองตัวหรือสามตัวแต่ประการใด

7.3 นิสิตที่มีเพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับเอกลักษณะแห่งอีโก้

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวรวมกันคือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2-3 ระดับ ด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูง ปานกลางและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือเอกลักษณะแห่งอีโก้ ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนนเอกลักษณะแห่งอีโก้ไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวที่ละสองตัวหรือสามตัวแต่ประการใด

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต
เอกลักษณ์แห่งอู่โก้ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม
ประสบการณ์ด้านวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาตาม เนศ ระบบเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของ
บิดา และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวม

ตัวแปรตาม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	258	<1	<1	<1	<1	<1	1.76	<1
ลักษณะมุ่งอนาคต	259	<1	<1	1.35	<1	1.52	1.77	1.77
เอกลักษณ์แห่งอู่โก้	259	3.08	2.38	2.48	<1	1.24	<1	<1
การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ	260	3.14	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน	251	12.11 ^{***}	<1	1.98	<1	<1	2.32	<1
ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม	176	<1	<1	4.61 [*]	<1	<1	<1	<1
ประสบการณ์ด้านวิชาการ	257	1.96	<1	<1	1.65	<1	<1	<1
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	241	6.54 [*]	<1	1.47	<1	1.38	3.44 [*]	<1

***p<.001, *p<.05 ตามลำดับ ก=เนศ ข=ระดับเศรษฐกิจ ค=ระดับการศึกษาของบิดา

7.4 นิเสธที่มีเนศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวพร้อมกันคือเนศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2-3 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูง ปานกลางและต่ำโดยตัวแปรตามคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนนการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว ที่ละสองตัวหรือสามตัวแต่ประการใด

7.5 นิสิตที่มีเพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัว คือ เพศ ระดับเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2-3 ระดับด้วยค่าเฉลี่ยเป็นสูง ปานกลาง และต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวคือเพศ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตที่เพศต่างกันพบว่า นิสิตหญิงมีคะแนนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนมากกว่านิสิตชาย (ค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนคือ 83.71 และ 79.36 ตามลำดับ)

7.6 นิสิตที่มีเพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวคือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2-3 ระดับคือ สูง ปานกลางและต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวคือระดับการศึกษาบิดา เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาต่างกันพบว่า นิสิตที่บิดามีการศึกษาดำเนินคะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมมากกว่านิสิตที่บิดามีการศึกษานานกลาง และสูง (ค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมคือ 124.72, 83.36 และ 88.46 ตามลำดับ)

7.7 นิสิตที่มี เพศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับประสบการณ์ด้านวิชาการ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวคือ เพศ ระดับเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดา โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2-3 ระดับ เป็นสูง ปานกลาง และต่ำ โดยมีตัวแปรตามคือ ประสบการณ์ด้าน

วิชาการ ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18) ในกลุ่มรวมคะแนน ประสิทธิภาพด้านวิชาการไม่ได้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวที่ละสองตัว หรือสามตัวแต่ประการใด

7.8 นิสิตที่มี เนศ ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดาต่างกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามตัวคือ เนศ ระดับเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดาโดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2-3 ระดับ เป็นสูง ปานกลาง และต่ำโดยมีตัวแปรตามคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า(ดูตาราง 39 ภาคผนวก ข) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัว คือ ระดับเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของบิดากล่าวคือ นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ ที่บิดามีการศึกษาสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบอีก 7 กลุ่ม นอกจากกลุ่มระดับเศรษฐกิจสูงที่บิดามีการศึกษาสูง โดยเฉพาะกลุ่มระดับเศรษฐกิจต่ำที่บิดามีการศึกษานานกลางและกลุ่มระดับเศรษฐกิจต่ำที่บิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงที่บิดามีการศึกษาสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่านิสิตระดับเศรษฐกิจสูงที่บิดามีการศึกษาต่ำ

ต่อมาพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัวคือ เนศ(ดูตาราง 18) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มนิสิตที่มีเนศต่างกัน พบว่านิสิตหญิงมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตชาย (ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ 2.65 และ 2.53 ตามลำดับ)

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อที่ 7 พบผลที่สำคัญน่าจะกล่าวได้คือ 1) นิสิตหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าและคะแนนอย่างเหมาะสมมากกว่านิสิตชาย 2) นิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำเคยทำกิจกรรมประเภทต่างๆ ในปริมาณมากกว่า พบนิสิตที่บิดามีการศึกษานานกลางและสูง แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าพวกที่บิดามีการศึกษาสูง ระดับเศรษฐกิจสูงและพวกบิดามีการศึกษาสูงระดับเศรษฐกิจต่ำ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะที่สำคัญ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรอิสระชุดหนึ่ง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตในปริมาณใดและต้องการพิจารณาว่าในตัวแปรอิสระชุดหนึ่ง ๆ ตัวแปรใดจะมีความสัมพันธ์กับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตสำคัญเด่นชัดกว่าตัวอื่น ๆ เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ตัวแปรอิสระและวิธีการทางสถิติประเภทเดียวกันคือ ตัวแปรตาม 3 ตัวนี้ ในขั้นแรกจะพิจารณาว่า ตัวแปรชุดที่หนึ่งคือ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวแปรจะสามารถทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านแต่ละด้านของนิสิตได้เพียงใด ต่อมาจะได้พิจารณาว่า ตัวแปรชุดที่สองคือ ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวแปรจะสามารถทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านแต่ละด้านของนิสิตได้มากเพียงใด และจะพิจารณาว่าตัวทำนายทั้งสองชุดรวมกัน 10 ตัวแปรจะสามารถทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตได้มากเพียงใด โดยทำการวิเคราะห์คะแนนจิตลักษณะที่ละด้านทั้ง 3 ด้านแบบถดถอยสหคูณ และในตอนสุดท้ายจะได้พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ศึกษาดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะของนิสิต ในส่วนนี้ต้องการจะศึกษาจากข้อมูลว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว คือประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน จะสามารถร่วมกันทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากเพียงใด โดยมีทำการวิเคราะห์ตัวแปรตามแบบถดถอยสหคูณทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 13 กลุ่ม การเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอผลตามตัวแปรตามดังต่อไปนี้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเมื่อใช้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 19) ในกลุ่มรวมนั้นตัวทำนายทั้ง 5 ตัว ร่วมกันสามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 9% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดคือ ประสบการณ์ที่เหมาะสมด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งหมายถึงการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในลักษณะต่าง ๆ ทั้งด้านการทำ

ตาราง 19 ปริมาณการทํานายและลำดับความสำคัญของตัวทํานายจิตลักษณะสามด้านของนิสิต โดยมีประสพ

มหาวิทยาลัย เป็นตัวทํานายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 13 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	จิตลักษณะ 3 ด้าน								
		เหตุผลเชิงจริยธรรม			ลักษณะแห่งอนาคต			เอกลักษณ์แห่งอิโก้		
		ปริมาณการ ทํานายรวม	ตัว ทํานาย	ค่าอาร์	ปริมาณการ ทํานายรวม	ตัว ทํานาย	ค่าอาร์	ปริมาณการ ทํานายรวม	ตัว ทํานาย	ค่าอาร์
รวม	270	9	5	.21	18	3,5	.29, .25	16	3,5	.31, .26
ชาย	131	17	5	.35	19	3,2	.30, .20	13	3	.29
หญิง	139	9	-	-	23	3,5	.29, .24	27	3,5	.36, .30
นักอัยการครอบครัว	59	39	2,5	.26, .30	15	5	.21	34	3,2	.48, .35
นักพจนานัก	109	5	5	.21	26	3,5	.35, .28	13	5	.26
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	84	3	-	-	19	3	.35	11	-	-
ระดับเศรษฐกิจสูง	162	18	5	.28	20	3	.29	22	5	.33
ทำกิจกรรมบำเพ็ญ	72	11	-	-	20	5	.31	13	5	.30
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	18	5	.26	17	5	.35	22	5	.36
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญ	60	13	5	.22	26	3	.41	25	3	.48
ชายระดับเศรษฐกิจต่ำ	39	33	5	.30	30	3	.42	16	-	-
ชายระดับเศรษฐกิจสูง	46	21	5	.40	27	3	.31	21	5	.34
หญิงระดับเศรษฐกิจต่ำ	20	40	2	.41	30	-	-	67	1	.55
หญิงระดับเศรษฐกิจสูง	63	30	4	.42	20	3	.28	43	5,3	.39, .38

1=ประสพการณ์ด้านวิชาการ

2=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

4=ประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรม

5=ประสพการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

กิจกรรม ด้านการเรียน ด้านการใช้เวลาว่าง เป็นต้น ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่แยกตามลักษณะเฉพาะบางประการมี 13 กลุ่มพบว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงในกลุ่มนิสิตที่อยู่กับครอบครัว โดยทำนายได้ 39% ในขณะที่กลุ่มนิสิตที่อยู่กับหอพัก ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้เพียง 5% ในรายละเอียดคือ กลุ่มนิสิตที่อยู่กับครอบครัวมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนตามลำดับ โดยตัวทำนายทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .26 และ .30 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มนิสิตที่อยู่กับหอพักมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .21)

ส่วนในกลุ่มนิสิตที่มีเพศและระดับเศรษฐกิจต่างกัน 4 กลุ่ม พบว่า (ดูตาราง 19) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงในนิสิต 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ โดยทำนายได้ 40% และ 33% ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูง และกลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจสูงประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายได้เพียง 30% และ 21% ตามลำดับ โดยในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .41) กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมซึ่งหมายถึงปริมาณการทำกิจกรรมของนิสิต ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมที่ทำ ตำแหน่งในการทำกิจกรรมและความถี่ในการทำกิจกรรมคะแนนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมได้จากการรวมคะแนนจากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คะแนนสูงแสดงว่านิสิตเคยทำกิจกรรมประเภทต่างๆ มากมาย ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .42) กลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .30) กลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียว คือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .40) จึงอาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มรวมนั้นนิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผล

เชิงจริยธรรมสูงเท่านั้น ส่วนในกลุ่มย่อยนอกจากจะพบผลเช่นเดียวกับในกลุ่มรวมแล้ว ยังพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเท่าใดนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มากเท่าใดก็จะ เป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นด้วย

ส่วนลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตนั้นพบว่า (ดูตาราง 19) ในกลุ่มรวมตัวทำนายนทั้ง 5 ตัว ร่วมกันสามารถทำนายนลักษณะมุ่งอนาคตได้ 18% โดยมีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ การ รับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูก ทำนายน (ค่าอาร์ .29 และ .25 ตามลำดับ) การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการหมายถึง การรับรู้ ของนิสิตว่าวิชาที่เรียนช่วยให้มีความเข้าใจตนเองบุคคลอื่นและสังคมมากขึ้นหรือไม่ ตลอดจน สามารถช่วยให้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้นหรือไม่ ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่แยกย่อยพบว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายนลักษณะมุ่งอนาคตได้สูงในกลุ่มนิสิตที่นัก อยู่หอพักและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์โดยทำนายนได้ 26% ทั้ง 2 กลุ่ม ในขณะที่ กลุ่มนิสิตที่พักอยู่กับครอบครัว และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ ตัว ทำนายนทั้ง 5 ตัว ร่วมกันทำนายนลักษณะมุ่งอนาคตได้เพียง 15% และ 17% ตามลำดับ ดัง รายละเอียด คือ กลุ่มนิสิตที่นักอยู่หอพักมีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ การรับรู้ทาง สังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนายน (ค่าอาร์ .35 และ .28 ตามลำดับ) กลุ่มนิสิตที่นักอยู่หอพักมีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัดเพียง ตัวเดียวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนายน (ค่าอาร์ .21) กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ มีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ การรับรู้ทาง สังคมจากวิชาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนายน (ค่าอาร์ .41) กลุ่มนิสิตทำกิจกรรม ทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์มีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่ม เพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนายน (ค่าอาร์ .35)

ส่วนในกลุ่มนิสิตที่มีเพศและระดับเศรษฐกิจต่างกันพบว่า ประสบการณ์ใน มหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายนลักษณะมุ่งอนาคตได้สูงในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำคือ ทำนายนได้ 30% ในขณะที่กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงตัวทำนายนทั้ง 5 ตัว ร่วมกันทำนายน ลักษณะมุ่งอนาคตได้เพียง 20% โดยในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีตัวทำนายนที่สำคัญเด่น

ชัดเพียงตัวเดียว คือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์.28) จึงอาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยพบผลเช่นเดียวกันคือนิสิตที่รับรู้ว่ามีวิชาที่เรียน มีประโยชน์ต่อตนเองมากเท่าใด นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย

ส่วนเอกลักษณ์แห่งอิทธิพลของนิศิตนั้นพบว่า (ดูตาราง 19) ในกลุ่มรวมตัวทำนายทั้ง 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอิทธิพลได้ 16% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .31 และ .25 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มที่แยกย่อย พบว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกัน สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอิทธิพลได้สูงในนิศิต 4 กลุ่มคือ กลุ่มนิศิตหญิง กลุ่มนิศิตที่พักอยู่กับครอบครัว กลุ่มนิศิตระดับเศรษฐกิจสูงและกลุ่มนิศิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ โดยทำนายได้ 27% 34% 22% และ 25% ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มนิศิตชาย กลุ่มนิศิตที่พักอยู่หอพัก กลุ่มนิศิตระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิศิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตัวทำนายทั้ง 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอิทธิพลได้เพียง 13% 13% 11% และ 13% ตามลำดับ โดยในกลุ่มนิศิตชายมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .29) กลุ่มนิศิตหญิงมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .36 และ .30 ตามลำดับ) กลุ่มนิศิตที่พักอยู่กับครอบครัวมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .48 และ .35 ตามลำดับ) กลุ่มนิศิตที่พักอยู่หอพัก กลุ่มนิศิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิศิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์คือ .26 .33 และ .30 ตามลำดับ) กลุ่มนิศิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์มีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .48)

ส่วนในกลุ่มนิศิตที่เพศและระดับเศรษฐกิจต่างกัน พบว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกัน สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอิทธิพลได้สูง ในกลุ่มนิศิตหญิงที่มีระดับ

เศรษฐกิจต่ำโดยทำนายนได้ 67% ในขณะที่กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงตัวทำนายนทั้ง 5 ตัว ทำนายนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้เพียง 43% ในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ มีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ประสิทธิภาพด้านวิชาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนายน (ค่าอาร์ .55) กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีตัวทำนายนที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนายน (ค่าอาร์ .39 และ .38 ตามลำดับ) จึงอาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มรวมนั้น นิสิตที่รับรู้่ววิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากเท่าใด นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากเท่าใด ก็จะเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากเท่านั้น ส่วนในกลุ่มย่อยนอกจากจะพบผลเช่นเดียวกับกลุ่มรวมแล้วยังพบว่านิสิตที่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากเท่าใด นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเท่าใดก็จะเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากด้วย

สรุปการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ได้ว่า 1) ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้มากกว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มรวม 2) กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้มากกว่าในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูง 3) กลุ่มนิสิตที่ขึ้นอยู่กับครอบครัว ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้มากกว่าในกลุ่มนิสิตที่ขึ้นอยู่กับพ่อ ส่วนลักษณะมุ่งอนาคตพบผลที่กลับกัน

ภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน ในส่วนนี้ต้องการจะศึกษาจากข้อมูลว่า ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวคือ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา การทำงานหารายได้พิเศษ ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือนและอายุ จะสามารถร่วมกันทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้มากเพียงใด โดยมี การวิเคราะห์ตัวแปรตามแบบถดถอยพหุคูณทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 9 กลุ่ม การเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอผลตามตัวแปรตามดังต่อไปนี้

เมื่อใช้ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 20) ในกลุ่มรวมนั้นตัวทำนายทั้ง 5 ตัวร่วมกัน สามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 6% แต่ไม่พบว่าตัวทำนายตัวใดสำคัญเด่นชัดกว่าตัวอื่น ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่แยกย่อยพบว่าภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงในนิสิต 2 กลุ่มคือ (ดูตาราง 20) กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจต่ำและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยทำนายได้ 27% และ 26% ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจสูงและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันทำนาย การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้เพียง 8% และ 9% ตามลำดับ ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจต่ำมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดคือ ระดับการศึกษาของมารดาซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .14) ระดับการศึกษาของมารดาหมายถึง การศึกษาที่มารดาได้รับสูงสุดโดยแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับการศึกษาต่ำ(ป.1-ป.7) ระดับการศึกษาปานกลาง (ม.ศ.1 - ต่ำกว่าปริญญาตรี) ระดับสูง (ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า) จึงอาจกล่าวได้ว่า ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจต่ำ นิสิตที่มารดามีระดับการศึกษาสูงเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงเท่านั้น

ส่วนลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตนั้นพบว่า (ดูตาราง 20) ในกลุ่มรวมนั้นตัวทำนายทั้ง 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้ 11% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียว คือ ระดับการศึกษาของมารดาซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ -.19) ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่แยกย่อยพบว่า ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้สูงในนิสิต 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัวโดยทำนายได้ 26% และ 25% ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มนิสิตหญิงและกลุ่มนิสิตที่มักอยู่นอกภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้เพียง 10% และ 6% ตามลำดับ โดยในกลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัวมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ระดับการศึกษาของมารดาซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ -.32 และ -.25 ตามลำดับ) จึงอาจกล่าวได้ว่านิสิตที่มารดามีระดับการศึกษาต่ำเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่มีอนาคตมากเท่านั้น

ส่วนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ของนิสิตนั้นพบว่า (ดูตาราง 20) ในกลุ่มรวมตัวทำนายทั้ง 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้ 7% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียว

ตาราง 20 ปริมาณการทํานายและลำดับความสำคัญของตัวทํานายจิตลักษณะสามด้านของนิสิต โค/

เป็นตัวทํานาย ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	จิตลักษณะ 3 ด้าน								
		เหตุผลเชิงจริยธรรม			ลักษณะมโนภาค			เอกลักษณ์แห่งวิถี		
		ปริมาณการ ทํานายรวม	ตัว ทํานาย	ค่าอาร์	ปริมาณการ ทํานายรวม	ตัว ทํานาย	ค่าอาร์	ปริมาณการ ทํานายรวม	ตัว ทํานาย	ค่าอาร์
รวม	270	6	-	-	11	2	-.19	7	3	.21
ชาย	131	15	1	.01	26	2	-.32	6	-	-
หญิง	139	10	-	-	10	-	-	11	3	.26
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	84	27	2	1.4	19	-	-	22	3	.38
ระดับเศรษฐกิจสูง	162	8	-	-	26	4, 2	.17, .22	17	1	-.24
พักอยู่กับครอบครัว	59	18	-	-	26	2	-.25	17	2	-.23
พักหอพัก	109	11	3	-.24	6	-	-	6	-	-
ทำกิจกรรมบำเพ็ญฯ	72	26	-	-	21	-	-	29	3, 2	.35, .24
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ ไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	9	-	-	26	2	-.18	22	5	.35
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญฯ	60	25	3, 5	.34, .16	21	-	-	20	-	-

1=ระดับการศึกษาของบิดา 2=ระดับการศึกษาของมารดา 3=การทำงานหารายได้พิเศษ 4=ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือน

5=อาส

คือ การทำงานหาราชได้นิเศษซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาช(ค่าอาร์.21) การทำงานหาราชได้นิเศษ หมายถึงการรายงานของนิสิตว่าในขณะที่ศึกษาอยู่นิสิตเคยทำงานหาราชได้นิเศษมากน้อยเพียงใด คะแนนสูงหมายถึง นิสิตเคยทำงานหาราชได้นิเศษประเภทต่าง ๆ หลายอย่าง ส่วนในกลุ่มนิสิตที่แยกย่อยพบว่าภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้สูงในนิสิตที่นักอยู่กับครอบครัวโดยทำนายได้ 17% ในขณะที่กลุ่มนิสิตที่นักอยู่นักภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันทำนายได้เพียง 6% ในกลุ่มนิสิตที่นักอยู่กับครอบครัวมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ระดับการศึกษาของมารดา ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์-.23) จึงอาจกล่าวได้ว่า ในกลุ่มรวมนั้นนิสิตที่เคยทำงานหาราชได้นิเศษมากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่เลือกเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากเท่านั้น ส่วนในกลุ่มนิสิตที่นักอยู่กับครอบครัวถ้ามารดามีระดับการศึกษาต่ำเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่เลือกเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากเท่านั้น

สรุปการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ได้ว่า 1) ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากกว่าเอกลักษณ์แห่งอิโก้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) กลุ่มนิสิตที่นักอยู่กับครอบครัว ภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคต เอกลักษณ์แห่งอิโก้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้มากกว่ากลุ่มนิสิตที่นักอยู่นัก

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะ 3 ด้าน ในส่วนนี้ต้องการจะศึกษาจากข้อมูลว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว และภูมิหลังของนิสิต 5 ตัว จะสามารถทำนายจิตลักษณะแต่ละด้านในสามด้านของนิสิตคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากเพียงใด โดยมีการวิเคราะห์ตัวแปรตามแต่ละด้านแบบถดถอยพหุคูณทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 9 กลุ่มการเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอตามลำดับตัวแปรตามที่จะตัว ดังต่อไปนี้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นจากการวิเคราะห์ตัวแปรตามแบบถดถอยพหุคูณทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย พบว่า (ดูตาราง 21) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้มากกว่าภูมิหลัง 5 ตัวในกลุ่ม 5 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนิสิตชาย กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่นักอยู่กับครอบครัวและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญ

ตาราง 21 ปริมาณการทํานายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิต โดยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิตรวม 10 ตัว เป็นตัวทํานายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	ปริมาณการทํานายรวม			เปอร์เซ็นต์ทํานายแตกต่าง
		ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว	ภูมิหลัง 5 ตัว	รวม 10 ตัว	
รวม	270	9	6	13	4
นิสิตชาย	131	17	14	31	14
นิสิตหญิง	139	9	10	22	12
นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	13	27	53	26
นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง	109	18	8	31	13
นิสิตที่ผูกอยู่กับครอบครัว	84	39	18	58	19
นิสิตที่ผูกอยู่หอพัก	162	5	11	19	8
นิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	11	26	47	21
นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	18	9	44	26
นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	13	25	26	1

ประโยชน์ ส่วนในนินิต 5 กลุ่มที่ภูมิหลัง 5 ตัวทำนากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้มากกว่า ประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวนั้น ถ้าเพิ่มประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวเข้าไปจะทำนาก ได้เพิ่มโดยเฉลี่ย 14% ที่เพิ่มชัดเจน 3 กลุ่มคือ กลุ่มนินิตระดับเศรษฐกิจต่ำกลุ่มนินิตที่ทำกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนินิตหญิง และเมื่อใช้ตัวทำนาก 10 ตัว จากประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวและภูมิหลัง 5 ตัวร่วมกันทำนากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้มากกว่าการใช้ตัวทำนากฝ่ายใดฝ่ายเดียวทำนากตั้งแต่ 10% ขึ้นไป 7 กลุ่ม จาก 10 กลุ่มยกเว้นกลุ่มรวม กลุ่มนินิตที่อยู่หอพัก และกลุ่มนินิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์

สรุปการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ได้ว่า ประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกับภูมิ หลัง 5 ตัวสามารถทำนากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้มากกว่าการใช้ตัวทำนากฝ่ายใดฝ่ายเดียว ทำนากในนินิต 7 กลุ่มจาก 10 กลุ่ม ส่วนประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนากการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมได้มากกว่าภูมิหลัง 5 ตัวทำนากในนินิต 5 กลุ่ม ภูมิหลัง 5 ตัวทำนากการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมได้มากกว่าประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวในนินิต 5 กลุ่มเท่ากัน ดังนั้นประสพ การณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวและภูมิหลัง 5 ตัว จึงมีความสามารถในการทำนากการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมไม่ต่างกัน

ลักษณะมุ่งอนาคตนั้น จากการวิเคราะห์ตัวแปรตามแบบถดถอยหาคู่ทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย พบว่า (ดูตาราง 22) ประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนากลักษณะมุ่งอนาคต ได้มากกว่าภูมิหลัง 5 ตัวในนินิต 4 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนินิตหญิง กลุ่มนินิตที่อยู่หอพักและกลุ่ม นินิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ ส่วนในอีก 6 กลุ่มที่ภูมิหลัง 5 ตัวทำนากลักษณะมุ่งอนาคตได้ มากกว่า หรือเท่ากับประสพการณ์ในมหาวิทยาลัยนั้น ถ้าเพิ่มประสพการณ์ในมหาวิทยาลัยเข้าไป ร่วมทำนากเป็น 10 ตัวจะทำนากลักษณะมุ่งอนาคตได้มากขึ้นจากเดิม โดยเฉลี่ย 25% โดยปรากฏ เบอร์เซนต์ทำนากเพิ่มเกิน 10% ทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มนินิตระดับเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนินิตที่ ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มนินิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มนินิตชาย และกลุ่มนินิตระดับเศรษฐกิจสูง และเมื่อใช้ตัวทำนาก 10 ตัวจากประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวและจากภูมิหลัง 5 ตัวร่วมกันทำนากลักษณะมุ่งอนาคตได้มากกว่าการใช้ตัวทำนากฝ่ายใดฝ่าย เดียว ทำนากตั้งแต่ 10% ขึ้นไปในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 7 กลุ่มจาก 9 กลุ่ม ยกเว้นกลุ่มนินิตหญิง กลุ่มนินิตที่พนักอยู่หอพัก

ตาราง 22 ปริมาณการทำนายลักษณะมุงอนาคตของนิสิต โดยมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและ
ภูมิหลังของนิสิตรวม 10 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	ปริมาณการทำนายรวม			เปอร์เซ็นต์ทำนาย แตกต่าง
		ประสบการณ์ ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว	ภูมิหลัง 5 ตัว	รวม 10 ตัว	
รวม	270	18	11	29	11
นิสิตชาย	131	18	26	50	24
นิสิตหญิง	139	23	10	25	2
นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	19	19	54	35
นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง	109	20	26	50	24
นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว	84	15	26	37	11
นิสิตที่มักอยู่หอพัก	162	26	6	35	9
นิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์	72	20	21	52	31
นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	17	26	52	26
นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญ ประโยชน์	60	26	21	39	13

สรุปการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ได้ว่า ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกับภูมิหลัง 5 ตัว สามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากกว่าการใช้ตัวทำนายฝ่ายใดฝ่ายเดียวทำนาย ส่วนในกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม ภูมิหลัง 5 ตัว ทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากกว่าประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวในนิสิต 5 กลุ่ม ในขณะที่ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากกว่าภูมิหลัง 5 ตัวในนิสิตเพียง 3 กลุ่ม

ส่วนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ นั้น จากการวิเคราะห์ตัวแปรตามแบบถดถอยบุคคลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยพบว่า (ดูตาราง 23) ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากกว่าภูมิหลัง 5 ตัวในนิสิต 7 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนิสิตชาย กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มนิสิตที่อยู่กับครอบครัว กลุ่มนิสิตที่อยู่หอพัก ส่วนในกลุ่มนิสิต 3 กลุ่มที่ภูมิหลัง 5 ตัวทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากกว่าประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวนั้นถ้าเพิ่มประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยเข้าไปร่วมทำนายเป็น 10 ตัว จะทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้เพิ่มโดยเฉลี่ย 25% โดยทำนายได้เพิ่มชัดเจนในทั้ง 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ และเมื่อใช้ตัวทำนาย 10 ตัว จากประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวและจากภูมิหลัง 5 ตัวร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากกว่าการใช้ตัวทำนายฝ่ายใดฝ่ายเดียวทำนายตั้งแต่ 10% ขึ้นไปในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 9 กลุ่ม

สรุปการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ได้ว่า ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกับภูมิหลัง 5 ตัวสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากกว่าการใช้ตัวทำนายฝ่ายใดฝ่ายเดียวทำนาย ส่วนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากกว่าภูมิหลัง 5 ตัว ในขณะที่ภูมิหลัง 5 ตัวทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้มากกว่าประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวในนิสิตเพียง 2 กลุ่ม

สรุปการวิเคราะห์การทำนายจิตลักษณะที่ละด้านทั้ง 3 ด้าน โดยตัวทำนายประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัวและภูมิหลังของนิสิต 5 ตัวได้ว่า 1) เมื่อใช้ตัวทำนาย 10 ตัว จากประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ตัว และจากภูมิหลัง 5 ตัวร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งอิโก้และลักษณะมุ่งอนาคตได้มากกว่าการใช้ตัวทำนายฝ่ายใดฝ่ายเดียวทำนาย ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริย

ตาราง 23 ปริมาณการทำนาสเอกลักษณะแห่งอิโก้ของนิสิต โดยมีประสบการณ์
ภูมิหลังของนิสิตรวม 10 ตัวเป็นตัวทำนาสในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	ปริมาณการทำนาสรวม			เปอร์เซ็นต์ทำนาส แตกต่าง
		ประสบการณ์ ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว	ภูมิหลัง 5 ตัว	รวม 10 ตัว	
รวม	270	16	7	28	12
นิสิตชาย	131	13	6	24	11
นิสิตหญิง	139	27	11	42	15
นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	11	22	42	20
นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง	109	22	17	53	31
นิสิตที่ฝึกอยู่กับครอบครัว	84	34	17	71	37
นิสิตที่ฝึกอยู่หอพัก	162	13	6	26	13
นิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์	72	13	29	55	26
นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	22	22	51	29
นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญ ประโยชน์	60	25	21 0	35	10

กรรมพผลดังกล่าวเฉพาะในกลุ่มย่อย 2) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนาศเอกลักษณะ
แห่งอิกักได้มากที่สุด 3) ในกลุ่มย่อยที่ภูมิหลัง 5 ตัวทำนาศจิตลักษณะได้มากกว่าประสบการณ์ใน
มหาวิทยาลัย 5 ตัวนั้นถ้าเพิ่มประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวแล้วจะเพิ่มอำนาจทำนาศโดย
เฉลี่ย 25% แก่เอกลักษณะแห่งอิกักและลักษณะมุ่งอนาคต และ 14% แก่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4) ในกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ประสบการณ์
ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว มีอิทธิพลน้อยกว่าหรือเท่ากับภูมิหลัง 5 ตัว ต่อจิตลักษณะทั้ง 3 ตัว

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยร่วมกับภูมิหลังของนิสิตกับจิตลักษณะ 3 ด้าน ในส่วนนี้ต้อง
การจะศึกษาจากข้อมูลว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกับภูมิหลัง 5 ตัว รวมเป็น 10
ตัวจะสามารถทำนายจิตลักษณะแต่ละด้านในสามด้านของนิสิตคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณะแห่งอิกักได้มากเพียงใด และมีตัวทำนายตัวใดทำนายจิตลักษณะแต่ละ
ด้านได้อย่างเด่นชัด โดยมีการวิเคราะห์ตัวแปรตามแต่ละด้านแบบถดถอยพหุคูณทั้งในกลุ่มรวม
และกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม การเสนอผลการวิเคราะห์จะเสนอตามลำดับตัวแปรตามที่ละตัว ดังต่อไปนี้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น จากการวิเคราะห์พบว่า(ดูตาราง 24) ในกลุ่มรวม
ตัวทำนายทั้ง 10 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 13% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ
เด่นชัดคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .21)
ส่วนในกลุ่มย่อยตัวทำนายทั้ง 10 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้เกิน 50%ในกลุ่ม
นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว (58%) และกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ (53%) ในขณะที่กลุ่มนิสิตที่มัก
อยู่หอพักและกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจสูงทำนายได้เพียง 19% และ 31% ตามลำดับ โดยมีตัว
ทำนายที่สำคัญเด่นชัดในกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัวเนื่องตัวเดียวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่ง
มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .26) และในกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำคือ
ระดับการศึกษาของมารดา ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาย (ค่าอาร์ .14) ส่วนตัว
ทำนายสำคัญที่เข้าทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยน้อยที่สุดคือ ประสบ
การณ์ด้านกลุ่มเพื่อน เข้าทำนายใน 3 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนิสิตชาย และกลุ่มนิสิตที่ทำ
กิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ จึงอาจกล่าวได้ว่า ในกลุ่มรวมนั้น นิสิตที่คบเพื่อนอย่าง

เหมาะสมมากเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงเท่า่นั้น ส่วนในกลุ่มย่อยนอก จากจะพบผลเช่นเดียวกับกลุ่มรวมแล้วยังพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเท่าใด นิสิตที่ มารดามีระดับการศึกษาสูงเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นด้วย

ส่วนลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตนั้นพบว่า (ดูตาราง 24) ในกลุ่มรวมตัวทำนาศทั้ง 10 ตัวร่วมกันทำนาศลักษณะมุ่งอนาคตได้ 29% โดยมีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัด 3 ตัวคือ การรับรู้ ทางสังคมจากวิชาการซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .29) ระดับการศึกษา ของมารดา ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ -.19) และประสบการณ์ด้านกลุ่ม เพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .25) ส่วนในกลุ่มย่อยตัวทำนาศทั้ง 10 ตัว ร่วมกันทำนาศลักษณะมุ่งอนาคตได้เกิน 50% ในนิสิต 3 กลุ่มคือนิสิตชาย (50%) นิสิตที่ทำ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (52%) และนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ (52%) โดยในกลุ่มนิสิตหญิง และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ทำนาศได้เพียง 25% และ 39% ตามลำดับ กลุ่มนิสิตชายมีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัด 3 ตัวเหมือนกลุ่มรวม ส่วนกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์มีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความ สัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .31) ส่วนกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญ ประโยชน์มีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัด 3 ตัวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทาง บวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .35) ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือน และระดับการศึกษาของมารดา ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ -.26 และ -.18 ตามลำดับ) ตัวทำนาศสำคัญ ที่เข้าทำนาศลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยบ่งชี้ที่สุดคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน การ รับรู้ทางสังคมจากวิชาการและระดับการศึกษาของมารดา จึงอาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มรวมและกลุ่ม ย่อยนั้น นิสิตที่รับรู้ว่ามีวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากเท่าใด นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสม มากเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากเท่า่นั้น ส่วนนิสิตที่มารดามีระดับการศึกษาค่ำเท่าใดก็ จะเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากด้วย

ส่วนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ก็นั้นพบว่า (ดูตาราง 24) ในกลุ่มรวมตัวทำนาศทั้ง 10 ตัว ร่วมกันทำนาศเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้ 28% โดยมีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัด 3 ตัวคือ ประสบการณ์ ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ การทำงานหารายได้พิเศษ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทาง

ตาราง 24 ปริมาณการทำนารวมและลำดับความสำคัญของตัวทำนายจิตลักษณะสามด้านของนิสิต โดยมีประสิทธิภาพ
ในมหาวิทยาลัยและภูมิหลังของนิสิตรวม 10 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	จิตลักษณะ 3 ด้าน								
		เหตุผลเชิงจริยธรรม			ลักษณะมโนภาค			เอกลักษณ์แห่งอิโก้		
		ปริมาณ	ตัว	ค่าอาร์	ปริมาณ	ตัว	ค่าอาร์	ปริมาณ	ตัว	ค่าอาร์
		ทำนาย รวม	ทำนาย		ทำนาย รวม	ทำนาย		ทำนาย รวม	ทำนาย	
รวม	270	13	5	.21	29	3,7,5	.29,.19,.25	28	5,3,8	.25,.31,.21
ชาย	131	31	5,10	.35,.03	50	3,7,5	.30,.32,.30	24	1	.19
หญิง	139	22	-	-	25	5	.24	42	5,3,8	.30,.36,.26
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	53	7	.14	54	-	-	42	8	.38
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	31	3	.29	50	3,7	.29,-.22	53	5	.33
พักอยู่กับครอบครัว	84	58	2	.26	37	5	.21	71	3,10	.48,.09
พักอยู่หอพัก	162	19	-	-	35	3,5	.35,.28	26	5	.26
ทำกิจกรรม										
บำเพ็ญประโยชน์	72	47	-	-	52	5	.31	55	5	.30
ทำกิจกรรมบำเพ็ญและ										
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	45	2,5	.24,.26	52	5,9,7	.35,.26,.18	51	5,10	.36,.35
ทำกิจกรรม										
ไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	26	10	-.16	39	3	.41	35	3	.48

1=ประสิทธิภาพด้านวิชาการ 2=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ 4=ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม
5=ประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อน 6=ระดับการศึกษาของบิดา 7=ระดับการศึกษาของมารดา 8=การทำงานหารายได้พิเศษ
9=ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือน 10=อายุ

บวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .25 .31 และ .21 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มย่อยตัวทำนาศทั้ง 10 ตัว ร่วมกันทำนาศเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้เกิน 50% ในนิสิต 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่นิสิตอยู่กับครอบครัว (71%) กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (50%) และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ (51%) ในขณะที่กลุ่มนิสิตที่นิสิตอยู่หอพักและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ทำนาศได้เพียง 26% และ 35% ตามลำดับ ดังรายละเอียดคือ ในกลุ่มนิสิตที่นิสิตอยู่กับครอบครัวมีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวได้แก่ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและอาส ซึ่งมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .48 และ .09 ตามลำดับ) กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์มีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัดเพียงตัวเดียว คือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .30) กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญ ประโยชน์ มีตัวทำนาศที่สำคัญเด่นชัด 2 ตัวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและอาส ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวถูกทำนาศ (ค่าอาร์ .36 และ .35 ตามลำดับ) ตัวทำนาศสำคัญที่เข้า ทำนาศเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยบ่งชี้ที่สุดคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน จึงอาจกล่าวได้ว่า ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยนั้นนิสิตที่รับรู้ว่ามีวิชาที่ เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากเท่าใด นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากเท่าใดและนิสิตที่มีอาส มากเท่าใดก็จะเป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากเท่านั้น

สรุปการวิเคราะห์ผลในหัวข้อนี้ได้ว่า 1) ตัวทำนาศทั้ง 10 ตัวร่วมกันทำนาศ ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้มากกว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มรวม (29% 28% และ 13% ตามลำดับ) 2) กลุ่มย่อยที่ตัวทำนาศทั้ง 10 ตัวร่วมกันทำนาศได้เกิน 50% คือ กลุ่มนิสิตที่นิสิตอยู่กับครอบครัวทำนาศการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้เกิน 50% 3) ตัวทำนาศสำคัญที่พบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยมี 2 ตัวคือ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและการรับ รู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนทำนาศจิตลักษณะได้ทั้ง 3 ด้าน ส่วนการรับรู้ ทางสังคมจากวิชาการทำนาศได้เฉพาะลักษณะมุ่งอนาคต และเอกลักษณ์แห่งอีโก้

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสำคัญที่ศึกษา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะศึกษาว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวอันประกอบด้วย ประสบการณ์ด้านวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใดและยังต้องการศึกษาว่าจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตอื่นประกอบด้วย การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต เอกลักษณะแห่งอีโก้ จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด การเสนอผลจะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิตจากการวิเคราะห์ผลปรากฏในกลุ่มรวมว่า (ดูตาราง 25) ประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุด (.34) ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในปริมาณที่รองลงมา (.27) ส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสัมพันธ์กันน้อย แต่ยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (.12)

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันมากที่สุดใน 10 กลุ่มย่อยคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่ามีความสัมพันธ์กันในกลุ่มย่อย 8 กลุ่มจาก 10 กลุ่มส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในกลุ่มย่อย 7 กลุ่มจาก 10 กลุ่ม

กลุ่มนิสิตที่ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ยอมรับได้มากที่สุดมี 3 กลุ่มคือกลุ่มรวมและกลุ่มนิสิตที่นิยอกอยู่กับครอบครัวประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กัน 7 คู่จาก 10 คู่ กลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจสูงประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กัน 8 คู่ จาก 10 คู่

กลุ่มนิสิตที่ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ยอมรับได้ที้นพบว่ามีความสัมพันธ์น้อยที่สุดมี 3 กลุ่มคือกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ คือมีความสัมพันธ์กันเพียง 2 คู่ จาก 10 คู่

ตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ในกลุ่ม
รวมและกลุ่มย่อย 9 กลุ่ม

กลุ่ม	CU				AC			CONCU		ECS
	AC	CONCU	ECS	FEXP	CONCU	ECS	FEXP	ECS	FEXP	FEXP
รวม	.17*	.34*	.12	.12*	.14*	.08	.18*	.10	.22*	.27*
ชาย	.16*	.36*	.14	.20*	.08	.13	.21*	.08	.17*	.11
หญิง	.15*	.30*	.10	-.01	.16*	.02	.06	.12	.26*	.43*
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	.18	.17	-.01	.07	.02	.29*	.30*	.05	.05	.15
ระดับเศรษฐกิจสูง	.27*	.38*	.04	.19*	.26*	.19	.18*	.23*	.30*	.33*
นักกิจกรรมครัว	.24*	.46*	.08	.27*	.21*	.26*	.38*	.17	.35*	.10
นักหอพัก	.18*	.27*	.16*	.02	.13	.01	.13*	.06	.17*	.43*
ทำกิจกรรมบำเพ็ญ										
ประโยชน์	.20*	.14	.27*	.50*	.10	.12	.21*	.05	.13	.44*
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญ										
-ไม่บำเพ็ญประโยชน์	.23	.47*	.09	.10	.23	.14	.09	.14	.44*	-.001
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญ										
ประโยชน์	.21	.28*	-.04	.08	.08	.12	.23*	.07	.17	.05

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

CONCU = การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ECS = ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

FEXP = ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน CU = ประสบการณ์ด้านวิชาการ

AC = ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกลุ่มที่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาสูงสุดคือ ระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน คือ มีค่าอาร์ .50

สรุปการวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ได้ว่า 1) ในกลุ่มรวมประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กัน 7 คู่ประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 2) กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงเป็นกลุ่มที่ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญมากที่สุดคือ 8 คู่ 3) ประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญมากที่สุด คือ พบในกลุ่มต่าง ๆ ถึง 8 กลุ่มใน 10 กลุ่มที่ศึกษา

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตจากการวิเคราะห์ผลปรากฏในกลุ่มรวมว่า (ดูตาราง 26) ลักษณะมุ่งอนาคตกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดที่สุด (.50) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับลักษณะมุ่งอนาคต ในปริมาณที่รองลงมา (.26) ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้สัมพันธ์กันน้อยแต่ยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (.22) นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มที่ศึกษาทั้ง 10 กลุ่ม ลักษณะมุ่งอนาคตกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มที่ศึกษา 9 กลุ่มจาก 10 กลุ่มส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ 7 กลุ่มจากกลุ่มที่ศึกษา 10 กลุ่ม

กลุ่มที่จิตลักษณะ 3 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญครบทั้ง 3 ด้านมี 7 จาก 10 กลุ่มมี 2 กลุ่มที่คู่เปรียบเทียบกับจิตลักษณะ 3 ด้าน สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญเพียง 2 ด้านหรือด้านเดียวคือ กลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจสูง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้มีความสัมพันธ์กัน .31 ส่วนกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำจิตลักษณะทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กัน .11 กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์จิตลักษณะทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กัน .32 ส่วนกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์จิตลักษณะทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กัน .19 และ .20 คำนวณลำดับแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกลุ่มที่พบความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะ 3 ด้าน สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กัน.38

ตาราง 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะ 3 ด้าน ของนิสิตในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	MR		FO
	FO	EI	EI
รวม	.26 [*]	.22 [*]	.50 [*]
นิสิตชาย	.31 [*]	.26 [*]	.52 [*]
นิสิตหญิง	.21 [*]	.18 [*]	.48 [*]
นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ	.25 [*]	.11	.45 [*]
นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง	.23 [*]	.31 [*]	.54 [*]
นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว	.30 [*]	.31 [*]	.47 [*]
นิสิตที่มักอยู่หอพัก	.29 [*]	.21 [*]	.51 [*]
นิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	.33 [*]	.19	.42 [*]
นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญ			
ประโยชน์และไม่บำเพ็ญประโยชน์	.15	.20	.42 [*]
นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	.38 [*]	.32 [*]	.58 [*]

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

MR = การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม FO = ลักษณะมุ่งอนาคต

EI = เกล็ดลิ้นแห่งอีโก้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเเกล็ดลิ้นแห่งอีโก้มีความสัมพันธ์กัน .32 ลักษณะมุ่งอนาคตกับเเกล็ดลิ้นแห่งอีโก้มีความสัมพันธ์กัน .58

กลุ่มนิสิตที่จิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญเพียง 1 คู่ จาก 3 คู่ คือ กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งมี

ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะลักษณะมุ่งอนาคตกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญใน
 นิสิต 3 กลุ่มคือกลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนิสิตที่
 ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์

จึงสรุปได้ว่านิสิตที่ศึกษานิสิตที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก
 และมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มาก ในทำนองเดียวกันผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก หรือผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่ง
 อีโก้มากก็จะมีจิตลักษณะอีก 2 ด้านมากด้วย ผลนี้ปรากฏในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยเกือบทั้งหมด

การสรุปและอภิปรายผล

ในบทที่ผ่านมาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการขอให้นิสิตจำนวน 273 คนตอบแบบวัดชุดต่าง ๆ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้อาจจัดได้เป็น 3 ประเภทคือ (1) จิตลักษณะของนิสิตมี 3 ตัวแปร (2) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมี 5 ตัวแปรและ (3) ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนิสิตมี 10 ตัวแปรรวมเป็นตัวแปรที่ศึกษาทั้งสิ้น 18 ตัวได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ใน 3 ลักษณะคือ การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มแยกย่อยเป็นการขยายความตามสมมติฐานและการวิเคราะห์ข้อมูลที่นอกเหนือจากสมมติฐาน

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะสังเกตได้ว่าในบทที่ 3 ได้มีการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของตัวแปรอิสระเป็นหลักแล้วแยกหัวข้อย่อยตามตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรตามที่สำคัญในการวิจัยนี้คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้

ในบทสรุปและอภิปรายผลนี้ จะได้ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแนวที่แตกต่างจากที่ได้นำเสนอในบทก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้ตีความและอภิปรายผลในแง่มุมต่างๆ ได้ โดยจะมีการสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้เป็นอันดับแรก เพื่อที่จะได้ทราบว่า ข้อมูลจากการวิจัยนี้ให้การสนับสนุนการทํานายที่กระทำไว้ล่วงหน้ามากน้อยเพียงใด ต่อจากนั้นก็จะได้สรุปและอภิปรายผลในด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นจุดสนใจของนักวิชาการและนักปฏิบัติการทางด้านนี้ โดยจะเน้นที่ตัวแปรที่น่าสนใจ และเป็นตัวแปรที่ให้ผลสำคัญในการวิจัยนี้ ซึ่งจะเป็นหัวข้อสุดท้ายในบทนี้

การสรุปและการอภิปรายผลตามสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยนี้มี 4 ข้อ ในที่นี้จะได้ประมวล สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานแต่ละข้อดังต่อไปนี้

การสรุปและการอภิปรายผลตามสมมติฐาน 1 สมมติฐาน 1 กล่าวว่า "นิสิตที่เรียนในวิชาที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมสูง และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง เป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตกลุ่มอื่นๆ" ข้อความนี้ได้คาดถึงอิทธิพลร่วมระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ที่มีผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ของนิสิตจากการวิเคราะห์คะแนน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในบทที่สามพบว่า เอกลักษณ์แห่งอีโก้ของนิสิตแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวในระดับที่ยอมรับได้ในนิสิต 2 กลุ่ม (ดูตาราง 9) คือ กลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่ปกครองด้วยครอบครัวโดยปรากฏในรายละเอียดว่า (ดูตาราง 9,10 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง เป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกับอย่างเด่นชัด ส่วนกลุ่มรวม กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์พบว่า เอกลักษณ์แห่งอีโก้ของนิสิตแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัว โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกับอย่างเด่นชัด นอกจากนั้นยังพบว่า ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในนิสิต 6 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลาง กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ และกลุ่มนิสิตที่เคยทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ ส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในนิสิต 5 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนิสิตที่ปกครองด้วยครอบครัวและกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำ ผลการวิเคราะห์เอกลักษณ์แห่งอีโก้ของนิสิตแสดงว่าการมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้สูง เกี่ยวข้องกับการมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและการมีประสบการณ์ด้านกลุ่ม

เพื่อนฝูงเท่านั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมาก

ผลการวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่แสดงถึงผลของการเรียนวิชาทางสังคมต่อจิตลักษณะของนิสิตคือ อัดัม และฟิช (Adam and Fitch. 1983) วิจัยนิสิตเกือบ 300 คน ในรัฐยูทาห์พบว่า วิชาที่เน้นต่างกันจะมีผู้มาเรียนที่มีบุคลิกภาพบางประการต่างกันกล่าวคือ สาขาวิชาที่เน้นวิชาการมากและประยุกต์ความรู้ไปแก้ปัญหาชุมชนและสังคมน้อย จะดึงดูดนิสิตที่มีสถานภาพทางเอกลักษณ์แบบเปิด ซึ่งหมายถึงการมีความเชื่อถือในสิ่งที่ตนศึกษาได้ตรงมาคืบแล้ว ส่วนสาขาวิชาที่เน้นการแก้ปัญหาชุมชนและสังคมมากจะดึงดูดนิสิตที่มีพัฒนาการของอีโก้สูง (ผู้ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางเอกลักษณ์) ซึ่งหมายถึงมีความเป็นตัวของตัวเองมีการวิเคราะห์วิจารณ์ตนเองมาก นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากอาจารย์และเพื่อนด้วยตนเองให้มีความตระหนักต่อสังคมจะช่วยสนับสนุนผู้เรียนในช่วงอาณัติให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพเหมาะสม ผลนี้สอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง ซึ่งหมายถึงเป็นผู้ที่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก และนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนฝูง ซึ่งหมายถึงนิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มาก

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐาน 1 ในส่วนของเอกลักษณ์แห่งอีโก้กับต้นผลสำคัญของประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและประสบการณ์ด้านวิชาการต่อเอกลักษณ์แห่งอีโก้กล่าวคือ นิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมและมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง จะมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มาก

ส่วนการวิเคราะห์คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต ในส่วนของตัวแปรต้นพบว่า (ดูตาราง 7) ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวในกลุ่มนิสิตชายโคสปรากฏในรายละเอียดว่า (ดูตาราง 5 ภาคผนวก ข) เช่นเดียวกับในตอนต้นว่า ในกลุ่มนิสิตชายที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ แต่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่าอย่างเด่นชัดจากกลุ่มนิสิตที่เปรียบเทียบกับอีก 7 กลุ่ม ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในนิสิต 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์โคสปรากฏในรายละเอียดว่า (ดูตาราง 6 ภาคผนวก ข) ในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง และมี

ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงอย่างเด่นชัด ส่วนในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ (ดูตาราง 7 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการและด้านการทำกิจกรรมด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ทั้งสองด้านสูงอย่างเด่นชัด ประสบการณ์ด้านวิชาการมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตที่กินอยู่หอพัก โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อลักษณะมุ่งอนาคตในนิสิต 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตชาย และกลุ่มนิสิตที่มารดาไม่มีการศึกษาต่ำ โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง ส่วนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อลักษณะมุ่งอนาคตในนิสิต 6 กลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ

สรุปได้ว่าผลการวิจัย ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 1 ในส่วนของลักษณะมุ่งอนาคตแต่พบผลสำคัญของประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน กล่าวคือ พบว่านิสิตที่คบเพื่อนอย่างเหมาะสมจะมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก ส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการ และประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมนั้นพบผลกลับกับที่คาดไว้ กล่าวคือ นิสิตที่มีประสบการณ์ทั้ง 2 ด้านต่ำจะมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก

ส่วนการวิเคราะห์คะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นพบว่า (ดูตาราง 5) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวพร้อมกันในระดับที่อมรับได้ ทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มที่แยกย่อย แต่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ โดยปรากฏในรายละเอียดว่า (ดูตาราง 4 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการ และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำทั้งสองด้าน หรือมีประสบการณ์ด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำอย่างเด่นชัด นอกจากนี้ยังพบว่า ประสบการณ์

ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนมีบทบาทอย่างเด่นชัดแต่เป็นเอกเทศจากกันต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนิสิต 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตชาย กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง โดยปรากฏในรายละเอียดว่า ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ ในกลุ่มนิสิตชายและในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ

ผลการวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่น่าจะนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้ ในบางส่วนของ ชาเวอร์ (Shaver, 1987) ศึกษาเปรียบเทียบนิสิตในวิทยาลัยที่ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคมกับนิสิตในวิทยาลัยที่ไม่ส่งเสริมให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคมพบว่า นิสิตในวิทยาลัยที่เน้นให้นิสิตมีบทบาทในการติดต่อกับสังคมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตในวิทยาลัยที่ไม่เน้นบทบาทดังกล่าว ส่วนวิเชียร รักการ (2522) ศึกษาเปรียบเทียบจิตลักษณะของนิสิตและนิสิตอาสาสมัครพบว่า นิสิตอาสาสมัครมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตผู้ไม่อาสาอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้สอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่า ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐาน 1 ในส่วนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่พบผลสำคัญร่วมกันของประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพบผลสำคัญของประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จึงกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตลักษณะ 3 ด้าน ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 1 แต่ประการใด แต่ให้ผลที่เน้นความสำคัญของประสบการณ์ด้านวิชาการ และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอิทธิกถาคือ ถ้านิสิตมีประสบการณ์ทั้ง 2 ด้านสูง จะมีจิตลักษณะ 2 ด้านดังกล่าวมาสูงด้วย และยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 2 สมมติฐาน 2 กล่าวว่า "นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีคะแนนการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง และมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง เป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตกลุ่มอื่นๆ" ข้อความนี้ได้คาดถึงอิทธิพลร่วมระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมที่มีผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ของนิสิต จากการวิเคราะห์คะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ในบทที่สามพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มนิสิตหญิง (ดูตาราง 10) โดยปรากฏในรายละเอียดว่า (ดูตาราง 12 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำเป็นกลุ่มที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนิสิต 4 กลุ่มคือกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว กลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ และกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมโดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐาน 2 ในส่วนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่พบผลสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกล่าวคือนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

ส่วนการวิเคราะห์คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต (ดูตาราง 12) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวหรือที่ละสองตัวแต่ประการใด พบเพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และยังพบว่า การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 11 จาก 18 กลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตบิดา การศึกษาค่ำ นิสิตระดับเศรษฐกิจสูงและนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเหน็จประโยชน์ โดยปรากฏใน

รายละเอียดว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ

ผลการวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่พอจะนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้ในบางส่วนคือ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522) ศึกษาเยาวชนไทยชายและหญิงในกรุงเทพมหานครอายุตั้งแต่ 11 ถึง 25 ปี ผู้กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ป.6 ม.ศ.1 ม.ศ.3 ม.ศ.5 และอุดมศึกษาในเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมกับความสันทัดทางภาษาไทยพบว่า ผู้ที่มีจิตใจสูง (เหตุผลเชิงจริยธรรมและมุ่งอนาคตในคนๆ เดียวกัน) เป็นผู้ที่มีความสันทัดทางภาษาไทยสูง (ความสันทัดทางภาษาไทยที่นี้หมายถึง ความสามารถด้านการรู้ คิด สติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทย) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยนี้ที่พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐาน 2 ในส่วนของลักษณะมุ่งอนาคต แต่พบผลสำคัญของการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่อลักษณะมุ่งอนาคตกล่าวคือ นิสิตที่รับรู้ว่าเป็นวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตมากด้วย

ส่วนการวิเคราะห์คะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ (ดูตาราง 10) พบว่าเอกลักษณ์แห่งอิโก้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละสองตัวในนิสิต 3 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับสูง และกลุ่มนิสิตที่มารดาที่มีการศึกษาระดับสูง ดังปรากฏในรายละเอียดคือ กลุ่มนิสิตบิดามีการศึกษาค่ำพบว่า (ดูตาราง 14 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ ส่วนในกลุ่มนิสิตที่มารดาที่มีการศึกษาระดับสูงพบว่า (ดูตาราง 15 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมด้านหนึ่งสูงอีกด้านหนึ่งต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ ส่วนในกลุ่มนิสิตบิดามีการศึกษาระดับสูงพบว่า (ดูตาราง 16 ภาคผนวก ข) นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อเอกลักษณ์แห่งอิโก้ใน

กลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตบิดาการศึกษาสูง กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่หนีอยู่กับครอบครัวและกลุ่มนิสิตที่ทำงานไม่บำเพ็ญประโยชน์โดยปรากฏในรายละเอียดว่า นิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ

ผลการวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่พอจะนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้ ในบางส่วน คือ อัดัม และนิช (Adam and Fitch. 1983) ดังที่เคยกล่าวมาแล้วพบว่า สาขาวิชาที่เน้นการแก้ปัญหา ชุมชนและสังคมมากจะดึงดูดนิสิตที่มีพัฒนาการของอีโก้สูง นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากอาจารย์และเพื่อนด้วยตนเองให้มีความตระหนักต่อสังคมจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพเหมาะสม ผลนี้สอดคล้องกับการวิจัยนี้ที่พบว่านิสิตที่มีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงซึ่งหมายถึง ผู้ที่รู้ว่าวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาให้แก่ตนเอง บุคคลอื่นและสังคมได้เป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 2 ในส่วนของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ แต่พบผลสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการที่มีต่อเอกลักษณ์แห่งอิโก้กล่าวคือ ถ้านิสิตมีประสบการณ์ทั้งสองด้านสูง (ทั้ง 2 คู่) จะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก นอกจากนั้นยังพบความเกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกเทศของการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่อเอกลักษณ์แห่งอิโก้กล่าวคือ นิสิตที่รู้ว่าวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากด้วย

จึงกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตลักษณะ 3 ด้าน ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 2 แต่ประการใด แต่ให้ผลที่ชี้ว่าความสำคัญของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 2 ด้านคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกล่าวคือ นิสิตที่รู้ว่าวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองมากมีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่านิสิตที่รู้ว่าวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองน้อย ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 3 สมมติฐาน 3 กล่าวว่า "ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันทำนายจิตลักษณะแต่ละด้านทั้ง 3 ด้านของนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำได้มากกว่านิสิตกลุ่มเปรียบเทียบ" ในการตรวจสอบสมมติฐาน 3 นี้ได้ทำการวิเคราะห์คะแนนจิตลักษณะ 3 ด้านคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ โดยทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณที่มีตัวทำนายคือ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวเข้าทำนายร่วมกัน โดยจะใช้เกณฑ์พิจารณาความแตกต่างของเปอร์เซ็นต์ทำนาย ถ้าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายจิตลักษณะแต่ละด้านทั้ง 3 ด้านในกลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำได้ในปริมาณที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ตั้งแต่ 10% ขึ้นไปก็แสดงว่าผลส่วนนั้นสนับสนุนสมมติฐาน 3 ในการสรุปและอภิปรายผลในส่วนนี้ จะได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตัวแปรตาม (หรือตัวถูกทำนาย) 3 ตัว สำหรับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนิสิต 4 กลุ่ม (ดูตาราง 19) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำได้สูงสุด โดยทำนายได้สูงกว่านิสิต 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจสูง และกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงอย่างเด่นชัด ส่วนกลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงกว่ากลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจสูงอย่างเด่นชัดเนื่องจากกลุ่มเดียว ฉะนั้นสำหรับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 3

ส่วนลักษณะมุ่งอนาคต (ดูตาราง 19) นั้นประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำได้มากกว่านิสิต 2 กลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูงอย่างเด่นชัด แต่ไม่นับว่าทำนายได้สูงกว่านิสิต 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจสูงและกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำอย่างเด่นชัด ฉะนั้นสำหรับลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ผลการวิจัยส่วนนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 3

ส่วนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (ดูตาราง 19) นั้น ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำได้สูงกว่านิสิตกลุ่มอื่น ๆ อีก 3 กลุ่มอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตชายที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ฉะนั้นสำหรับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ นั้น ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 3

การวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ด้าน ในการร่วมกัน ทำนาอิจิตลักษณะที่ละด้านทั้ง 3 ด้าน ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดเคยศึกษาเอาไว้ ข้อมูลส่วนนี้จึงสำคัญ มากและเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยทางด้านนี้ต่อไป

จึงสรุปได้ว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนาอิจิตลักษณะที่ละ ด้านทั้ง 3 ด้าน ได้สูงอย่างเด่นชัดในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวมจึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน 3

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 4 สมมติฐาน 4 กล่าวว่า "ประสบการณ์ใน มหาวิทยาลัย 5 ด้านกับภูมิลำเนา 5 ด้านร่วมกันทำนาอิจิตลักษณะแต่ละด้านทั้ง 3 ด้านของนิสิตได้มากกว่าการใช้ตัวทำนาด้านใดด้านหนึ่งทำนา" ในการตรวจสอบสมมติฐานนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ คะแนนจิตลักษณะที่ละด้านทั้ง 3 ด้านของนิสิต โดยทำการวิเคราะห์แบบลดถอยจนเหลือตัวทำนาที่ใช้ มี 3 ชุด ชุดแรกได้แก่ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ชุดที่สองได้แก่ภูมิลำเนา 5 ตัวและชุดรวม ได้แก่ตัวแปรชุดที่หนึ่งรวมกับตัวแปรชุดที่สอง รวมเป็น 10 ตัว เข้าทำนาอิจิตร่วมกัน โดยจะใช้เกณฑ์ นิยามว่า ถ้าตัวทำนาในชุดรวมร่วมกันทำนาอิจิตลักษณะแต่ละด้านทั้งสามด้านได้มากกว่าการใช้ ตัวทำนาด้านใดด้านหนึ่งทำนาตั้งแต่ 10% แล้วก็แสดงว่าผลส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐาน 4 ในการ สรุปและอภิปรายผลในส่วนนี้จะได้นิยามผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตัวแปรตาม 3 ตัว ในนิสิต 10 กลุ่ม ปรากฏว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ดูตาราง 21) นั้น ในกลุ่มรวมไม่พบว่าตัวทำนาชุด รวมทำนาอิจิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงกว่าตัวทำนาชุดที่หนึ่งและตัวทำนาชุดที่สองเกิน 10% แต่ในกลุ่มย่อยพบว่าตัวทำนาในชุดรวมทำนาอิจิตการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงกว่าตัวทำนาชุดที่ หนึ่งและชุดที่สองเกิน 10% ในนิสิต 7 จาก 9 กลุ่มย่อยที่วิเคราะห์ ฉะนั้นสำหรับการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐาน 4 อย่างชัดเจนเป็นส่วนใหญ่

ส่วนลักษณะมุ่งอนาคต (ดูตาราง 22) นั้น ในกลุ่มรวมพบว่า ตัวทำนาชุดรวมทำนาอิจิต ลักษณะมุ่งอนาคตได้สูงกว่าตัวทำนาชุดที่หนึ่งและชุดที่สองเกิน 10% และในกลุ่มย่อยพบว่าตัวทำนา ชุดรวมทำนาอิจิตลักษณะมุ่งอนาคตได้สูงกว่าตัวทำนาชุดที่หนึ่งและชุดที่สองเกิน 10% ในนิสิต 7 จาก 9 กลุ่มย่อยที่วิเคราะห์ ฉะนั้นสำหรับลักษณะมุ่งอนาคต ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐาน 4 อย่าง ชัดเจน

ส่วนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (ดูตาราง 23) นั้นในกลุ่มรวมพบว่าตัวทำนาศุขรวมทำนาศุขเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้สูงกว่าตัวทำนาศุขที่หนึ่งและสองเกิน 10% และในกลุ่มย่อยพบว่าตัวทำนาศุขรวมทำนาศุขเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้สูงกว่าตัวทำนาศุขที่หนึ่งและสองเกิน 10% ในนิสิตทุกกลุ่มย่อยที่วิเคราะห์ และนั่นสำหรับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐาน 4 อย่างชัดเจนสรุปได้ว่า สมมติฐาน 4 ได้รับการสนับสนุนเป็นส่วนใหญ่

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่าสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้บางส่วนจำนวน 1 ข้อและไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้เลขจำนวน 3 ข้อ นอกจากนี้ในการวิจัยครั้งนี้ยังได้วิเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ ที่นอกเหนือสมมติฐานซึ่งอาจทำให้เข้าใจว่า เหตุใดผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยนี้คือ การศึกษาว่านิสิตที่ได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่างกันจะมีจิตลักษณะ 3 ด้านคือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้อย่างไร การสรุปและการอภิปรายผลจะเสนอตามประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่ศึกษาในการวิจัยนี้มี 5 ด้าน ซึ่งอาจแบ่งตามลักษณะเนื้อหาของประสบการณ์แต่ละด้านได้เป็น 3 ประเภทคือ 1) ประสบการณ์ด้านการเรียน หมายถึง การเรียนรู้นของนิสิตตลอดจนถึงการรับรู้ของนิสิตต่อวิชาต่างๆที่เรียนตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร ประสบการณ์ด้านการเรียนแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และ 3) ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ประสบการณ์ด้านการเรียนกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต การสรุปและอภิปรายผลในส่วนนี้เป็นการสรุปผลในด้านประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ด้านการเรียนของนิสิตอันได้แก่ ประสบการณ์ด้านวิชาการด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประสบการณ์ด้านวิชาการกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต ประสบการณ์ด้านวิชาการหมายถึงปริมาณการเรียนรู้วิชาที่เน้นมนุษย์และสังคมของนิสิตแต่ละคนบางคนเรียนวิชาการด้านนี้มาก เช่นในหลักสูตรทางด้านพฤติกรรมศาสตร์หรือทางด้านศึกษาศาสตร์ เป็นต้น บางคนก็เรียนทางด้านมนุษยและสังคมน้อย เช่นวิชาทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น

จากการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับจิตลักษณะสำคัญ 3 ด้านของนิสิต คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้พบว่า ประสบการณ์ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุด กล่าวคือนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงจะเป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก (ดูตาราง 9) ผลดังกล่าวพบในนิสิตกลุ่มรวม และเด่นชัดถึงขั้นในนิสิต 4 ประเภทคือ กลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ กลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัวและกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ

ส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนิสิตที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ แต่ในกลุ่มนิสิตกลุ่มนี้นั้น (ดูตาราง 4 ภาคผนวก ข) ประสบการณ์ด้านวิชาการสูงอย่างเดี๋ยวนั้นไม่ต้องมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วยนิสิตเหล่านี้ จึงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตอีก 3 ประเภทที่นำมาเปรียบเทียบ

ส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมี 2 กรณีคือ

1) ในกลุ่มนิสิตที่มักอยู่ในหอพัก (ดูตาราง 7) พบผลกลับกับผลที่คาดกล่าวคือ นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการต่ำจะมีลักษณะมุ่ง 2) ในกลุ่มนิสิตชาย (ดูตาราง 5 ภาคผนวก ข) ประสบการณ์ด้านวิชาการสูงอย่างเดี๋ยวนั้นไม่ต้องมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงและในขณะเดียวกันก็ต้องมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำด้วยจึงจะเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

สรุปความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับจิตลักษณะของนิสิตได้ว่า ประสบการณ์ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุดและเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมรองลงมาส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคตเกี่ยวข้องกันน้อย

การที่พบว่านิสิตที่เรียนวิชาทางมนุษยและสังคมมากเป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่เรียนวิชาดังกล่าวก็นั้นอาจเกิดจาก 1) นิสิตที่มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงแต่เดิมได้เลือกเรียนวิชาทางด้านนี้มากกว่านิสิตที่

มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ โดยเห็นว่าวิชาการทางด้านนี้เป็นวิชาที่เน้นวัตถุน้อยกว่าและเน้นจิตใจมากกว่าวิชาทางด้านอื่นๆ 2) วิชาและหลักสูตรที่เน้นทางมนุษย์และสังคมมากอาจจะทำให้เกิดปัญหาการทางด้านเอกลักษณ์แห่งอิโก้และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ในนิสิตซึ่งมีอายุอยู่ในช่วงเหมาะที่จะรับการนัดนาทางด้านนี้พอดีดังที่อดัม และนิช (Adam and Fitch, 1983) ได้พบในนิสิตอเมริกันด้วย แต่งานวิจัยนิสิตไทยนี้ได้พบผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นิสิตที่จัดลักษณะทั้งสองด้านสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางวิชาการที่เน้นมนุษย์และสังคมนั้น คือนิสิตที่มาจากรอบครัวฐานะต่ำ และนิสิตที่มาการศึกษาในระดับต่ำมากกว่านิสิตประเภทอื่นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่านิสิตจากรอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำอาจได้รับผลดีต่อจิตใจอย่างชัดเจน ถ้าได้เรียนวิชาในหลักสูตรที่เน้นมนุษย์และสังคมมาก

2. การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต

ในหัวข้อแรกได้พิจารณาวิชาจากหลักสูตรที่นิสิตแต่ละคนเรียนโดยตรงว่าวิชาที่เรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษย์และสังคมมากเพียงใดซึ่งเป็นการมองแบบปรัวิสัย แต่การที่จะได้รับประโยชน์จากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยโดยตรง นิสิตจะต้องตระหนักว่าตนได้รับประสบการณ์นั้นๆ มากด้วย นิสิตที่เรียนวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษย์และสังคมมากบางคนอาจรับรู้ว่าเป็นวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมน้อยกว่านิสิตคนอื่นๆ ที่เรียนอย่างเดียวกันก็ได้ จึงจำเป็นต้องมีตัวแปรที่มีลักษณะเป็นอัตวิสัยมาประกอบด้วยการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการหมายถึง การรับรู้ของนิสิตว่าวิชาที่เรียนช่วยให้ตนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถแก้ปัญหาของตนเองและผู้อื่นได้มากน้อยเพียงใด นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงหมายถึง นิสิตที่รับรู้ว่าเป็นวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมาก จากการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตพบว่า ประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้และลักษณะมุ่งอนาคตมากอย่างเด่นชัดในกลุ่มรวมและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ กล่าวคือนิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาจากวิชาการสูงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้และลักษณะมุ่งอนาคตมาก

นอกจากนั้นยังพบว่าในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับสูง (ดูตาราง 16 ภาคผนวก ข) ประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงอย่างเดี๋ยวนั้นไม่จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมสูงด้วย นิสิตเหล่านี้จึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิทธิบาทมากกว่ากลุ่มนิสิตอีก 3 ประเภทที่นำมาเปรียบเทียบและยังพบว่าในกลุ่มนิสิตที่แม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ (ดูตาราง 38 ภาคผนวก ข) ประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงอย่างเดี๋ยวนั้นไม่พอ ต้องมีประสิทธิภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วย นิสิตเหล่านี้จึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิทธิบาทมากกว่านิสิตอีก 6 ประเภทที่นำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่พบว่า (ดูตาราง 31 ภาคผนวก ข) การมีประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงอย่างเดี๋ยวนั้นไม่พอ ต้องมีประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วย นิสิตเหล่านี้จึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก

นอกจากนี้ยังพบว่าถ้าใช้ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย 5 ด้าน ทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต (ดูตาราง 19) ประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการทำนายเอกลักษณ์แห่งอิทธิบาทและลักษณะมุ่งอนาคตได้เด่นชัดในกลุ่มรวมและโดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูง และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ ผลที่นับทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวมาทำให้สิ่งนั้นใจได้ถึงความเกี่ยวข้องระหว่างประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับเอกลักษณ์แห่งอิทธิบาทและลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต

ส่วนความเกี่ยวข้องระหว่างประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ดูตาราง 12 ภาคผนวก ข) พบในกลุ่มนิสิตหญิงว่า ถ้ามีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำพร้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมต่ำเป็นผู้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่านิสิตหญิงอีก 7 ประเภทที่นำมาเปรียบเทียบ

สรุปความเกี่ยวข้องระหว่างประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับจิตลักษณะของนิสิตได้ว่า ประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอิทธิบาทและลักษณะมุ่งอนาคตมากและประสิทธิภาพด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย การที่พบว่าในกลุ่มนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะดี บิดามีการศึกษาระดับสูง โดยเฉพาะที่เป็นนิสิตหญิงจากครอบครัวดังกล่าว ถ้าตระหนักว่าตนเรียนวิชาที่มีประโยชน์ต่อตนและสังคมมากจะมีเอกลักษณ์แห่งอิทธิบาทมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก และมีการใช้การเหตุผลเชิงจริยธรรม

สูงด้วย ผลเช่นนี้ไม่พบในนิสิตประเภทอื่น ๆ แสดงว่านิสิตประเภทนี้ ซึ่งมักเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วยนั้น นิสิตประเภทนี้คงจะมีจิตลักษณะสูงมากแต่เดิมจึงทำให้เกิดการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมากด้วย และเมื่อมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมากก็อาจทำให้ได้รับประโยชน์จากวิชาที่เรียนมากทำให้สามารถพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านให้สูงขึ้นไปอีกได้

ส่วนนิสิตอีกกลุ่มหนึ่งที่พบว่า การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ 2 ด้านคือ นิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์นิสิตเหล่านี้มักเป็นนิสิตที่ชอบความสนุกและจิตใจยังไม่พัฒนามากนักมาแต่เดิม ถ้าได้เรียนวิชาที่กระตุ้นการรับรู้ทางสังคมและรับรู้ประโยชน์ของวิชาที่เรียนมาก อาจจะทำให้จิตลักษณะพัฒนาสูงขึ้นจากประสบการณ์ทางวิชาการดังกล่าว

ในการวิจัยนี้ได้มีการศึกษาประสบการณ์ทางการเรียนที่วัดแบบปรีวิสัยในรูปของประสบการณ์ด้านวิชาการ และที่วัดแบบอ็ควิสัยในรูปของประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการพบผลสำคัญเด่นชัดที่น่าสนใจมี 4 ประเด็นคือ 1) ผลของประสบการณ์ทางการเรียนที่วัด 2 แบบคือ แบบปรีวิสัยและแบบอ็ควิสัยต่อเอกลักษณ์แห่งอิโก้เหมือนกันคือ การวัดแบบปรีวิสัยในรูปของประสบการณ์ด้านวิชาการ และการวัดแบบอ็ควิสัยในรูปของการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอิโก้ของนิสิตมาก 2) ส่วนทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นประสบการณ์ทางการเรียนจากการวัด 2 แบบให้ผลน้อยคล้ายๆ กันคือ พบผลเฉพาะในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตหญิง โดยต้องมีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านอื่น ๆ มาประกอบด้วยจึงจะพบผลของประสบการณ์ด้านวิชาการต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3) ส่วนผลของประสบการณ์ทางการเรียนต่อลักษณะมุ่งอนาคตนั้น การวัดแบบอ็ควิสัย (การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ) ให้ผลชัดเจน แต่การวัดแบบปรีวิสัยให้ผลน้อย จึงทำให้ต้องการทราบปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการว่ามีค่าเท่าใด จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ในกลุ่มรวมพบว่า มีค่าอาร์.34 (มีนัยสำคัญที่ .05) กลุ่มนิสิตที่นักอยู่หอพักมีค่าอาร์ .27 กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงมีค่าอาร์ .38 (มีนัยสำคัญที่ .05) กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำมีค่าอาร์ .17 กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์มีค่าอาร์ .28 กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มีค่าอาร์ .14 แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ด้านวิชาการกับประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีความสัมพันธ์กันค่อนข้าง

ข้างต่ำ นั้นคือนิสิตที่เรียนวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมบางคนอาจรับรู้วิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคมน้อยกว่านิสิตคนอื่น ๆ ที่เรียนวิชาอย่างเดียวกันก็ได้ ดังนั้นการพบความเกี่ยวข้องระหว่างการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคตจึงไม่สอดคล้องกับการพบความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับลักษณะมุ่งอนาคต เนื่องจากตัวแปรทั้งสองคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีความสัมพันธ์กันน้อยดังกล่าวนำมาแล้ว 4) เมื่อนิยามจากการวิเคราะห์แบบถดถอยบนชุดข้อมูลใช้ตัวทำนายคือ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวเป็นตัวทำนายจิตลักษณะของนิสิต 3 ด้าน จะเห็นว่าประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเป็นตัวเข้าทำนายลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ได้ในกลุ่มรวมและโดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูง และในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ แต่ประสบการณ์ด้านวิชาการที่วัดแบบปรวิสัยไม่ได้เป็นตัวทำนายที่สำคัญของจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านเลย ดังนั้นการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการจึงเป็นตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดกว่าประสบการณ์ด้านวิชาการ

3. ประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต

ในหัวข้อนี้เป็นด้านหนึ่งของประสบการณ์ด้านการเรียนเช่นเดียวกับ 2 หัวข้อดังกล่าวมาแล้ว ประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ใช้วัดความรู้ที่นิสิตได้รับจากเนื้อหาในวิชาที่เรียน ดังนั้นการนิยามประสบการณ์ด้านการเรียน จึงจำเป็นต้องมีตัวแปรมาประกอบถึง 3 ตัว เพื่อให้การนิยามประสบการณ์ด้านการเรียนมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิต ตั้งแต่เทอมแรกที่เข้าเรียนจนถึงเทอมสุดท้ายก่อนสอบแบบสอบถาม นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหมายถึง นิสิตที่มีคะแนนสะสมสูงกว่าคะแนนสะสมเฉลี่ยของกลุ่มรวมจากการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุดคือ ในนิสิต 4 กลุ่มได้แก่ กลุ่มนิสิตมารดาการศึกษาต่ำ กลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว กลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ และกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม นิสิตในกลุ่มเหล่านี้ ถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว เมื่อใช้ตัวทำนาย

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ดูตาราง 19) ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดทำให้เชื่อมั่นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในกลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มนิสิตที่พอกอยู่กับครอบครัวเมื่อใช้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวทำนายเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (ดูตาราง 19) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้อย่างเด่นชัด ส่วนกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ (ดูตาราง 14 ภาคผนวก ข) การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงด้วย จึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่ากลุ่มนิสิตอีก 3 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง (ดูตาราง 20 ภาคผนวก ข) พบในลักษณะเดียวกับกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำกล่าวคือ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วย จึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่ากลุ่มนิสิตอีก 3 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับ

ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตน้อยที่สุดพบความเกี่ยวข้องในนิสิตเพียง 2 กลุ่มคือ กลุ่มนิสิตที่มารดาที่มีการศึกษาค่ำ ถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก ส่วนกลุ่มนิสิตที่พอกอยู่กับครอบครัว (ดูตาราง 19 ภาคผนวก ข) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วย จึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตมากกว่ากลุ่มนิสิตอีก 3 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับ

การพบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะที่นิสิตที่เรียนดีมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากและมีลักษณะมุ่งอนาคตมากเกิดจากสถิติปัญหาคีส่งผลต่อผลการเรียนและจิตลักษณะ 3 ด้านไปพร้อมกัน เรียนดีไม่ใช่สาเหตุทำให้มีจิตลักษณะสำคัญสูงแต่ทั้งเรียนดีและจิตลักษณะสำคัญสูงเป็นผลของสถิติปัญหาคีเดิมได้ในคนฉลาดแต่ถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงในคนเรียนดี ประสบการณ์ทั้ง 2 ด้าน อาจช่วยพัฒนาจิตลักษณะได้

นอกจากนี้คนที่เรียนดีต้องเรียนวิชาที่เน้นมนุษยและสังคมด้วยจึงจะมีผลต่อจิตลักษณะ 2 ด้าน ถ้าเรียนดีแต่เรียนวิชาที่ไม่เน้นมนุษยและสังคมก็จะไม่ส่งผลต่อจิตลักษณะ 2 ด้านนี้

แต่ประการใด จึงควรคณผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับประสบการณ์ด้านวิชาการ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ซึ่งจากการศึกษานพบว่าในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง (ดูตาราง 17, 18 ภาคผนวก ข) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอ ต้องมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงด้วย นิสิตเหล่านี้จึงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนิสิตที่นำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มนิสิตหญิง (ดูตาราง 12 ภาคผนวก ข) การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์อีก 2 ด้านสูงคือ การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการและด้านการทำกิจกรรม นิสิตเหล่านี้จึงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ (ดูตาราง 24 ภาคผนวก ข) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์อีก 2 ด้านประกอบด้วย คือ มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง และมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง จึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากกว่ากลุ่มนิสิตอีก 6 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับ การพบความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านวิชาการกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนิสิตหญิง ในนิสิต 2 กลุ่มนี้ ถ้าได้เรียนวิชาที่เน้นมนุษย์และสังคมอย่างเดี๋ยวก็นับผลดังกล่าวมา แต่ถ้าได้เรียนและเรียนได้ผลดีด้วยจะยังมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากเด่นชัดยิ่งขึ้น

สรุปความเกี่ยวข้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจิตลักษณะของนิสิตได้ว่า นิสิตที่มีผลการเรียนดีในวิชาที่เน้นมนุษย์และสังคมและนิสิตเรียนดีที่ตระหนักว่าตนได้รับประโยชน์จากการเรียนทางด้านมนุษย์และสังคมมากเท่านั้นที่จิตลักษณะอาจพัฒนาไปตามวิชาที่ตนเรียนได้ พบในนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ นิสิตหญิงและนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ

4. ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต

ในหัวข้อนี้เป็นการนิจารณาประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านหนึ่งที่ไม่ได้ถูกจัดอยู่ในประเภทประสบการณ์ด้านการเรียนของนิสิต ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม หมายถึงปริมาณการเข้าร่วมและประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมของนิสิต นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงหมายถึง นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมประเภทต่างๆ หลายประเภทในมหาวิทยาลัย จากการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต

พบว่า ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุด ดังรายละเอียดคือ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง ถ้ามีประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง กลุ่มนิสิตหญิงที่มีระดับเศรษฐกิจสูง เมื่อใช้ประสพการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมปรากฏว่า (ดูตาราง 15) ประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมสามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัด ซึ่งผลดังกล่าวช่วยให้เพิ่มความมั่นใจในความเกี่ยวข้องระหว่างประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าในหมู่นิสิตหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำ ถ้ามีประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่มีประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมต่ำ

ส่วนประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตในกลุ่มนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ แต่ผลที่พบตรงข้ามกับที่คาดไว้กล่าวคือ นิสิตที่มีประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ

นอกจากนี้ประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมยังเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในกลุ่มนิสิต 3 กลุ่มต่อไปนี้ กลุ่มแรกคือ นิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ (ดูตาราง 26 ภาคผนวก ข) นิสิตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แม้จะมีประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงเพียงอย่างเดียวหรือไม่ ต้องมีประสพการณ์ด้านวิชาการสูงด้วยจึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากกว่านิสิต 4 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ กลุ่มที่สองคือ นิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ (ดูตาราง 24 ภาคผนวก ข) พบผลเช่นเดียวกับกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มสุดท้ายคือ นิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม (ดูตาราง 25 ภาคผนวก ข) พบผลเช่นเดียวกับ 2 กลุ่มข้างต้นที่กล่าวมา เป็นที่น่าสังเกตว่าผลที่พบในนิสิตทั้ง 3 กลุ่มพบตรงกันอย่างชัดเจน

สรุปความเกี่ยวข้องระหว่างประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมกับจิตลักษณะของนิสิตในการวิจัยนี้ได้พบว่า มีนิสิตบางประเภทเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมาก นั่นคือนิสิตที่มาจากครอบครัวฐานะดี โดยเฉพาะนิสิตหญิงจากครอบครัวประเภทดังกล่าว ที่พบว่าถ้ามีประสพการณ์ด้านการทำกิจกรรมมากจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย นอกจากนี้ได้พบว่า นิสิตที่เรียนวิชาที่เน้นมนุษยและสังคมมากแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำถ้าเป็นผู้ที่มีประสพการณ์ด้าน

การทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมาก จะเป็นผู้ที่เลือกลักษณะแห่งอีโก้มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมน้อย จึงอาจกล่าวได้ว่าการร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยอาจให้ผลดีในกลุ่มที่เรียนรู้จากวิชาการน้อย แต่ในอีกส่วนหนึ่งของการวิจัยนี้ได้พบว่านิสิตชายและนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ นั้น ถ้ามีประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมมากจะมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ ซึ่งผลส่วนนี้กลับกับที่คาดหมาย แสดงว่า การร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากถึงขนาดเป็นหัวหน้า หรือร่วมกิจกรรมบ่อยในหลายบทบาท อาจทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาอันจะทำให้ นิสิตมุ่งปัจจุบันมากขึ้นได้ ผลส่วนนี้จะได้นำไปเสนอการปรับปรุงคุณภาพของการจัดกิจกรรมในมหาวิทยาลัยต่อไป

5. ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต

ในหัวข้อนี้เป็นการพิจารณาประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยอีกด้านหนึ่งที่ไม่ได้ถูกจัดอยู่ในประเภทประสบการณ์ด้านการเรียนของนิสิตดังเช่น 3 หัวข้อแรกที่กล่าวมา ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนหมายถึงปริมาณการร่วมกิจกรรมกับเพื่อนทางด้านที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเพื่อนด้วย จึงทำให้นิสิตได้รับประโยชน์จากการพบกันในรูปแบบต่างๆ คະแนนสูง แสดงว่านิสิตคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก จากการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิต พบว่า ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ลักษณะมุ่งอนาคตและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างชัดเจน กล่าวคือประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้ พบในนิสิตกลุ่มรวมและโดยเฉพาะในนิสิตที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ นิสิตหญิง นิสิตระดับเศรษฐกิจปานกลาง นิสิตระดับเศรษฐกิจสูง นิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษและนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์และไม่บำเพ็ญประโยชน์นิสิตเหล่านี้ถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงจะมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้มาก เมื่อใช้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (ดูตาราง 19) พบว่า ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งอีโก้ได้อย่างชัดเจนในกลุ่มรวมและโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตหญิงกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ทำให้ซึ่งเพิ่มความมั่นใจในความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับเอกลักษณ์แห่งอีโก้มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มรวม (ดูตาราง 8 ภาคผนวก ข) กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่มารดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจ

กรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ (คูตาราง 11 ภาคผนวก ข) นิสิตเหล่านี้มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงด้วยจึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิทธิมากกว่านิสิตอีก 3 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ (คูตาราง 38 ภาคผนวก ข) พบว่าการมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์อีก 2 ด้านประกอบกล่าวคือ นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงต้องมีประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย จึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิทธิมากกว่านิสิตอีก 6 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับ นิสิตกลุ่มเดิม นิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการต่ำและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงจึงจะมีเอกลักษณ์แห่งอิทธิมากกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนต่ำ

ส่วนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต พบในนิสิตกลุ่มรวมและโดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง กลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาคำและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ กล่าวคือ ถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงจะเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก เมื่อใช้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคต (คูตาราง 19) พบว่าประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้อย่างชัดเจนในกลุ่มรวม กลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ ทำให้ยิ่งมั่นใจถึงความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับลักษณะมุ่งอนาคต

ส่วนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมพบในนิสิตประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ นิสิตชาย นิสิตบิดาการศึกษาคำ นิสิตดังกล่าวถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย นอกจากนั้นในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ (คูตาราง 4 ภาคผนวก ข) การมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงอย่างเดี๋ยวยังไม่พอต้องมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงด้วย จึงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิต 3 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกับ เมื่อใช้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัวร่วมกันทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (คูตาราง 19) ปรากฏว่าประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ชัดเจนในกลุ่มรวม กลุ่มนิสิตชาย กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ ทำให้ยิ่งมั่นใจถึงความ

เกี่ยวข้องกับระหว่างประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยิ่งขึ้น

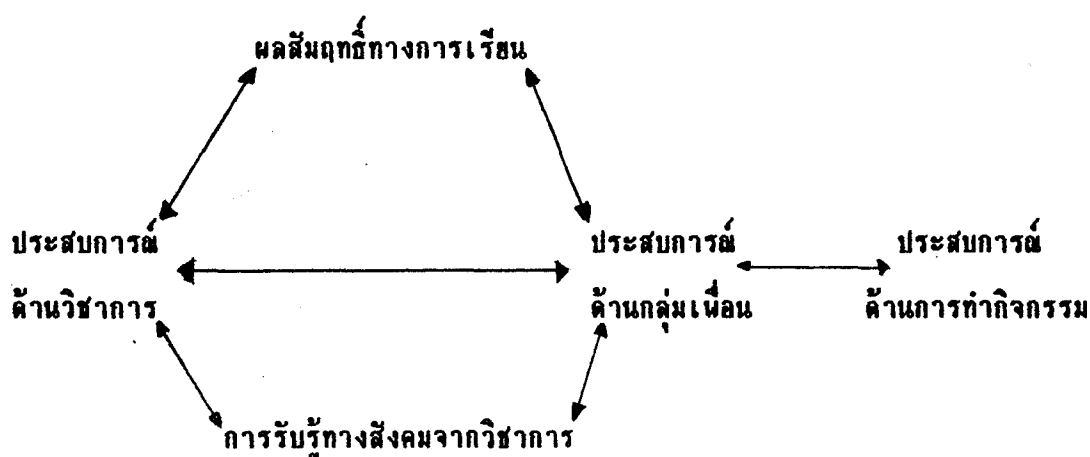
สรุปความเกี่ยวข้องกับระหว่างประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนกับจิตลักษณะของนิสิตได้ว่า ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านของนิสิตอย่างชัดเจน ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ในกลุ่มรวมและโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตหญิง กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูงและกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ในกลุ่มนิสิตที่บิดามีการศึกษาค่าตัว

จากการนิยามความเกี่ยวข้องกับระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ด้านของนิสิตดังกล่าวมา พบผลสำคัญจะสรุปประเด็นสำคัญได้ 7 ประเด็น คือ

- 1) ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่สำคัญทั้ง 3 ด้าน คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่มและเมื่อเทียบระหว่างนิสิตชายกับหญิง นิสิตหญิงส่วนมากจะคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากกว่านิสิตชาย
- 2) ประสบการณ์ด้านการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ของนิสิตในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและเหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อทำนาคควบคุมกับการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ในนิสิตชายและกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตชาย นิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับสูงเรียนดีกว่านิสิตที่บิดามีการศึกษาระดับปานกลางและนิสิตที่บิดามีการศึกษาต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเมื่อทำนาคควบคุมกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว 4) ส่วนประสบการณ์ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านน้อย พบว่า ไม่เข้าสู่สมการทำนาย แต่เมื่อใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนปรากฏว่าเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ในนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำและผลตรงข้ามต่อลักษณะมุ่งอนาคตในนิสิตที่มักอยู่หอพัก 5) ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ 3 ด้านน้อย ไม่พบว่าเข้าสู่สมการทำนาย แต่พบในการวิเคราะห์ความแปรปรวนว่านิสิตที่มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงในนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง ส่วนนิสิตชายและนิสิตที่มารดาบิดามีการศึกษาค่าตัวถ้ามีประสบการณ์ด้านการทำ

กิจกรรมสูงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย นิสิตที่บิดามีการศึกษาค่ำมีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมมากกว่านิสิตที่บิดามีการศึกษานกลางและสูง 6) ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ด้านจากตาราง 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์ดังในภาพประกอบ 3 กล่าวคือ ประสบการณ์ด้านวิชาการของนิสิตถ้ามีมากนิสิตจะรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมาก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูงด้วย ส่วนประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ด้าน

ของนิสิตถ้ามีมากนิสิตนั้นจะเป็นผู้ที่เรียนดีและมีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมาก ในขณะเดียวกันก็มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงและมีประสบการณ์ด้านวิชาการสูงด้วย จึงสรุปได้ว่า ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสัมพันธ์กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมากด้านที่สุดคือ 4 ใน 5 ด้านที่ศึกษา ในขณะที่ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 3 ใน 5 ด้านที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ใน 2 จาก 5 ด้าน ส่วนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสัมพันธ์กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านอื่นเคียงด้านเดียว 7) การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนิสิตพบว่า ก) นิสิตที่ทำงานกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ซึ่งมีอยู่ 27% ของนิสิตทั้งหมดที่ศึกษานั้น ประสบการณ์ด้าน

วิชาการกับประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสัมพันธ์กันทางบวกสูงมาก (ค่าอาร์ = .05) ซึ่งไม่ปรากฏในกลุ่มนิสิตประเภทอื่นๆและเกี่ยวกับการที่นิสิตกลุ่มนี้ มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มากและมีลักษณะมุ่งอนาคตมากด้วย ข) ส่วนนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่บำเพ็ญประโยชน์ซึ่งมีอยู่ 22% ของนิสิตที่ศึกษาทั้งหมดประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กันน้อย

ลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย

ในหัวข้อที่ผ่านมาได้พิจารณาถึงความเกี่ยวข้องกับระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะของนิสิตว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยแต่ละด้านเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของนิสิตอย่างไร มาในส่วนนี้จะได้นิยามว่าในหมู่นิสิตที่มีลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังต่างกัน ใครเป็นผู้ที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยและผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับนั้นจะส่งผลต่อจิตลักษณะใดของนิสิตบ้าง การพิจารณาลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยนั้น ดูจากกลุ่มที่มีนัยสำคัญทางด้านการทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มรายคู่แบบเชเฟ (scheffe') และดูจากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ที่มีการทำนายได้สูง ซึ่งหมายความว่า ถ้านิสิตได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านหนึ่งมาก จิตลักษณะบางด้านจะสูงด้วย ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งอาจเป็นการเสนอแนะว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยเป็นสาเหตุของการมีจิตลักษณะสูง (หรือต่ำ) ได้ แต่ไม่สามารถยืนยันความ เป็นสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้ในการวิจัยนี้ การพิจารณาลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยจะพิจารณาตามลำดับดังนี้

กลุ่มที่หนึ่งได้แก่ นิสิตจากครอบครัวฐานะต่ำ ผู้ที่มีบิดาการศึกษาต่ำและมารดาการศึกษาต่ำ ถ้ามีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง (ดูตาราง 9) มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง (ดูตาราง 1, 3 และตาราง 4 ภาคผนวก ข) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (ดูตาราง 10, 12) จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

กลุ่มที่สองได้แก่ นิสิตที่ผูกอยู่กับครอบครัวถ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (ดูตาราง 10, 14) มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง (ดูตาราง 9) และมีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง (ดู

ตาราง 19) จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

กลุ่มที่สามได้แก่ กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐิกิจสูง ถ้ามีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง (ดูตาราง 19) มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง (ดูตาราง 7, 9, 19) จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

กลุ่มที่สี่ได้แก่ กลุ่มนิสิตที่ทำงานไม่เข้าเงื่อนไขประโยชน์ ถ้ามีการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการสูง (ดูตาราง 19 และหน้า 86, 89) มีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง (ดูตาราง 19) จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

กลุ่มที่ห้าได้แก่ กลุ่มนิสิตชายถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง (ดูตาราง 5) มีประสบการณ์ด้านวิชาการสูง (ดูตาราง 5, 9 ภาคผนวก ข) จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

กลุ่มที่หกได้แก่ กลุ่มนิสิตหญิง ถ้ามีประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนสูง (ดูตาราง 7, 9) มีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมสูงในกลุ่มนิสิตหญิงฐานะสูง (ดูตาราง 19) จะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและมีเอกลักษณ์แห่งอิโก้มาก

ลักษณะของนิสิตที่ไม่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย

ในหัวข้อที่ผ่านมาได้พิจารณาถึงลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะได้รับมากหรือน้อยก็ไม่เกี่ยวข้องกับปริมาณของจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ด้านของนิสิตเลย การพิจารณาลักษณะของนิสิตที่ไม่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยจะพิจารณาตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้

กลุ่มที่หนึ่งได้แก่ กลุ่มนิสิตครอบครัวฐานะดี บิดาการศึกษาสูงและมารดาการศึกษาสูง นิสิตครอบครัวฐานะดี (ดูตาราง 5, 7, 9) ประสบการณ์ด้านวิชาการไม่เกี่ยวข้องกับ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ นิสิตบิดาการศึกษาสูง (ดูตาราง 5, 7) ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคต นิสิต

มาจากการศึกษาสูง (ดูตาราง 10, 12) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคต จากผลที่พบอาจเป็นไปได้ว่านิสิตทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวมามีจิตลักษณะสำคัญสูงมาแต่เดิมก่อนที่จะเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ดังนั้นเมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยจึงไม่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย ดังกล่าวมา

กลุ่มที่สองได้แก่ นิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ (ดูตาราง 7, 9, 12, 14) ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ส่วนประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม (ดูตาราง 5) ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

กลุ่มที่สามได้แก่ กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (ดูตาราง 5, 7, 9, 12, 14) การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ กลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ (ดูตาราง 7, 9) ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านการคบเพื่อนไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ส่วนกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ (ดูตาราง 12, 14) ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งอีโก้

กลุ่มที่สี่ได้แก่ กลุ่มนิสิตที่มักอยู่หอพัก (ดูตาราง 5, 9, 10, 12, 14) ประสบการณ์ด้านวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้

ข้อคิดและข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต" นี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิต เป็นเรื่องแรก ๆ ในประเทศไทย การวิจัยนี้มีข้อดีอยู่หลายประการคือ

ประการแรก การวิจัยนี้เป็นศึกษานันทนาการทางจิตที่สำคัญของนิสิต ที่ศึกษาทั้งตัวแปรทั้งประเภทจิตวิทยา สังคมวิทยาและการศึกษา ดังนั้นจึงทำให้ผลการวิจัยนี้มีความกว้างขวางและสามารถนำไปตอบคำถามเกี่ยวกับนันทนาการทางจิตของนิสิตไทยได้เป็นการดี

ประการที่สอง เป็นการศึกษาถึงลักษณะของนิสิตที่ได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านต่าง ๆ และอิทธิพลของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อจิตลักษณะของนิสิตไปพร้อมกัน ทำให้ได้รับความจริงที่กว้างขวางเกี่ยวกับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยภายในการวิจัยเรื่องเดียว

ประการที่สาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะเลือก โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สืบเนื่องจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ด้วยซึ่งจะมีประโยชน์ในการนำไปใช้อธิบายที่เกี่ยวกับสมมติฐานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และยังสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิจัยเรื่องอื่นต่อไปอีกด้วย

นอกจากนี้การวิจัยนี้ยังมีคุณภาพที่เข้ามาตรฐานในเชิงวิชาการหลายด้าน เช่น การแสดงคุณภาพของเครื่องมือวัดตัวแปรที่สำคัญต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงที่ใช้ตัวแปรพร้อมกันที่หลายตัวตลอดจนการสรุปและอธิบายที่กระทำไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ส่วนข้อจำกัดของการวิจัยนี้มีที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

ประการแรก คือวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล การวิจัยนี้ต้องการเก็บข้อมูลจากนิสิตที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีจาก 2 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยขอให้นิสิตที่ทำกิจกรรมในชมรมต่าง ๆ นิสิตที่ฝึกอยู่ตามหอพัก และนิสิตที่เรียนอยู่ตามคณะต่าง ๆ ช่วยตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 273 ฉบับ จากที่แจกจริง 350 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนิสิตที่ให้ความร่วมมือ 78% และมีนิสิตที่ไม่ให้ความร่วมมือ 22% ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมาจากนิสิตที่ให้ความร่วมมือดีเท่านั้น

ประการที่สอง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาตัวแปรหลายประเภท ดังนั้นแบบสอบถามที่ใช้ศึกษาจึงมีหลายชุด ผู้ตอบจึงต้องใช้เวลานานพอสมควรในการตอบแบบสอบถามดังนั้นคำตอบที่ได้รับกลับคืนมานั้น อาจมีบางส่วนที่ผู้ตอบอาจตอบด้วยความเร็วหรืออาจรู้สึกเบื่อในการตอบ ทำให้ข้ามการตอบข้อคำถามในบางชุด ซึ่งอาจมีผลทำให้ข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริงได้บ้าง และอาจเกิดข้อจำกัดในการวิเคราะห์ข้อมูลเนื่องจากแบบสอบถามที่ได้รับมาไม่มีการตอบไม่ครบทุกชุด ทำให้บางครั้งคำตอบที่นำมาใช้วิเคราะห์ต้องลดจำนวนลงไปมาก เนื่องจากใช้แต่คำตอบของผู้ที่มีการตอบครบถ้วนในส่วนที่จะวิเคราะห์นั้น ๆ เท่านั้น

ประการที่สาม การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ไม่สามารถบอกได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผล เพียงแค่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดเหล่านี้ก็มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่การวิจัยครั้งนี้มากนักเพียงแต่ทำให้ขาดความสมบูรณ์ลงไปบ้างเท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องแรก ๆ ที่ศึกษาความสำคัญของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่มีต่อจิตลักษณะสำคัญของนิสิตไทย การวิจัยนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาค้นคว้าทางด้านนี้ที่ควรกระทำต่อไป โดยข้อเสนอแนะที่จะให้นิสิตรับทราบฐานของการวิจัยนี้ ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไปมี 4 ข้อ คือ

1. ในการวิจัยนี้พบว่า นิสิตครอบครัวยากจนด้อยนั้น แม้จะเรียนวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากเท่าใด ก็ไม่มีผลกระทบต่อจิตลักษณะ 3 ด้านแต่ประการใด แต่กลับพบว่า นิสิตครอบครัวยากจนด้อยถ้าทำกิจกรรมมากจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จึงควรมีการศึกษาวิจัยลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในปริมาณต่าง ๆ กัน ต่อนิสิตประเภทนี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ส่วนนิสิตบิดาการศึกษาสูง แม้ว่าจะคบเพื่อนอย่างเหมาะสม ก็ไม่มีผลกระทบต่อจิตลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตแต่อย่างใด จากการวิจัยไม่พบว่า มีประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านใดส่งผลต่อจิตลักษณะของนิสิตบิดาการศึกษาสูงอย่างชัดเจน จึงควรวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวยากจนด้อยต่อจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตกลุ่มนี้ อาจจะพบผลสำคัญที่มีประโยชน์ต่อการนิเทศนิสิตกลุ่มนี้ต่อไป

2. ในการวิจัยนี้พบว่า นิสิตที่มักอยู่หอพักแม้จะเรียนวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ก็ไม่มีผลกระทบต่อจิตลักษณะ 3 ด้าน แต่พบว่านิสิตที่มักอยู่หอพักถ้าคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง จึงควรมีการศึกษาวิจัยด้านกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มักอยู่ในห้องพักเดียวกัน ตลอดจนอิทธิพลทางลบของเพื่อนและทัศนคติต่อการอยู่หอพักของนิสิตให้ละเอียดยิ่งขึ้น

3. ในการวิจัยนี้พบว่า นิสิตครอบครัวฐานะต่ำ เป็นผู้ที่มึผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเมื่อใช้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว ร่วมกันทำนายจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตกลุ่มนี้พบว่า ตัวทำนายทั้ง 5 ตัวทำนายลักษณะได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับการทำนายในนิสิตกลุ่มอื่น แสดงให้เห็นว่าในนิสิตกลุ่มนี้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยมีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของนิสิตน้อย จากการศึกษาของ สุนจน์ จักรบุรินทร์ (2521) พบว่า เด็กที่มีปัญหาด้านการกระทำผิด มักเป็นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีสุขภาพจิตไม่ดี การที่นิสิตครอบครัวฐานะต่ำได้รับผลดีจากมหาวิทยาลัยต่อจิตลักษณะน้อย อาจเป็นเพราะมีปัญหาหลายด้านขัดขวางพัฒนาการทางจิตของนิสิตประเภทนี้ จึงควรนำสุขภาพจิตมาวิจัยประกอบด้วยอาจทำให้พบผลที่น่าสนใจได้

4. ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง เพราะการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ไม่สามารถบอกได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ จึงต้องนำตัวแปรที่คาดว่าจะเป็สาเหตุไปจัดกระทำในการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อดูว่าจะให้ผลจริงดังคาดหรือไม่ ควรมีการวิจัยเชิงทดลองดังนี้

4.1 ควรทดลองพัฒนาการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการในนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง และนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ เพื่อผลต่อเอกลักษณ์แห่งอิโก้ และลักษณะมุ่งอนาคต

4.2 ควรทดลองพัฒนานิสิตให้มีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมในนิสิตชายและนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง เพื่อผลต่อจิตลักษณะ 3 ด้าน

ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติ

ในการวิจัยนี้ได้พบความสำคัญของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยว่า มีความสัมพันธ์ต่อจิตลักษณะ 3 ด้านของนิสิตบางประเภท นอกจากนั้นยังพบลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่อจิตลักษณะของนิสิต ข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นพื้นฐานสำหรับการเสนอแนะทางการปฏิบัติ มี 5 ข้อ คือ

1. นิสิตทั้งหมดทุกประเภทที่ศึกษาโดยเฉพาะ นิสิตชาย นิสิตจากครอบครัวฐานะสูง นิสิตที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว และนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ ควรจัดให้รุ่นพี่ที่เรียนดีมีความประพฤติดีได้ดูแลและเป็นเพื่อนกับรุ่นน้องที่เข้ามาใหม่ ควรฝึกอบรมนิสิตในการเลือกคบเพื่อน

และการเลือกทำกิจกรรมที่มีประโยชน์กับเพื่อน จะช่วยพัฒนาจิตลักษณะ 3 ด้านได้มาก

2. นิสิตชาย นิสิตจากครอบครัวฐานะต่ำและนิสิตที่อยู่กับครอบครัว ควรจัดให้เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมให้มากกว่าในปัจจุบัน จะช่วยพัฒนาจิตลักษณะ 3 ด้านที่จำเป็นต่อการเป็นคนดีและเป็นคนเก่งต่อไป

3. สำหรับนิสิตฐานะต่ำและนิสิตที่อยู่กับครอบครัว นอกจากควรส่งเสริมให้เรียนวิชาหรือเพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมแล้ว ยังควรหาทางส่งเสริมให้เป็นผู้มีผลการเรียนดีด้วย อาจจะช่วยพัฒนาจิตลักษณะ 3 ด้านที่สำคัญของนิสิตได้

4. นิสิตฐานะดี และนิสิตที่ทำกิจกรรมที่ไม่บำเพ็ญประโยชน์ควรจัดกิจกรรมในและนอกหลักสูตรที่จะช่วยให้สามารถรับรู้ทางสังคมจากวิชาการให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังควรให้เรียนวิชาที่เน้นความเข้าใจมนุษย์และสังคมให้มากขึ้นด้วย เช่นวิชาทางพฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา มนุษยวิทยาและศึกษาศาสตร์

5. ในการวิจัยนี้พบว่า นิสิตที่ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในมหาวิทยาลัยปริมาณการร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมไม่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งอัตถิภาวนานิธิต แสดงว่ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่จัดในมหาวิทยาลัย ยังไม่หลากหลายและอาจมีคุณภาพไม่สูงพอที่จะพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอัตถิภาวนานิธิตได้ เพราะไม่ช่วยกระตุ้นให้นิสิตแสวงหาความรู้ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจทางด้านศาสนา การเมือง และการดำเนินชีวิตได้มากเท่าที่ควรจึงควรเน้นกิจกรรมด้านศาสนา ด้านการศึกษากาการเมือง การปกครอง และการดำเนินชีวิตแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองมีกรอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการ่วมบทบาท
ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2524. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6
(พ.ศ. 2530-2534), 2529

จินตนา บิลมาศ. คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : สถาบัน

พัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. 2529.

จินตนา สุรินทร์. "องค์การในการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา," ใน นิสิตนักศึกษา. บรรณาธิการ

โดย นรชาติ อาษาอำรุง. หน้า 119-144. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2525.

ดวงเดือน นันทมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย

ฉบับที่ 21 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2520.

ดวงเดือน นันทมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิต
และจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2524.

ดวงเดือน นันทมนาวิน, อรนิษฐ์ ชุ่ม และสุภาพร ลอยด์. การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 40 กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

ดวงเดือน นันทมนาวิน. "ทฤษฎีต้นไม้วัยจริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและประยุกต์," ใน

ประมวลบทความวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์. หน้า 12-28. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531.

นรินทร์ แจ่มจำรัส. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายนักแรมที่มีต่อมโนภาพเกี่ยวกับตน
ของเด็กจากชุมชนแออัด วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

บุญรับ ศักดิ์มี. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ วิทยานิพนธ์
 กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

ประกอบ คูปรัดน์. "นิสิตนักศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา," ใน นิสิตนักศึกษา.
 บรรณาธิการโดย นรุตม์ อาชวอำรุง. หน้า 177-190. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

โอเคชั่นสโตร์, 2525.

หจจจิต อินทสุวรรณ สภิตอนมาน. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2528

นัยน์ ศรีทองนาก. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 กับ ชันติ-โสรัจจะเพื่อเป็นแนวทาง
ในการค้นหาพฤติกรรมธรรมปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

นรุตม์ อาชวอำรุง. "การพัฒนานิสิตนักศึกษา," ใน นิสิตนักศึกษา. บรรณาธิการโดย นรุตม์
 อาชวอำรุง. หน้า 245-256. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคชั่นสโตร์, 2525.

นาฬิ ปรีชานนท์ และคณะ. กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา. รายงาน
 การวิจัย กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทวิมลอาร์ต โปรดักชั่นส์ จำกัด, 2527.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. "จดหมายจากอเมริกาฉบับที่ 4 เรื่องนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย,"
ครูศาสตร์. 6(1) : 30-38 ; พฤษภาคม-มิถุนายน 2519.

_____. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนานานิช, 2524.

_____. รูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการวิจัย
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และทองอินทร์ วงศ์โสธร. สภาพและปัญหาของวิทยานิพนธ์ทั่วไป. รายงาน
 การวิจัย กรุงเทพฯ : กองแผนงาน ทบวงมหาวิทยาลัย, 2526.

- รัตนา ประเสริฐสม. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนประถมศึกษา
ศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2526. อัดสำเนา.
- วิเชียร รักการ. การวิจัยเปรียบเทียบจิตลักษณะของนิสิตและนิสิตอาสาสมัคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อัดสำเนา.
- วันทนี วิชัยคำ. การเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตต่างคณะวิชาและต่างชั้นปีที่มีต่อมนุษยศาสตร์.
 ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515.
 อัดสำเนา.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2530.
- ศิรินทร์ แฉมิล. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุและ
การศึกษา ปรินิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สกล เกษมแท้. ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่ม ในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถม
ปีที่ 5 ที่มาจากสถานสังคมในโรงเรียนต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- สุชิน เนื้ชรักษ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสันโดษและอิทธิบาทสี่ เพื่อเป็นแนวทางในการ
ค้นหาคุณภาพธรรมาธิปไตย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- สุนัน จักขุพันธ์. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการประพฤตินิสัยไม่สมควรแก่สถานของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. นิตนาสังคม
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.
- สุวัณห์ แสงละออ. ผลของกิจกรรมค่ายนักเรียนต่อชาวค่ายทางด้านคุณภาพการแสดงตัวเก็บตัว.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตติ-โสรัจจะกับสันโดษเพื่อเป็นแนวทางในการค้น

หาบุคคลิกภาพธรรมาธิปไตย. ปริญญาโท พศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

อุษา ศรีจินดาวัฒน์. นันทนาการของเอกลักษณ์แห่งอัตติที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและ

ศาสนาในวัยรุ่นไทยภาคใต้. ปริญญาโท พท.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533.

Adams, G.R. and S.A. Fitch. "Psychological Environments of University Departments : Effects on college students' identity status and Ego Stage Development," Journal of Personality and Social Psychology. 44(6) : 1266-1275 ; 1983.

Adams, G.R. and others. "Ego Identity status, conformity Behavior, and Personality in late Adolescence," Journal of Personality and social Psychology. 47(5) : 1091 - 1104 ; 1985.

Akyel, H.B. "Altruistic Behavior and Prosocial Moral Reasoning Among Trukish High School Students," Dissertation Abstracts International. 47(6) : 2668-B ; December, 1986.

Astin, H. and L.Y. Kent. "Gender Roles in Transition : Research and Policy Implication for Higher Education," Journal of Higher Education. 54 : 309 - 324 ; May/June, 1983.

Bloland, P.A. "Leisure as a Campus Resource for Fastering Student Development," Journal of Counseling and Development. 65 : 291-294 ; February, 1987.

Bourne, E. "The State of Research on Ego Identity : A Review and Appraisal Part I," Journal of Youth and Adolescence. 7 : 223 - 351 ; 1978.

Brien, S.F. and K.L. Bierman. "Conception and Perceived influence of Peer group : interviews with Preadolescents and Adolescents," Child Development. 59 : 1360 - 1365 ; 1988.

Brower, A.M. "Personality-constancy and change in the transition to college life," Dissertation Abstracts International. 46(12) : 4442-B ; 1985.

Cohen, J. Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences. New York : Academic Press, 1977.

- Cronbach, Lee F. Essentials of Psychological Testing. 3 rd ed.
New York : Hapernad Row, 1970.
- Donovan, J.M. "Identity Status and Interpersonal Style," Journal of Youth adolsecence. 4 : 37-55 ; 1975.
- Dunivant, N., Jr. and J. Bieri. "A Multimethod Comparison of Various Measures of Erikson's Concept of Ego Identity," Paper Presented at The Meeting of Southwestern Psychological Association.
Dallas, Texas, April, 1976.
- Erikson, E.H. Identity : YOUTH AND CRISIS. London : Faber & Faber, 1986.
- _____. Identity and the Life Cycle in psychological Issues monograph.
Vol.1. No.1 New York : International Universities, 1959.
- Erwin, T.D, and K. Kelly. "Change in Student Self-Confident in College," Journal of College Student Personal. 26(5) : 395-406 ; September, 1985.
- Grotevant, H.D. Personal Communication. 7 April, 1981.
- Gustitus, Golden and Hazler. "Graduate Student Development : An Extracurricular Approach," Journal of Counseling and Development.
64 : 461 : March, 1986.
- Harkness, Edward and Super. "Social Roles and Moral Reasoning : A Case Study in a Rural African Community," Development Psychology.
17(5) : 595 - 603 ; 1981.
- Hodgson, J.W. and J.L. Fishher. "Sex differences in identity and Inteimacy Development in College Youth," Journal of Youth and Adolescence.
8 : 37-50 ; 1979.
- Holstein, G.B. "Irreversible. Stepwise Sequence in The Development of Moral Justment : A Longitudinal Study of Males and Females," Child Development. 47 : 51 - 61 ; 1976.
- Hood, Riahiejad and White. "Changes in Ego Identity During The College Years," Journal of College Student Personal. 27(2) : 107 - 113 ;
Mach, 1986.
- Kacerguis, M. and G.R. Adams, Erikson. "Stage Resolution : The Relationship Between Identity and Intimacy," Journal of Youth and Adolescence.
9 : 117 - 126 ; 1980.

- Kazanas, H.C. and R.E. Morrison. "Relationships of Personality Traits and The meaning and Value of Work for Junior College Student," Journal of College Student Personnel. 18(6) : 486 - 490 ; November, 1977.
- Loveinger, Cohn Bonneville Redmore and Stulich. "Ego Development in College," Journal of Personality and Social Psychology. 48(4) : 947 - 962 ; 1985.
- May, M.E. "Human Resource Management in The Nonprofit Sector : A Comparison of Nonvolunteers, Special Olympics Volunteers, and Gender Volunteers in a Private University," Dissertation Abstracts International. 47(6) : 2231-A ; December, 1986.
- Ochse, R. and C. Plug. "Cross-Cultural Investigation of the Validity of Erikson's Theory of Personality Development," Journal of Personality and Social Psychology. 50(6) : 1240 - 1252 ; 1986.
- Orlofsky, J.L. "Identity Formation, Achievement, and Fear of Success in College Men and Women," Journal of Youth and Adolescence. 7 : 49 - 62 ; 1978.
- Pascarella, Ethington and Smart. "The Influence of College on Humanitarian/Civic Involvement Values," Journal of Higher Education. 59(4) : 413 - 436 ; July/August, 1988.
- Piaget, Jean. The Moral Judgment of the Child. New York : Collier Books, 1962.
- Podd, M. "Ego Identity Status and Morality : The Relationship Between Two Developmental Constructs," Developmental Psychology. 6 : 497 - 507 ; 1972.
- Puffer, S.M. "Altruism in Organizations : An Examination of Extra-Role Behavior in a Retail Store Context," Dissertation Abstracts International. 47(3) : 979-A ; September, 1986.
- Rholes, Bailey and Mcmillan. "Experiences that Motivate Moral Development : The Role of Cognitive Dissonance," Journal of Experimental Social Psychology. 18 : 524 - 536 ; 1982.
- Schiedel, Don G. and J.M. Marcia. "Ego Identity, Intimacy, Sex Role Orientation and Gender," Development Psychology. 21 : 149-160 ; 1985.

- Schmidt, J.A. "Older and Wiser ? A Longitudinal Study of The Impact of College on Intellectual Development," Journal of College Student Personnel. 26(5) : 388 - 394 ; September, 1985.
- Scott, S.H. "Impact of Residence Hall Living on College Student Development," Journal of College Student Personnel. 16 : 214 - 219 ; 1975.
- Shaver, D.G. "A Longitudinal Study of Moral Development at a Conservative, Religious, Liberal Arts College," Journal of College Student Personnel. 26(5) : 400 - 404 ; September, 1985.
- Shaver, D.G. "Moral Development of Student Attending a Christian, Liberal Arts College and a Bible College," Journal of College Student Personnel. 28(3) : 211 - 218 ; May, 1987.
- Slugoski, B.R. F.M. Marcia and R.F. Knoopman. "Cognitive and Social Interactional Characteristics of Ego Identity Statuses in College Males," Journal of Personality and Social Psychology. 47 : 646 - 661 ; 1984.
- Snarey, John R. "Cross-Culture Universality of Social-Moral Development : A Critical Review of Kohlbergian Research," Psychological Bulletin. 2 : 202 - 232 ; 1985.
- Traviss, O.P. and Peter S. Mary. "The Growth of Moral-Judgement of Fifth Grade Children Through Role-Taking," Dissertation Abstracts International. 37(6) : 3581-A ; December, 1974.
- Waterman, Geary and Waterman. "Longitudinal Study of Changes in Ego Identity Statud from The Freshman to The Senior Year at College," Development Psychology. 10(3) : 387 - 392 ; 1974.

ภาคผนวก ก.

คำชี้แจงในการตอบ

เรียนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ข้าพเจ้า นายสุรพงษ์ ชูเดช นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต" ซึ่งในขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมในการตอบแบบสอบถาม ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความรู้สึกของท่านอย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้รับจากท่านเป็นข้อมูลที่มีค่าถึงและผู้วิจัยถือว่าข้อมูลของท่านเป็นความลับ ผู้วิจัยจะไม่นำมาเปิดเผยให้บุคคลที่สามารถทราบโดยไม่ได้ขออนุญาตจากท่านก่อน ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณอย่างสูง

สุรพงษ์ ชูเดช

การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

คำแนะนำในการตอบ

ให้นักศึกษานิกิตวิชาต่างๆ ในหลักสูตรที่ท่านเรียนโดยเฉพาะวิชาเอกแล้วอ่านประโยคที่ให้ไว้ในแต่ละข้อช้า ๆ อย่างละเอียดจนเข้าใจแล้วขีดเครื่องหมาย (X) บนเส้นเหนือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตัวท่านเองให้ขีดได้เพียง 1 แห่งต่อข้อแบบวัดนี้มี 22 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้ท่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตนเองดีขึ้น

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

2. วิชาในหลักสูตรที่ท่านเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายของมนุษย์

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

3. วิชาในหลักสูตรที่ท่านเรียนไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตใจของมนุษย์

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

4. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้ท่านแก้ปัญหาด้านการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

5. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่ได้ช่วยให้บ้านเจ้าปรับตัวเข้ากับครอบครัวได้

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

6. วิชาในหลักสูตรที่บ้านเจ้าเรียนมีตัวอย่างเกี่ยวปัญหาต่างๆ ของมนุษย์ เช่น ปัญหาโรคจิต โรคประสาท ปัญหาการปรับตัวในการเรียน ฯลฯ

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

7. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้บ้านเจ้าปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

8. วิชาในหลักสูตรที่บ้านเจ้าเรียนไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีที่ทำให้เข้าใจปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

9. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่ช่วยให้บ้านเจ้าเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบ้านเจ้า

เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้าง	ค่อนข้างไม่	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง		เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง

10. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน การปรับตัวในครอบครัว ฯลฯ

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

11. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่ช่วยให้บ้านเจ้าเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของผู้อื่น

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

12. วิชาในหลักสูตรที่บ้านเจ้าเรียนมีตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาของบุคคล เช่น ปัญหาความเครียด ปัญหาการเรียน ปัญหาการทำงาน ฯลฯ

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

13. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้บ้านเจ้าสามารถแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นได้

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

14. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้บ้านเจ้าเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคลอื่น

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

15. วิชาในหลักสูตรที่ข้าพเจ้าเรียนไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีที่ทำให้เข้าใจถึงกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ปัญหาภาวะทางอากาศทางน้ำ ปัญหาความยากจน

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

16. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่ช่วยให้ข้าพเจ้าแก้ปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อนร่วมงานได้

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

17. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้ข้าพเจ้ามีความเข้าใจวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลอื่น

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

18. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับปัญหาให้ผู้อื่นได้ เช่น ปัญหาความเครียด ปัญหาการปรับตัวในครอบครัว ในอาชีพ

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

19. วิชาในหลักสูตรที่ข้าพเจ้าเรียนไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับความเจริญเติบโตทางร่างกาย และจิตใจมนุษย์

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

20. การเรียนในหลักสูตรที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่นี้ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

21. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจบทบาทของตนเองใน
สถานการณ์ใหม่ๆ เช่น การทำงานประกอบอาชีพ, การแต่งงาน

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

22. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตรไม่ช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจบทบาทต่างๆ ของผู้อื่น เช่น
บทบาทของหัวหน้าและลูกน้อง บทบาทของพ่อแม่

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
-----------------------	----------	----------------------	-------------------------	-------------	--------------------------

ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน

คำแนะนำในการตอบ

ท่านได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ได้หลายปีแล้ว ท่านมีเพื่อนที่เป็นนิสิตหลายคนที่ท่านมักจะพบหน้ากันทุกวันและทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ท่านตอบคำถามเกี่ยวกับเพื่อนและกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนข้างล่างนี้ โดยขีด (x) ตอบข้อละ 1 แห่ง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้างเจ้าและเพื่อนทบทวนวิชาต่างๆ ที่เรียนผ่านมาแล้ว

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย
			น้อยครั้ง		

2. ข้างเจ้าและเพื่อนช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัย เช่น งานรับปริญญา งานแข่งขันกีฬาดังๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย
			น้อยครั้ง		

3. กลุ่มเพื่อนของข้างเจ้าให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือเมื่อข้างเจ้ามีปัญหาทางวิชาการ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย
			น้อยครั้ง		

4. ข้างเจ้าและเพื่อนนำเรื่องราวที่เป็นปัญหาสังคมมาอภิปราย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย
			น้อยครั้ง		

5. ข้าพเจ้าและเพื่อนใช้เวลาว่างในการประดิษฐ์สิ่งของหรือซ่อมแซมของใช้ในการเรียนที่ชำรุด

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

6. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปศูนย์ทรัพยากรทางวิชาการในมหาวิทยาลัย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

7. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปศูนย์ทรัพยากรทางวิชาการนอกมหาวิทยาลัย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

8. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมอาสาสมัครนอก เช่น การไปสร้างโรงเรียนให้ชาวบ้าน การไปแนะนำความรู้ทางสาธารณสุข ฯลฯ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

9. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ไปสร้างบ่อน้ำ หรือแทงค์น้ำ หรือโรงเรียน ฯลฯ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

10. เพื่อนอธิบายเรื่องทางวิชาการที่ข้าพเจ้าไม่เข้าใจให้ข้าพเจ้า

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

11. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

12. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปร่วมกิจกรรมทางด้านประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานสงกรานต์ เป็นต้น

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

13. เมื่อมีการอภิปรายทางวิชาการข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปร่วมฟังด้วย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

14. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

15. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันออกไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้นอกมหาวิทยาลัย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

16. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปเดินเล่นตามศูนย์การค้า

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

17. เมื่อมีโอกาสพิเศษข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปดื่มสุรตามร้านอาหาร

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

18. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันตั้งวงเล่นไพ่เพื่อนักผ่อน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

19. ข้าพเจ้าทำการบ้านแทนเพื่อน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

20. ข้าพเจ้าและเพื่อนลอกการบ้านของกันและกัน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

21. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปเที่ยวกลางคืน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

22. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปคุหนิง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

23. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปคนตรี

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

24. ข้าพเจ้าและเพื่อนไปดูการแสดงที่ศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

25. ข้าพเจ้าและเพื่อนคุยกันเรื่องบันเทิง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

26. ข้าพเจ้าและเพื่อนชวนกันไปเที่ยวต่างจังหวัด

_____	_____	_____	_____	_____	_____
บ่อยที่สุด	บ่อย	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างจะ น้อยครั้ง	น้อยครั้งมาก	ไม่เคยเลย

แบบวัดการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

คำแนะนำในการตอบ

คำถามตอนนี้เป็นเรื่องสั้นๆเกี่ยวกับตัวท่านเองหรือบุคคลต่าง ๆ ให้ท่านอ่านซ้ำๆบุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำอย่างหนึ่ง ให้ท่านหยุดคิดถึงเหตุผล ว่าถ้าท่านเป็นบุคคลคนนั้น ท่านจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อท่านได้เหตุผลแล้ว จึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบสำหรับแต่ละเรื่องคำตอบโดยตรงกับเหตุผลที่ท่านคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด ให้ทำเครื่องหมายหน้าตัวเลือกนั้นในการตอบคำถามแต่ละข้อ ให้เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว คำถามมี 15 ข้อ

1. ขณะนี้บ้านเจ้ากำลังเป็นหนี้สินอยู่ ทั้ง ๆ ที่เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกับบ้านเจ้าได้ออกจากโรงเรียนไปแล้ว บ้านเจ้าเองนั้นในบางครั้งก็รู้สึกเบื่อการเรียน แต่บ้านเจ้าก็ยังตั้งหน้าเรียนต่อไป เพราะบ้านเจ้าให้เหตุผลกับตนเองว่า

_____ ผู้ใหญ่ต้องการให้บ้านเจ้าเรียน และบ้านเจ้าเป็นเด็กที่ต้องฟังผู้ใหญ่อยู่อีกมากจึงต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่

_____ บ้านเจ้าต้องแสวงหาความรู้ไว้ให้มาก เพื่อจะได้เป็นที่นั่งแก่ตนเองเมื่อโตขึ้น

_____ เมื่อผู้ปกครองมีเงินส่งเสียให้บ้านเจ้าเรียน บ้านเจ้าจึงรู้สึกเป็นหน้าที่ของบ้านเจ้าที่จะต้องเล่าเรียนต่อไป

_____ บ้านเจ้าต้องการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อจะได้สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมได้อย่างเต็มที่เมื่อโตขึ้น

_____ บ้านเจ้ากลัวว่าผู้ปกครองจะลงโทษ ถ้าบ้านเจ้าไม่ไปเรียนหนังสือ

_____ บ้านเจ้าพอใจที่จะทำตามความเห็นดีเห็นชอบของผู้ใหญ่

2. ข้าวนเจ้ามีเพื่อนอยู่คนหนึ่งชื่อ "กลาง" เมื่อข้าวนเจ้าเริ่มรู้จักกับกลางใหม่ ๆ นั้น กลางมีนิสัยดีพอประมาณ แต่เมื่อคบกันนานเข้า ข้าวนเจ้าพบว่ากลางมีนิสัยไม่ดี คือชอบลักขโมยเงินของผู้อื่น แม้แต่ข้าวนเจ้าเองก็ยังเคยโดนกลางขโมยเงิน หนึ่งวันข้าวนเจ้าได้เลิกคบกับกลางแล้ว สาเหตุที่ข้าวนเจ้าเลิกคบกับกลางคือ

_____ ข้าวนเจ้ากลัวว่ากลางจะขโมยเงินอีก ทำให้ข้าวนเจ้าเดือดร้อน

_____ ข้าวนเจ้ากลัวว่าจะติดนิสัยขโมยจากกลาง ซึ่งจะทำให้ข้าวนเจ้าติดนิสัยขโมยได้

_____ ข้าวนเจ้าเลือกคบเพื่อนได้มากมาย จึงไม่จำเป็นต้องจะต้องเลือกคบคนที่ไม่ดี เพราะคนดีที่คบได้ก็ยังมีอีกมาก

_____ ข้าวนเจ้ามั่นใจว่ากลางทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย และสมควรโดนตำรวจจับไปเข้าสถานฝึกอบรม

_____ ข้าวนเจ้าต้องการได้รับคำชมเชยจากผู้ใหญ่ว่าข้าวนเจ้ารู้จักเลือกคบเพื่อน

_____ ข้าวนเจ้าไม่ต้องการเป็นเพื่อนกับคนขโมย เพราะจะพลอยทำให้ข้าวนเจ้าเสียชื่อไปด้วย

3. ในเวลาที่ข้าวนเจ้าว่างจากการเรียนและทำการบ้านที่ครูให้เสร็จแล้ว บางทีข้าวนเจ้าก็ขี้เกียจที่จะทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็ก ๆ ข้าวนเจ้า ก็จะไปเที่ยวเล่นหรือไปหาเพื่อนเล่น แต่ในบางครั้งข้าวนเจ้าก็ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็กๆ สาเหตุที่ข้าวนเจ้าช่วยทำงานบ้านคือ

_____ ข้าวนเจ้ารู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของข้าวนเจ้าที่จะต้องช่วยงานบ้านและดูแลน้องๆ บ้างแม้ไม่มีใครสั่งก็ตาม

_____ ข้าวนเจ้าทำเพราะผู้ใหญ่รู้ว่าถ้าข้าวนเจ้าไม่ทำจะโดนตี

_____ ข้าวนเจ้าทำงานในบ้านแล้ว ผู้ใหญ่ก็จะรักเอ็นดูและให้ในสิ่งที่ข้าวนเจ้าขอ

_____ การรู้จักช่วยเหลือผู้ที่ใกล้ชิด ถือเป็นลักษณะของมนุษย์ที่สละความเห็นแก่ตัวออกไปได้มาก

_____ ข้าวนเจ้าช่วยทำงานบ้านเพราะข้าวนเจ้าอยากทำให้ใครๆ ชมข้าวนเจ้าว่าเป็นคนดีขยันขันแข็ง

_____ เมื่อข้าวนเจ้าทำตนให้เป็นประโยชน์แล้ว ข้าวนเจ้าจะรู้สึกสบายใจและภูมิใจในตนเอง

4. เพื่อนบางคนของข้าพเจ้าชอบนำหนังสือและภาพโป๊ที่ลามกอนาจารมาให้เพื่อน ๆ
 คู่ที่โรงเรียนเพื่อนอื่น ๆ บางคนก็ไปรุมดูและบางคนถึงกับขอสืมไปดูที่บ้านแต่ข้าพเจ้า มิได้อ่าน
 หนังสือหรือดูภาพโป๊เหล่านั้นด้วยสาเหตุที่ข้าพเจ้ามิได้ดูหนังสือหรือดูภาพโป๊เหล่านั้นคือ

_____ ข้าพเจ้าต้องการทำตามเพื่อนสนิทของข้าพเจ้า ซึ่งไม่นิยมนดูภาพหรืออ่านหนังสือประเภทนี้

_____ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าการอ่านหนังสือและดูภาพโป๊เป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมหรือขัดกับ
 หลักศาสนา

_____ ข้าพเจ้าทราบว่าการอ่านหนังสือและดูภาพลามก จะทำให้จิตใจของบุคคลต่ำช้าเลวทราม
 ลงทุกที ข้าพเจ้าไม่ชอบที่จะเป็นเช่นนั้น

_____ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการดูภาพโป๊และอ่านหนังสือลามกแล้วจะทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน

_____ ข้าพเจ้ากลัวครูหรือผู้ปกครองจะจับได้ แล้วข้าพเจ้าจะต้องโดนลงโทษ

_____ ข้าพเจ้ากลัวว่าเพื่อนจะไม่ให้ข้าพเจ้าขอสืมดูภาพโป๊หรือหนังสือลามก เพราะข้าพเจ้าไม่
 ได้สนิทสนมกับเขา

5. ในบางครั้งข้าพเจ้าได้โต้เถียง ทะเลาะวิวาทกับพี่น้องหรือคนในบ้าน แต่ต่อมา
 ข้าพเจ้ารู้สึกตัวจึงเลิกทะเลาะ หรือหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะกับคนอื่นเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพราะ
 ข้าพเจ้าเองรู้สึกว่า

_____ ถ้าข้าพเจ้าทำดีกับคนอื่น คนเหล่านั้นก็ย่อมจะรักใคร่และไม่ทะเลาะกับข้าพเจ้าอีก

_____ การที่ข้าพเจ้าสามารถให้อภัยหรือยกโทษให้ผู้อื่น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ใหญ่
 เต็มที่แล้ว

_____ การทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่นทำให้จิตใจขุ่นมัวโดยไม่รู้ตัวไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การ
 ปรองดองเข้าใจกันอย่างสงบเท่านั้นที่จะช่วยแก้ปัญหาได้

_____ ข้าพเจ้าอยากให้เป็นคนดี น่าคบหาสมาคมด้วย

_____ เมื่อข้าพเจ้าทะเลาะกับใคร ในบางครั้งก็มีการทุบตีต่อยเตะ ขว้างปากัน ทำให้ข้าพเจ้า
 เจ็บตัว ข้าพเจ้าจึงไม่อยากทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น

_____ ข้าพเจ้าถือว่าทุกคนในบ้านมีหน้าที่รักษาความสงบปรองดองกัน และต้องสามัคคีกันเอาไว้

6. ถ้าหน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่ มาขอรับบริจาคโลหิตที่โรงเรียนของข้าพเจ้า
ข้าพเจ้าจะไม่ร่วม ในการบริจาคโลหิต เพราะ

_____ เป็นการเสียสละที่ได้ผลไม่คุ้มค่า

_____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตนเอง

_____ ข้าพเจ้ากลัวว่าจู้สึกเจ็บและเมื่อบริจาคโลหิตแล้วจะทำให้ร่างกายอ่อนแอติดโรคได้ง่าย

_____ บุคคลไม่จำเป็นจะต้องละอายใจตนเองเมื่อไม่ได้บริจาค เพราะการทำความดีนั้นทำได้
หลายทาง

_____ ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าเพื่อนๆจะหาว่าข้าพเจ้าเป็นคนใจแคบเพราะมีเพื่อนข้าพเจ้าหลายคน
คงจะไม่ยอมบริจาคโลหิต

_____ คนที่ไม่บริจาคโลหิต เพราะมีเหตุผลอันสมควร ย่อมไม่ทำให้ความภูมิใจในตนเองลดลง

7. ถ้ามีคนหนึ่งกำลังขับรถยนต์ด้วยความเร็วสูง เพื่อรับนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาล
แต่บังเอิญรถติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชาคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎจราจร เพราะ

_____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษากฎจราจร

_____ ข้าพเจ้ากลัวจะถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย

_____ การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลาเบาปัญญา

_____ ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่นๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี

_____ ชีวิตคนๆ เดียวมีค่ามากกว่าชีวิตคนอื่นๆ อีกหลายคนรวมกัน

_____ เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น

8. ถ้าข้าพเจ้าเห็นผู้ร้ายกำลังลักทรัพย์ และต่อมาผู้ร้ายถูกจับได้ ตำรวจขอร้องให้
ข้าพเจ้าเป็นพยาน ข้าพเจ้าจะไม่เป็นพยานให้ เพราะ

_____ ถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นพยานก็ไม่เป็นการกระทำที่ขัดกับเกณฑ์ใดๆ

_____ ข้าพเจ้ากลัวผู้ร้ายจะแก้แค้นภายหลัง

_____ การปรับปรนผู้อื่นโดยข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเขาเป็นผู้ร้ายจริง เป็นสิ่งที่น่าละอายใจเกินกว่าที่ข้าพเจ้าจะทำได้

_____ เป็นการฉลาดที่จะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยานเพราะคนอื่น ๆ ก็คงจะเห็นว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้ว

_____ การเป็นพยานให้ตำรวจจะทำให้ข้าพเจ้ามีแต่ทางเสียมากกว่าทางได้

_____ ไม่เป็นการเห็นแก่ตัวที่ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน ถ้าข้าพเจ้ามีเหตุผลที่สมควร

9. ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ถึงแม้มีคนเข้าคิวคอยซื้อตั๋วเป็นแถวยาวมาก และถ้าไปต่อคิว ตั๋วอาจหมดเสียก่อน แต่ข้าพเจ้าก็จะเข้าคิว ตามลำดับก่อนหลัง เพราะ

_____ ข้าพเจ้ากลัวการแย่งชิง ซึ่งอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้

_____ เป็นการรักษาความสุจริตที่ทุกคนต้องการ

_____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษาความเป็นระเบียบของสังคม

_____ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีใครในแถวอยากให้ข้าพเจ้าแซงคิว เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่อยากให้ใครมาแซงคิวข้าพเจ้าเช่นกัน

_____ ข้าพเจ้ามาที่หลังคนอื่น ๆ จึงต้องระบิดชอบในผลของการมาที่หลังนั้น

_____ ข้าพเจ้าอยากให้คนอื่นเห็นว่าข้าพเจ้ามีมารยาดี

10. ถ้าข้าพเจ้าจำเป็นต้องซื้อของอย่างหนึ่ง แต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติ เพราะรู้ว่าข้าพเจ้าจำเป็นต้องใช้ของสิ่งนั้น ถ้าพ่อค้าคนนั้นทอนเงินเกินมาให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่คืนเงินที่เกินให้คนขาย เพราะ

- _____ คนที่ไม่ดีควรได้รับการกระทำตอบที่ไม่ดีเช่นเดียวกัน
- _____ พ่อค้าทอนเงินให้ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิที่จะเก็บเงินนั้นไว้
- _____ การรับเงินที่ทอนเกินมามีใช้การกระทำที่ผิดกฎหมาย
- _____ เงินนั้นแม้จะมีค่าเพียงเล็กน้อยแต่ก็ไม่ควรให้เสียไป
- _____ การสอนให้พ่อค้ารู้จักระมัดระวังผลประโยชน์ของตน ช่วยลดความละอายใจของข้าพเจ้าที่จะรับเงินเกิน
- _____ ถ้าข้าพเจ้าคืนเงินให้พ่อค้า คนอื่นๆ จะหาว่าข้าพเจ้าโง่

11. ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าจะต้องเดินข้ามถนน ข้าพเจ้าจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะ

- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
- _____ การเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียว ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะในที่นี้
- _____ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยย่อมทำให้เกิดความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม
- _____ ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่นๆ
- _____ ถ้าเกิดอุบัติเหตุข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้
- _____ โอกาสที่ข้าพเจ้าจะโดนรถชนบนทางม้าลายมีน้อยกว่าการข้ามทางที่อื่นๆ

12. ถ้าบ้านเจ้าได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้มีหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติ
 ของนักเรียนแต่มีเพื่อนสนิทของบ้านเจ้าคนหนึ่งกระทำความผิดอย่างร้ายแรงด้วยการหนีโรงเรียน
 ไปเล่นการพนันและสูบบุหรี่ บ้านเจ้าจะไม่รายงานความผิดให้ทางโรงเรียนทราบ เพราะ

_____บ้านเจ้าจะได้มีเพื่อนสนิทต่อไป

_____การให้อภัยและตักเตือนผู้ทำผิดย่อมจะเหมาะสมกว่า

_____บ้านเจ้าไม่กลัวว่าจะถูกลงโทษจากทางโรงเรียน

_____การทำความผิดเพียงครั้งเดียว แต่ถึงกับต้องออกจากโรงเรียน ไม่เป็นการยุติธรรมเลย

_____เพื่อนๆ จะได้ชมว่าบ้านเจ้าเป็นคนรักพวกน้อง

_____การทำตามหน้าที่ของบ้านเจ้าอาจทำให้เพื่อนเสียอนาคตในการเรียน

13. ในการสอบคราวหนึ่งบ้านเจ้าทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า
 เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ส่งสารจึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้บ้านเจ้า แต่บ้านเจ้าก็จะไม่ยอมรับ
กระดาษคำตอบของเพื่อน เพราะ

_____บ้านเจ้ากลัวจะถูกจับได้และถูกลงโทษให้สอบตก

_____เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องเตรียมพร้อมเสมอสำหรับการสอบ

_____อยากให้เพื่อนเห็นว่าบ้านเจ้าเป็นคนซื่อตรง

_____บ้านเจ้ากลัวจะเป็นหนี้บุญคุณต้องตอบแทนเพื่อนคนนั้นในภายหลัง

_____เป็นการไม่ยุติธรรมและขาดความรับผิดชอบอย่างมากที่บ้านเจ้าจะลอกคำตอบของเพื่อน

_____บ้านเจ้าต้องการรักษาศักดิ์ศรีของตนเอง

14. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าปลุกต้นมะม่วงไว้ริมรั้วบ้าน และกิ่งที่ขึ้นเข้ามาในเขตบ้านข้าพเจ้ามีลูกมะม่วงกำลังสุกติดอยู่ ถ้าเจ้าของไม่ทราบข้าพเจ้าจะเก็บมะม่วง ลูกนั้นก่อนขออนุญาตเจ้าของ เพราะ

_____ ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าจะขออนุญาตเขาที่หลังและบ้านข้าพเจ้าจะมีโอกาสให้ของตอบแทนเขาได้

_____ การกระทำดังกล่าวเหมาะสมกว่าการที่จะปล่อยให้มะม่วงนั้นเน่าเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

_____ เป็นการน่าละอายใจอย่างมากที่ทำเช่นนั้น แต่ข้าพเจ้าทำไปเพื่อตนเอง จะได้รับรู้ของความไม่สบายใจ เพื่อเป็นบทเรียนให้ข้าพเจ้าละเว้นจากการกระทำเช่นนั้นต่อไป

_____ การเก็บมะม่วงเพียงสองสามลูกของผู้อื่นมิใช่เป็นความผิดที่ร้ายแรงอะไร

_____ ข้าพเจ้าคิดว่าคนอื่น ๆ ก็คงทำเช่นนั้นจึงคงไม่มีใครว่าข้าพเจ้ามากนัก

_____ กิ่งมะม่วงล้ำเข้ามาในเขตบ้านข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิตามกฎหมายที่จะเก็บมะม่วงนั้น

15. ถ้าข้าพเจ้าขึ้นรถประจำทางที่มีคนโดยสารแน่นมาก และกระเป๋ารถล้มเก็บเงินค่าโดยสาร ข้าพเจ้าจะยื่นเงินค่าโดยสารให้เขา เพราะ

_____ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกระเป๋ารถก็คงต้องการให้ผู้โดยสารเสียเงินค่าโดยสารโดยไม่ต้องตามทวง

_____ การช่วยเหลือผู้ที่บกพร่องต่อหน้าที่โดยไม่เจตนาย่อมเป็นการกระทำที่เหมาะสม

_____ ข้าพเจ้าต้องการจะให้เป็นอย่างที่ฉันกับผู้นับเห็น

_____ เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ

_____ ข้าพเจ้าจะเกิดความละอายใจตนเองมากที่ถือโอกาสไม่ให้เงินแก่เขา

_____ ข้าพเจ้าต้องการจะป้องกันมิให้มีเรื่องบาดหมางกับกระเป๋ารถไม่ว่ากรณีใด ๆ

แบบวัดการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจการตัดสินใจ ความคิดและความรู้สึกของนิสิตเมื่อเผชิญกับปัญหาหรือต้องตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ขอให้ท่านอ่านข้อความอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับท่านมากน้อยเพียงใดหรือไม่ โดยขีดเครื่องหมาย (x) ลงหน้าข้อความนั้นๆ เพียงข้อเดียว ค่าถามมี 20 ข้อโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใดจะต้องรอคอย ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนและทนไม่ได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
		จริง	ไม่จริง		เลย

2. เมื่อเวลาใกล้สอบข้าพเจ้าจะขยันมาเรียนเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เข้าใจบทเรียนที่ครูสอนและจะได้สอบ ได้คะแนนดี

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
		จริง	ไม่จริง		เลย

3. ข้าพเจ้ากลัวสายตาเสียจึงไม่อ่านหนังสือในที่มืด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
		จริง	ไม่จริง		เลย

4. ข้าพเจ้าชอบห่มปกหนังสือทุกเล่ม เพื่อให้หนังสือไม่เก่าง่าย

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
		จริง	ไม่จริง		เลย

5. เมื่อมีคนชักใจข้าบเจ้า ข้าบเจ้ามักจะฉวยสิ่งใกล้มือขว้างปาหรือทำลายเสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

6. เมื่อข้าบเจ้าได้รับเงินเพื่อที่จะใช้จ่ายตลอดอาทิตย์หรือตลอดเดือน แต่ถ้าข้าบเจ้าเห็นของที่ชอบอยากได้มาก และราคาแพง ข้าบเจ้าจะซื้อและยอมอดหลังจากนั้น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

7. ข้าบเจ้าไม่ชักใจเพื่อน เพื่อจะได้มีเพื่อนมาก ๆ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

8. ข้าบเจ้าจะไม่ใช้เงินจนหมดเพราะเกรงว่ารุ่งนี้จะไม่มียเงินใช้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

9. ข้าบเจ้ารีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

10. ข้าบเจ้าจะไม่รับประทานขนมที่ข้าบเจ้าชอบให้หมดในครั้งเดียว นอกจากว่าขนมนั้นจะเสียถ้าเก็บไว้นาน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

11. การประกอบกรรมดีโดยขาดผู้รู้เห็นเป็นการกระทำที่สูญเปล่า

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

12. บุคคลมักเสียกำลังใจ ถ้าทำงานเสร็จแล้วโดนผู้นอญมอบผลงานไป

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

13. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะมักไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

14. ในปัจจุบันคนเรามักขาดความกล้าที่จะทำความดี

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

15. เมื่ออยู่ต่างถิ่นบ้านเจ้าคิดว่าจะทำอะไรก็ได้ เพราะไม่มีใครรู้จักเรา

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

16. บ้านเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรเลยที่จะต้องไปติดกังวลเกี่ยวกับอนาคต

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

17. ข้าพเจ้าคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เราควรจะมีการรณรงค์กันในเรื่อง การใช้ทรัพยากรของชาติ เพื่อให้มีเหลือถึงเขาชนรุ่นต่อไป

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

18. ข้าพเจ้าคิดว่าคนเราควรหาความสุขใส่ตัวให้ที่สุด เพราะอนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

19. ในการประชุม ถ้ามีการพูดกันถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าจะคัดค้านทันทีโดยไม่สนใจว่าขณะนั้น เป็นจังหวะที่เหมาะสมหรือไม่

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

20. การทำความชั่วในที่ลับตาคนนั้น ทำได้ง่ายกว่าในที่แจ้ง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ความเข้าใจตนเอง

คำแนะนำในการตอบ

ขอให้สันนิษฐานพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่า นิสิตมีคุณสมบัติหรือความเข้าใจตนเอง ดังข้อความหรือไม่และมีปริมาณมากน้อยเพียงใด และให้ขีด (x) ลงบนเส้นที่ขีดไว้ให้ตรงกับความรู้สึกของนิสิตเพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทั้ง 25 ข้อ

1. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของสังคมที่ฉันอาศัยอยู่ในปัจจุบัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับความต้องการในชีวิต

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ฉันขอหากว่าฉันเป็นคนประเภทใดกันแน่

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. คนส่วนใหญ่มักเห็นสอดคล้องกันว่าฉันเป็นคนประเภทใด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันรู้สึกว่าคุณที่ฉันทำอยู่ไม่ใช่ค่อจะมีคุณค่านัก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

6. ฉันได้วางแผนการชีวิตของฉันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

7. ฉันตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตด้วยการใช้เหตุผลของตนเอง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

8. ผู้ยอมรับฟังความคิดเห็นของฉัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

9. ฉันรู้สึกถูกทอดทิ้ง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

10. ฉันคิดว่าวิถีทางชีวิตของฉันเหมาะสมกับตัวฉันแล้ว

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

11. ใคร ๆ มักไม่เห็นด้วยกับฉัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

12. ฉันมีความรู้สึกไม่แน่ใจว่าสิ่งใดถูกหรือผิดศีลธรรม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

13. ใคร ๆ มองคเห็นฉันในแง่ลบที่แตกต่างจากที่ฉันมองเห็นตนเอง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

14. ฉันชอบเปลี่ยนแบบการกระทำต่างๆ จากเพื่อน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

15. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ฉันเป็นคนประเภทที่ฉันเป็นอยู่นี้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

16. ฉันรู้สึกว่าตนเองต้องสร้างทำบางอย่าง เพื่อผลบางประการ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		จริง	ไม่จริง		เลย

17. ฉันไม่แน่ใจนักว่า คนอื่นจะรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวฉัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

18. ฉันรู้ว่าฉันควรจะดำเนินชีวิตของฉันอย่างไร

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

19. ฉันขาดความเชื่อมั่นในการเป็นตัวของตัวเอง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

20. ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองของฉันได้เปลี่ยนไป

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

21. ผู้อื่นเล็งเห็นคุณค่าในตัวฉัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

22. ฉันรู้จักตนเองว่าฉันเป็นคนอย่างไร

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

23. ฉันรู้สึกว่าคุณสามารถจะเป็นตัวของตัวเองได้มาก เมื่อฉันอยู่ห่างจากผู้ที่รู้จักฉันอย่างดี

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

24. ฉันไม่แน่ใจว่าตัวฉันเองเป็นใคร

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

25. ใครๆ ก็เหมือนจะชอบเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวฉัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ข้อมูลทั่วไป

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย (x) ลงในหน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือ
เขียนข้อความลงในช่องว่างในกรณีที่มีช่องว่างให้ท่านตอบ

1. เพศ.....ชาย.....หญิง
2. อายุปี
3. ชั้นปีที่ศึกษา.....ปี.....ปี๔
4. ท่านศึกษาอยู่ในหลักสูตร.....ของคณะ.....
วิชาเอก.....วิชาโท(ถ้ามี).....
5. คะแนนสะสมเฉลี่ย.....
6. บิดาของท่านได้รับการศึกษาสูงสุด
.....ระดับประถมศึกษา(ป.1-ป.7)
.....สูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
.....ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า
7. มารดาของท่านได้รับการศึกษาสูงสุด
.....ระดับประถมศึกษา(ป.1-ป.7)
.....สูงกว่าประถมแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
.....ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

8. ในครอบครัวของท่านมีรายได้จากด้านต่างๆรวมทั้งสิ้นประมาณเดือนละ
 น้อยกว่า 6,000
 6,001-12,000 บาท
 12,001-20,000
 20,001 ขึ้นไป
9. รายได้ที่ถูกกล่าวถึงในข้อ 8 ใช้เลี้ยงคนทั้งหมด.....คน
10. ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือนของท่านขณะศึกษาประมาณ.....บาท
11. สถานที่พักอาศัยขณะศึกษา
พักอยู่กับครอบครัวพักอยู่กับญาติ
พักอยู่กับเพื่อนอยู่หอพัก
12. สำหรับนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษไปรับภาระงานหรือกิจกรรมหารายได้พิเศษ
 ที่ท่านเคยทำ
 1.....
 2.....
 3.....
 4.....
 5.....
 6.....
 7.....
 8.....

13. ในขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมต่าง ๆ หรือไม่

.....เคย

.....ไม่เคย

สำหรับผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมโปรดระบุชื่อชมรมที่ท่านเคยเข้าร่วม

1. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
2. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
3. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
4. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
5. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
6. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
7. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง
8. ชื่อชมรม.....ตำแหน่ง.....
เข้าร่วม....บ่อยมากบ่อยค่อนข้างบ่อยนาน ๆ ครั้ง

ภาคผนวก ข.

ตาราง 1 แสดงลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนิสิตจำแนกตามเพศ

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ชาย		หญิง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
1.50 - 1.99	10	7.9	2	1.6
2.00 - 2.49	48	37.8	34	27.2
2.50 - 2.99	54	42.5	70	56.0
3.00 - 3.49	13	10.2	17	13.6
3.50 - 4.00	2	1.6	2	1.6
รวม	127	100.0	125	100.0
ระดับการศึกษาของบิดา				
- ต่ำ	71	55.0	60	43.2
- ปานกลาง	42	32.6	51	36.7
- สูง	16	12.4	28	20.1
รวม	129	100.0	139	100.0
ระดับการศึกษาของมารดา				
- ต่ำ	79	60.8	76	54.7
- ปานกลาง	36	27.7	33	23.7
- สูง	15	11.5	30	21.6
รวม	130	100.0	139	100.0

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ชาย		หญิง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
ระดับเศรษฐกิจ				
- ต่ำ	39	30.5	20	14.9
- ปานกลาง	43	33.6	51	38.1
- สูง	46	35.9	63	47.0
รวม	128	100.0	134	100.0
การนํ้าอาศัย				
- ครอบครัว	42	31.8	42	29.8
- ญาติ	14	10.6	6	4.3
- เพื่อน	3	2.3	1	0.7
- หอนัก	73	55.3	92	65.2
รวม	132	100.0	141	100.0
การทำงานหารายได้พิเศษ				
- ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	69	52.2	73	51.8
- เคยทำงานหารายได้ 1 อย่าง	24	18.2	30	21.3
- เคยทำงานหารายได้ 2 อย่าง	21	15.9	15	10.6
- เคยทำงานหารายได้ 3 อย่าง	9	6.8	12	8.5
- เคยทำงานหารายได้ 4 อย่าง	4	3.0	5	3.5
- เคยทำงานหารายได้ 5 อย่าง	3	2.3	5	3.5

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ชาย		หญิง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
-เคยทำงานหารายได้ 6 อย่าง	1	0.8	0	0
-เคยทำงานหารายได้ 7 อย่าง	1	0.8	1	0.8
รวม	132	100.0	141	100.0
การร่วมกิจกรรมของนิสิต				
- ไม่เคยร่วมกิจกรรม	39	29.5	50	35.5
- เคยเข้าร่วมกิจกรรม	93	70.5	91	64.5
รวม	132	100.0	141	100.0

ตาราง 2 แสดงลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนิสิตจำแนกตามระดับเศรษฐกิจ

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ระดับเศรษฐกิจ					
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						
1.50 - 1.99	5	8.9	3	3.4	4	4.1
2.00 - 2.49	20	35.7	32	36.0	26	26.5
2.50 - 2.99	23	41.1	44	49.4	53	54.1
3.00 - 3.49	6	10.7	9	10.1	15	15.3
3.50 - 4.00	2	3.6	1	1.1	0	0.0
รวม	56	100.0	89	100.0	98	100.0
ระดับการศึกษาของบิดา						
- ต่ำ	44	75.9	43	45.7	40	37.1
- ปานกลาง	13	22.4	41	43.6	36	33.3
- สูง	1	1.7	10	10.7	32	29.6
รวม	58	100.0	94	100.0	108	100.0
ระดับการศึกษาของมารดา						
- ต่ำ	53	91.4	59	62.8	39	35.8
- ปานกลาง	5	8.6	28	29.8	34	31.2
- สูง	0	0.0	7	7.4	36	33.0
รวม	58	100.0	94	100.0	109	100.0

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ระดับเศรษฐกิจ					
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
ประเภทการนักรักษา						
- ครอบครัว	15	25.4	23	24.5	44	40.4
- ญาติ	5	8.5	11	11.7	4	3.7
- เพื่อน	1	1.7	1	1.7	2	1.8
- หอพัก	38	64.4	59	62.7	59	54.1
รวม	59	100.0	94	100.0	109	100.0
การทำงานหารายได้พิเศษ						
- ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	28	47.5	46	48.9	59	54.1
- เคยทำงานหารายได้ 1 อย่าง	9	15.2	19	20.2	24	22.0
- เคยทำงานหารายได้ 2 อย่าง	9	15.2	14	14.9	13	11.9
- เคยทำงานหารายได้ 3 อย่าง	8	13.6	9	9.6	4	3.7
- เคยทำงานหารายได้ 4 อย่าง	3	5.1	3	3.2	3	2.8
- เคยทำงานหารายได้ 5 อย่าง	2	3.4	2	2.1	4	3.7
- เคยทำงานหารายได้ 6 อย่าง	0	0.0	1	1.1	0	0.0
- เคยทำงานหารายได้ 7 อย่าง	0	0.0	0	0.0	1	1.8
รวม	59	100.0	94	100.0	108	100.0
การร่วมกิจกรรมของนิสิต						
- ไม่เคยร่วมกิจกรรม	19	32.2	31	33.0	34	31.2
- เคยเข้าร่วมกิจกรรม	40	67.8	63	67.0	75	68.8
รวม	59	100.0	94	100.0	109	100.0

ตาราง 3 แสดงลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนิสิตจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ระดับการศึกษาของบิดา					
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						
1.50 - 1.99	8	6.4	2	2.4	1	2.5
2.00 - 2.49	42	33.6	32	38.6	7	17.5
2.50 - 2.99	60	48.0	38	45.8	24	60.0
3.00 - 3.49	12	9.6	11	13.2	7	17.5
3.50 - 4.00	3	2.4	0	0.0	1	2.5
รวม	125	100.0	83	100.0	40	100.0
ระดับการศึกษาของมารดา						
- ต่ำ	119	91.5	32	34.4	3	6.8
- ปานกลาง	10	7.7	50	53.8	9	20.5
- สูง	1	0.8	11	11.8	32	72.7
รวม	130	100.0	93	100.0	44	100.0
ประเภทการพักอาศัย						
- ครอบครัว	36	27.5	28	30.1	19	43.2
- ญาติ	8	6.1	7	7.6	4	9.1
- เพื่อน	1	0.8	3	3.2	0	0.0
- หอนัก	86	65.6	55	59.1	21	47.7
รวม	131	100.0	93	100.0	44	100.0

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลัง	ระดับการศึกษาของบิดา					
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง	
	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%	จำนวนคน	%
การทำงานหาราชได้นิเศษ						
-ไม่เคสทำงานหาราชได้นิเศษ	61	46.6	51	54.8	26	59.1
-เคสทำงานหาราชได้ 1 อย่าง	24	18.3	19	20.4	10	22.8
-เคสทำงานหาราชได้ 2 อย่าง	20	15.3	11	11.8	5	11.4
-เคสทำงานหาราชได้ 3 อย่าง	14	10.7	6	6.5	1	2.3
-เคสทำงานหาราชได้ 4 อย่าง	7	5.3	1	1.1	1	2.3
-เคสทำงานหาราชได้ 5 อย่าง	2	1.5	5	5.4	1	2.3
-เคสทำงานหาราชได้ 6 อย่าง	1	0.8	0	0.0	0	0.0
-เคสทำงานหาราชได้ 7 อย่าง	2	1.5	0	0.0	0	0.0
รวม	131	100.0	93	100.0	44	100.0
การร่วมกิจกรรมนิเศษ						
- ไม่เคสร่วมกิจกรรมนิเศษ	19	32.2	31	33.0	34	31.2
- เคสร่วมกิจกรรมนิเศษ	40	67.8	63	67.0	75	68.8
รวม	59	100.0	94	100.0	109	100.0

ตาราง 4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตาม
 ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ จำนวน
 58 คน

กลุ่มประสบการณ์					(12)	(11)	(22)
ด้านวิชาการ	ด้านกลุ่มเพื่อน	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	65.56	66.00	72.25
สูง	ต่ำ	(21)	6	63.50	1.96	2.50	8.75*
ต่ำ	สูง	(12)	26	65.46	-	0.54	6.79*
ต่ำ	สูง	(11)	18	66.00		-	6.25*
สูง	สูง	(22)	8	72.25			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตที่แบ่งเป็น 3 ประเภทตามประสบการณ์ด้านวิชาการประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเฉพาะในกลุ่มนิสิตชายจำนวน 127 คน

กลุ่ม											
ประสบการณ์	ประสบการณ์	ประสบการณ์	จำนวน	(121)	(211)	(221)	(111)	(122)	(112)	(212)	
วิชาการ	การทำกิจกรรม	กลุ่มเพื่อน	รหัส คน	ค่าเฉลี่ย	72.48	74.75	75.67	76.00	76.17	76.37 87.00	
สูง	สูง	สูง	222 8	72.38	0.1	2.37	3.29	3.62	3.79	3.99 14.62*	
ต่ำ	สูง	ต่ำ	121 31	72.48	-	1.89	3.19	3.52	3.69	3.89 14.52*	
สูง	ต่ำ	ต่ำ	211 4	74.75	-	0.92	1.25	1.92	1.62	12.25*	
สูง	สูง	ต่ำ	221 3	75.67	-	0.33	0.49	0.70	11.33*		
ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	111 29	76.00	-	-	0.17	0.37	11.00*		
ต่ำ	สูง	สูง	122 29	76.17	-	-	-	0.20	10.83*		
ต่ำ	ต่ำ	สูง	112 19	76.37	-	-	-	-	10.63*		
สูง	ต่ำ	สูง	212 3	87.00	-	-	-	-	-	-	

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต เมื่อแยกเป็น 4 ประเภท ตาม
ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน 180 คน

กลุ่มประสบการณ์					(11)	(12)	(21)
ด้านวิชาการ	ด้านทำกิจกรรม	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	75.17	76.47	76.72
สูง	สูง	(22)	11	72.73	2.44	3.74*	3.99
ต่ำ	ต่ำ	(11)	93	75.17	-	1.30	1.55
ต่ำ	สูง	(12)	58	76.47		-	0.25
สูง	ต่ำ	(21)	18	76.72			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต เมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตาม
ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง
บำเพ็ญและไม่บำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 51 คน

กลุ่มประสบการณ์					(11)	(12)	(21)
ด้านวิชาการ	ด้านทำกิจกรรม	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	75.24	78.70	79.50
สูง	สูง	(22)	7	71.43	3.81	7.72*	8.07*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	17	75.24	-	3.46	4.26
ต่ำ	สูง	(12)	23	78.70		-	0.80
สูง	ต่ำ	(21)	4	79.50			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งอิโก้ เมื่อแยกเป็น 4 ประเภท ตาม
ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มรวม จำนวน 162 คน

กลุ่มประสบการณ์					(11)	(12)	(22)
ด้านวิชาการ	ด้านกลุ่มเพื่อน	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	97.52	99.82	107.86
สูง	ต่ำ	21	27	97.30	0.22	2.52	10.56*
ต่ำ	ต่ำ	11	103	97.52	-	2.30	10.34*
ต่ำ	สูง	12	105	99.82		-	8.05*
สูง	สูง	22	29	107.86			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งวิถีที่แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามประสิทธิภาพด้านวิชาการ
ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและประสิทธิภาพด้านกลุ่มเพื่อนเฉพาะในนิสิตชายจำนวน 127 คน

กลุ่ม													
ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ				จำนวน		(211)	(111)	(112)	(122)	(221)	(212)		
วิชาการ การทำกิจกรรม กลุ่มเพื่อน รหัส คน ค่าเฉลี่ย													
ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	121	32	97.72	0.78	2.56	3.65	3.78	5.41	8.53	22.28*
สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	211	4	98.50	-	1.78	2.87	3.00	4.63	7.75	21.50*
ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	111	29	100.28	-	1.09	1.22	2.85	5.97	19.72*	
ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	112	19	101.37	-	0.13	1.76	4.88	18.63*		
ต่ำ	สูง	สูง	สูง	122	29	101.50	-	1.630	4.75	18.50*			
สูง	สูง	สูง	สูง	222	8	103.13	-	-	3.12	16.87*			
สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	221	4	106.25	-	-	-	-	13.75*		
สูง	ต่ำ	สูง	สูง	212	3	120.00	-	-	-	-	-	-	

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ ที่แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามประสบการณ์ด้านวิชาการ
ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนเฉพาะในกลุ่มนิสิตที่อยู่กับครอบครัวจำนวน 79 คน

กลุ่ม														
ประสบการณ์		ประสบการณ์		ประสบการณ์		จำนวน		(211)	(112)	(111)	(122)	(221)	(222)	(212)
วิชาการ	การทำกิจกรรม	กลุ่มเพื่อน	รหัส	คน	ค่าเฉลี่ย	93.67	96.22	97.08	100.06	106.17	107.00	116.00		
ต่ำ	สูง	ต่ำ	121	19	93.42	0.25	2.80	3.66	6.64*	12.75*	13.58*	22.58*		
สูง	ต่ำ	ต่ำ	211	3	93.67	-	2.55	3.41	6.39	12.50*	13.33*	22.33*		
ต่ำ	ต่ำ	สูง	112	9	96.22		-	0.86	3.84	9.95*	10.78*	19.78*		
ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	111	13	97.08			-	2.98	9.09*	9.92*	18.92*		
ต่ำ	สูง	สูง	122	16	100.06			-	6.11	6.94	15.94*			
สูง	สูง	ต่ำ	221	6	106.17				-	0.83	9.83			
สูง	สูง	สูง	222	8	107.00					-	9.00			
สูง	ต่ำ	สูง	212	5	116.00						-			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งอิโก้ เมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตาม
 ประสบการณ์ด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญและ
 ไม่บำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 51 คน

กลุ่มประสบการณ์					(11)	(12)	(22)
ด้านวิชาการ	ด้านกลุ่มเพื่อน	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	100.93	102.12	113.71
สูง	ต่ำ	21	4	79.75	21.18*	22.37*	33.96*
ต่ำ	ต่ำ	11	15	100.93	-	1.19	12.78*
ต่ำ	สูง	12	25	102.12		-	11.59*
สูง	สูง	22	7	113.71			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแบ่งเป็น 8 ประเภท ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรมและการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการในกลุ่มนิติคดีถึง จำนวน 139 คน

กลุ่ม												
ผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพด้าน การรับรู้		จำนวน		(122)	(211)	(112)	(221)	(212)	(222)	(121)		
ทางการเรียน การทำกิจกรรม		ทางสังคม รหัส คน		ค่าเฉลี่ย		63.13	63.29	65.00	65.86	66.61	67.57	67.73
ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	111	8	57.63	5.5*	5.66*	7.37*	8.23*	8.98*	9.94*	10.10*
ต่ำ	สูง	สูง	122	16	63.13	-	0.16	1.87	2.73	3.48*	4.44*	4.60*
สูง	ต่ำ	ต่ำ	211	17	63.29	-	-	1.71	2.57	3.32	4.28*	4.44*
ต่ำ	ต่ำ	สูง	112	14	65.00	-	-	-	0.86	1.61	2.57	2.73
สูง	สูง	ต่ำ	221	21	65.86	-	-	-	-	0.75	1.71	1.87
สูง	ต่ำ	สูง	212	18	66.61	-	-	-	-	-	0.96	1.12
สูง	สูง	สูง	222	30	67.57	-	-	-	-	-	-	0.16
ต่ำ	สูง	ต่ำ	121	15	67.73	-	-	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตาม ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการในกลุ่มนิสิตหญิงจำนวน 139 คน

กลุ่ม		ประสบการณ์	การรับรู้ทาง	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(12)	(22)	(21)
ด้านการทำกิจกรรม สังคมจากวิชาการ							65.91	66.02	66.64
ต่ำ	ต่ำ	(11)	25		61.48	4.43*	4.45*	5.16*	
ต่ำ	สูง	(12)	32		65.91	-	0.11	0.73	
สูง	สูง	(22)	46		66.02		-	0.62	
สูง	ต่ำ	(21)	36		66.64			-	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ เมื่อแยกเป็น 4 กลุ่มตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่ม นิสิตบัณฑิตศึกษาค่า จำนวน 130 คน

กลุ่ม							
ผลสัมฤทธิ์	ประสบการณ์ด้าน	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(11)	(22)
ทางการเรียน	การทำกิจกรรม				99.30	103.35	103.92
ต่ำ	สูง	(12)	43	97.60	1.70	5.75*	6.32*
สูง	ต่ำ	(21)	27	99.30	-	4.05	4.62*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	23	103.35		-	0.57
สูง	สูง	(22)	37	103.92			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ เมื่อแยกเป็น 4 กลุ่มตาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในกลุ่มนิสิตมาดการศึกษาสูง
จำนวน 45 คน

กลุ่ม		ผลสัมฤทธิ์	ประสบการณ์ด้าน	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(22)	(12)	(21)
		ทางการเรียน	การทำกิจกรรม				96.63	101.00	102.17
ต่ำ	ต่ำ	(11)	5	90.40	6.23	10.60*	11.77*		
สูง	สูง	(22)	19	96.63	-	4.37	5.54		
ต่ำ	สูง	(12)	9	101.00		-	1.17		
สูง	ต่ำ	(21)	12	102.17					-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ เมื่อแยกเป็น 4 กลุ่มตาม
ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการในกลุ่มนิสิตบิคาการศึกษา
สูงจำนวน 44 คน

กลุ่ม		ประสบการณ์	การรับรู้ทาง	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(12)	(22)
		ด้านการทำกิจกรรม	สังคมจากวิชาการ				96.09	99.14	104.57
สูง	ต่ำ	(21)	12	88.75	7.34*	10.39*	15.82*		
ต่ำ	ต่ำ	(11)	11	96.09	-	3.05	8.48*		
ต่ำ	สูง	(12)	7	99.14		-	5.43		
สูง	สูง	(22)	14	104.57					-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแยกเป็น
4 ประเภทตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจ
ค่าจำนวน 58 คน

กลุ่ม		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(21)	(22)
ผลสัมฤทธิ์	ประสบการณ์						
ทางการเรียน	ด้านวิชาการ				65.41	65.95	74.83
ต่ำ	สูง	(12)	8	63.75	1.66	2.20	11.08*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	22	65.41	-	0.54	9.42*
สูง	ต่ำ	(21)	22	65.95		-	8.88*
สูง	สูง	(22)	6	74.83			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแยกเป็น
4 ประเภทตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจ
สูงจำนวน 104 คน

กลุ่ม		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(11)	(22)
ผลสัมฤทธิ์	ประสบการณ์						
ทางการเรียน	ด้านวิชาการ				64.45	65.12	68.60
ต่ำ	สูง	(12)	4	58.50	5.95*	6.62*	10.10*
สูง	ต่ำ	(21)	42	64.45	-	0.67	4.15*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	43	65.12		-	3.48*
สูง	สูง	(22)	15	68.60			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต เมื่อแยกเป็น 4 ประเภท ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตที่ฝึกอยู่กับครอบครัว จำนวน 79 คน

กลุ่ม		รหัสนี้	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(12)	(11)	(22)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน				73.47	75.04	78.00
สูง	ต่ำ	(21)	17	72.35	1.12	2.69	5.65*
ต่ำ	สูง	(12)	15	73.47	-	1.57	4.53*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	23	75.04		-	2.96
สูง	สูง	(22)	23	78.00			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอัตถิ เมื่อแยกเป็น 4 ประเภท ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจสูง จำนวน 104 คน

กลุ่ม		รหัสนี้	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(12)	(11)	(22)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน				98.13	98.96	108.72
สูง	ต่ำ	(21)	28	96.50	1.63	2.46	12.22*
ต่ำ	สูง	(12)	23	98.13	-	0.83	10.59*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	24	98.96		-	9.76*
สูง	สูง	(22)	29	108.72			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านวิชาการและตามปฏิสัมพันธ์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	271	1.67	<1	<1	<1	1.13	<1	<1
นิสิตชาย	131	<1	<1	<1	<1	1.58	<1	<1
นิสิตหญิง	140	2.22	2.79	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	131	1.51	<1	1.52	2.42	2.00	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	44	<1	<1	<1	1.86	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	154	3.85	<1	<1	<1	1.27	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	45	<1	1.58	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	1.95	<1	1.03	<1	2.88	<1	1.72
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	92	<1	2.86	<1	<1	2.18	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	<1	7.96**	<1	4.68*	5.85*	<1	<1
นักอ้อยกับครอบครัว	84	4.68*	<1	<1	3.99*	<1	<1	<1
นักอ้อยพ่อก	163	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	140	<1	<1	2.10	3.01	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	131	3.87	<1	<1	1.76	3.10	<1	1.61
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	87	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	184	5.08*	1.86	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	2.08	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์และไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	2.93	<1	<1	<1	2.78	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	<1	2.06	1.90	<1	<1	<1	<1

* $p < .05$, ** $p < .01$ ตามลำดับ ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 22 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านวิชาการและคามปฏิบัติงาน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	271	<1	1.08	<1	<1	<1	1.71	<1
นิสิตชาย	131	<1	3.21	<1	1.24	<1	<1	<1
นิสิตหญิง	140	<1	<1	1.14	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	131	<1	<1	1.34	<1	1.01	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	44	<1	<1	<1	<1	1.26	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	154	2.72	3.57	1.94	<1	1.38	<1	1.59
มารดาการศึกษาสูง	45	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	<1	<1	1.48	<1	<1	<1	1.22
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	92	<1	2.31	3.16	<1	1.54	1.07	1.99
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	<1	<1	<1	3.59	<1	2.90	<1
นักอยู่กับครอบครัว	84	<1	<1	1.73	1.34	<1	<1	<1
นักอยู่หอพัก	163	<1	<1	4.34*	<1	<1	1.54	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	140	<1	1.12	<1	<1	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	131	4.07*	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	87	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	184	1.96	<1	<1	<1	<1	3.67	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	2.27	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	<1	<1	1.06	<1	<1	3.27	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1

*p<.05 ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 23 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งไอ้ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม ประสบการณ์ด้านวิชาการและคามปฏิบัติงานนี้ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	271	<1	<1	4.41*	<1	<1	<1	3.42
นิสิตชาย	131	1.23	<1	2.51	<1	<1	<1	1.01
นิสิตหญิง	141	<1	<1	2.61	<1	<1	<1	1.83
นิสิตการศึกษาต่ำ	131	1.00	<1	3.91*	5.08*	<1	<1	2.67
นิสิตการศึกษาสูง	44	<1	<1	<1	2.16	<1	1.15	<1
มารดาการศึกษาสูง	154	1.00	<1	5.15*	<1	<1	<1	3.83
มารดาการศึกษาสูง	45	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	59	<1	1.07	7.16**	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	92	<1	<1	<1	3.71	<1	<1	1.43
ระดับเศรษฐกิจสูง	109	1.56	<1	<1	<1	1.52	<1	2.06
พักอยู่กับครอบครัว	84	5.19*	<1	11.20***	<1	1.23	<1	1.35
พักอยู่นอก	163	<1	<1	<1	2.21	<1	1.89	3.19
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	140	<1	<1	3.83	<1	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	131	1.60	<1	2.60	<1	<1	<1	7.64**
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	87	มีจำนวนคนเป็น 0 ในกลุ่มเปรียบเทียบบางกลุ่ม						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	184	<1	1.72	1.97	2.26	<1	2.69	4.15**
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	72	<1	2.14	2.40	1.35	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	51	<1	<1	<1	<1	<1	<1	4.96*
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	60	<1	1.05	1.05	<1	<1	<1	<1

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$ ตามลำดับ ก=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข=ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม

ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิทธิกั เมื่อแยกเป็น 8 ประเภท ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม ประสิทธิภาพด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้พิเศษ จำนวน 139 คน

กลุ่ม		จำนวน							
ผลสัมฤทธิ์	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิภาพ	จำนวน	(221)	(112)	(111)	(222)	(221)	(122) (212)
ทางการเรียน การทำกิจกรรม ด้านวิชาการ รหัส คน ค่าเฉลี่ย 99.28 99.63 101.76 102.75 104.74 112.67 116.80									
ต่ำ	สูง	ต่ำ	121	34	98.94	0.34	0.69	2.82	3.81 5.80* 13.73* 17.86*
สูง	ต่ำ	ต่ำ	211	25	99.28	-	0.35	2.48	3.47 5.46* 13.39* 17.52*
ต่ำ	ต่ำ	สูง	112	8	99.63	-	-	2.13	3.12 5.11 13.04* 17.17*
ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	111	17	101.76	-	-	0.99	2.98 10.91 15.04*
สูง	สูง	สูง	222	8	102.75	-	-	1.99	9.92 14.05*
สูง	สูง	ต่ำ	221	31	104.74	-	-	-	7.93 12.06*
ต่ำ	สูง	สูง	122	3	112.67	-	-	-	4.13
สูง	ต่ำ	สูง	212	5	116.80	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิโก้ เมื่อแยกเป็น 8 ประเภท ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประสิทธิภาพด้านการทำกิจกรรม ประสิทธิภาพด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 184 คน

กลุ่ม														
ผลสัมฤทธิ์		ประสิทธิภาพ		ประสิทธิภาพ		จำนวน		(121)	(111)	(112)	(222)	(221)	(212)	(122)
ทางการเรียน การทำกิจกรรม ด้านวิชาการ รหัส คน ค่าเฉลี่ย 98.64 99.26 99.63 100.80 105.33 108.10 115.00														
สูง	ค่า	ค่า	211	50	97.44	1.20	1.82	2.19	3.36	7.89*	10.66*	17.56*		
ค่า	สูง	ค่า	212	33	98.64	-	0.62	0.99	2.16	6.69*	9.46*	16.36*		
ค่า	ค่า	ค่า	111	43	99.26	-	0.37	1.54	6.07*	8.84*	15.74*			
ค่า	ค่า	สูง	112	8	99.63	-	-	1.17	5.70	8.47*	15.37*			
สูง	สูง	สูง	222	10	100.80	-	-	4.53	7.30	14.20*				
สูง	สูง	ค่า	221	27	105.33	-	-	-	2.77	9.67				
สูง	ค่า	ค่า	212	10	108.10	-	-	-	-	6.90				
ค่า	สูง	สูง	122	3	115.00	-	-	-	-	-				

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิทธิกั เมื่อแยกเป็น 8 ประเภท ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ประสิทธิภาพด้านการทำงาน ประสิทธิภาพด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่ทำงานทั้งบ้างและไมบ้าง และประโยชน์จำนวน 51 คน

กลุ่ม											
ผลสัมฤทธิ์	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิภาพ	จำนวน	(222)	(121)	(211)	(111)	(221)	(212)	(122)	
ทางการเรียน	การทำงาน	ด้านวิชาการ	รหัส	คน	ค่าเฉลี่ย	95.83	100.17	100.25	101.40	105.00	114.00
112	1	83.00	12.83	17.17	17.25	18.40	22.00*	31.00*	32.00*		
222	6	95.83	-	4.34	4.42	5.57	9.17	18.17*	19.17*		
121	12	100.17	-	0.08	1.23	4.83	13.83*	14.83*			
211	11	100.25	-	1.15	4.75	13.75*	14.75*				
111	5	101.40	-	3.60	12.60	13.60					
221	10	105.00	-	9.00	10.00						
212	3	114.00	-	1.00							
122	3	115.00	-								

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 27 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการใช้เทคโนโลยีจิวิธรรม โดยพิจารณาตามประสบการณ์
ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านวิชาการและตามปฏิสัมพันธ์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	261	3.05	<1	1.01	<1	<1	2.95	<1
นิสิตชาย	727	5.17*	<1	<1	<1	<1	4.99*	<1
นิสิตหญิง	134	<1	<1	<1	1.41	<1	<1	<1
บิดาการศึกษาต่ำ	128	6.08*	<1	2.55	<1	<1	3.04	1.76
บิดาการศึกษาสูง	42	<1	<1	1.31	1.71	<1	2.14	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	150	4.26*	<1	1.36	<1	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	43	1.35	<1	<1	<1	<1	4.05	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	<1	<1	1.90	<1	3.03	1.94	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	<1	1.05	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	3.37	2.08	<1	3.54	1.68	<1	2.77
พักอยู่กับครอบครัว	79	1.80	1.04	<1	<1	<1	<1	<1
พักอยู่หอพัก	158	3.27	<1	1.36	<1	<1	5.02*	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้นิเศษ	133	<1	1.13	2.27	<1	<1	1.76	<1
เคยทำงานหารายได้นิเศษ	128	2.51	<1	<1	<1	1.30	1.52	<1
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	82	<1	<1	<1	2.06	1.39	<1	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	179	2.66	<1	1.14	<1	<1	3.14	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	1.35	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	2.99	<1	<1	<1	1.69	1.60	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	<1	<1	<1	<1	3.53	<1

* $p < .05$ ก=ประสบการณ์กลุ่มเพื่อน ข=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 28 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแยกเป็น
4 ประเภทตามการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตชาย
จำนวน 127 คน

กลุ่ม		รหัสนี้	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(21)	(12)
การรับรู้ทางสังคม	ประสบการณ์						
จากวิชาการ	ด้านวิชาการ				64.85	65.39	73.60
สูง	สูง	(22)	14	64.43	0.42	0.96	9.17*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	62	64.85	-	0.54	8.75*
สูง	ต่ำ	(21)	46	65.39		-	8.21*
ต่ำ	สูง	(12)	5	73.60			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 29 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อแยกเป็น
4 ประเภทตามการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่อยู่
หอพักจำนวน 158 คน

กลุ่ม		รหัสนี้	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(21)	(12)
การรับรู้ทางสังคม	ประสบการณ์						
จากวิชาการ	ด้านวิชาการ				64.41	65.84	72.57
สูง	สูง	(22)	19	65.26	0.15	0.58	7.31*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	70	65.41	-	0.43	7.16*
สูง	ต่ำ	(21)	62	65.84		-	6.73*
ต่ำ	สูง	(12)	7	72.57			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 30 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามประสบการณ์
ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านวิชาการและค่านิยมอันดีในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	261	6.15*	17.18***	2.37	<1	1.14	1.04	<1
นิสิตชาย	127	1.27	9.03**	<1	<1	<1	<1	1.09
นิสิตหญิง	134	5.46*	8.07**	1.79	<1	1.35	<1	<1
นิสิตการศึกษาค่ำ	128	4.21*	8.62**	2.27	<1	<1	1.02	1.34
นิสิตการศึกษามัธยม	42	<1	<1	<1	<1	<1	2.08	<1
นิสิตการศึกษามหาวิทยาลัย	150	2.72	9.31**	3.30	<1	3.19	1.48	<1
นิสิตการศึกษามหาวิทยาลัย	43	<1	3.32	<1	<1	<1	2.53	<1
ระดับเศรษฐศาสตรบัณฑิต	58	<1	<1	1.21	<1	1.84	<1	<1
ระดับเศรษฐศาสตรบัณฑิต	89	<1	4.22*	6.06*	<1	<1	1.98	<1
ระดับเศรษฐศาสตรบัณฑิต	104	5.67*	11.17***	<1	<1	1.55	2.56	1.67
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	79	<1	5.82	<1	2.26	<1	<1	<1
นักศึกษาระดับปริญญาโท	158	2.30	14.61***	8.22**	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้นิสิต	133	2.21	6.00*	2.14	2.10	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้นิสิต	128	1.97	11.60***	<1	<1	<1	1.77	<1
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	82	1.25	7.64**	2.25	4.30*	<1	<1	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	179	4.08*	10.37**	<1	<1	2.51	1.46	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	3.87	2.61	<1	2.40	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์								
และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	3.39	<1	<1	<1	1.30	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	10.27**	<1	<1	<1	5.11*	<1

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$ ตามลำดับ ก=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ข=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ
ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 31 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต เมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตาม
ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วม
กิจกรรมจำนวน 82 คน

กลุ่ม		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(12)	(22)
ประสบการณ์ด้าน	การรับรู้ทางสังคม						
กลุ่มเพื่อน	จากวิชาการ				71.78	72.74	78.00
สูง	ต่ำ	(21)	16	69.94	1.84	2.80	8.06*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	23	71.78	-	0.96	6.22*
ต่ำ	สูง	(12)	23	72.74		-	5.26*
สูง	สูง	(22)	20	78.00			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 32 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอิกิโดยพิจารณาตามประสบการณ์
ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านวิชาการและตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	261	5.36 [*]	11.08 ^{***}	1.86	<1	4.26 [*]	<1	<1
นิสิตชาย	127	1.41	6.75 ^{**}	1.16	<1	<1	<1	2.76
นิสิตหญิง	134	5.35 [*]	5.03 [*]	1.87	<1	3.05	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	128	<1	1.77	2.21	<1	5.25 [*]	<1	1.42
นิสิตการศึกษาสูง	42	3.07	7.93 ^{**}	<1	1.62	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	150	<1	4.26 [*]	3.16	<1	5.86 [*]	<1	1.89
มารดาการศึกษาสูง	43	1.90	5.20 [*]	2.06	2.12	<1	1.77	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	<1	<1	9.01 [*]	1.74	1.74	<1	1.68
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	2.95	6.21 [*]	<1	2.02	<1	1.45	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	4.86 [*]	8.49 ^{**}	<1	<1	3.58	<1	<1
พักอยู่กับครอบครัว	79	1.83	10.86 ^{**}	4.27 [*]	<1	<1	<1	<1
พักอยู่หอพัก	158	1.06	2.98	<1	<1	1.56	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	133	3.54	4.10 [*]	2.37	<1	<1	<1	1.53
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	1.01	7.44 ^{**}	<1	1.76	4.08 [*]	3.51	2.59
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	82	1.92	4.62 [*]	<1	2.25	<1	<1	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	179	2.87	6.47 [*]	1.51	1.40	2.46	1.73	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	<1	<1	2.98	2.57	<1	5.84 [*]	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	1.83	1.20	<1	<1	8.33 ^{**}	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	12.14 ^{***}	<1	<1	<1	1.60	<1

*p<.05, **p<.01, ***p<.001 ตามลำดับ ก=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ข=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 33 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ซึ่งแยกเป็น 4 ประเภท
ตามประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน และประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่เคยทำงานหารายได้
พิเศษจำนวน 128 คน

กลุ่ม		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(21)	(22)
ประสบการณ์ด้าน กลุ่มเพื่อน	ประสบการณ์ด้าน จากวิชาการ						
					100.96	101.65	109.82
ต่ำ	สูง	(12)	7	96.29	4.40	5.36	13.53*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	49	100.69	-	0.96	9.13*
สูง	ต่ำ	(21)	55	101.65		-	8.17*
สูง	สูง	(22)	17	109.82			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 34 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ซึ่งแยกเป็น 4 ประเภท
ตามการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ และประสบการณ์ด้านวิชาการในกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรม
บำเพ็ญประโยชน์จำนวน 69 คน

กลุ่ม		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(11)	(22)
การรับรู้ทางสังคม จากวิชาการ	ประสบการณ์ ด้านวิชาการ						
					96.20	100.09	112.40
ต่ำ	สูง	(12)	2	92.50	3.70	7.59	19.90*
สูง	ต่ำ	(21)	30	96.20	-	3.89	16.20*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	32	100.09		-	12.31*
สูง	สูง	(22)	5	112.40			-

* มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 35 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการใช้เทคโนโลยีเชิงจริยธรรม โดยพิจารณาตามประสบการณ์ ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความปฏิบัติงานในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	261	2.54	<1	1.21	<1	1.46	<1	1.03
นิสิตชาย	127	5.15*	<1	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตหญิง	134	<1	<1	2.21	1.55	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	128	5.35*	<1	1.34	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	42	<1	<1	<1	3.08	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	150	3.71	<1	3.41	<1	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	43	1.94	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	<1	<1	1.43	<1	<1	3.34	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	<1	<1	<1	<1	<1	<1	3.50
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	3.13	2.19	<1	2.21	<1	<1	<1
พักอยู่กับครอบครัว	79	1.06	<1	3.29	<1	<1	<1	<1
พักอยู่หอพัก	158	2.80	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	133	<1	1.85	<1	<1	<1	<1	<1
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	1.62	1.01	2.78	<1	<1	<1	<1
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	82	<1	<1	1.79	<1	1.90	1.99	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	179	2.31	<1	4.57*	<1	<1	<1	3.08
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	1.04	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	3.21	1.38	3.96	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	<1	1.24	<1	<1	1.27	<1

*p<.05 ก=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ข=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ค=ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตาราง 36 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาตามประสบการณ์ ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคามปฏิบัติงานในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	261	5.87 [*]	15.22 ^{***}	<1	1.06	2.02	1.05	1.07
นิสิตชาย	127	1.04	8.93 ^{**}	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตหญิง	134	6.03 [*]	6.88 ^{**}	<1	<1	2.60	<1	<1
นิสิตการศึกษาค่ำ	128	4.62 [*]	7.11 ^{**}	<1	1.27	2.93	<1	<1
นิสิตการศึกษามัธยม	42	<1	<1	<1	<1	<1	1.28	<1
นิสิตการศึกษามหาวิทยาลัย	150	3.14	8.36 ^{**}	3.92 [*]	<1	5.17 [*]	<1	2.02
นิสิตการศึกษามหาวิทยาลัย	43	<1	4.15 [*]	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐศาสตร์	58	<1	1.43	<1	<1	2.05	<1	<1
ระดับเศรษฐศาสตร์	89	<1	2.06	<1	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐศาสตร์	104	5.87 [*]	11.09 ^{***}	<1	<1	2.63	4.37	<1
นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์	79	<1	7.22 ^{**}	<1	3.19	4.63 [*]	2.11	<1
นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์	158	2.77	10.52 ^{***}	<1	<1	<1	<1	1.29
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	133	2.94	4.86 [*]	<1	2.44	1.34	<1	2.70
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	1.12	11.18 ^{***}	2.88	<1	<1	1.68	<1
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	82	1.61	5.52 [*]	<1	5.74 [*]	<1	2.86	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	179	3.73	10.14 ^{**}	1.53	<1	1.61	<1	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	3.61	2.88	2.01	1.17	<1	3.58	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์								
และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	3.59	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	9.64 ^{**}	<1	<1	<1	<1	2.30

*p<.05, **p<.01, ***p<.001 ตามลำดับ ก=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ข=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

ค=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 37 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งลี้โก้ โดยพิจารณาความประสพการณ์
ด้านกลุ่มเพื่อน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคามปฏิบัติงานในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม	261	4.84 [*]	13.59 ^{***}	<1	<1	1.40	3.70	<1
นิสิตชาย	127	1.41	8.38 ^{**}	1.13	<1	<1	4.48 [*]	3.04
นิสิตหญิง	134	4.43 [*]	6.59 [*]	<1	<1	2.33	<1	<1
นิสิตการศึกษาต่ำ	128	<1	2.72	<1	<1	<1	<1	<1
นิสิตการศึกษาสูง	42	3.59	7.97 ^{**}	<1	<1	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาต่ำ	150	<1	6.75 ^{**}	1.45	<1	<1	<1	<1
มารดาการศึกษาสูง	43	2.52	5.02 [*]	1.26	<1	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจต่ำ	58	<1	<1	<1	1.92	<1	<1	<1
ระดับเศรษฐกิจปานกลาง	89	2.99	6.85 ^{**}	<1	<1	<1	6.18 [*]	<1
ระดับเศรษฐกิจสูง	104	5.00 [*]	7.54 ^{**}	<1	<1	5.82 [*]	<1	<1
พักอยู่กับครอบครัว	79	1.60	15.06 ^{***}	2.90	<1	<1	<1	<1
พักอยู่หอพัก	158	1.41	2.73	1.05	<1	<1	1.07	<1
ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ	133	2.99	5.73 [*]	<1	<1	<1	3.69	4.61 [*]
เคยทำงานหารายได้พิเศษ	128	<1	8.14 ^{**}	<1	<1	1.92	<1	1.11
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	82	1.79	7.77 ^{**}	<1	3.64	<1	<1	<1
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	179	2.75	6.96 ^{**}	<1	1.22	<1	4.90 [*]	<1
ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	69	<1	<1	<1	1.47	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมทั้งบำเพ็ญประโยชน์								
และไม่บำเพ็ญประโยชน์	50	1.55	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์	59	<1	13.18 ^{***}	<1	<1	<1	3.08	<1

*p<.05, **p<.01, ***p<.001 ตามลำดับ ก=ประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน ข=การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ

ค=ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 38 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งอีก เมื่อแยกเป็น 8 ประเภท ตามประสิทธิภาพด้านกลุ่ม
 4 เชน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มนิสิตที่ไม่เคยทำงานหารายได้พิเศษ จำนวน 133 คน

กลุ่ม												
ประสิทธิภาพ การรับรู้ทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทาง จำนวนคน			(111)	(112)	(121)	(122)	(221)	(211)	(222)			
ด้านกลุ่มเพื่อน จากวิชาการ การเรียน รหัส คน ค่าเฉลี่ย			93.63	93.84	97.13	97.40	97.81	101.80	105.65			
สูง	ต่ำ	สูง	212	18	92.56	1.07	1.82	4.57	4.84	5.25	9.24*	13.09*
ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	111	19	93.63	-	0.21	3.50	3.77	4.18	8.17*	12.02*
ต่ำ	ต่ำ	สูง	112	19	93.84	-	3.29	3.56	3.97	7.96*	11.81*	
ต่ำ	สูง	ต่ำ	121	16	97.13			-	0.27	0.68	4.67	8.52*
ต่ำ	สูง	สูง	122	20	97.40				-	0.41	4.40	8.25*
สูง	สูง	ต่ำ	221	15	97.81					-	3.99	7.84*
สูง	ต่ำ	ต่ำ	211	10	101.80						-	3.85
สูง	สูง	สูง	222	16	105.65							-

*มีนัยสำคัญระดับ .05

ตาราง 39 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อแยกเป็น 9 ประเภท ตามระดับเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดา ในกลุ่มรวมจำนวน 241 คน

กลุ่ม ระดับเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา												
ของบิดา		รหัส	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(31)	(32)	(23)	(22)	(11)	(33)	(13)
ต่ำ	ปานกลาง	12	11	2.25	0.27*	3.30*	0.35*	0.36*	0.38*	0.39*	0.46*	0.95*
	ต่ำ	21	41	2.52	-	0.03	0.08	0.09	0.11	0.12	0.19*	0.68*
	ต่ำ	31	38	2.55	-	-	0.05	0.06	0.08	0.09	0.16*	0.65*
สูง	ปานกลาง	32	31	2.60	-	-	0.01	0.03	0.04	0.11	0.60*	
	สูง	23	10	2.61	-	-	-	0.02	0.03	0.10	0.59*	
ปานกลาง	ปานกลาง	22	38	2.63	-	-	-	-	0.01	0.08	0.57*	
	ต่ำ	11	43	2.68	-	-	-	-	-	0.07	0.56*	
สูง	สูง	33	28	2.71	-	-	-	-	-	-	0.49	
	ต่ำ	13	1	3.20	-	-	-	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุรพงษ์ ชูเดช
เกิดวันที่	7 ธันวาคม 2506
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	30/1 หมู่ 6 แขวงคอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10260
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2524 จบมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนปทุมคงคา พ.ศ. 2528 จบปริญญาตรี กศ.บ วิชาเอกเคมี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2534 จบปริญญาโท วท.ม. สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต

บทคัดย่อ

ของ

สรนงษ์ ชูเดช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

มีนาคม 2534

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะสำคัญของนิสิต จุดมุ่งหมายทางการวิจัยมี 3 ประการ ประการแรกเพื่อต้องการทราบว่า นิสิตที่ได้รับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่างกันจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และเอกลักษณ์แห่งอิโก้ต่างกันหรือไม่ ประการที่สองเพื่อต้องการทราบความเกี่ยวข้องระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอิโก้ว่าจะแตกต่างกันในนิสิตที่มีลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลังต่างกันหรือไม่ ประการที่สามเพื่อต้องการทราบว่าลักษณะทางฝ่ายเศรษฐกิจสังคมและภูมิหลังของนิสิตร่วมกับฝ่ายประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยจะเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของนิสิตมากกว่าลักษณะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียวจะเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะเหล่านี้หรือไม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 และ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 190 คน และจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 83 คน รวมทั้งสิ้น 273 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนาม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดต่าง ๆ และแบบสอบถาม ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ด้าน วัดโดยแบบวัดการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ แบบวัดประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อน แบบสอบถามด้านวิชาการ แบบสอบถามการทำกิจกรรม แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) จิตลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน วัดโดยแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และแบบวัดเอกลักษณ์แห่งอิโก้ 3) ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 10 ตัวแปรวัดโดยแบบสอบถามภูมิหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three-Way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนี้กระทำในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนิสิตเพื่อให้ได้ผลที่จะเลือกชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญมี 4 ประการ ประการแรกพบว่า ในนิสิตที่ศึกษาทั้งหมด นิสิตที่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์แห่งอิทธิพลสูงกว่าผู้ที่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมน้อย ในหมู่นิสิตที่เรียนวิชาที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์และสังคมมากนี้ ถ้ามีการเรียนดีด้วยจะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก ผลนั้นพบในกลุ่มนิสิตที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจสังคมค่อนข้างชัดเจนว่า นิสิตประเภทอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญประการที่สองพบว่า ปริมาณการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม และการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการที่ตนเรียนอยู่นั้นเป็นตัวทำนายจิตลักษณะทั้ง 3 คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและยุทธศาสตร์แห่งอิทธิพลของนิสิตที่ศึกษาโดยรวมอย่างชัดเจน และยังพบอีกว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว คือ ประสบการณ์ด้านวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ทางสังคมจากวิชาการ ประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรม และประสบการณ์ด้านกลุ่มเพื่อนร่วมกันทำนายจิตลักษณะที่ละด้านทั้ง 3 ด้านได้สูงที่สุดคือนิสิตหญิงที่มาจากครอบครัวฐานะต่ำได้มากกว่านิสิตในกลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 ประเภทคือ ทำนายในกลุ่มนิสิตหญิงที่มาจากครอบครัวฐานะต่ำได้โดยเฉลี่ย 46% (ส่วนอีก 3 กลุ่มคือ นิสิตชายฐานะต่ำ นิสิตชายฐานะสูงและนิสิตหญิงฐานะสูงทำนายได้โดยเฉลี่ย 26% 23% และ 31% ตามลำดับ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญประการที่สาม พบว่า ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย 5 ตัว และภูมิหลัง 5 ตัวคือ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา การทำงานหารรายได้พิเศษ ปริมาณค่าใช้จ่ายต่อเดือน อาศัย ร่วมกันทำนาย การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและยุทธศาสตร์แห่งอิทธิพลได้มากกว่าการใช้ตัวทำนายชุดเดียว ในกลุ่มรวมและที่เด่นชัดได้แก่กลุ่มนิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว กลุ่มนิสิตระดับเศรษฐกิจต่ำ และกลุ่มนิสิตที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญประการที่สี่ พบว่า นิสิตระดับเศรษฐกิจสูงที่ทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยมากจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนนิสิตที่เคยทำงานหารรายได้พิเศษ ถ้ามีประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมมากจะต้องมีผลการเรียนดีและเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก จึงจะมียุทธศาสตร์แห่งอิทธิพลมาก แต่โดยทั่วไปแล้วประสบการณ์ด้านการทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยให้ผลเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของนิสิตไม่มากอย่างที่คาดไว้

การวิจัยนี้มีประโยชน์คือ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยด้านต่าง ๆ ว่า มีความสำคัญต่อจิตลักษณะที่ควรพัฒนาในนิสิตนักศึกษาไทย ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งตัวกู้อย่างดี นอกจากนี้การวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นถึงลักษณะของนิสิตที่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย และลักษณะของนิสิตที่ไม่ได้รับผลดีจากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยว่าได้แก่ นิสิตประเภทใด โดยการวิจัยนี้ให้ผลที่เสนอแนะหลายประการคือ หนึ่งควรให้นิสิตชาย นิสิตจากครอบครัวฐานะต่ำ นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัว เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมให้มาก สองควรพัฒนาการรับรู้ทางสังคมจากวิชาการในนิสิตครอบครัวฐานะดีและนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ สามควรพัฒนาการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมในนิสิตชายนิสิตจากครอบครัวฐานะต่ำและสูง นิสิตที่มักอยู่กับครอบครัวและนิสิตที่ทำกิจกรรมไม่บำเพ็ญประโยชน์ และสุดท้ายควรพัฒนาคุณภาพและกระบวนการจัดกิจกรรมในมหาวิทยาลัยให้มากยิ่งขึ้น

**Relationships among University Experience and important
Psychological Characteristics of Thai Students.**

AN ABSTRACT

BY

SURAPONG CHUDECH

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Science degree in Applied Behavioral Science
Research at Srinakharinwirot University**

March 1991

The present study is an attempt to examine the relationships among university experience and psychological traits of Thai students. There are three major research objectives. First, to find out whether the students with different types and amount of university experiences would differ on the three psychological characteristics, namely, moral reasoning ability, future-orientation, and ego identity attainment. Secondly, to explore the relationship between the bio-social and background characteristics of the students and university experience. Finally, to compare the predictive powers of bio-social and background variables and university experience variables on these psychological traits.

In this field study, the research sample consisted of 273 third and fourth year students at Kasetsart University and Srinakharinwirot University.

These students were asked to respond to sets of questionnaires in a booklet while they were assemble in the university. There were 3 sets of variables being assessed. The first group consisted of 5 types of univerosity experiences which were the number of social-behavioral oriented ypes of courses taken, academic achievement, extracurricular activity and desirable peer group experience. The second group consisted of moral reasoning ability, future-orientation and ego identity attainment measures. The final group consisted of 10 bio-social and background variables.

Four hypotheses were tested in this study by carrying out the Analysis of Variance with three way Factorial Designs and the Multiple

Regression Analysis on the data of the total sample as well as on the data of different groups of respondents, classified by the bio-social and background variables.

There were four major research findings in this study. First, the students who had taken more courses in social behavioral science were the ones with higher ego identity attainment than the students who took less number of these courses. In addition, the students who took more social science courses and earned higher Academic achievement, were the ones with higher moral reasoning ability and more future-orientation. This result was more evident in the students from low socio-economic families. Secondly, the amount of desirable peer group experience and the perception of social emphasis in the courses taken were good predictors of moral reasoning ability, future-orientation and ego identity attainment among these students. Furthermore it was found that the 5 university experiences namely, number of courses taken in the areas of social-behavioral science, perception of social emphasis in the courses taken, academic achievement, extracurricular activities and desirable peer group experience together yielded higher predictive powers of the three psychological traits in female students from low socio-economic families than the other three comparative groups (Average prediction of 46% in low socio-economic females, 26% in low socio-economic males, 23% in high socio-economic males, and 31% in high socio-economic females).

Thirdly, it was found that two sets of variables (one consisted of the five types of university experience and another consisted of five students' background variables, namely, student's age, both parental levels of education, student's expense per month and working while studying) together could predict each of the three psychological characteristics of the students than anyone set alone. This result was found in the total sample and was more evident in the following 3 groups of students, i.e., the students who resided with own family, students from lower socio-economic families and students who participated in social volunteering activities.

Finally, the result showed that in the group of students from higher socio-economic families, the ones who participated higher in the university activity were higher on the moral reasoning scores than the low participants. On the other hand, the working students who participated highly in the university activity together with taking more socially oriented courses with good grades were the ones with high ego identity scores. However, on the whole, the amount of participation in the university's extracurricular activities of these students did not relate highly to the psychological characteristics of the students as previously expected.

The results from this study showed the importance of various types of university experience in relation to the desirable psychological characteristics of the Thai students. Furthermore, This research study has identified the various types of students who could greatly benefit from these experiences. The suggestions based on

this study are three folds. First, male students, students from lower socio-economic family and students who resided with their family should be encouraged to take more courses in the areas of social behavioral sciences. Secondly, the students from the higher socio-economic family and students who participate in the nonaltruistic activities should be stimulated to perceive more strongly the social emphasis and implications of the courses they are taking. Thirdly, the orientation for better peer group experience should be given to the following 5 types of students: male students, students from lower and also higher socio-economic families, students who reside with their family, and student who participate in the nonaltruistic activities. Finally it is suggested that the universities should increase the quality of the content and the processes involved in the various university activities.